

Riksdagens protokoll

2007/08:127

Torsdagen den 12 juni

Kl. 09.00 – 19.59

Protokoll
2007/08:127

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 5 juni.

2 § Avsägelser

Förste vice talmannen meddelade att *Berit Högman* (s) av sagt sig uppdragen som ledamot i näringsutskottet och som suppleant i utbildningsutskottet.

Kammaren biföll dessa avsägelser.

3 § Anmälan om kompletteringsval till arbetsmarknadsutskottet

Förste vice talmannen meddelade att Socialdemokraternas riksdagsgrupp på grund av uppkommen vakans anmält Berit Högman som ledamot i arbetsmarknadsutskottet.

Förste vice talmannen förklarade vald till

ledamot i arbetsmarknadsutskottet

Berit Högman (s)

4 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 11 juni

UU9 Mänskliga rättigheter i svensk utrikespolitik

Punkt 1 (Mål och inriktning)

1. utskottet

2. res. 1 (v)

Votering:

263 för utskottet

19 för res. 1

67 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 101 s, 82 m, 25 c, 23 fp, 18 kd, 14 mp
För res. 1: 19 v
Frånvarande: 29 s, 15 m, 4 c, 5 fp, 6 kd, 3 v, 5 mp

Punkt 2 (Vissa frågor om mål och inriktning)

1. utskottet
2. res. 2 (s, v)
Votering:
148 för utskottet
122 för res. 2
15 avstod

64 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 82 m, 25 c, 23 fp, 18 kd
För res. 2: 103 s, 19 v
Avstod: 15 mp
Frånvarande: 27 s, 15 m, 4 c, 5 fp, 6 kd, 3 v, 4 mp

Punkt 4 (Demokratibyggnad, MR och rättsstaten)

1. utskottet
2. res. 5 (s)
Votering:
163 för utskottet
103 för res. 5
19 avstod

64 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 82 m, 25 c, 23 fp, 18 kd, 15 mp
För res. 5: 103 s
Avstod: 19 v
Frånvarande: 27 s, 15 m, 4 c, 5 fp, 6 kd, 3 v, 4 mp

Punkt 5 (Flyktingskydd)

1. utskottet
2. res. 7 (v, mp)
Votering:
250 för utskottet
34 för res. 7
65 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 102 s, 82 m, 25 c, 23 fp, 18 kd
För res. 7: 19 v, 15 mp
Frånvarande: 28 s, 15 m, 4 c, 5 fp, 6 kd, 3 v, 4 mp

Punkt 17 (Rätten till mat och vatten)

1. utskottet
2. res. 19 (v, mp)

Votering:

250 för utskottet

34 för res. 19

65 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 103 s, 82 m, 24 c, 23 fp, 18 kd

För res. 19: 19 v, 15 mp

Frånvarande: 27 s, 15 m, 5 c, 5 fp, 6 kd, 3 v, 4 mp

Prot. 2007/08:127

12 juni

Punkt 21 (MR i arbetslivet)

1. utskottet

2. res. 23 (s, v)

Votering:

163 för utskottet

122 för res. 23

64 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 s, 82 m, 25 c, 23 fp, 18 kd, 14 mp

För res. 23: 102 s, 19 v, 1 mp

Frånvarande: 27 s, 15 m, 4 c, 5 fp, 6 kd, 3 v, 4 mp

Punkt 28 (Turkiet – folkmord)

1. utskottet

2. res. 29 (v, mp)

Votering:

245 för utskottet

37 för res. 29

1 avstod

66 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 s, 81 m, 25 c, 22 fp, 17 kd

För res. 29: 2 s, 1 fp, 19 v, 15 mp

Avstod: 1 s

Frånvarande: 27 s, 16 m, 4 c, 5 fp, 7 kd, 3 v, 4 mp

Nikos Papadopoulos (s) anmälde att han avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Anna Lilliehöök (m) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Punkt 36 (Västsahara)

1. utskottet

2. res. 37 (s)

3. res. 39 (mp)

Förberedande votering:

107 för res. 37

15 för res. 39

159 avstod

68 frånvarande

Kammaren biträdde res. 37.

Cecilia Magnusson (m) och Annelie Enochson (kd) anmälde att de avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Huvudvotering:

147 för utskottet

103 för res. 37

34 avstod

65 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 82 m, 25 c, 22 fp, 18 kd

För res. 37: 103 s

Avstod: 19 v, 15 mp

Frånvarande: 27 s, 15 m, 4 c, 6 fp, 6 kd, 3 v, 4 mp

Punkt 39 (Mellanöstern och Israel–Palestina-konflikten)

1. utskottet

2. res. 40 (v)

3. res. 41 (mp)

Förberedande votering:

24 för res. 40

15 för res. 41

245 avstod

65 frånvarande

Kammaren biträdde res. 40.

Huvudvotering:

250 för utskottet

19 för res. 40

15 avstod

65 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 103 s, 82 m, 25 c, 23 fp, 17 kd

För res. 40: 19 v

Avstod: 15 mp

Frånvarande: 27 s, 15 m, 4 c, 5 fp, 7 kd, 3 v, 4 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Allmänt om konkurrens)

1. utskottet

2. res. 1 (s, v)

Votering:

163 för utskottet

122 för res. 1

64 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 82 m, 25 c, 23 fp, 18 kd, 15 mp

För res. 1: 103 s, 19 v

Frånvarande: 27 s, 15 m, 4 c, 5 fp, 6 kd, 3 v, 4 mp

Punkt 3 (Om- och avregleringar)

Utskottets förslag till beslut med godkännande av

1. utskottets motivering

2. motiveringen i res. 2 (s)

Votering:

164 för utskottet

104 för res. 2

16 avstod

65 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag till beslut med godkännande av utskottets motivering.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 82 m, 25 c, 22 fp, 18 kd, 2 v, 15 mp

För res. 2: 103 s, 1 v

Avstod: 16 v

Frånvarande: 27 s, 15 m, 4 c, 6 fp, 6 kd, 3 v, 4 mp

Gunnar Andrén (fp) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

NU16 Vissa immaterialrättsliga frågor

Punkt 3 (Datorrelaterade uppfinningar)

1. utskottet

2. res. 2 (mp)

Votering:

250 för utskottet

15 för res. 2

19 avstod

65 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 s, 82 m, 25 c, 23 fp, 18 kd

För res. 2: 15 mp

Avstod: 19 v

Frånvarande: 28 s, 15 m, 4 c, 5 fp, 6 kd, 3 v, 4 mp

NU17 Talan om skadestånd på grund av brott mot konkurrensreglerna

Kammaren biföll utskottets förslag.
Utskottets utlåtande lades till handlingarna.

SkU27 Nedsatt koldioxidskatt för bränslen som förbrukas i anläggningar som omfattas av EU:s handel med utsläppsrätter

1. utskottet
2. res. (mp)
Votering:
270 för utskottet
15 för res.
64 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 103 s, 82 m, 25 c, 23 fp, 18 kd, 19 v
För res.: 15 mp
Frånvarande: 27 s, 15 m, 4 c, 5 fp, 6 kd, 3 v, 4 mp

SkU31 Ändring i det nordiska skatteavtalet

Kammaren biföll utskottets förslag.

*Nya regler om
rätt till ledighet
från anställning*

5 § Nya regler om rätt till ledighet från anställning

Föredrogs
arbetsmarknadsutskottets betänkande 2007/08:AU10
Nya regler om rätt till ledighet från anställning (prop. 2007/08:149 och prop. 2007/08:151).

Anf. 1 JENNIE NILSSON (s):

Herr talman! Vi socialdemokrater har tidigare avstyrkt propositionerna *En reformerad sjukskrivningsprocess för ökad återgång i arbete* om den så kallade rehabiliteringskedjan och *Vårdnadsbidrag – familjepolitisk reform*. Det förslag som vi debatterar i dag är en direkt följd av dessa båda propositioner. Med anledning av våra tidigare ställningstaganden yrkar vi avslag på propositionerna *Ny lag om rätt till ledighet för att på grund av sjukdom prova annat arbete* och *Ledighet med vårdnadsbidrag*.

Utskottsmajoriteten skriver i sina texter att den vill understryka att betänkandet inte handlar om de ursprungliga förslagen och deras utformning i sig utan om de ledighetsregler som blir följden. Problemet är bara att det inte går att debattera förslaget utan att också debattera de ursprungliga förslagen, något som blir tydligt när man läser utskottsmajoritetens egna texter. Den har själv hänvisat till just ursprungsförslagen.

Betänkandet rymmer två olika propositioner, som visserligen båda handlar om ledighetsregler men som har sina grunder i två helt olika områden. För tydlighetens skull har vi valt att hålla isär dem, och jag kommer att fokusera på den del som handlar om en reformerad sjuk-

skrivningsprocess. Maria Stenberg kommer senare i debatten att utveckla våra synpunkter på vårdnadsbidraget.

Herr talman! En reformerad sjukskrivningsprocess för återgång i arbete går under beteckningen rehabiliteringskedjan. Men efter att ha lusläst propositionen, lyssnat av socialförsäkringsutskottets hearing och merparten av förra veckans maratondebatt kan jag bara konstatera att propositionen inte innehåller några som helst förslag om förbättrad rehabilitering eller ökade möjligheter för den som drabbas av ohälsa att återgå i arbete.

I stället växer bilden fram av ett förslag som ensidigt lägger över allt ansvar på den enskilda individen. Ekonomiskt incitament i form av sänkta ersättningsnivåer ska förmå sjuka människor att bli friska eller möjligen att strunta i att de är sjuka och arbeta ändå. Det är den borgerliga regeringens så kallade arbetslinje i ett nötskal.

En rad försämringar av sjukförsäkringen i form av stelbenta tidsgränser, mer exkluderande bedömningar av arbetsförmågan och sänkta ersättningsnivåer utgör grunden i förslaget. Det är magstarkt att försöka beskriva det som en rehabiliteringskedja. Tyvärr känner vi igen det här sättet att arbeta. Den borgerliga förnyelsen består uteslutande av ny retorik. Med nya etiketter ska gammal klassisk högerpolitik framstå som ny och sympatisk.

Myten om det gigantiska utanförskapet används konsekvent som alibi för att rasera vanliga människors trygghet. Förslaget är dessutom en del i en större helhet. Tillsammans med försämringarna i a-kassan, skatterabatten för hushållsnära tjänster, nedskärningar av såväl vuxenutbildning som arbetsmarknadsutbildning, privatisering av sjukvården och så vidare utgör förslaget en ytterligare hörnsten i det systemskifte borgarna i valrörelsen lovade att inte göra men nu ändå gör.

En stor del av svenska folket känner sig med rätta lurade. Försämringar är försämringar vad man än väljer att kalla dem och hur man än väljer att förpacka dem.

Herr talman! Regeringens förslag innebär att enbart individen ska ha förpliktelser medan andra aktörer, som exempelvis arbetsgivaren, fräntas ansvar. Förslaget innebär också en urholkning av anställningsskyddet för den som drabbas av långvarig sjukdom. Snäva och mot individen ensidigt riktade tidsgränser innebär en uppenbar risk att tidigt i processen förlora sitt arbete. Till det ska läggas krångliga regler och en uppenbar risk för den enskilde att bli utförsäkrad – och förslaget är komplett!

Den här kritiken delas i sin helhet eller delvis av i stort sett alla remissinstanser. Trots det har regeringen valt att gå vidare med förslaget, och det klubbades här i kammaren förra veckan.

Flera har pekat på att situationer kan uppstå där den enskilde är för sjuk för att arbeta men ändå kan förlora rätten till sin sjukersättning. LO, TCO, Sveriges Kommuner och Landsting, som är arbetsgivare för en fjärdedel av Sveriges arbetsmarknad, Arbetsdomstolen med flera lyfter alla fram att förslaget innebär betydande ingrepp i arbetsrätten och i anställningsskyddet. Att regeringen och utskottsmajoriteten inte lyssnar på de aktörer som bäst kan bedöma de arbetsrättsliga effekterna av förslaget är anmärkningsvärt och allvarligt.

Att sedan kalla ett förslag som tar bort arbetsgivarens skyldighet att upprätta rehabiliteringsutredningar, tar bort Försäkringskassans ansvar att

kalla till avstämningsmöte inom 90 dagar och som helt saknar incitament och sanktioner för alla aktörer i processen utom den sjuke och som inte innehåller några idéer eller verktyg för att underlätta rehabilitering och återgång i arbete för en rehabiliteringskedja är sanslöst. Tar man dessutom med det faktum att regeringen har minskat Försäkringskassans anslag för att köpa arbetslivsinriktad rehabilitering med 1 ½ miljard under de senaste tre åren blir begreppet rehabiliteringskedja ett skämt.

Herr talman! Vi socialdemokrater anser att först när man kan erbjuda rätt insatser i rätt tid och på rätt plats kan man ställa krav på att människor tar till vara de möjligheter som erbjuds. Först då kan man tala om en arbetslinje värd namnet.

Behoven är olika och inte sällan sammansatta. Förutom stödpersoner, medicinsk behandling, psykoterapi, utbildning och arbetsträning kan det handla om konkreta anpassningsåtgärder på arbetsplatsen. Flexibla arbetstider och önskemål om ett mindre stressigt arbetsliv kan också vara viktigt. Många kan komma tillbaka om rätt stöd ges i rätt tid och på rätt plats.

Ett grundproblem i dag är att åtgärderna ofta kommer in alltför sent i sjukskrivningsprocessen och att det i många fall saknas samordning när en sådan skulle behövas. Vi vill ta fasta på att åtgärda det som inte fungerar samtidigt som vi vill bygga vidare på det som är bra.

Den stora utmaningen, som regeringen inte ens adresserar i sitt förslag, är att få alla aktörer, inklusive vårdkedjan, att samverka. Vi vill därför se över möjligheterna till en vidareutvecklad finansiell samordning över hela landet. Tyngdpunkten ska läggas på arbetsförmågan.

Ytterligare en metod kan vara ett omställningsavtal med rehabilitering för hela arbetsmarknaden.

Den huvudsakliga inriktningen på lagstiftningen måste dock vara att förebygga ohälsa och att på ett tidigt stadium upptäcka och åtgärda hälsorisker i arbetslivet. Insatser för förebyggande arbetsmiljöarbete måste förstärkas och sanktionerna vara tydligare.

Vidare vill vi att företagshälsovården utvecklas. Det är dåliga arbetsmiljöer som måste utsorteras, inte de anställda som drabbas av dem. Utsortering, ensidigt ansvar och sänkta ersättningar är inte bara orättvist. De hindrar också utvecklingen av en dynamisk och flexibel arbetsmarknad.

Herr talman! Lagförslaget om rätt till ledighet vid sjukdom för att prova annat arbete kan vid första anblicken verka harmlöst, kanske till och med innovativt. Men satt i sitt sammanhang bidrar det till att urholka rehabiliteringsansvaret för alla aktörer utom den enskilde. Vi socialdemokrater tycker att Sverige är värt en bättre ordning. Orättvisa är inte lösningen på de brister som finns i rehabiliteringen och i sjukförsäkringen. Mot den bakgrunden yrkar jag återigen avslag på propositionerna och bifall till reservationerna 1 och 2.

Anf. 2 JOSEFIN BRINK (v):

Herr talman! Egentligen kan man tycka att det nu vore lite befängt att avslå de förslag som vi debatterar i dag, givet att högermajoriteten redan har beslutat införa vårdnadsbidraget och den så kallade rehabiliteringskedjan. Men eftersom båda de här beslutade reformerna faktiskt på ett väldigt tydligt sätt drar upp det som utgör skiljelinjer mellan höger och

vänster i svensk politik i dag tycker jag ändå att det är motiverat att vi har den här debatten och att vi faktiskt debatterar det som är själva grunden för de här förslagen. Det är i högsta grad saker och ting som berör och påverkar människors villkor och möjligheter i arbetslivet.

Med vårdnadsbidraget bryter högerregeringen med decenniernas ansträngningar för att skapa jämställdhet i såväl arbetslivet som familjelivet. I trots mot all vetenskap och beprövad erfarenhet och dessutom så gott som samtliga remissinstanser, inklusive Barnombudsmannen, inför man ett bidragssystem som kommer att försvaga alla kvinnors ställning i arbetslivet och som dessutom kommer att försämra kvinnors ekonomi ända in i pensionen.

Det är ju väl belagt och väl dokumenterat att det är i samband med barnafödande och föräldraledighet som kvinnor på allvar börjar halka efter i löneutveckling och utvecklingsmöjligheter i arbetslivet. Det här är sällan en effekt av det som är diskriminering i lagens bemärkelse, utan det är ett mönster som genomsyrar hela arbetsmarknaden och som handlar om vilka anställningsvillkor som erbjuds, hur olika arbetsuppgifter värderas och lönesätts och hur erbjudanden om fortbildning och befordringar fördelas. Det är helt enkelt så att arbetsgivare hellre satsar på den som är på jobbet än på den som är hemma med sina barn.

Det är av den här anledningen som vi i princip är helt eniga över partigränserna om att det ojämna uttaget av föräldraförsäkringen och det ojämnt fördelade ansvarstagandet i föräldraskapet är ett nyckelproblem att lösa om vi ska nå målet om ett jämställt och barnvänligt arbetsliv. Kvinnor och män måste i lika hög grad vara och behandlas som föräldrar. Lite förenklat kan man uttrycka det som att problemet är att kvinnor jobbar för mycket i sina hem och för lite på sina jobb, och för män är det precis tvärtom.

Vårdnadsbidraget, herr talman, kommer nu att leda i rakt motsatt riktning. Kvinnor kommer att ta ännu större ansvar för hemarbetet och vara mindre på sina jobb, medan män kommer att fortsätta på motsatt sätt. Detta kommer att öka glappet mellan kvinnor och män i både arbetsliv och familjeansvar.

Att vårdnadsbidraget i princip kan utnyttjas av båda föräldrarna, som det står i betänkandet, och att det därför inte går att bedöma konsekvenserna för jämställdheten, som regeringen påstår, är i det närmaste lite löjligt. Ingenstans där liknande bidrag har införts har män tagit ut mer än en mycket liten bråkdel av det. Med tanke på hur otroligt svårt det är att förmå män att ta ut sin andel av föräldraförsäkringen, som ger en ersättning om 80 procent av den tidigare lönen, är det ju lite optimistiskt att tro att ett bidrag som inte ens ger rätt till pension och som bara ger 3 000 kronor i månaden skulle framstå som mer lockande för samma män.

Ensamstående föräldrar, som dessutom till en majoritet är kvinnor, är i praktiken helt diskvalificerade från vårdnadsbidraget, eftersom det om man är ensamförsörjare inte går att leva med den inkomstförlust som det innebär, oavsett om man utnyttjar bidraget på hel- eller deltid.

Ärligt talat tror jag att alla i den borgerliga majoriteten utom Kristdemokraterna är medvetna om att man med vårdnadsbidraget har genomfört en reform som innebär ett stort steg tillbaka för jämställdheten. Jag tror faktiskt att man tycker att det är lite pinsamt. Det är väl därför som man nästan lite indignerat svarar oppositionen i betänkandet att vi bortser

Prot. 2007/08:127
12 juni

*Nya regler om
rätt till ledighet
från anställning*

från de viktiga positiva effekterna av ledigheten för att stärka kontakten mellan barn och föräldrar. Ett par rader längre ned skriver samma majoritet glatt att vårdnadsbidraget kan kombineras med fullt förvärvsarbete. Så var det med den ökade kontakten mellan barn och föräldrar.

Man ska alltså kunna plocka ut dessa 3 000 kronor i månaden, fortsätta jobba heltid och inte alls vara mer med sina barn – på villkor att man inte utnyttjar rätten till offentligt finansierad barnomsorg. Tanken är väl att man ska hitta någon som på heltid ska passa ens barn till en bruttokostnad av 3 000 kronor i månaden. Jag bävar för vilka historier om utnyttjade och underbetalda au pairer och barnfickor vi kommer att få höra i framtiden om det är på detta sätt vårdnadsbidraget kommer att användas i de fina villakvarteren.

Herr talman! Jag bävar också, liksom i stort sett samtliga tillfrågade remissinstanser, en rad experter och forskare och tiotusentals protesterande medborgare, inför vad som ska hända när försämringsarna i sjukförsäkringen träder i kraft. Regeringen har, lite humoristiskt får man väl anta, valt att kalla försämringsarna för en rehabiliteringskedja. I praktiken innehåller reformen inga som helst ökade resurser eller krav på arbetsgivare eller myndigheter att erbjuda rehabilitering till den som har blivit sjuk. Däremot ökar möjligheterna för arbetsgivare att göra sig av med sjuka anställda, samtidigt som risken att helt hamna utanför både sjukförsäkring och a-kassa ökar för den enskilde.

Genom att tvinga den sjukskrivne att redan efter ett halvårs sjukskrivning söka jobb på hela arbetsmarknaden i hela landet skapar regeringen i själva verket ett ökat utrymme för arbetsgivare att strunta i att göra ordentliga ansträngningar för att anpassa arbetsplatsen och erbjuda de rehabiliteringsinsatser som skulle behövas för att den sjukskrivne skulle kunna stanna kvar på den arbetsplats där han eller hon redan finns.

Rätten att efter 90 dagar ta tjänstledigt under sjukskrivningstiden kan, i samma anda, givetvis i värsta fall användas av samvetslösa arbetsgivare i syfte att skicka en tydlig signal till den enskilde att man inte längre är önskvärd på arbetsplatsen och skapa en press på att man ska söka sig därifrån.

I praktiken är kanske ledighetslagen det minsta problemet i sammanhanget. Jag tror inte att det är så många som kommer att utnyttja den. I ärlighetens namn är det inte så att arbetsgivare i det här landet står i kö för att anställa söndervärkta, utmattade och ledbrutna människor. Det är så verkligheten ser ut. Vi har ett arbetsliv som sliter ut och nöter ned människor, och det är mycket svårt att komma tillbaka. Allra värst slits äldre kvinnor ut, som ju ofta under många år har burit den dubbla bördan av att förvärvsarbeta och ha huvudansvaret för barn och hemarbete. Någonstans här sluts cirkeln kring de båda förslagen.

Herr talman! Jag sade inledningsvis att vårdnadsbidraget och den försämrade sjukförsäkringen visar på de tydliga skillnaderna mellan höger och vänster i svensk politik. Någonstans är det väl just i synen på en medelålders kvinna med låg inkomst och värkande leder som denna skillnad blir som allra tydligast. I högeralliansens ögon har hon sig själv att skylla. Hon har valt att ta hela ansvaret för barnen samtidigt som hon har arbetet. Därmed har hon förlorat både inkomster och möjligheter i arbetslivet. Det ska rent av uppmuntras i ännu högre grad. Enligt högeralliansen har arbetsgivarna inget ansvar för att hon har slitits ut av tunga lyft

och ensidiga arbetsuppgifter. Enligt samma höger kan hennes värk bäst botas med hot om en ännu lägre inkomst från sjukförsäkringen eller kanske ingen alls.

Vi i Vänsterpartiet ser på dessa saker på ett helt annorlunda sätt. Vi tror att en föräldraförsäkring som ger varje individ rätt till sin del av tid med barnet skulle ge både kvinnor och män ökad frihet att vara både föräldrar och yrkesarbetare och på så sätt skapa förutsättningar för ett barnvänligt arbetsliv.

Vi tror att en bättre och mer tillgänglig barnomsorg där barn från olika bakgrund möts i en pedagogisk miljö är en bättre väg till integration, jämställdhet och lika möjligheter för alla barn än vårdnadsbidrag.

Vi tror att arbetsskador och långtidssjukskrivningar bäst motverkas genom systematiskt arbetsmiljöarbete, trygga anställningsvillkor och ökat inflytande för den enskilde över arbetstider, organisation och scheman.

För den som redan blivit skadad eller sjuk tror vi att en förstärkt rätt till rehabilitering och generösa möjligheter till omskolning, fortbildning och vägledning vidare i arbetslivet är bättre lösningar än hot om ekonomisk ruin.

Vi yrkar därför avslag på båda förslagen i betänkandet och bifall till reservationerna 1 och 2.

I detta anförande instämde Marianne Berg (v).

Anf. 3 ULF HOLM (mp):

Herr talman! Detta är följdmotioner på tidigare förslag som ett annat utskott har varit ansvarigt för och som inte tidigare har behandlats i arbetsmarknadsutskottet. Nu är det bara en del följdändringar. Men det är inte så bara.

När det gäller den första propositionen från regeringen om ledighet med vårdnadsbidrag har Miljöpartiet klart och tydligt sagt nej till detta förslag. I konsekvens med det kommer vi också att yrka nej till denna följdändring. Vi yrkar därför avslag på förslaget och bifall till reservation 1 som vi har tillsammans med Socialdemokraterna och Vänstern i denna fråga.

Låt mig först och främst slå fast att regeringens vårdnadsbidrag är ett stort nederlag. Det är ett steg tillbaka, inte minst för jämställdheten. Främsta beviset för att det är ett steg tillbaka är att regeringen samtidigt var tvungen att lägga fram en jämställdhetsbonus. Genom att lägga fram en bonus för jämställdhet säger man samtidigt att vårdnadsbidraget inte är bra för jämställdheten och därför måste man göra något annat. Inte ens med den nya jämställdhetsbonusen kan man garantera jämställdhet. Tvärtom tyder det mesta på att det blir ett stort bakslag för jämställdhetsarbetet i Sverige.

Vill man i stället gynna jämställdhet och arbetslinje och få mer tid för barnen är det barn tid man ska titta på. Det är ett förslag som Miljöpartiet har plockat fram inom detta område och som utgår från att man ska kunna kombinera arbete och familj med mindre stress så att man kan koppla av.

Redan i dag finns en möjlighet att gå ned i arbetstid med 25 procent. Men den möjligheten är ganska begränsad, för vem kan avstå 25 procent

Prot. 2007/08:127
12 juni

*Nya regler om
rätt till ledighet
från anställning*

från sin inkomst? Framför allt verkar det väldigt svårt för oss män att göra det, svårare än för kvinnor.

Vi vill i stället ha barntid. Man ska kunna få en ekonomisk ersättning på 2 500 kronor som täcker en del av den lägre inkomsten. Vårnadsbidraget är inte pensionsgrundande, men det är vårt förslag på barntid. Det är en väldigt viktig del. Att barntid ska kunna tas ut av två föräldrar samtidigt eller var och en för sig är också en viktig del av detta.

När det gäller den andra frågan som behandlas i betänkandet, ledighet för att på grund av sjukdom prova på annat arbete, är vi från Miljöpartiet i grunden ganska positiva till att det ska finnas en sådan möjlighet. Vi tror att det kan innebära en möjlighet för den enskilde att gå vidare och inte stanna kvar på en arbetsplats där man på grund av sitt vanliga arbete blir sjukskriven och får helt eller delvis nedsatt arbetsförmåga.

Men det får absolut inte medföra att arbetsgivare ska kunna sluta med rehabiliteringsåtgärder. Det får absolut inte betyda att arbetsgivare inte tar arbetsmiljöfrågorna på allvar och försöker förhindra att folk blir sjukskrivna på sina arbetsplatser. Det får inte heller innebära att arbetstagare tvingas bort från sina arbetsplatser.

Som ni hör är det många om. Vi har en del tveksamheter till det utformade förslaget, däremot ingen reservation mot förslaget. Vi tror att det i grunden är rätt tänkt, men kanske fel utformat.

Även om arbetsgivaren tar sitt fulla ansvar för rehabilitering och arbetsmiljö kan det av olika anledningar bli nedsatt arbetsförmåga hos arbetstagaren. Arbetsgivarens verksamhet kanske inte går att förena med den situation som arbetstagaren befinner sig i. Det kan bero på väldigt många saker. Det kanske inte ens beror på vad som har hänt på arbetsplatsen.

Då är det bra att det finns en lag som ger rätt till tjänstledighet för att prova på ett annat arbete. Nedsatt arbetsförmåga i ett arbete behöver ju inte betyda nedsatt förmåga i ett annat arbete. Många vågar inte ta steget att pröva ett nytt arbete. Med möjlighet till tjänstledighet kan det steget bli lite kortare, och det kan hjälpa arbetstagaren att prova ett nytt jobb där arbetstagaren fullt ut kan blomstra och ha full arbetskapacitet. Det vinner alla på – framför allt arbetstagaren som känner sig bättre behövd på det nya arbetet. Man kan behöva små puffar för att ta steget. Jag tror att detta kan vara ett steg i rätt riktning.

Vi vill från Miljöpartiet också betona att det är viktigt att Försäkringskassan är med i detta arbete och tillsammans med arbetsgivaren stöder den enskilde arbetstagaren i att söka tjänstledighet för att på grund av sjukdom prova annat arbete.

Vi tror att det kan vara ett steg i rätt riktning. Som jag sade tidigare har jag ett antal om och men på denna punkt, men jag har ingen reservation.

Anf. 4 ANNA KÖNIG JERLMYR (m):

Herr talman! Det betänkande som vi nu ska behandla rör regler för arbetstages rätt till ledighet från anställning. Det handlar både om vårnadsbidrag och om att vid sjukdom prova annat arbete.

Betänkandet knyter givetvis an till de tidigare beslutade propositionerna om vårdnadsbidrag och en reformerad sjukskrivningsprocess. Riksdagen har tidigare debatterat och beslutat om de här båda reformerna. Det vi i dag har att ta ställning till är de mer lagtekniska lösningarna när det gäller ledighet i samband med de här reformerna.

Det kan finnas anledning att kort sammanfatta bakgrunden till förändringarna.

Det förslag som möjliggör ledighet för vårdnadsbidrag handlar om att alliansregeringen vill öka möjligheterna för föräldrar att skapa en mjukare övergång från föräldraledighet till arbete. Det handlar också om att göra det möjligt för familjerna att få lite mer frihet att välja hur de vill ordna sin barnomsorg utifrån sina egna behov.

Oppositionen har, som vi har hört i dag, kritiserat förslaget eftersom man befärar att vi skapar en kvinnofälla och ett avsteg från arbetslinjen.

Jag känner mig trygg med att regeringens politik tvärtom har lett till att stärka kvinnors möjligheter och självständighet när det gäller ekonomi. Genom att minska marginaleffekterna har vi gjort det mer lönsamt att arbeta mer. Vi har också minskat det obetalda arbetet genom att möjliggöra hushållsnära tjänster. Vi har stärkt kvinnligt företagande, inte minst inom vården.

Jag känner mig trygg också vad gäller arbetslinjen. Jag är medveten om att vårdnadsbidraget kan rikta sig till både män och kvinnor under en begränsad tid. Ibland får man intrycket att vårdnadsbidraget kan användas upp till det att barnet är 18 år. Det är givetvis inte så. Jag vill understryka att det gäller en begränsad tid, från det att barnet har fyllt ett år tills det har fyllt tre år.

Det är alldeles för tidigt att spekulera om hur effekterna kommer att bli.

Det finns möjlighet för föräldrar att deltidsskärpa eller heltidsskärpa med vårdnadsbidrag om de ordnar barnomsorgen på annat sätt. Det kan till exempel handla om att en syster eller brorson tar hand om barnet ett par timmar eller mer i veckan.

Därutöver stimulerar regeringen nu arbetsutbudet genom bland annat halverade arbetsgivaravgifter för unga, nystartsjobb för dem som står längst från arbetsmarknaden och nyfriskjobb för dem som är sjukskrivna. Vi gör det i ett läge där arbetslösheten är den lägsta sedan 1991.

Herr talman! Vi säger också ja till ledighet för att vid sjukdom prova annat arbete. Det gör vi eftersom vi vet att den tidigare socialdemokratiska politiken har misslyckats. Vi gör det eftersom vi i Sverige har världens längsta sjukskrivningstider. Vi gör det eftersom över en halv miljon människor i dag är förtidspensionerade. Vi gör det eftersom vi vet att mindre än 1 procent av de människorna har möjlighet att komma tillbaka i arbete.

Alliansen vill korta vägarna till ett friskare liv. Vi accepterar inte att människor ska tvingas till sjukskrivning för att de inte har fått medicinsk hjälp. Vi vill avsätta 3,4 miljarder för att stärka företagshälsovården och ge människor möjlighet till tidig rehabilitering. Vi vet att ju tidigare insatser desto större möjlighet för människor att komma tillbaka.

Med detta förslag har den sjukskrivne rätt till tjänstledighet för att prova ett annat arbete som kanske kan passa honom eller henne bättre. Därmed stärks den sjukskrivnes rättigheter jämfört med i dag.

Kritiken från oppositionen har ju, som vi har hört här i dag, till avgörande del handlat om innebörden av rehabiliteringskedjan och vårdnadsbidraget. Det är inte sådant som är utformat i förslaget om ledighetsregler.

Jag vill lyfta fram några viktiga aspekter som rör lagarna om ledighet.

Båda lagförslagen är dispositiva. Det betyder att man kan förändra dem eller ersätta dem med kollektivavtalet. När det gäller vårdnadsbidraget är det ju frivilligt för var och en av Sveriges kommuner att införa det eller inte.

Eftersom ledighet för vårdnadsbidrag inkluderas i föräldraledighetslagstiftningen finns det ett skydd mot missgynnande på samma sätt som för annan föräldraledighet. Därför kommer inte föräldrar som har vårdnadsbidrag att kunna behandlas sämre om de tar vårdnadsbidrag.

På ett liknande sätt kommer man att kunna skydda dem som vid sjukdom väljer att vara tjänstlediga för att prova annat arbete. De får inte sägas upp. De får inte heller avskedas på grund av att de tar i anspråk sin rätt till ledighet. Om arbetsgivare bryter mot denna möjlighet tvingas de betala skadestånd.

Jag är imponerad av oppositionen. De verkar ha en unik förmåga att se in i framtiden. Jag vet inte vilken spåkula de använder. Jag skulle dock byta ut den om jag var de. Så dystert som den här kulan spår är inte roligt. Det bådar inte gott för framtiden.

Inget av de här besluten har ju trätt i kraft ännu. För oss andra dödliga är det rätt imponerande att det kan komma så mycket elände ur två reformer som ännu inte har sett dagens ljus.

Alliansen ser de föreslagna förändringarna som positiva. Både föräldrar och sjukskrivna får nu stärkta möjligheter eftersom valfriheten stärks för föräldrar när det gäller att hitta andra sätt att ordna barnomsorgen och eftersom sjukskrivna nu får möjlighet att på ett tryggt sätt prova ett annat arbete.

Herr talman! Eftersom detta är den sista debatten i kammaren före sommaren för arbetsmarknadsutskottet vill jag avslutningsvis passa på att önska utskottet, tjänstemännen, talmannen och alla som lyssnar på denna debatt en trevlig och frisk sommar, och jag hoppas att ni får möjlighet att umgås med barn, familj, nära och kära.

(Applåder)

I detta anförande instämde Elisabeth Svantesson (m).

Anf. 5 SOLVEIG ZANDER (c):

Herr talman! Det betänkande som vi nu ska behandla gäller, som tidigare har sagts, följdändringar av beslut som vi redan har fattat här i kammaren. Det är två mycket viktiga reformer som vi har fattat beslut om.

Den ena reformen gäller införandet av ett kommunalt vårdnadsbidrag som möjliggör alternativ inom barnomsorgen. Den andra reformen gäller en förbättrad sjukskrivningsprocess, det som brukar kallas rehabiliteringskedjan, som kommer att bidra till att man minskar antalet sjukskrivningar.

För att dessa två reformer ska bli kompletta behövs det faktiskt förstärkningar i anställningstryggheten. Just dessa förstärkningar i anställningstryggheten reserverar sig oppositionen nu mot. Ja, ni hörde rätt. Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och delar av Miljöpartiet vill inte ha en förstärkt anställningstrygghet.

Jag hoppas verkligen att alla LO-medlemmar och andra fackförbund noterar detta. Man har ju från LO beskyllt oss i alliansen för att svika arbetstagarna, och nu gör man alltså samma sak från oppositionen.

Låt mig ta det hela från början. Det behövs en reformering av familjepolitiken. Det behövs mer tid för barnen och flexibla möjligheter för föräldrarna att använda sig av barnomsorgen och välja i vilken form det ska ske.

Dessutom har dagens och morgondagens föräldrar inte ett yrkesliv som innebär att de jobbar mellan åtta och fem, utan familjerna har olika behov, och barnen har också olika behov, och det är föräldrarna som ska se till att dessa går ihop.

Herr talman! Ett sätt att förbättra för familjerna är att vi politiker möjliggör flexibilitet med olika förslag. Det är därför som vi från alliansregeringen har fattat beslut om vårdnadsbidrag, om jämställdhetsbonus och också om det som kommer, nämligen en barnomsorgspeng och en kvalitetsutvecklad förskola för barn från tre års ålder. Familjepolitiken ska ses utifrån det paketet. En del av det är alltså vårdnadsbidraget.

Det är med tillfredsställelse som vi från Centerpartiet nu ser att man har kommit så här långt och att anställningstryggheten i dag också ska stärkas just för dem som vill använda sig av vårdnadsbidraget.

Den andra delen härrör sig från när alliansen för två år sedan fick möjlighet att regera Sverige. Då var det 140 personer varje dag som fick förtidspension. Nu gör vi i alliansen någonting åt detta när vi inför en tydlig rehabiliteringskedja där det framgår vem som ska ha rätt till rehabilitering, hur det ska ske, vad den ska innebära och när man ska ha rätt till rehabilitering och möjligheter att återgå till arbetet när man har varit sjuk.

Då är det givetvis angeläget att man jobbar med arbetsplatsen. Det ska vara tydligt när det är arbetsgivarens ansvar att vidta åtgärder. Det ska också vara möjligt för den anställda att prova att jobba någon annanstans. Det behövs en stärkt anställningstrygghet när någon vill vara tjänstledig för att prova ett annat jobb.

Jennie Nilsson opponerade sig och sade att alliansen hade tagit pengar från Försäkringskassan för rehabilitering. Då kan man undra om dessa pengar gjorde så stor nytta när 140 personer per dag förtidspensionerades. Då måste man väl, herr talman, inse att de 3,4 miljarder som alliansregeringen avsätter för rehabilitering kommer att göra betydligt större nytta.

I går lyssnade jag på Joachim Vogel som är professor i sociologi vid Umeå universitet. Han berättade vad som låg bakom begreppen välfärd, välbefinnande och tillväxt. Svaret var mycket tydligt: en trygg arbetsmarknad, rätten till jobb och social stimulans.

Reformerna inom socialförsäkringsområdet kombinerade med de åtgärder som redan har vidtagits inom arbetsmarknadsområdet och nu den lagstadgade rätten till tjänstledighet för att prova ett annat jobb är precis det som Joachim Vogel efterlyste. Det stärker alltså anställningstryggheten i Sveriges avlånga land. Med detta, herr talman, kommer Sverige bokstavligt talat att gå en mycket ljus tid till mötes.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer och motioner.

Anf. 6 EVA FLYBORG (fp):

Herr talman! Vi debatterar i dag två propositioner med förslag om regler som ger arbetstagaren rätt till ledighet från anställningen. Dels handlar det om ledighet med det så kallade vårdnadsbidraget, dels handlar det om en ny lag om rätt till ledighet för att på grund av sjukdom prova ett annat arbete.

För den som lyssnar kan det kanske te sig något förvirrande att vi diskuterar två så disparata saker i en och samma debatt. Men vi ska försöka hålla isär de två sakerna.

Propositionerna gäller inte reformerna om själva vårdnadsbidraget eller rehabiliteringskedjan som sådana, utan de gäller utformningen av de ledighetsregler som är kopplade till reformerna.

Jag kan konstatera att oppositionen, i alla fall Socialdemokraterna och Vänsterpartiet, har motioner där man vill avslå båda propositionerna. Men motionerna handlar egentligen inte om dessa förslag utan om tidigare färdigdebatterade beslut. Synpunkterna i tidigare debatter ska vi naturligtvis respektera fullt ut. Men detta är fråga om en ren följdlagstiftning.

Vad handlar det hela om? Jo, det handlar om att när man är ledig till exempel för att vara hemma med sina minsta barn ska man först och främst ha rätt att begära detta, och när man väl är ur tjänst ska man ha samma skydd som den som är föräldraledig på normalt sätt.

Förslaget om en ny lag om rätt till ledighet för att prova annat arbete är också en följdlagstiftning. Syftet med denna föreslagna ledighetslag är att underlätta för sjukskrivna att prova ett annat arbete och därmed återgå till normalt arbete. Det är alltså fråga om en rättighet för arbetstagaren.

I dag kan en sjukskriven arbetstagare som finner ett annat arbete komma överens med sin arbetsgivare om att vara ledig för att prova ett annat nytt arbete. Det finns dock inte någon absolut rätt för den anställde till ledighet på sådan grund.

En tanke med den nu föreslagna rätten till ledighet är att det inte ska vara beroende av den enskilda arbetsgivarens inställning och välvilja om man ska få prova ett annat arbete utan att behöva lämna sin anställning. Det innebär att man under tryggare former kan söka efter ett nytt lämpligt arbete utan att behöva känna sig inlåst på arbetsplatsen. Detta är en positiv förändring för arbetstagaren.

Herr talman! För att spara lite tid nöjer jag mig med att ansluta mig till de tidigare talare från alliansen och yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på motionerna.

Anf. 7 DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd):

Herr talman! Eva Flyborg var väldigt snabb. Jag kommer dessvärre inte, tror jag, att vara lika snabb, vilket jag hade önskat. Men jag har ju rätt till talartid, så jag tar mig rätten just nu att tala klart.

I det här betänkandet från arbetsmarknadsutskottet gör vi nu nödvändiga följdförändringar gällande rätt till ledigheter med anledning av två andra beslut som har fattats i riksdagen. Det ena gäller vårdnadsbidraget, och det andra gäller en ny sjukskrivningsprocess och rehabkedja. Båda förändringarna genomförs från och med den 1 juli i år, och det är någonting som vi kristdemokrater välkomnar.

Vad avser vårdnadsbidraget kommer nu föräldrar med barn mellan ett och tre år att ha möjlighet att gå ned i arbetstid på hel- eller halvtid. Man har också möjlighet att ta ut vårdnadsbidraget helt eller halvt.

När det gäller rätt till ledighet på grund av sjukdom för att prova annat arbete är det beroende av den rehabiliteringskedja med fasta hållpunkter som regeringen nu inför. I den kedjan ingår nämligen att vi ska minska inlåsnings effekterna i ett gammalt jobb som man blivit sjuk av och som man inte kan eller bör gå tillbaka till efter en sjukskrivningsperiod. Nu inför vi rätten att få ledigt från den ursprungliga arbetsplatsen för att kunna pröva om vingarna bär på en annan arbetsplats. Denna rättighet föreslås träda i kraft den 1 oktober 2008.

Herr talman! Det är viktigt att betona att anställningsskyddet inte försämrats i det förslag som vi debatterar i dag. Det vi i dag gör är i stället att ge ytterligare rättigheter till arbetstagaren.

Det är glädjande att Miljöpartiet också inser vikten av att ha denna rättighet till ledighet för att pröva annat arbete. Miljöpartiet vill dock framhålla att det inte får innebära att arbetsgivarens rehabiliteringsansvar försvagas. Jag vill därför framhålla att alla aktörers ansvar för rehabiliteringskedjan ligger fast.

Däremot kräver vi mer än i dag av aktörerna i framtiden. De ska nu inte sätta någon sjukskriven i väntrummet utan faktiskt se till att man går framåt i rehabiliteringsarbetet. Inga förändringar har gjorts i arbetsmiljöansvaret för den enskilda arbetstagaren, och arbetsgivaren kommer även i framtiden att vara skyldig att anpassa arbetsplatsen eller erbjuda alternativa arbetsuppgifter om sådana finns tillgängliga.

Men vi ställer nu krav på att Arbetsförmedlingen kommer in i ett tidigare skede än i dag. I dag måste man i princip vara arbetslös innan man kan få någon hjälp från Arbetsförmedlingen, men nu slår vi fast att den ska ta över om man inte på annat sätt med vanlig rehabilitering kan hjälpa individen tillbaka till det gamla arbetet. Är det ett annat jobb som krävs ska det nu gå snabbare att komma över till en ny anställning. Det är en förbättring mot i dag, då många anställda får vänta på att först bli uppsagda och sedan få hjälp av Arbetsförmedlingen till en ny arbetsgivare.

Det är bara att beklaga att Socialdemokraterna och Vänsterpartiet avslår förslaget och motsätter sig rätten till tjänstledigt för att pröva annat arbete. På vilket sätt gynnar det människor som vill söka sig vidare?

Prot. 2007/08:127
12 juni

*Nya regler om
rätt till ledighet
från anställning*

Socialdemokraterna och Vänsterpartiet talar i stället i sin reservation om att man skulle kunna använda ett omställningsavtal med rehabilitering för hela arbetsmarknaden. Men ett omställningsavtal brukar komma in först när någon har varsplats. Är det vad ni vill i stället? I stället för att med arbetet i botten pröva ett annat arbete ska man först bli uppsagd innan man kan få hjälp. Jag tvivlar på att ni vet vad ni föreslår.

Herr talman! Socialdemokraterna och Vänsterpartiet avslår förslaget om en ny ledighetsgrund i föräldraledighetslagen. Det gör de förmodligen med anledning av att de är emot hela idén med vårdnadsbidraget. Man anser inte heller att föräldrar ska kunna vara hemma mer än de ett och ett halvt år som lagen i dag stipulerar.

Miljöpartiet passar i frågan, vilket är förståeligt med tanke på att de själva har förslag som liknar vårdnadsbidraget. Partiet har också i olika sammanhang slagits för ett friår, och i det sammanhanget har man just nämnt utbrända småbarnsföräldrars möjlighet att vara hemma i ett år.

När det gäller ledighet för vårdnadsbidrag kan man säga att det är en reform som ska ge mer tid med barnen. Kvinnor i Sverige har alltid velat ha möjligheten att ha både barn och ett jobb, och det ska vi uppmuntra. Föräldraförsäkringen räcker i dag i 13 månader. När den är slut känner de flesta föräldrar att det är för tidigt med dagis och förskola. Ett barn som är ett år har fortfarande inte kommit in i den fas då det blir mer utåtriktat och vill ha kontakt med fler barn. Vårdnadsbidraget är bara till just för året då barnet fyller ett år och perioden fram till dess att barnet fyller tre år. Det är alltså två år när barnen är jättesmå. Denna tid i barnets liv är väldigt viktig, för barnet kräver då få vårdare för att kunna utveckla den empatiska förmågan, och det kräver trygghet för att kunna knyta an. Därför bör samhället uppmuntra båda föräldrarna att vara mycket med sina barn.

För kvinnor är det alltid viktigt att de ser till att mannen också är med och tar ut föräldraledigheten. Kvinnor halkar ofta efter i arbetslivet och i löneutvecklingen om de är hemma för lång tid, men papporna missar också chansen att lära känna sitt barn om de inte tar del av föräldraledigheten.

Kritiker menar att vårdnadsbidraget är ojämnt. Ja, män bör ta sin del av ansvaret. Men redan i dag, med föräldraförsäkringen, är det ojämnt eftersom kvinnor tar ut 80 procent av föräldraledigheten och männen 20 procent.

Vem kan leva på vårdnadsbidraget? Ja, för dem som redan är hemma utan ersättning blir det ju ett plus. Och vem kan i och för sig leva på garantidagarna i föräldraförsäkringen i dag? Det är ju samma problematik där i så fall.

I ledighetslagen står det att man kan kombinera arbete med vårdnadsbidrag, och man behöver faktiskt inte sluta arbeta alls, utan man kan använda pengarna till annan person som vårdar barnet. Om man däremot använder dagis på heltid kan man inte ta ut något vårdnadsbidrag. För att motverka inlåsnings effekter går det inte heller att kombinera vårdnadsbidraget med andra bidrag eller försörjningsstöd.

En del jämför med Norge och säger: Titta vad dåligt det är där!

Men där har man ett helt annat system. Man har ett nationellt system. Där kan man ha vilket annat bidrag eller stödsystem som helst samtidigt. Man har inte en lika utbyggd barnomsorg som i Sverige. Ersättningen är

heller inte kopplad till utnyttjande av barnomsorg utan följer individen. I Sverige har vi också låga avgifter inom barnomsorgen. Allt det här sammantaget gör att det är näst intill omöjligt att jämföra med Norge.

Herr talman! Som regeringen själv konstaterar är det naturligtvis svårt att bedöma konsekvenserna fullt ut av införandet av vårdnadsbidraget eftersom vi ju inte fullt ut vet hur kommunerna kommer att agera. Det är ju upp till kommunerna att göra detta efter hur man känner det just i sin kommun.

Det gäller även svårigheterna att utröna konsekvenserna på jämställdhetsområdet. Vi ser därför fram emot att regeringen kommer att följa utvecklingen ur ett jämställdhetsperspektiv. Men vi ska också komma ihåg att jämställdhetsbonusen kommer att kunna få positiva effekter för ett jämnare uttag av föräldraledigheten. Det är ganska starka ekonomiska incitament i den bonusen.

Målsättningen är nu att fortsätta på linjen att kunna både jobba och ha barn. Målsättningen är också att båda föräldrarna ska vara hemma med sina barn. Det här gynnar alla parter. Det gynnar barnet, det gynnar föräldrarna och det gynnar samhället.

Vi kristdemokrater ställer oss alltså positiva till det lagförslag som här ska antas för sjukskrivna och föräldralediga med utökade rättigheter för just dessa grupper. Jag yrkar alltså bifall till utskottets förslag.

Anf. 8 MARIA STENBERG (s):

Herr talman! Dagens betänkande handlar till en del om de ledighetsregler som är förknippade med att vårdnadsbidraget införts. Jag kan ha en viss förståelse för utskottsmajoriteten, som i sin betänkandetext försöker få kammardebatten att handla om teknikaliteter i lagen och inte om själva innehållet i, eller faktiskt konsekvenserna av, vårdnadsbidraget.

Borgarnas entoniga mantra brukar nämligen vara att folk ska jobba till varje pris. Därför tror jag att det finns en och annan borgerlig politiker som inte är lika förtjust som Kristdemokraterna i ett frivilligt kommunalt bidrag på 3 000 kronor i månaden som innebär en frånvaro från jobbet i upp till tre år för ett barn.

Mycket finns att säga och har sagts om vårdnadsbidraget. Jag vill ta upp tre saker.

Vilka föräldrar kommer att ta ut bidraget – är det mammorna eller är det papporna eller möjligtvis någon helt annan? Hur kommer arbetsmarknaden att se ut för de föräldrar som tagit ut bidraget? Och hur kommer förskolan att påverkas av vårdnadsbidraget?

I Norge finns vårdnadsbidraget i form av *kontantstøtte*, och man har kunnat konstatera att det till 90 procent är kvinnorna som tar ut bidraget och därmed försvinner från arbetsmarknaden under en alltför lång tid. Med andra ord kan vi med erfarenhet från det norska *kontantstøtte* konstatera att bidraget cementerar gamla könsroller. Kvinnor ska vara hemma vid spisen och vårda barnen medan mannen ska ut och jobba och försörja familjen.

Herr talman! Vårdnadsbidraget är omodernt och orättvist. Inte med en enda stavelse nämner regeringen på vilket sätt ensamstående föräldrar och deras barn ska få plats i Kristdemokraternas konservativa samhällsmodell. Nej, här frodas värderingar som bygger på en kärnfamilj med en pappa som försörjer och en mamma som blir försörjd. Har man

som jag under många år levtt som deltidsarbetande ensamstående mamma inser man att det naturligtvis är helt omöjligt att leva på 3 000 kronor i månaden.

Inte heller handlar det om konsekvent politik när man kan få vårdnadsbidraget och ändå jobba full tid. Resonemanget om att bidraget ska ge mer tid för barnen rimmar mer än illa, för till saken hör att du som förälder inte själv behöver vara hemma med ditt barn. Nej, det räcker att du inte har ditt barn i den kommunala förskolan; då kan du få ut vårdnadsbidraget. Det går alltså att få oss andra att vara med och finansiera till exempel fickpengarna till en au pair. Eller så kan den kreativa genom lite tricksande och fixande med borgarnas otaliga avdrag säkert kombinera vårdnadsbidraget med avdrag för hushållsnära tjänster och sänkta arbetsgivaravgifter för unga och på det sättet skapa lite näringsverksamhet innanför hemmets slutna väggar. För välbärgade familjer blir vårdnadsbidraget ett trevligt tillskott till de pengar de redan fått genom sänkningar av fastighetsskatten.

Herr talman! Att unga friska kvinnor stannar hemma med sina barn främjar inte deras karriär eller ekonomiska oberoende. Vi vet att det finns olika typer av diskriminering på arbetsmarknaden, inte minst när det gäller unga kvinnor som söker jobb. Det finns arbetsgivare som inte drar sig för att fråga om och när barn planeras. Många unga kvinnor har svårt att få ett arbete på grund av att de är just unga kvinnor. Att de utöver föräldraledigheten nu dessutom ska stanna hemma med hjälp av ett bidrag ökar inte deras chanser att få jobb.

Utvecklingen inom många yrken går i dag oerhört fort, och om man varit borta från arbetet i ett, två eller tre år har man ohjälpligt kommit efter i sin kompetens. Vem anställer en som behöver utbildning för att över huvud taget kunna ta itu med sitt arbete?

Vi vet också att kvinnorna tjänar mindre än männen och i större utsträckning arbetar ofrivillig deltid. Det är fortfarande kvinnorna som lämnar och hämtar barnen på dagis och stannar hemma när de är sjuka. Med dagens borgerliga arbetsmarknadspolitik får kvinnorna dessutom i högre grad leva med otrygga anställningar. Kvinnors lägre inkomster ger dem lägre sjuk- och föräldrapenning, liksom lägre a-kassa. De får på grund av detta också klara sig med lägre pension på ålderns höst. Denna situation leder till att många kvinnor är beroende av män eller av samhället för sin försörjning. I stället för att införa ett vårdnadsbidrag borde regeringen anstränga sig för att stärka kvinnors ställning på arbetsmarknaden, inte göra kvinnor ekonomiskt beroende av mäns eventuella försörjningsvilja.

Herr talman! Om nu vårdnadsbidraget är en sådan lysande reform undrar jag varför den inte finansieras fullt ut. Varför skickas inga pengar till kommunerna för att förhindra en urholkning av förskolans resurser för de barn vilkas föräldrar inte har råd att stanna hemma och leva på 3 000 kronor i månaden? Vad som än sägs i den borgerliga debatten kommer kommunerna att bli tvungna att prioritera mellan olika saker. Det finns bara en påse pengar för kommunerna att fördela ur, och den ska räcka till alla och till mycket. Om ett kommunalt vårdnadsbidrag införs uppstår kostnaden i någon annan verksamhet.

När Kommunalarbetareförbundet gjorde en undersökning om hur folk ville att kommunerna skulle använda sina skattepengar svarade 60 pro-

cent att det var viktigt att stärka kvaliteten i förskolan. Om förskolan skulle tvingas vara med och betala vårdnadsbidraget ville 75 procent inte alls ha det i sin hemkommun. Det är naivt att tro att vårdnadsbidraget inte kommer att påverka förskolan i längden.

Herr talman! Jag vill avsluta med att säga att vårdnadsbidraget är både omodernt och orättvist. Dessutom vill jag påstå att bidraget ger kvinnor en hård knuff in i det utanförskap som borgerligheten säger sig bekämpa så hårt. Här kan vi verkligen se hur enkelt och fort det kan gå för kvinnor att med en borgerlig politik hamna utanför arbetsmarknaden under många och långa år. Därför yrkar jag avslag på förslaget och bifall till reservationerna 1 och 2.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 9 §.)

6 § Regeringens beredning av förslag om försäljning av sex bolag och Granskningsbetänkande

Föredrogs
konstitutionsutskottets betänkande 2007/08:KU9
Regeringens beredning av förslag om försäljning av sex bolag (framst. 2007/08:RRS4) och
konstitutionsutskottets betänkande 2007/08:KU20
Granskningsbetänkande.

Inledning (allmänna synpunkter)

Anf. 9 BILLY GUSTAFSSON (s):

Herr talman! För kammarens ledamöter och för eventuella åhörare vill jag först klara ut att i den granskning som konstitutionsutskottet gjort och som redovisas i betänkandet har de tidigare statsråden Berit Andnor och Morgan Johansson inte deltagit i granskningen av den tidigare socialdemokratiska regeringen.

Konstitutionsutskottets granskning ska inte utgöra någon politisk revision. De åsiktsskillnader som kan finnas i sak debatteras och redovisas på annat sätt. KU:s granskning ska avse om regeringen följt de regelverk som finns för hur ärenden ska handläggas, beslutas, dokumenteras och verkställas.

Så här i fotbolls-EM-tider kan man göra följande lilla liknelse. Vår roll är mer fotbollsdomarens än spelares eller publikens, som ju redan från början vet hur de vill att det ska gå. Vårt uppdrag är, precis som domarens, att se till att det som sker följer reglerna, oavsett vilket lag man håller på eller vilken spelare man tycker är stjärna. Vi ska med andra ord granska alla statsråd efter samma måttstock, inte efter vilken partibok de har.

Jag var ledamot i KU även under förra mandatperioden, och jag måste säga att det nu är en väsentlig skillnad i utskottets förmåga att samla breda majoriteter med kritiska synpunkter på den sittande regeringen. Förra årets granskning var första tillfället efter regeringsskiftet.

Prot. 2007/08:127
12 juni

*Nya regler om
rätt till ledighet
från anställning*

*Regeringens
beredning av
förslag om
försäljning av
sex bolag och
Gransknings-
betänkande*

*Inledning
(allmänna
synpunkter)*

Jag tänkte då att det kanske berodde på att den tidigare oppositionen var ovan vid att ta ansvar som majoritetsföreträdare. Tyvärr kan jag konstatera att det är likadant i år.

Under förra mandatperioden, före regeringsskiftet 2006, enades utskottet om kritiska synpunkter mot regeringen när det var sakligt befogat. En särskilt uppmärksammas granskning var den om regeringens handläggning av tsunamikatastrofen, där ett enigt utskott stod bakom bedömningen. Men nu präglas inställningen från majoritetsföreträdare av att se ministrar som hemvändande stjärnor som inte kan kritiseras.

När KU samlar breda majoriteter kring sina uttalanden får de tyngd oavsett om vi funnit något att anmärka på eller inte. Då blir KU:s betänkande också en vägledning för framtiden. Den tolkning som KU gör av de ibland knapphändiga skrivningarna i grundlagen utvecklas då till en praxis.

Men en praxis kan inte bygga på statsrådets partitillhörighet. För KU:s långsiktiga trovärdighet är det förödande när de partipolitiska händelserna tar över, vilket jag tycker att majoriteten inte kunnat frigöra sig från i den här granskningen.

Det är lätt att kritisera en regering av motsatt politisk färg. Det ter sig kanske möjligen nästan naturligt. Men det verkliga provet för en ledamot i KU infinner sig när det är statsråd från den egna regeringen som provas. Då gäller det att inte vika ned sig, utan ta det konstitutionella ansvaret och kritisera när det behövs utifrån saklig grund och tidigare praxis. Enligt min mening har tyvärr utskottets majoritet i denna granskning inte levt upp till den. Då blir det inte bra. Då förlorar vårt demokratiska system delar av en viktig funktion, nämligen kontrollmakten.

Den som följt konstitutionsutskottets granskningar över tid kan notera en förändring i så måtto att ordet ”kritik” i princip inte används i betänkandet. Det har varit ett medvetet val av utskottet, som inte minst kollegerna från de borgerliga partierna har drivit. Som jag nämnde var jag även ledamot i KU förra mandatperioden. Jag kan inte erinra mig att den dåvarande oppositionen, det vill säga den nuvarande majoriteten, då var särskilt angelägen om att begränsa användandet av begreppet ”kritik”.

För utskottets legitimitet tycker jag att det även här är viktigt att åsikter inte ändras på grund av ändrade majoritetsförhållanden. Vi socialdemokrater har uppfattningen att användandet av ordet ”kritik” inte har något egenvärde. Tvärtom kan det vara mer upplysande att i beskrivande text redovisa utskottets bedömningar och eventuella invändningar. Det blir emellertid ett problem om den beskrivande texten används för att försöka göra utskottets ställningstaganden otydliga.

Herr talman! Låt mig ta en granskning som ett exempel. När det gäller ärendet om socialminister Göran Hägglunds styrning av Apoteket är det så att ordet ”kritik” inte används i utskottets ställningstagande. Av utredningen i ärendet framkommer att vi på frågan vad Göran Hägglund avsåg med att han klargjort för Apoteket vilka förväntningar och mål som regeringen har på Apoteket fått svar från Regeringskansliet som säger att med detta avsågs kommittédirektiven till Apoteksmarknadsutredningen och att Apoteket i sin egenskap av monopolföretag ska notera och beakta dessa mål.

Detta kan inte uppfattas på annat sätt än styrande för Apotekets agerande. Utskottet skriver i sitt ställningstagande: ”Att regeringen skulle

styra statliga bolag genom kommittédirektiv kan inte anses förenligt med aktiebolagslagens regler om ägarstyrning.”

Jag utgår från att detta innebär att utskottet tar avstånd från hur regeringen och Göran Hägglund styrt det statliga bolaget Apoteket. Men om det nu inte skulle vara på det sättet? Jag kan inte göra annat än att överlåta till var och en som lyssnar här i kammaren eller möjligen på tv eller läser betänkandet att själv ta ställning: Går det att uppfatta skrivningarna på annat sätt än som ett avståndstagande?

Herr talman! Jag ska kommentera ytterligare en granskning, nämligen den om vice statsminister och näringsminister Maud Olofssons felaktiga uppgifter om den utredare av trygghetssystem för företagare som regeringen sparkade. Ett enigt utskott har slagit fast näringsministerns ansvar i detta ärende, och det är bra.

Men när jag kontaktade den sparkade utredaren för att informera om utskottets ställningstagande, som jag misstänkte att han skulle tycka att det var positivt att få höra, fick jag till min häpnad veta att han personligen inte har fått någon ursäkt för de felaktiga uppgifter som spreds om honom, trots att han redan dagen efter den här pinsamma presskonferensen skickade ett brev till Maud Olofssons pressekreterare. I det här brevet påtalade han de felaktiga påståenden om hans person som Maud Olofsson lämnat och begärde en ursäkt från Maud Olofsson. Han har inte hört någonting.

Det ankommer inte på utskottet att granska det här. Men jag kan inte låta bli att ta tillfället i akt att uttrycka min uppfattning. Det här är ett uttryck för maktens arrogans och brist på ödmjukhet. Man kan inte ens bemöda sig om att ta kontakt med den som helt oskyldig förtalats och ge en ursäkt.

Herr talman! Jag vill avsluta med några ytterligare reflexioner. Enligt min uppfattning går det inte att undvika att ställa sig frågan vilken attityd som finns till kontrollmakten och till konstitutionsutskottet från regeringens sida. Vilken syn, vilken attityd och vilken respekt finns? När man hör statsministern dels anse att förra statssekreteraren Ulrica Schenström gör rätt i att vägra att komma till utskottet för att svara på frågor, dels anse att KU:s utfrågningar är spektakel som man tydligen ska hålla sig ifrån går det inte att låta bli att ställa sig frågorna: Var finns respekten? Vilken attityd finns?

Herr talman! Det går naturligtvis inte att bortse från att den granskning som sker i en politisk miljö har ett visst mått av politiska ställningstaganden. En majoritetsregering får i det här sammanhanget ett extra stort ansvar för att hålla tillbaka en partipolitiserings av KU:s ställningstaganden. Som jag nämnde inledningsvis tycker jag att den nuvarande majoriteten inte förmått leva upp till det här ansvaret i några politiskt känsliga frågor.

Herr talman! Jag är fullständigt övertygad om att en minoritetsregering alldeles oberoende av politisk färg aldrig hade klarat sig undan kritik i ärendet om beredningen av försäljningen av sex statliga bolag. Nu blev uppenbarligen det politiska priset för högt, så resultatet blev en helt menlös majoritetsskrivning. Förlorare blir konstitutionsutskottet och i förlängningen hela riksdagen genom devalveringen av riksdagens viktigaste kontrollorgan, men också i sak, då det agerande som förevarit nu sannolikt kommer att få godkänt av en riksdagsmajoritet.

Prot. 2007/08:127
12 juni

*Regeringens
beredning av
förslag om
försäljning av
sex bolag och
Gransknings-
betänkande*

*Inledning
(allmänna
synpunkter)*

*Regeringens
beredning av
förslag om
försäljning av
sex bolag och
Gransknings-
betänkande*

*Inledning
(allmänna
synpunkter)*

Herr talman! Jag avslutar med att säga att jag självfallet står bakom de socialdemokratiska reservationerna. I vilka delar vi yrkar bifall kommer att framgå av den debatt som nu följer.

Anf. 10 PER BILL (m):

Herr talman! Nu är jag inte riktigt säker på hur jag ska göra i och med att jag har två ärenden samtidigt, men jag vill till att börja med för säkerhets skull yrka på godkännande av utskottets anmälan i båda ärendena.

Jag hade tänkt börja med en två minuter lång summering av det hela. Det skulle kunna gå till så här: Det här är den andra av fyra vågranskningar under den här mandatperioden.

Vi granskar, och vi visar på brister som kan rättas till. Vi hade 42 ärenden, några har blivit bordlagda. Vi har ungefär lika många reservationer som KU brukar ha.

Om man tittar på reservationer tycker jag att det mer handlar om politisk bedömning i reservationstexterna än en stringent konstitutionell bedömning.

Herr talman! Vi har tre sorters ärenden som vi ska debattera i dag. Det är de som är konstitutionellt spännande.

Det är till exempel ärendet om Carl Bildt och Kosovostrategin. Det handlar om utrikesministerns förankring här i riksdagen av det som sedan blev en Kosovostrategi. Hur gick den till? Vad innebär ett *non-paper*? Innebär ett *non-paper* olika saker för olika personer?

Det andra konstitutionellt mycket intressanta ärendet handlar om offentlighetsprincipen och att den inte kan avtalas bort till exempel vid rekryteringar av personal.

Det var också ett mycket viktigt ärende vi hade som handlar om hur man ska handha en felaktig uppgift på en hemsida. Man ska inte ta bort felaktigheten men däremot göra en tydlig rättelse som visar att det blev fel.

Detta är konstitutionellt spännanden ärenden. Sedan har KU också en politisk dimension. Vi har till exempel den ganska för oss kända frågan om presstödet. Vi har försäljningar av statliga bolag, sändningstillstånd för digital-tv och den så kallade Vaxholmstvist. Det är frågor som har haft en politisk dimension i den här kammaren under många år.

Konstitutionsutskottet har en mycket viktig roll. Det är vi som är kontrollorganet för att se till att statsrådets tjänsteutövning och regeringsändenas handläggning blir så bra som möjligt. Det är inte någonting vi har åtagit oss själva. Det står i grundlagen att vi ska göra den granskningen enligt 12 kap. 1 § regeringsformen.

Utgångspunkten för oss i alliansen är att KU har en central roll i granskningen och att vi ska se till att det finns regler och rutiner som följs. Det är en normprövning som på sikt är till för att vi ska utveckla regeringsarbetet.

Vi får lite grann rollen av den gode revisorn som går in på ett företag eller en myndighet och tittar på hur arbetet går till normalt och som sedan gör ett antal påpekanden. Det gör revisorn inte för att hänga ut enskilda medarbetare på företaget utan för att visa på hur man med andra rutiner kan se till att få ett bättre och effektivare arbete på företaget. På precis samma sätt ser jag vårt jobb i konstitutionsutskottet.

Herr talman! Precis som föregående talare sade har vi lite av en extra chans i och med att vi befinner oss halvvägs inne i en mandatperiod efter ett regeringsskifte. Vi har chansen att våga av ärenden från både den gamla socialdemokratiska regeringen och den nuvarande alliansregeringen.

Jag tycker att vi har gjort en noggrann och god avvägning. De skillnader som finns och som kommer till uttryck i oppositionens reservationer kan mer hänföras till den politiska dimensionen i KU:s arbete än att det finns en tydlig skillnad i tolkningen av någon av våra grundlagar.

Herr talman! Det finns ett antal ärenden där vi är helt överens. Det finns ganska många sådana. Några av dessa ärenden är lite extra viktiga. Det gäller de ärenden jag redan har varit inne på. Det handlar om vikten av att se till att rätta saker som blir fel på regeringens hemsidor och att det sker snabbt.

En annan sak är att vi har varit tydliga och klara med distinktionen mellan vad ett parti ska betala och vad Regeringskansliet ska betala i form av utskick av politiskt material. Det är partierna som ska betala.

Vi har också än en gång diskuterat vissa hedersuppdrag och uppdrag och huruvida man måste frånsäga sig precis alla uppdrag man har för att kunna bli statsråd. Vi har enigt kommit fram till att det handlar om att göra en bedömning från fall till fall.

Jag frågade den förre finansministern och idrottsministern Bosse Ringholm hur han gjorde med den idrottsförening där han var mycket aktiv. Han gjorde en mycket klok bedömning. Han sade: Så länge jag inte var idrottsminister satt jag kvar och hade mitt uppdrag. Men den dagen jag blev idrottsminister kändes det inte rätt att vara kvar och vara aktiv i styrelsen i en idrottsförening.

Det var ett klokt beslut som visar på att man kan ha en del uppdrag ute i det civila samhället trots att man är en minister.

Herr talman! När jag satt och tittade på det 822 sidor långa sandfärgade betänkandet vi har funderade jag lite grann. Finns det några ärenden där vi hade kunnat komma längre och som vi har nytta av nu när vi går över på det vi kallar höstgranskningen där vi ägnar oss mer åt det administrativa?

Ärendet som handlar om Carl Bildt och hur man ska förankra saker och ting i vår kära riksdag är väl värt att fundera vidare på. Vi har fått förändringar i riksdagsordningen. Finns det någonting i dessa förändringar som inte blev riktigt så som vi hade avsett?

Här tror jag att vi har ett viktigt jobb att göra även i framtiden när det drar ihop sig till höst och svampsäsong.

Anf. 11 STEFAN TORNBERG (c):

Herr talman! KU:s uppgift är bland annat att granska statsrådets tjänsteutövning och regeringsärendenas handläggning, som tidigare talare har varit inne på. Det granskningsbetänkande vi nu har att diskutera är resultatet av den granskning som KU har gjort under våren.

Men även KU granskas. De senaste åren har de anmälningar som lämnats till KU kritiserats hårt inte minst i medierna. Kritiken har gått ut på att anmälningarna ofta har varit mer partipolitiska utspel än frågeställningar utifrån en konstitutionell grund. Anmälan har fått sin notis och

Prot. 2007/08:127

12 juni

*Regeringens
beredning av
förslag om
försäljning av
sex bolag och
Gransknings-
betänkande*

*Inledning
(allmänna
synpunkter)*

möjligen sina 15 sekunder i Rapport, och därmed har man kanske uppnått syftet med anmälan.

Kritik har också riktats mot KU:s öppna utfrågningar som enligt kritikerna mer kommit att handla om att knipa politiska poäng än att bidra till att ge ytterligare underlag för granskningen. Majoritetsföreträdarna har anklagats för att ställa snälla och ledande frågor medan oppositionen fått kritik för att ha nyttjat tillfället till sakpolitiska angrepp och ifrågasättande av omständigheter som KU inte är satta att granska.

I båda dessa avseenden, när det gäller både anmälningarna och de öppna utfrågningarna, har kritiken till viss del sitt berättigande. När det gäller anmälningarna ser jag dock inga förutsättningar för att begränsa riksdagsledamöternas rätt att anmäla statsråd för granskning till KU. Tvärtom är riksdagsledamöternas anmälningar en förutsättning för KU:s granskning och i förlängningen en utveckling av regeringens och Regeringskansliets arbete.

Däremot finns det anledning för självkritik hos oss som riksdagsledamöter för att bättre värdera den konstitutionella grunden för den eventuella anmälan och hos medierna för att mindre okritiskt referera anmälningar utan saklig grund. Saklig grund är självfallet den konstitutionella relevansen.

När det gäller de öppna utfrågningarna tycker jag att det har blivit en klar förbättring även om jag med facit i hand efter vårens granskning kan ifrågasätta det antal statsråd från såväl tidigare som nuvarande regering som var kallade till utfrågningarna.

Jag tycker att vårens granskning i allmänhet och detta granskningsbetänkande i stort sett klarat att hålla rågången till partipolitiken. När det gäller det konstitutionella övervägandet är detta i huvudsak ett enigt betänkande. De skiljelinjer som finns ser jag framför allt som uttryck för skilda uppfattningar i sakpolitiska avseenden. Denna samstämmighet är självfallet bra och innebär att betänkandet på ett positivt sätt kan bidra till att utveckla regeringens arbete och säkra statsrådets agerande och ansvar inom ramen för grundlagarna.

Jag hörde här av Billy Gustafssons inledning att han har en annan uppfattning om det. Det kan vara intressant att få en diskussion om vad den konstitutionella grunden är för de skillnader som finns i reservationerna. Jag upplever det mer som ett uttryck för oppositionens vilja att i sakpolitiska avseenden fjärma sig från den sittande regeringen.

Några favoriter i repris blev det även i år. Presstödet, Carl Bildts engagemang i organisationer och frågan om valrörelsens betydelse för beredningen av regeringsärenden behandlades ingående även i 2007 års granskning.

Den förnyade granskningen har inte föranlett någon förändrad bedömning från KU:s sida. Men det är samtidigt ställningstaganden som även denna gång har föranlett reservationer och följaktligen kommer att diskuteras i särskild ordning senare i dag.

Därför ska jag inte kommentera ställningstagandena med mer än att säga att som KU enigt påpekade kan inte uttalanden i en valrörelse betraktas som en del av den beredningsprocess för regeringens ställningstagande som regeringsformen ställer krav på. Däremot har självfallet uttalanden och utfästelser i valrörelser en viktig betydelse som information om den politik olika partier och regeringsalternativ tänker föra efter va-

let. Något annat är ju otänkbart. En anledning till att detta har kommit att diskuteras i KU i två betänkanden i rad måste ses i ljuset av att vi är ovana att ha en regering som förverkligar sina vallöften i den snabba takt som nu sker.

Jag vill också i min inledning kommentera några delar av granskningsbetänkandet som inte kommer att diskuteras under de kommande debattavsnitten. Det jag vill lyfta fram är några ställningstaganden som jag utgår från leder till en utveckling av regeringens arbete. Jag tycker också att de visar att ett enigt KU kan bidra till att utveckla regeringens arbete.

Det första är granskningen av regeringsbeslutet om ett regleringsbrev för Statens kulturråd som visar att det beslutet inte karakteriseras av den förutsägbarhet och likabehandling som förutsätts i regleringsformen. Det var något som drabbade en rad institutioner inom kulturområdet. Det var också något som regeringen själv rättade till genom ett nytt regleringsbrev.

Det är viktigt att lyfta fram att när regeringen beslutar om budgetpropositionen och regleringsbrev måste den ta ställning till allt som är känt och som kan påverka anslagen i budgeten.

Den andra frågan har både Billy Gustafsson och Per Bill varit inne på. Den handlar om en annan granskning där en regeringsföreträdare var snabb att rätta en uppgift. Det var näringsministerns beklagande av de felaktiga uppgifterna som uppgavs vid en presskonferens.

Detta är ett ärende som är en påminnelse om den nya mediemiljö vi lever i. En videoinspelning och det som har sagts har egentligen evigt liv. Det lever kvar, i detta fall på regeringens hemsida, med den felaktiga uppgiften. Därför är det viktigt att framhålla att det var och är rätt att låta inspelningen av presskonferensen med den felaktiga uppgiften ligga kvar. Men en skriftlig rättelse borde ha tillfogats tidigare än vad som nu blev fallet.

Några anmälningar i år liksom tidigare år handlar om statsråd och deras uttalanden som ifrågasätts som varande ministerstyre. Inte i något fall har KU i år kommit till den slutsatsen, även om vi framhåller att det är viktigt att iaktta försiktighet.

Det är också viktigt att framhålla statsråds rätt, för att inte säga skyldighet, att delta i den allmänna debatten – självfallet med den försiktighet som krävs för att det inte ska uppfattas som direktiv till någon myndighet. Det är även viktigt att framhålla att Sverige har självständiga myndigheter där det måste förutsättas att ledningen är väl förtrogen med den politiska styrningens möjligheter och begränsningar. Ledningen måste också ha den integritet som krävs för att styra myndigheten.

Herr talman! Med detta yrkar jag på godkännande av utskottets anmälan.

Anf. 12 MAURICIO ROJAS (fp):

Herr talman! I det betänkande som vi har att debattera i dag finns två ärenden som jag inledningsvis vill uppmärksamma. Båda gäller före detta socialdemokratiska statsråd och handlar om hur den offentliga makten utövas eller, rättare sagt, hur den inte borde utövas.

Prot. 2007/08:127
12 juni

*Regeringens
beredning av
förslag om
försäljning av
sex bolag och
Gransknings-
betänkande*

*Inledning
(allmänna
synpunkter)*

Det första ärende jag vill ta upp gäller Mona Sahlins och Jens Orbacks ansvar som integrationsministrar för felaktiga utbetalningar av den ersättning som kommunerna får för mottagning av flyktingar.

Fallet kretsar, herr talman, kring en viktig punkt, nämligen om lagen ska följas till hundra procent av våra myndigheter eller om vi ska nöja oss med mindre än så. Frågorna kring detta är principiellt viktiga: Får en myndighet medvetet tillåta att offentliga medel betalas ut i strid mot gällande författning utan att kräva tillbaka dessa medel? Får de ansvariga ministrarna acceptera att våra skattemedel år ut och år in används på ett sätt som uppenbarligen strider mot de lagar och förordningar som gäller i vårt land?

Herr talman! Somliga vill svara ja på dessa frågor. Så petiga får vi inte vara, verkar de vilja argumentera. Men jag är övertygad om att de som argumenterar på detta vis undergräver själva rättsstatens grunder som kräver att makten utövas enligt lagarna till hundra procent.

Och inte bara det – vi accepterar ju inte att medborgarna följer lagarna till säg 93 procent. Så funkade det inte. Om en myndighet får kännedom om att en privatperson på ett felaktigt sätt har fått tillgång till våra skattemedel är det självklart att dessa pengar ska krävas tillbaka – givetvis till hundra procent. Allt annat skulle vara högst uppseendeväckande.

Men det verkar finnas de som vill ha en moral för myndigheterna och en annan för vanliga medborgare. Jag säger detta eftersom granskningen av före detta statsråden Mona Sahlin och Jens Orback gäller just en sådan dubbelmoral.

Herr talman! I Riksrevisionens rapport *Statliga insatser för nyanlända invandrare* redovisas en lång serie allvarliga brister och missförhållanden gällande statens insatser för nyanlända flyktingar och invandrare. Granskningen omfattar perioden januari 2002 till och med maj 2006. Ansvariga statsråd under denna period var Mona Sahlin fram till oktober 2004 och därefter Jens Orback.

Det mest uppseendeväckande av de missförhållanden som uppdragas i rapporten gäller Integrationsverkets utbetalning av schablonersättningen till kommunerna i strid mot gällande regler. Så här står det att läsa i Riksrevisionens rapport om denna ersättning som kommunerna får i samband med mottagning av flyktingar:

”Integrationsverkets rutiner för beslut om schablonersättning till kommuner uppfyller inte kraven i gällande författning. Ersättningsförfordningen anger att rätt till schablonersättning har den kommun som har upprättat en introduktionsplan. Integrationsverket prövar inte kommunens rätt till ersättning genom introduktionsplaner. Genom att inte kontrollera förekomsten av dessa agerar Integrationsverket i strid med förfordningen.”

Dessa regelstridiga utbetalningar pågick i många år, och denna omständighet var känd för regeringen som dock inte valde att agera på ett kraftfullt sätt i syfte att rätta till detta kända regelbrott. Detta konstateras också i Riksrevisionens granskningsrapport, där det står: ”Regeringen är medveten om Integrationsverkets tillämpning av ersättningsförfordningen, men har inte agerat för att åstadkomma en förändring.”

Herr talman! På grund av detta uppseendeväckande sätt att hantera våra gemensamma skattemedel har det utbetalats hundratals miljoner kronor till kommunerna trots att villkoren för att få schablonersättning

inte var uppfyllda. Dessa pengar borde ha betalats tillbaka av de berörda kommunerna, men så skedde inte.

I den nämnda rapporten har Riksrevisionen gjort en uppskattning av hur mycket pengar som utbetalades i strid med gällande författning år 2004 och kommit till följande slutsats: "Om man översätter kommunens uppgifter till de ca 9 200 nyanlända som mottogs under år 2004, skulle det innebära att ungefär 650 individer saknar en individuell introduktionsplan. Det betyder att 65–80 miljoner kronor utbetalades i strid med ersättningsförordningen."

Det handlar om 65–80 miljoner kronor på ett år, herr talman.

Om man gör motsvarande uppskattning för hela den granskade perioden kommer man upp till ett sammantaget belopp på mellan 496 och 610 miljoner kronor för åren 2002–2006. Detta kan delas upp på 243–299 miljoner kronor under de år då Mona Sahlin hade ansvaret för frågan och 253–311 miljoner kronor under de år då Jens Orback hade motsvarande ansvar. Det rör sig alltså om ½ miljard kronor eller mer som utbetalades i strid med gällande författning och som enligt gällande regler borde ha betalats tillbaka, men ingen krävde detta.

Det avgörande för konstitutionsutskottets del är att regeringen visste att detta pågick men inte agerade på ett sätt som kunde sätta stopp för denna regelvidriga miljonrullning. Regeringen hade flera sätt att agera för att rätta till dessa kända missförhållanden. Det mest naturliga hade varit att via regleringsbrev med skärpa påminna Integrationsverket om att gällande lag ska följas, men det gjordes inte.

Angående regleringsbrev från åren 2002–2006 konstateras följande i Riksrevisionens rapport: "Regleringsbrev omnämner inte Integrationsverkets hantering av ersättningsförordningens 11 § om introduktionsplaners koppling till kommuners rätt till schablonersättning."

I den granskning som konstitutionsutskottet har gjort av detta ärende har vi som förklaring till en sådan anmärkningsvärd passivitet fått veta att situationen kunde tolereras eftersom utbetalningarna var korrekta i mer än 90 procent av fallen.

Herr talman! Det innebär att man säger att myndigheter bara ska följa lagen delvis, till en viss procent, 93 procent till exempel. Det är givetvis helt oacceptabelt. De som resonerar på det sättet har missuppfattat mycket väsentliga aspekter på det ansvar som den offentliga maktutövningen för med sig.

Därför är jag mycket nöjd med att ett enigt konstitutionsutskott har kommit till en mycket klar slutsats i detta granskningsärende, nämligen att Mona Sahlin och Jens Orback bär ett övergripande och otvetydigt ansvar för att en sådan oacceptabel hantering av våra skattemedel kunde pågå under flera år.

Herr talman! Det andra ärende som jag vill beröra i detta sammanhang tar sin utgångspunkt i en anmälan av Carl B Hamilton mot före detta statsråden Thomas Östros och Hans Karlsson för missbruk av offentlig maktutövning i form av politiskt motiverade hot om repressalier mot enskild i syfte att stoppa en pågående rättegång mellan två privaträttsliga parter. Mer konkret gäller saken dessa statsråds agerande i samband med det så kallade Vaxholmsfallet, det vill säga rättegången mellan det lettiska företaget Laval och flera svenska fackförbund.

Prot. 2007/08:127
12 juni

*Regeringens
beredning av
förslag om
försäljning av
sex bolag och
Gransknings-
betänkande*

*Inledning
(allmänna
synpunkter)*

Bakgrunden till denna anmälan är uppgifter i medier, bland annat i Svenska Dagbladet, om påtryckningar och direkta hot från dåvarande näringsminister Thomas Östros och dåvarande arbetsmarknadsminister Hans Karlsson riktade mot Svenskt Näringsliv.

Enligt uppgifter från Svenskt Näringslivs representant Jan-Peter Duker blev han den 9 juni 2005 uppkallad till Näringsdepartementet. Vid sammanträdet på Näringsdepartementet ska regeringens företrädare ha hotat med att staten skulle tvinga de statligt ägda bolagen att lämna Svenskt Näringsliv om organisationen inte avbröt sitt stöd till det lettiska företaget i den aktuella rättsprocessen. Hotet framfördes enligt uppgift av de båda statsrådets statssekreterare. Det är en synnerligen allvarlig anklagelse, herr talman.

Enligt principen om illojal maktutövning ska den offentliga maktens befogenheter inte utövas för att främja ett annat syfte än vad som avses med befogenheten. Att regeringen fått befogenhet av riksdagen att förfoga över statens ägande i vissa bolag kan inte tolkas så att riksdagen därmed givit sitt samtycke till att enskilda statsråd använder bolagen för att rikta politiskt motiverade hot uttryckligen avsedda att påverka en oberoende organisations handlande i en pågående rättsprocess.

Herr talman! I den granskning som konstitutionsutskottet har gjort på basis av Carl B Hamiltons anmälan konstaterades

1. att mötet mellan statssekreterarna och en representant för Svenskt Näringsliv, Jan-Peter Duker, faktiskt ägde rum den 9 juni 2005,
2. att vid det mötet informerades Jan-Peter Duker om att regeringen skulle utreda om de statliga bolagen skulle lämna Svenskt Näringsliv i samband med denna organisations agerande i Vaxholmsfallet,
3. att detta uppfattades som ett tydligt hot om repressalier av representanten för Svenskt Näringsliv samt
4. att de ansvariga statsråden i sin tur bestämt förnekar att det skulle ha varit avsikten med den framförda informationen.

I betänkandet anmärker ett enigt konstitutionsutskott följande: ”Att statsråd bör iakttä försiktighet med vilka uttalanden de gör och att det måste ses som olyckligt om sådana uttalanden uppfattas som ett försök till otillbörlig påverkan på allmänna eller enskilda rättssubjekt.”

Herr talman! Det är precis detta som inträffade. Statsrådets agerande uppfattades som ett hot. Jag vill bestämt hävda att detta sätt att uppfatta statsrådets agerande var det enda rimliga. Konstitutionsutskottet har emellertid inte kunnat bevisa att det var avsikten med det möte som ägde rum den 9 juni 2005 men att statsråden ändå kan klandras för en uppenbar brist på försiktighet.

Jag hade i detta principiellt så viktiga fall velat se en mycket tydligare kritik, men med tanke på den uppnådda enigheten är jag ändå nöjd med konstitutionsutskottets ställningstagande i detta så sorgliga kapitel i det socialdemokratiska maktutövandet.

Anf. 13 BILLY GUSTAFSSON (s) replik:

Herr talman! Jag hade inte tänkt ta några repliker i den här inledande omgången. Jag brukar inte göra det, men Mauricio Rojas anförande rörande ärendet angående Mona Sahlin och Jens Orback var så grovt onyanserat och missvisande när det gäller vad utskottet faktiskt har granskat och kommit fram till att jag för protokollets och balansens skull ändå måste få kommentera det.

Utskottets uppgift har varit att granska om regeringen följt verksamheten och om åtgärder har vidtagits när det funnits brister. Utskottet har inte gjort en mängd beräkningar, som Mauricio Rojas här slänger sig med. Det har inte heller varit utskottets uppgift.

Det gäller också att inse att det finns en ansvarskedja och en uppdelning av ansvar. Det finns ett ansvar för en myndighet att tillämpa lag och förordning och ett ansvar för den politiska nivån att vidta åtgärder när så krävs.

Granskningen har visat att regeringen årligen har vidtagit en mängd åtgärder för att åstadkomma dels en bättre integration, dels tydligare regler för ersättning. Till saken hör, som Mauricio Rojas sade, att uppe mot 96 procent av utbetalningarna var riktiga. Det har funnits förklaringar för de resterande.

Utskottet har konstaterat att regeringen har följt utvecklingen och verkat för att åtgärder har vidtagits. Åtgärderna har inte lyckats förbättra situationen i tillräcklig grad, och det har de före detta statsråden ett övergripande ansvar för.

Jag kan notera att åtgärder har vidtagits som faktiskt har förbättrat situationen men att det återstår lite grann. För mig är det självklart att ett statsråd har ett övergripande ansvar för verksamheten inom de myndigheter som lyder under statsrådets ansvar. Allt annat hade varit uppseendeväckande.

Att påstå att utskottet uttalat kraftfull kritik i det här ärendet är direkt felaktigt och ett uttryck för långtgående partipolitisering.

Anf. 14 MAURICIO ROJAS (fp) replik:

Fru talman! Välkommen till debatten, Billy Gustafsson!

Två klargöranden: Beräkningarna har inte utskottet gjort, och det har jag heller inte påstått. De som har räknat är mycket bättre på det än utskottet. Det är Riksrevisionen, och de har till uppgift att räkna ordentligt på vad regeringen gör, och vi är mycket glada för det.

De siffror jag har nämnt, Billy, kommer från den rapport som du också har läst. De finns där. Om du tror att du är bättre på att räkna än vad Riksrevisionen är får du stå för det. Jag accepterar deras siffror. Regeringens påpekande om dessa siffror har inte på något sätt övertygat mig om att de skulle vara felaktiga.

Det handlar om tiotals miljoner på ett år och om omkring 500 miljoner på fyra år. Det är faktiskt mycket allvarligt! Det är våra medborgares pengar. Med hänsyn till detta borde Billy Gustafsson vara lite mer nysärad. Det handlar om 500 miljoner av skattepengarna. Det är mycket pengar det!

Prot. 2007/08:127

12 juni

*Regeringens
beredning av
förslag om
försäljning av
sex bolag och
Gransknings-
betänkande*

*Inledning
(allmänna
synpunkter)*

När det gäller utskottets slutsatser konstaterade vi att det regeringen gjorde inte räckte för att ändra på ett känt och allvarligt regelbrott. Det är det vi konstaterar. Det är det vi säger att Mona Sahlin och Jens Orback har ansvaret för – ingenting annat, och det kan du inte förneka.

Riksrevisionen konstaterar detsamma. Detta nämns inte ens i de regleringsbrev som regeringen utfärdade. Hur vill Billy Gustafsson förklara detta?

Anf. 15 BILLY GUSTAFSSON (s) replik:

Fru talman! Det är alldeles uppenbart omöjligt för Mauricio Rojas att frigöra sig från att partipolitiserar i sin roll som KU-ledamot. Jag inser det fullständigt hopplösa i att vi tillsammans skulle kunna göra en saklig bedömning. För detta krävs nämligen både vilja och förmåga att lyssna, och det saknar uppenbarligen Mauricio Rojas.

Påståendena angående Östros och Karlsson kan inte stå oemotsagda. Vad var det utskottet granskade när det gällde Östros och Karlsson? Jo, har två statssekreterare hotat företrädare för Svenskt Näringsliv och i så fall på uppdrag av statsråden?

Jag tänker inte göra någon bedömning, fru talman, utan jag citerar vad utskottet sagt: ”Utskottet har inte i sin granskning kunnat klarlägga vad som faktiskt uttalats vid det möte som är aktuellt i ärendet, och inte heller vad som varit avsikten med uttalandena eller hur dessa borde kunna uppfattas.”

Det går rimligen inte, om man vill vara seriös, att komma fram till någonting annat än att det saknas all grund för att påstå att utskottet har uttalat kritik mot eller tagit avstånd från statsrådets agerande.

Har man anspråk på att vara seriös går det inte att göra de tolkningar som Mauricio Rojas har gett uttryck för i kammaren här i dag. Ju snarare Mauricio Rojas inser det desto bättre.

Anf. 16 MAURICIO ROJAS (fp) replik:

Fru talman! Det är mycket intressant att Billy Gustafsson retirerar fullständigt om de felaktiga utbetalningar som gjordes under Mona Sahlins och Jens Orbacks tid som ministrar. Billy Gustafsson vet mycket väl att det är Riksrevisionen som har räknat. Han säger att bara att nämna dessa siffror är att politisera debatten. Det är ett ofattbart sätt att miss-tänkliggöra Riksrevisionen. Hur skulle man kunna politisera någonting genom att använda riksrevisorernas siffror? Det borde du förklara både för mig och för Riksrevisionen!

Billy Gustafsson sade ingenting om regleringsbreven. De utfärdades varje år. Det här kända regelbrottet nämndes inte av Mona Sahlin och Jens Orback trots att de visste att detta pågick. Det fordrar faktiskt en förklaring. Det är våra skattebetalares pengar det handlar om. Vi ska vara försiktiga med dem och förklara varför vi använder varenda krona vi använder på ett visst sätt. När de felanvänds ska vi självklart kräva tillbaka dessa pengar.

Billy Gustafsson säger att det var 96 procent som var rätt. Vi kan tvista om det – 93 procent eller 96 procent. Men menar Billy Gustafsson att lagarna ska följas till 96 procent – är det det han kräver av myndigheterna? Är det det han kräver av Mona Sahlin, Jens Orback och sig själv? Det kan jag inte tro.

Det är detta som är ett mycket märkligt sätt att politisera, inte bara den här debatten utan den offentliga maktutövningen – att ursäkta det som inte kan ursäktas.

Det är likadant med Vaxholmsfallet. Givetvis var det oförsiktigt, och det säger vi i vårt uttalande. Jag skulle vilja ha sett, och det har jag sagt, en tydligare kritik, för jag tycker, Billy Gustafsson, att det inte fanns något annat sätt att uppfatta det som ministrarna gjorde än som ett hot mot Svenskt Näringsliv!

(BILLY GUSTAFSSON (s): Jag kan inte svara på frågorna, eftersom jag inte har någon replik kvar.)

Anf. 17 INGVAR SVENSSON (kd):

Fru talman! Jag ska börja med ett citat: ”Granskning och kontroll behövs [således] både för demokratin, därför att information och ansvarsutkrävande är vitala intressen, och för rättsstaten, eftersom det gäller att garantera grundläggande värden som legalitet och objektivitet.”

Det är inte jag som säger detta, fru talman, även om jag upprepade det nu och håller med i sak, utan det är nestorn i svensk författningsspolitik, Fredrik Sterzel, som skriver det i den andra upplagan av antologin *Svensk författningsspolitik* som för övrigt är redigerad av Ingvar Mattson, kanslichef på finansutskottet, och professor Olof Petersson.

Information och ansvarsutkrävande, legalitet och objektivitet – se, där har vi konstitutionsutskottets uppgift!

Fru talman! Om konstitutionsutskottet finns det mycket löst tänkande och tyckande och förvånansvärt lite av seriös forskning. Förhoppningsvis kan vi se en annan utveckling framöver.

För några år sedan läste jag en annan antologi om KU där man granskade en längre tidsperiod av KU:s verksamhet. Upplägget var att se på vilket sätt KU arbetade partiskiljande. Att utskottet lyckades enas på ett stort antal granskningsområden gick man förbi med tystnad. Helhetsbilden saknades.

Intressant är också den ibland etablerade synen på KU:s ledamöter. Man är kritisk mot att KU:s ledamöter väljs på politiska meriter. Ett citat: ”Ytterst få är jurister och ännu färre har en gedigen teoretisk praktisk förvaltningsrättslig bakgrund.”

Slutsatsen är att det är svårt att hävda att utskottets ledamöter besitter den rättsliga kompetens som krävs för en noggrann och sakkunnig granskning.

Så där kan det låta. Mot bakgrund av detta erinrar jag mig ett par episoder från utskottets besök i Argentina och Chile hösten 1992. Om jag inte minns fel var konstitutionsutskottets ordförande i den dåvarande argentinska senaten en hög jurist, men det hindrade inte att han somnade under vårt sammanträde där.

Fru talman! I Chile satt man inte och sov. Däremot ställde man frågan hur många i det svenska KU som var jurister – vi hade då bara en suppleant som var det. Följdfrågan var hur det kunde fungera. Det chilenska retoriska svaret var att här är vi alla jurister, underförstått att det inte skulle fungera annars.

Tja, kanske skulle vi slänga oss i väggen eftersom vi är så värdelösa, men kanske borde vi fundera något över det demokratiska uppdraget. KU

Prot. 2007/08:127

12 juni

*Regeringens
beredning av
förslag om
försäljning av
sex bolag och
Gransknings-
betänkande*

*Inledning
(allmänna
synpunkter)*

är ett parlamentariskt granskningsorgan. Varför skulle vi välja specialister just till KU? Det är förstås rimligt att vi har olika former av kontroll och granskning, men ge mig ett rimligt skäl till att just parlamentet skulle avstå sin roll till förmån för de så kallade professionella. Vi behöver olika granskningsmekanismer, och ett parlamentariskt konstitutionsutskott är en sådan. För övrigt säger Sterzel i antologin som jag citerade inledningsvis att man behöver ett bredare synsätt på granskningsuppgiften.

Fru talman! Kjellgren myntade ett uttryck i den så kallade Almqviststriden för länge sedan, nämligen: "Man äger ej snille för det man är galen." Jag skulle vilja göra en mild travestering av detta, och jag får be alla jurister att hålla för öronen: Det är inget axiom att en jurist eller en som har förvaltningsrättslig bakgrund är en bättre granskare än en vanlig enkel riksdagsledamot.

Men, fru talman, det är klart viktigt att vi lever upp till vårt uppdrag. Är konstitutionsutskottet en institutionell auktoritet eller bara institutionell? Det bestämmer vi själva genom vårt praktiska arbete.

Utskottets ordförande sade i förra vårens granskningsdebatt följande om det då unga utskottet: "Därför blir det en lärotid för ledamöterna, då granskningsuppdragets innehåll efter hand klarnar i alla detaljer och våra arbetsformer ständigt förfinas och förbättras." Även jag uttryckte en viss förhoppning och optimism över en positiv utveckling.

Jag kan nu efter ett år konstatera att vi kommit en bra bit på väg. Även om allianspartierna och oppositionen skiljer sig åt i vissa bedömningar i detta betänkande och även om det finns reservationer, är det vanligtvis en likartad konstitutionell bedömning. Det är en mycket bra utveckling. Det är centralt att vi i grunden gör samma rättsliga analys. Sedan har vi självfallet ett tolkningsutrymme och en möjlighet till olika språkval. Även jurister och domare kan komma fram till olika tolkningar, så varför skulle inte KU:s ledamöter kunna göra det?

Fru talman! Det finns 10 reservationer i relation till 25 ställningstaganden från utskottet. Det kan tyckas mycket, men faktum är att fyra av dessa reservationer egentligen är kopplade till ett och samma ärende. Det är sammantaget sex reservationer som hela oppositionen står bakom, två från Socialdemokraterna och Vänsterpartiet, en från Socialdemokraterna och Miljöpartiet och en Vänsterpartireservation.

I föl tillät jag mig att notera att det var ganska roligt att läsa reservationerna, underförstått att de i vissa fall var undermåliga. I den meningen är de mindre roliga i år, fast jag ska säga att det inte saknas intressanta utvecklingar i årets reservationer. Det kommer väl den efterföljande debatten att visa. Jag log lite när Billy Gustafsson talade om detta med partipolitiska hänsynstaganden. Jag har ju lite längre erfarenhet än Billy från det här utskottet, och det är nog hugget som stucket beroende på vem som sitter i regeringen.

Jag funderade lite över detta med saklighet som Billy talade om. När jag läste reservationerna i går såg jag att det, som jag sade tidigare, var i stort sett samma konstitutionella analys. Men det var ett antal "borde" inslängda här och var i texterna inom den legala ramen. Vi brukar egentligen inte ägna oss åt bör- och bordefrågor, utan vi ska i efterhand granska vad som har hänt, om man har rört sig inom den rättsliga ramen.

Sedan kan man naturligtvis göra olika tolkningar när det gäller Göran Hägglund och Apoteket. Såvitt jag vet var det ingen under utskottets hantering av ärendet som någonsin hävdade att Hägglund hade försökt styra Apoteket via direktiv. Däremot fick vi information om att det fanns en sådan information i direktiven. Men man får tydligen vara försiktig med vilka skrivningar man accepterar för att de ska kunna misstolkas i vissa avseenden.

Fru talman! För att nu återknyta till den bok som jag citerade om KU-ledamöternas förmenta undermåliga kompetens, finns det en sentens som jag kan instämma i, nämligen att vi som ledamöter i stor utsträckning är beroende av KU:s kansli. Detta konstaterande föranleder mig att uttrycka ett stort tack för de insatser som kanslichefen Bertil Wennberg och hans kansli har gjort för utskottet under det gångna riksmötet. Tack för ert tålamod och ert strålande arbete!

I detta anförande instämde Mauricio Rojas (fp).

Anf. 18 MARIANNE BERG (v):

Fru talman! I dag har vi att debattera KU:s betänkande som bland annat tar upp vissa statsråds uttalanden, *non-paper*, det vill säga icke-papper, och beredningen av regeringens ärenden.

Just detta med beredningen av ärenden är ständigt återkommande med den högerregering vi har i dag. Alliansen tycks anse att det inte är så noga att följa beredningskravet enligt regeringsformens 7 kap. 2 §.

En av hörnstenarna som vår demokrati vilar på är just grundlagarna – spelregler som vi alla har att följa för att göra regerandet förutsägbart, inte för att förhindra politiska idéer att få blomma ut utan för att vi alla vill att det ska finnas tydliga regler för hur ett regerande ska gå till.

Ärenden som vi ska debattera senare i dag här i kammaren visar klart och tydligt på just bristen på beredning av regeringsärenden. Vid en beredning ska behövliga upplysningar och yttranden inhämtas från berörda myndigheter, och i den omfattning som behövs ska även anslutna och enskilda ges tillfälle att yttra sig. Men, nej, det har vi inte sett så mycket av.

Fru talman! I dag ska vi inte pröva om det är rätt eller fel att sälja ut våra gemensamma egendomar. Det har ju högermajoriteten i riksdagen redan bestämt att vi ska göra. Även om jag och många med mig anser att beslutet att rea bort vår gemensamma egendom är helt tokigt, är det inte själva beslutet om utförsäljningen som vi ska debattera här, utan vi ska debattera om formen för utförsäljningen har skett enligt grundlagens bestämmelser eller ej.

KU är, som många före mig har tagit upp, ett utskott som ska granska ärenden ur ett konstitutionellt perspektiv. Granskningsarbetet är enormt viktigt, eller hur? Det är vi väl alla överens om.

Det som jag anser är bland det viktigaste är att kvinnor och män i detta land får veta hur vi förtroendevalda sköter våra åligganden och våra gemensamma resurser och att vi förhindrar maktmissbruk och kontrollerar att det inte sker. KU:s kontrollfunktion anser jag är ett måste i en demokrati.

Fru talman! Det som jag har tagit upp och mycket mer kommer att tas upp i debatten senare här i dag, så nu ska jag inte stå här och, för att ci-

Prot. 2007/08:127
12 juni

*Regeringens
beredning av
förslag om
försäljning av
sex bolag och
Gransknings-
betänkande*

*Inledning
(allmänna
synpunkter)*

tera utbildningsministern, ”tjafsa”, utan jag lämnar härmed över ordet till nästa person på talarlistan.

Innan jag gör det, fru talman, vill jag säga att jag är väl medveten om att man inte ska göra för många yrkanden, men i det här läget kan jag inte låta bli. Jag yrkar på godkännande av anmälningarna i reservationerna 1, 2, 3, 4 samt 8.

Anf. 19 MIKAEL JOHANSSON (mp):

Fru talman! Åhörare och tv-tittare! Jag har under den tid jag har suttit i konstitutionsutskottet upplevt att arbetet i KU gäller frågan om huruvida vi kan uppnå enighet i en intressant punkt. Vad är det som gör att vi som representerar olika partier i KU kan flytta fram positioner i olika konstitutionella frågor så att det blir en ordentlig och korrekt styrning av vad regeringen gör och inte gör? Vi ska granska vad tidigare regeringar har gjort så att nuvarande och kommande regeringar har möjlighet att ta lärdom av hur vi i riksdagen tycker att landet ska skötas vad gäller statsrådets tjänsteutövning.

Jag håller med Stefan Tornberg om att det naturligtvis står varje riksdagsledamot och riksdagsutskott fritt att anmäla vad de så önskar. Jag tycker att det så ska förbli. Det finns naturligtvis alltid risk för att det uppstår olika skäl till att anmälningarna kommer in. Det kan naturligtvis vara av politiska skäl. Det går inte att ifrågasätta det, och det går inte heller att se att vi kommer ifrån den möjligheten. Det finns också risk för att det blir politiska avvägningar i våra slutsatser. Det gäller naturligtvis även hur vi frågar, vilka frågor vi ställer och på vilket sätt vi ställer våra frågor i de utfrågningar vi har med statsråden. Andra kan göra bedömningen att det finns andra skäl än vad jag själv som frågar anser.

Jag tänkte ta upp några ärenden som vi har varit eniga om och spegla vad vi i konstitutionsutskottet håller på med.

Det kom in en anmälan om att man i en budgettext tog upp vilken fiskeripolitik som skulle föras på EU-nivå. Eskil Erlandsson var det ansvariga statsrådet. Det var sagt att det skulle vara den biologiska rådgivningens experter som skulle styra vilken politik som gäller för Sverige i EU-sammanhang. Utskottet tycker att regeringen har rätt att uttrycka den ståndpunkten. Det är en annan sak sedan när det kommer till förhandlingsbordet i EU. Där finns andra organ, till exempel ska EU-nämnden vara med i samband med frågor om hur det ska förhandlas. Även miljö- och jordbruksutskottet ska saksamråda med statsrådet om vilka ståndpunkter som ska föras fram och vad som ska gälla. Det går inte att komma ifrån att det här inte är en fråga som riksdagen beslutar om. Därför går det inte heller att kritisera eller ha några synpunkter på detta.

Jag tänkte också ta upp ett ärende som kanske en del av er upplevde själva när ni satt med på en biokväll en höstkväll. Under några dagar fanns ett filminslag med kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth mellan reklamen och när den riktiga filmen skulle spelas upp. Hon talade om vad hon tyckte om SF:s satsning på *Smultronstället*.

Det här berodde på ett missförstånd. Det var egentligen tänkt att Lena Adelsohn Liljeroth skulle vara närvarande vid den första filmvisningen. Hon skulle vid det tillfället invigningstala. Hon hade inte möjlighet att göra det. SF och departementet hade då kontakter med varandra, och de kom fram till att det kanske skulle fungera att hon spelade in något för att

visas vid invigningstillfället. Sedan visade det sig att SF sände filmen vid flera tillfällen. Det var naturligtvis inte meningen. Då kontaktade departementet SF och rättade till detta. Det var ett missförstånd som vi naturligtvis inte kan kritisera. Vår åsikt är att statsråd inte ska göra saker som rubbar deras förtroende.

Jag tänkte också kommentera den så kallade Vaxholmstvisten, som Mauricio Rojas uppehöll sig vid under sitt anförande. Anmälan tog upp frågan om hot om repressalier mot Svenskt Näringsliv utifrån deras agerande i den så kallade Vaxholmstvisten, där Svenskt Näringsliv stöttade företaget. Vad som kom fram i utfrågningen av Svenskt Näringslivs representant Jan-Peter Duker var att han uppfattade att de statssekreterare som var närvarande vid mötet tyckte att organisationen Svenskt Näringsliv motarbetade de statliga företagens intressen. Det var vad Jan-Peter Duker, representant för Svenskt Näringsliv, uppfattade. Vi har inte fått fram något annat, något konkret hot eller annat uttalande. Därför är det svårt att peka ut att det skulle ha skett otillbörlig styrning från statsråden.

Det finns en sådan enkel fråga som att skicka brev. Ett statsråd i nuvarande regeringen, Tobias Billström, använde regeringens papper när han skulle skicka ut information till sin lokala organisation, Moderaterna, i Malmö. Detaljerna för regeringens arbete är inte på den nivån att det står exakt att det här får man använda brevpapper till, det här får man använda gemen till och att pennan inte får användas för att skriva något privat och så vidare. Det är självklart att styrningen inte är sådan i regeringsformen. Det ska naturligtvis finnas ett sunt förnuft. I det här fallet har det inte skett senare av någon av representanterna i regeringen. Det är tydligt att det var ett misstag. Det finns dock inga riktlinjer. Det är möjligt att det skulle finnas fler riktlinjer på detaljnivå från regeringens sida. Men vi var eniga om att det inte var så bra.

Thomas Bodström, den före justitieministern, har blivit anmäld för att ha utövat ministerstyre utifrån att han efter sin tjänstgöringsperiod uttryckte i medierna att man måste styra, jämka och kompromissa polisens arbete. Det normala sättet att styra en myndighet – i det här fallet polisen – är via regleringsbrev, regeringsbeslut, förordningar eller på annat sätt. Det kan vara lagstiftningsförslag till riksdagen eller personutnämningar.

Utskottet konstaterade att det ägnades mycket tid åt vad som uppfattades som en styrning. Men det är ett naturligt inslag i ett statsråds utövande av sitt tjänsteuppdrag att ha kontakter i polisorganisationen i olika sammanhang och på olika ställen i landet. Det kunde inte konstitutionsutskottet ha någon åsikt om.

Däremot spelade Thomas Bodström en roll i den föregående regeringen, och han har även spelat en roll i opposition. Dock kan vi inte anklaga honom för att styra för mycket. Vi måste se hans insatser som att han är lämpad för att hålla på med fotboll. Jag måste passa på tillfället att kommentera gårdagens händelse när regeringen och oppositionen spelade sin årliga fotbollsmatch. Oppositionen, det vill säga Thomas Bodström, nåtade tre gånger. Det räckte för att det skulle bli en vinst med 3–1 över regeringen. Jag beundrar kämpainsatsen från regeringens sida. Jag kan dock inte vara lika hängiven som vissa i regeringens lag som springer omkring i orangefärgat hår, men jag ärar regeringens lag genom att dagen till ära bära någon typ av alliansfärg.

Prot. 2007/08:127

12 juni

*Regeringens
beredning av
förslag om
försäljning av
sex bolag och
Gransknings-
betänkande*

*Inledning
(allmänna
synpunkter)*

Anf. 20 MAURICIO ROJAS (fp) replik:

Fru talman! Vi ska inte spela fotboll nu, men kanske vid något annat tillfälle.

Mikael Johansson nämnde Vaxholmsfallet. Jan-Peter Duker fick den uppfattningen av mötet den 9 juni 2005, då han fick information av två statssekreterare, att regeringen ogillade Svenskt Näringslivs stöd till det lettiska företaget och samtidigt skulle utreda om statligt ägda bolag ska fortsätta att vara med i Svenskt Näringsliv.

Hur tolkar du dessa två budskap vid ett och samma möte? Det var dessutom väldigt formellt. Vi har fått veta av Hans Karlsson, dåvarande arbetslivsminister, att man mycket ofta träffade Jan-Peter Duker i mycket informella sammanhang. Men det här var något annat. Han blev uppkallad till Näringsdepartementet, och två statssekreterare informerade om detta. Det hade redan sagts i olika uttalanden, men man ville formalisera budskapet.

Är det inte rimligt att tolka det så som han gjorde, att det fanns ett hot om repressalier, att företagen skulle tvingas lämna Svenskt Näringsliv därför att man ogillade ett visst beteende från Svenskt Näringslivs sida? Är det inte rimligt?

Anf. 21 MIKAEL JOHANSSON (mp) replik:

Fru talman! Jag tycker ändå att det av den utfrågning vi hade av Svenskt Näringslivs representant, Jan-Peter Duker, framgick ganska tydligt att det var just de här orden han uppehöll sig vid, det som framfördes, att organisationen motarbetar de statliga företagens intressen. Det var den uppfattning han fick från statssekreterarna. Han fick naturligtvis också uppfattningen att de skulle kunna ifrågasätta vilka medlemsorganisationer som statliga bolag är med i. Det är naturligtvis fritt, upp till dem.

Det här kan ändå inte ses som att vad en regering gör efter en händelse är någonting annat än vad som sker samtidigt vid en sådan här träff.

Vi hade även möjlighet att fråga Hans Karlsson om morgonträffarna när Jan-Peter Duker och Hans Karlsson satt och drack kaffe. De försökte ha ett väldigt öppenhjärtigt samtal om olika saker i politiken. Det framgick inte att Jan-Peter Duker i det sammanhanget frågade vad syftet med mötet var. Skulle han se det som något hot? Skulle han se det som repressalier eller någonting annat?

Detta framgår inte, och därför är det svårt att hitta just att detta var ett aktuellt fall av styre som inte skulle få förekomma.

Anf. 22 MAURICIO ROJAS (fp) replik:

Fru talman! Här har vi följande situation.

Det pågår en rättsprocess där Svenskt Näringslivs ekonomiska stöd till en av parterna är helt avgörande. Samtidigt går två ministrar ut och säger att de ogillar det, att de ska överväga om statliga företag ska fortsätta att vara med i Svenskt Näringsliv, just på grund av att detta hot, som de säger, mot de statligt ägda bolagen bestod i att Svenskt Näringsliv hjälpte det lettiska företaget. Det fanns inte någon annan anledning – vi har åtminstone inte fått reda på något annat.

Du menar att Jan-Peter Duker på något sätt uppfattade de här två budskapen fel eller konstigt. Jag menar att det inte finns något annat sätt att

tolka detta än att regeringen ville förmedla: Fortsätter ni att göra så ska vi tvinga de statliga bolagen att lämna Svenskt Näringsliv.

Dessa är mycket viktiga för Svenskt Näringsliv. Företagen betalar 60 miljoner kronor till organisationen, vilket är en femtedel av inkomsterna. Man skulle alltså ha kunnat orsaka en ganska påtaglig ekonomisk skada vad gäller Svenskt Näringslivs finansiering. Man blandar ihop båda dessa saker. Hur kan det uppfattas på något annat sätt?

Dessutom säger vi i betänkandet att om det pågår en rättsprocess mellan två privata parter ska statens representanter vara mycket försiktiga med vad de gör. Om de skulle påverka utfallet av en rättsprocess har vi någonting som är otroligt allvarligt. Det heter illojal maktutövning, och det hotar hela rättsväsendets oberoende.

Anf. 23 MIKAEL JOHANSSON (mp) replik:

Fru talman! Huruvida regeringen ska vara extra försiktig i samband med att det pågår en rättsprocess – jag vet inte riktigt om det håller. Regeringen ska naturligtvis agera utifrån vad deras egen dagordning innehåller. De ska helst inte ta hänsyn till vad som händer i olika rättsprocesser på det sättet, utan de ska fortsätta att agera enligt den agenda de har.

Jag tolkade det som att Hans Karlsson var väldigt tydlig med att han inte alls hade någon avsikt att detta skulle vara ett slags hot, att han inte hade hört från Thomas Östros att detta skulle vara ett hot på grund av att de från Svenskt Näringsliv agerade så här i Vaxholmstvisten. Jag uppfattade inte heller att Jan-Peter Duker hade uppfattat det som att detta i så fall skulle vara det enda allenarådande, som skulle påverka och så vidare.

Som Hans Karlsson också påpekade, överväger regeringen hela tiden olika frågor. Det kan vara utifrån att Svenskt Näringsliv driver den eller den frågan. Det måste vara en självklar roll för regeringen som ägare av olika bolag att kunna se över var och varför de är med. Vi kan inte ta hänsyn till att detta skulle utgöra 60 miljoner i medlemsavgifter för Svenskt Näringsliv och hur stort eller litet det kan vara. Vi kan inte ange procent, att det är 50 eller 93 procents påverkan på Svenskt Näringslivs budget. Vi måste se till detta att regeringen gör överväganden för sina statliga bolag.

Vi kan inte från utskottet konstatera att det har varit den formen av hot och repressalier, i alla fall inte av det som har kommit fram.

Utrikesminister Carl Bildts agerande i fråga om en europeisk Kosovostrategi (avsnitt 1.1)

Anf. 24 MORGAN JOHANSSON (s):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka på godkännande av anmälan i vår reservation nr 1.

Den här frågan gäller, som Per Bill nämnde i sin inledning, en mycket intressant frågeställning om förhållandet mellan riksdag och regering. Grunden för anmälan, och för ärendet, är regeringsformen 10 kap. 6 § där det stadgas att "regeringen skall fortlöpande informera riksdagen och samråda med organ som utses av riksdagen om vad som sker inom ramen för samarbetet i Europeiska unionen".

Den informations- och samrådsplikten är viktig. Det är en fråga om demokratisk förankring. Innan regeringen lägger fram Sveriges syn i oli-

Prot. 2007/08:127
12 juni

*Regeringens
beredning av
förslag om
försäljning av
sex bolag och
Gransknings-
betänkande*

*Inledning
(allmänna
synpunkter)*

*Utrikesminister
Carl Bildts agerande
i fråga om en
europeisk Kosovo-
strategi (avsnitt 1.1)*

*Regeringens
beredning av
förslag om
försäljning av
sex bolag och
Gransknings-
betänkande*

*Utrikesminister
Carl Bildts agerande
i fråga om en
europaisk Kosovo-
strategi (avsnitt 1.1)*

ka frågor i EU-samarbetet ska det föredras i riksdagen. Det ska inte komma som en överraskning för riksdagen vad regeringen har sagt eller gjort i Bryssel. Det gäller i alla EU-frågor, men det gäller kanske alldeles särskilt i utrikespolitiska frågor och i frågor av stor säkerhetspolitisk vikt.

Där har vi sedan länge, sedan långt före EU-inträdet, en tradition i Sverige av att försöka förankra sådana ställningstaganden i en bred majoritet i riksdagen. Den traditionen har upprätthållits av både socialdemokratiska och borgerliga regeringar genom decennierna. Det har varit viktigt för Sverige. Ingen regering, oavsett partifärg, ska få föra en självsvåldig utrikespolitik byggd på hemlighetsmakeri.

Därför måste riksdagen informeras om väsentliga svenska positioner och ställningstaganden. Men det är dessvärre det som inte skett här, när det gäller Kosovofrågan.

Den 7 och den 12 december höll EU-nämnden sammanträden, och då informerade regeringen om kommande möten med EU:s utrikesministrar och EU:s stats- och regeringschefer. Vid de tillfällena berördes Kosovo, men inte ett ord sades om att Sverige ämnade ta ett särskilt initiativ i frågan. Det fick ledamöterna i stället läsa om i tidningen några dagar efteråt, och då i efterhand, efter det att den strategi som man tagit fram hade spritt sig i EU-kretsen. Då fick man veta att Sverige hade utarbetat en särskild, detaljerad strategi för Kosovofrågan som sedan cirkulerades i EU-kretsen. Om det hade, som sagt, inte sagts ett ord, vare sig i EU-nämnden eller i utrikesutskottet dessförinnan.

Så ska det inte gå till. Ledamöterna av de organ som riksdagen har utsett att följa EU-frågorna ska inte behöva läsa om väsentliga svenska förslag i efterhand i tidningen. De ska ha beretts möjlighet att diskutera dem med regeringen före. Det gäller förstås alldeles särskilt när det är en fråga som är av så stor vikt som Kosovofrågan.

Frågan om Kosovos ställning, om det ska vara en självständig stat eller en del av Serbien, har varit en av de senaste årens allra mest laddade frågor på vår kontinent – efterbörden av Balkankrigen, starka motsättningar mellan folkgrupperna, mycket starka stormaktsintressen involverade och mycket svåra principiella överväganden som gäller hur folkrätten ska uttolkas.

Kosovofrågan är som sådan en krutdurk som världssamfundet har försökt hantera under åren. Under förra året föreslog FN-sändebudet Martti Ahtisaari en väg framåt. Detsamma gjorde lord Russell-Johnston i Europarådet. Jag deltog själv i ett antal diskussioner i Kosovofrågan i Europarådsförsamlingen med serber, ryssar, fransmän och briter, och det var alldeles uppenbart att läsningarna i den här frågan under förra året var starka och djupa.

Det är alltså en stor och känslig fråga, och det gör det enligt vår uppfattning än mer uppenbart att om Sverige tänkte ta ett initiativ i detta skulle också riksdagen informeras. Då skulle man ges möjlighet att ge sina synpunkter, allt enligt 10 kap. 6 § regeringsformen.

Nu tycker dessvärre den borgerliga majoriteten i KU inte det, och det är faktiskt ganska underligt. I motsvarande situationer när socialdemokratiska regeringar har granskats av KU har borgerligheten inte dragit sig för att anmärka på bristande förankring i riksdagen. Här blir det tydligt att den borgerliga majoriteten håller sig med två måttstockar. Hos tidigare socialdemokratiska statsråd hittar man gärna brister, men när det

gäller den nya borgerliga regeringen ser man mellan fingrarna. Tidigare, socialdemokratiska statsråd är fulla av fel, medan borgerliga statsråd är vita som snö. Det var KU-majoritetens linje redan förra året. Tendensen är dessvärre densamma i år.

Av de borgerliga statsråden är det två som majoriteten absolut inte vill anmärka på. Det ena är statsministern, det andra är Carl Bildt, utrikesministern. De tycks ha en egen fil i den granskning som KU gör.

Det är klart att det då blir rätt krystade argument som man får dra fram om man vill fria Bildt från ett sådant här felsteg. Framför allt är det tre argument som jag ser att man från borgerlighetens sida använder sig av när man vill göra gällande att Bildt inte har gjort något fel.

Det första är att man säger att riksdagsordningen har ändrats så att EU-nämnden bara ska behandla sådant som ska bli föremål för beslut i ministerrådet. Det är riktigt att riksdagsordningen har ändrats, men själva syftet med de ändringar som gjordes var inte att minska regeringens informations- och samrådsplikt. Tvärtom var det att se till att riksdagen via fackutskotten kunde komma in tidigare i processen. I det här fallet borde det vara än mer rimligt att åtminstone utrikesutskottet hade fått se Kosovostrategin före. Argumentet med riksdagsordningen faller platt.

Det andra argumentet är att regeringen visst har informerat om sin syn på Kosovo. Det är riktigt att frågan har varit uppe i EU-nämnden och också övergripande i utrikesutskottet under hösten. Men återigen: Ingen i riksdagen fick se den Kosovostrategi som Sverige skickade ut till övriga EU-länder. Där har det brustit. Om detta sades det inte ett ord på de möten som föregick det, möten med regeringscheferna och utrikesministern i december.

Det tredje argumentet är på många sätt kanske det mest anmärkningsvärda. Det gäller synen på *non-papers*, icke-papper. Här ändrar nämligen KU-majoriteten praxis för att tillfredsställa Carl Bildt. Det gäller synen på *non-papers* eller handlingar som är att anse som idéutkast i en diskussion i EU-kretsen. KU har i ett betänkande från 2003 satt ned foten när det gäller synen på sådana handlingar. Dessa handlingar, sade KU då, omfattas av samma krav på förankring i riksdagen oavsett vad regeringen väljer att kalla dem. Det är tydligt och klart i det betänkandet.

Nu ändrar KU-majoriteten praxis. Nu säger man plötsligt att formerna för presentationen av ett bidrag till pågående diskussioner i EU inte nödvändigtvis behöver förankras i riksdagen. Det är en förändring i praxis. Det innebär i praktiken att det blir fritt fram för regeringen att skicka ut svenska förslag i alla möjliga frågor i EU-kretsen utan att förankra dem i riksdagen.

Om det är okej att göra det i en fråga som denna – Kosovofrågan, som är så stor och känslig – är det rimligen okej att göra det i alla andra frågor också. Det ger framtida regeringar ett oerhört stort spelrum.

Vad vi ser här är alltså en borgerlig KU-majoritet som tänjer sig till det yttersta för att slippa anmärka på Carl Bildt och som till och med ändrar spelreglerna mellan regering och riksdag. Det är svansen som viftar på hunden.

Nu etableras en ny ordning, ett slags lex Bildt. Jag tror inte att en framtida socialdemokratisk regering kommer att använda sig av det spelutrymme som nu skapas. Tvärtom tror jag att vi kommer att fortsätta

Prot. 2007/08:127
12 juni

*Regeringens
beredning av
förslag om
försäljning av
sex bolag och
Gransknings-
betänkande*

*Utrikesminister
Carl Bildts agerande
i fråga om en
europaisk Kosovo-
strategi (avsnitt 1.1)*

vinnlägga oss om att informera om och samråda kring svenska initiativ och att göra det gentemot riksdagen.

Vi vill inte bedriva en självsvåldig utrikespolitik bakom stängda dörrar i Bryssel. Jag hoppas att inte heller den borgerliga regeringen tänker upprepa det här under sin kvarvarande mandatperiod, även om man nu har fått fri lejd av den borgerliga KU-majoriteten. Då skulle vi snart ha en situation där riksdagen inte längre har en aning om vad regeringen egentligen hittar på i EU, och jag tror att vi är eniga om att det vore djupt olyckligt.

Anf. 25 AMINEH KAKABAVEH (v):

Fru talman! Den 15 december framgick det i en artikel i Svenska Dagbladet att utrikesminister Carl Bildt hade gjort ett utspel bland sina kolleger i Europeiska unionen. Utspelet bestod i en detaljerad europeisk Kosovostrategi. Den var åtta sidor lång och berörde en rad frågor som handlade om Kosovos status i det internationella samfundet. Det handlade bland annat om hur EU borde förhålla sig till ett självständigt Kosovo, alltså en ur flera aspekter mycket svår och delikat fråga.

I samband med statsminister Fredrik Reinfeldts rapportering till riksdagen om toppmötet i Bryssel den 14 december bekräftade statsministern den föreslagna Kosovostrategin och ansåg att det inte behövdes en redovisning av Kosovostrategin eftersom den inte ledde till några beslut, trots att det fanns rapporter, från både utrikesministermötet och toppmötet, som innehöll att en rad slutsatser om Kosovofrågan skulle behandlas.

Fru talman! Det finns ett regelverk för hur Sverige ska hantera den här typen av frågor som innebär att regeringen ska hålla riksdagen informerad om sin EU-politik. Detta regelverk finns i 10 kap. 6 § första stycket regeringsformen. Där står det att regeringen fortlöpande ska informera riksdagen och fortlöpande samråda med organ som utses av riksdagen om vad regeringen företar sig när det gäller samarbetet i Europeiska unionen. Mer detaljerade bestämmelser om hur regeringens informations- och samrådsskyldighet ska uppfyllas finns i riksdagsordningen. Regeringen ska också enligt 10 kap. 6 § första stycket regeringsformen underrätta EU-nämnden när det gäller frågor som ska beslutas i Europeiska unionens råd samt rådgöra med nämnden om hur förhandlingarna ska föras inför de beslut som EU ska fatta.

Fru talman! Enligt regelverket ska alla riksdagspartier informeras om hur vi som nation ska uppträda i EU-sammanhang. Reglerna är till för att oppositionen i riksdagen i demokratisk ordning ska kunna yttra sig över regeringens olika förslag, komma med synpunkter, tillföra nya argument, göra invändningar eller korrigera med mera. Debatt, diskussion, bearbetning av förslag och möjlighet för alla att yttra sig inför kommande beslut är just själva poängen med demokratin, dess kärna.

När det gäller Kosovostrategin – en svår och känslig fråga – borde det ha varit en självklarhet att riksdagen skulle ha fått yttra sig. Utrikesminister Carl Bildt underlät dock helt sonika att informera riksdagen om sin Kosovostrategi. Han informerade om annat, men om detta valde han att tiga, tvärt emot vad grundlagen stadgar.

Jag har svårt att föreställa mig att utrikesministern valde att tiga av oförstånd. Jag har också svårt att föreställa mig att utrikesministern inte

insåg frågans betydelse. Frågan var också av sådan vikt att den knappast tillät ett olycksfall i arbetet.

Jag tror inte att utrikesministern är så klumpig. Om man ska spekulera i motivet är jag rädd för att utrikesministern mycket väl insåg frågans betydelse men inte tyckte att informationen till riksdagen var riktigt lika viktig.

Man kanske kan diskutera detta med *papers* och *non-papers* och olika tekniska aspekter. En sak är dock ofrånkomlig. Konstitutionsutskottet har i en tidigare granskning av ett ärende om EU konstaterat att beteckningen *non-paper* är okänt för lagstiftaren och att sådana handlingar därmed lagstiftningsmässigt inte utgör någon särskild kategori. De ska hanteras på samma sätt som alla andra handlingar. De omfattas av regelverket om allmänna handlingar.

Nyligen genomfördes ändringar i riksdagsordningen. Dessa ändringar som gjorts i riksdagsordningen syftade till att öka framför allt utskottens inflytande över Sveriges agerande som medlem i Europeiska unionen.

Enligt den tidigare lydelsen, som framgår av den gamla riksdagsordningen, gällde att utskotten skulle följa arbetet i EU inom sina ämnesområden enligt 10 kap. 3 §.

Enligt den nya lydelsen gäller, utöver att utskotten ska följa arbetet i EU inom sina ämnesområden, att regeringen ska överlägga med utskotten i de frågor rörande arbetet i EU som utskotten har att hantera.

Fru talman! Konstitutionsutskottet konstaterade vidare att företrädare för den svenska regeringen givetvis ska ha ett utrymme att delta i den offentliga debatten om EU:s framtida frågor. Statsråden har självklart i likhet med alla andra medborgare rätt att göra uttalanden i olika sammanhang, men vissa särskilda hänsyn bör tas.

Konstitutionsutskottet konstaterade vidare att beteckningen *non-paper* endast har betydelse i förhållande till dem som handlingen riktar sig till. När det gäller att EU-kretsen lägger fram tankar och idéer måste i princip samma krav på förankring i riksdagen anses gälla, oavsett om tankarna och idéerna läggs fram muntligt eller i form av skriftliga handlingar, oavsett deras beteckning.

Trots att västra Balkan och Kosovo har varit en viktig del även för utrikesutskottets diskussioner och arbete har några *non-papers* om en europeisk Kosovostrategi inte redovisats för utskottet.

Enligt 2002 års riksdagskommitté sägs också att regeringen har ansvar för att informera genom att översända faktapromemorior och att det är regeringen som mot bakgrund av den internationella utvecklingen har de bästa förutsättningarna för att bedöma lämplig tidpunkt för sammanhållen och fördjupad information. Har man goda förutsättningar bör man nog också begagna sig av dem.

Konstitutionsutskottets majoritet anser att reglerna innebär att regeringen inte nödvändigtvis behöver förankra sina diskussionsinlägg i riksdagen innan diskussionerna äger rum. Alltså måste inte utrikesministern förankra precis allt i riksdagen. Man ska inte driva informationsplikten in absurdum. Det anser vi också. Den svenska Kosovostrategin är dock av sådan betydelse att den inte kan behandlas som en futilitet.

Fru talman! Vi som reserverat oss i utskottet noterar dock att utrikesministern varit oförhindrad att informera riksdagens organ och att lägga fram det tankepapper, det så kallade *non-paper*, om en europeisk

Prot. 2007/08:127
12 juni

*Regeringens
beredning av
förslag om
försäljning av
sex bolag och
Gransknings-
betänkande*

*Utrikesminister
Carl Bildts agerande
i fråga om en
europeisk Kosovo-
strategi (avsnitt 1.1)*

strategi för Kosovo som han i efterhand lade fram och presenterade. Utrikesministern var alltså oförhindrad, det vill säga att han hade möjlighet att informera riksdagen.

Jag kan inte föreställa mig att vitsen med ändringen i riksdagsordningen har varit att minska utskottens och riksdagens insyn utan tvärtom. Avsikten var att öka vad vi kallar transparensen när det gäller regeringens utrikespolitik.

Anf. 26 MIKAEL JOHANSSON (mp):

Fru talman! Jag vill börja med att instämma med föregående talare, både Morgan Johansson och Amineh Kakabaveh, vad gäller deras argumenterande delar.

För oss handlar det här ärendet om att vi ju har sett till att det ska vara ett ökat inflytande från riksdagen, det vill säga att det ska finnas en skyldighet att hela tiden samråda och informera vad gäller regeringens hantering av EU-frågorna.

Sedan har konstitutionsutskottet tidigare fastslagit att ett så kallat *non-paper*, icke-papper, som trots allt antagligen är ett papper i någon form, ska vara en giltig handling, att det existerar. Det är i och för sig då en väldigt märklig benämning, *non-paper*. Men så är det i alla fall.

Carl Bildt har i det här fallet inte snackat om sitt så kallade *non-paper*, vare sig med utrikesutskottet som har själva sakfrågan, som borde ha varit inblandat, eller med EU-nämnden som har att se till att vara ett stöd, ett samrådsorgan för regeringen när de ska förhandla på EU-nivå.

I och med att han inte har snackat om sitt *non-paper* borde detta ha gett anledning till kritik, men det har inte majoriteten, det vill säga den moderatledda regeringens konstellation, orkat med. Det tycker jag inte är bra. Det borde vara tydligt från utskottet som helhet. Ett enigt utskott borde tydligt markera att det, för att öka inflytandet från riksdagens sida, är oerhört väsentligt att man samråder och informerar om alla papper, oavsett om det är icke-papper eller inte. Detta är det som vi reserverar tar upp och pekar på.

Anf. 27 KARL SIGFRID (m):

Fru talman! Den här mandatperioden har vi antagit en ny riksdagsordning som syftar till att stärka utskottens medverkan i EU:s beslutsprocesser.

Eftersom huvuddragen i en lag eller reglering ofta slås fast tidigt i processen, långt innan dess att de formella besluten tas, är det viktigt att både riksdagen och medborgarna har insyn i hur regeringen och EU:s institutioner agerar i dessa tidiga skeden.

Därför är ärenden som detta, ärenden som berör regeringens förankring i riksdagen inför EU-beslut och EU-förhandlingar, av stor betydelse för demokratin och för öppenheten.

Det här specifika ärendet handlar om ett så kallat *non-paper*, även kallat tankepapper, om Kosovo.

Tankepapperet, som utrikesministern har cirkulerat bland kolleger i EU-kretsen, berör dels frågor som varje nation självständigt beslutar om, det vill säga som ligger utanför det här, dels frågor som behandlas på EU-nivå.

Ställningstaganden som behandlas på EU-nivå ska naturligtvis förankras i riksdagen oavsett hur de presenteras. Det här konstateras i ett tidigare KU-betänkande.

Kosovofrågan är inte en fråga som tagits upp enbart vid ett enskilt tillfälle utan tvärtom en fråga som har funnits på dagordningen vid ett stort antal ministerrådsmöten.

Inför dessa möten har utrikesministern besökt dels utrikesutskottet, dels EU-nämnden. Regeringen har då informerat om vilken position den intar och fått stöd för denna. Det är rimligt att anta att regeringen har framfört Sveriges ståndpunkter i ett antal olika sammanhang, både formella sammanhang och informella.

Bland annat nedtecknades ståndpunkten i det tankepapper som den här granskningen handlar om. Tankepappret cirkulerades inför en utrikesministerlunch den 14 december 2007.

Var då det som stod i regeringens tankepapper förankrat i riksdagen? För att utreda det har konstitutionsutskottet mottagit synpunkter från bland annat utrikesutskottets kansli och från EU-nämndens kansli. Eftersom utrikesutskottets möten är slutna och inte lämnar några skriftliga spår efter sig går det inte att i detalj återskapa de diskussioner som har förts där.

Utrikesutskottets kanslichef har klargjort att utskottet av tradition brukar fokusera på det materiella innehållet i de ståndpunkter som Sverige intar, alltså inte på formerna i de internationella organisationer där ståndpunkterna framförs. Utrikesutskottet som helhet säger för sin del att huvuddelen av de element som ingår i tankepappret har berörts i de möten som skett mellan utskottet och utrikesministern.

Samma bild ger den information som vi har mottagit från EU-nämnden. Kosovofrågan har flera gånger diskuterats med utrikesministern och andra företrädare för Utrikesdepartementet. Enligt EU-nämndens kanslichef har regeringen utförligt informerat och samrått om sina ståndpunkter. Till skillnad från utrikesutskottet har EU-nämnden dessutom steno- grafiska uppteckningar som gör det möjligt att i efterhand se vad som har sagts på vart och ett av nämndens möten. Kanslichefen på EU-nämnden bedömer att regeringen i fråga om Kosovo har informerat och samrått med nämnden på sedvanligt sätt i enlighet med 10 kap. 6 § i riksdagsordningen.

Konstitutionsutskottet har, som nämnts här, tidigare studerat tankepapper. Det var i samband med dåvarande statsministern Göran Perssons agerande i fråga om en vald ordförande i Europeiska rådet. Utskottet sade då att ståndpunkter som regeringen framför ska vara förankrade i riksdagen, oavsett om de framförs i muntlig form, i form av ett tankepapper eller i form av någon annan typ av dokument. Ett tankepapper gör det alltså inte möjligt för en regering att kringgå skyldigheten att samråda med riksdagen.

Skillnaden mellan ärendet Persson och det nuvarande ärendet är att regeringen Persson över huvud taget inte förankrade sina ståndpunkter om en vald EU-ordförande i riksdagen innan den cirkulerade sitt tankepapper bland kollegerna i Bryssel. I det nu aktuella fallet var regeringens ståndpunkter förankrade, även om det var okänt att de skulle framföras som en del i ett tankepapper.

Prot. 2007/08:127
12 juni

*Regeringens
beredning av
förslag om
försäljning av
sex bolag och
Gransknings-
betänkande*

*Utrikesminister
Carl Bildts agerande
i fråga om en
europeisk Kosovo-
strategi (avsnitt 1.1)*

*Regeringens
beredning av
förslag om
försäljning av
sex bolag och
Gransknings-
betänkande*

*Utrikesminister
Carl Bildts agerande
i fråga om en
europaisk Kosovo-
strategi (avsnitt 1.1)*

Utskottets ställningstagande slår fast att det är ståndpunkterna som sådana, alltså den politiska substansen, som ska förankras i riksdagen, inte den exakta formen för hur ståndpunkterna framförs eller den exakta ordalydelsen i ministrarnas inlägg.

Vi konstaterar också att utrikesministern hade varit oförhindrad att informera riksdagen om tankepappret. Det finns ingen regel som förbjuder regeringen att tillhandahålla den informationen, utan det hade tvärtom uppskattats.

Anf. 28 MORGAN JOHANSSON (s) replik:

Herr talman! Låt oss se på den här frågan en gång till. Regeringen utarbetar en strategi, en detaljerad strategi som man cirkulerar i EU-kretsen. Ingen får läsa den i riksdagen innan den cirkuleras i EU-kretsen, ingen, varken EU-nämnden eller utrikesutskottet. När Carl Bildt träffar EU-nämnden och riksdagen i övrigt säger han bara att Kosovofrågan kommer att diskuteras. Inte ett ord sägs om att man har tagit ställning till en mängd detaljerade förslag som kommer att läggas fram från Sveriges sida.

Det är faktiskt det som det här är. Detta är en strategi för hur EU ska hantera Kosovofrågan. Det är Sveriges förslag i den diskussionen.

Då säger Karl Sigfrid att ståndpunkterna har förankrats på annat sätt i EU-nämnden. Hur i hela världen kan man förankra någonting om man inte ens får lov att läsa papperet, om man inte ens får lov att läsa den strategi som finns?

Han drar dessutom på texten och säger att kanslichefen i EU-nämnden skulle säga att det här är förankrat. Kanslichefen säger, när hon har fått läsa den här handlingen i efterhand, att när det gäller det som har diskuterats innan i EU-nämnden i strategin finns element av detta som kan sägas ingå i en europeisk Kosovostrategi sådan den kommer till uttryck i den aktuella handlingen.

Men det är inte över huvud taget helhetsbedömningen och inte över huvud taget någon möjlighet för dem som sitter i EU-nämnden eller utrikesutskottet att läsa vad Sverige har föreslagit i denna för vår kontinent kanske allra mest känsliga utrikespolitiska fråga, åtminstone under förra året. Det är där det brister. Det är där utrikesministern inte har levt upp till kravet i regeringsformen. Det är vår ståndpunkt.

Anf. 29 KARL SIGFRID (m) replik:

Herr talman! Hur har utrikesministern förankrat de här ståndpunkterna, frågar Morgan Johansson? Svaret är att det har skett på precis samma sätt som man brukar förankra ståndpunkter i exempelvis EU-nämnden.

Uppenbarligen finns det en skillnad här när det gäller hur vi tolkar regelverket. Det är därför vi har olika ställningstaganden från majoriteten och oppositionen. Vi har tagit utgångspunkten i de tidigare ställningstaganden som KU har gjort.

I det ärende som jag nämnde här som rör Göran Persson och hans hantering av en vald ordförande för Europeiska rådet sade KU – det blir en upprepning av vad jag sade tidigare – att det inte spelar någon roll om en ståndpunkt har förts fram muntligen, som ett *non-paper*, som en del i ett *non-paper* eller som en annan typ av dokument. Det är substansen,

alltså det politiska innehållet, som är det väsentliga, inte formen för själva framställningen.

Om vi tar fasta på att man ska behandla olika framställningar, olika former på samma sätt kan vi göra en jämförelse. Morgan Johansson har själv varit minister och fått mandat från EU-nämnden. Då tror inte jag att Morgan Johansson har kommit med exakta manus där han visar att exakt det här kommer jag att säga, exakt så här kommer jag att formulera mig när jag sitter på ministerrådets möte. I konsekvensens namn, om formen inte påverkar detta utan förankringskravet är detsamma, är det just innehållet och inte var de exakta kommatecknen sitter i detta *non-paper* som är det väsentliga.

Anf. 30 MORGAN JOHANSSON (s) replik:

Herr talman! Det är inte det vi talar om. Vi talar om huruvida det har varit en heltäckande förankring. I det papper som vi har läst, den strategi som vi har läst, de förslag som vi har läst är det en mängd ståndpunkter som regeringen intar för hur EU ska hantera Kosovo. Det är en mängd ståndpunkter. En del av dem kanske har berörts när man har diskuterat i EU-nämnden. Men helheten har man inte fått se, och man har inte haft möjlighet att läsa handlingen över huvud taget.

Jag ska ärligt säga att om jag under min tid som minister hade utarbetat en sådan här strategi och låtit cirkulera den i EU-kretsen hade jag gjort mig förtjänt av kritik från KU. Då hade jag fått ta den på mig, för det hade varit alldeles riktigt av KU att då anmärka på dålig förankring i riksdagen.

Jag vill ändå ställa en fråga till Karl Sigfrid. Han försöker att få det att låta som att det inte är en praxisförändring. Det är precis det som det är. *Non-paper* ska ha samma förankring som allt annat, som alla andra ståndpunkter som regeringen intar. Det är det som KU tidigare sade i fallet kring en fast ordförande i EU. Förnekar Karl Sigfrid att det nu är en praxisförändring?

Tidigare sade KU att det var samma krav på förankring. Nu säger KU att man inte nödvändigtvis behöver förankra sådant här inför en presentation. Det är en klar glidning.

Är han inte rädd nu, Karl Sigfrid, för det spelutrymme som han ger framtida regeringar? Han kanske litar på sin egen regering att man inte ska utnyttja det här stora spelutrymmet som man får. Man kan skicka ut vilka handlingar som helst och bara beröra dem övergripande i EU-nämnden, i utrikesutskottet eller i annat fackutskott men behöver inte redovisa helheten.

Förstår inte Karl Sigfrid och är han inte orolig för vilket utrymme han nu ger framtida regeringar att helt frikoppla sig från riksdagen?

Anf. 31 KARL SIGFRID (m) replik:

Herr talman! Nej, det är inte så att vi ger regeringen ett ökat spelutrymme. Tvärtom håller vi oss till den praxis som KU har lagt fast, specifikt då med hänvisning till Göran Persson-ärendet.

Morgan Johansson frågar sig om det är en heltäckande förankring av detta *non-paper*. Ja, det har ju vi i KU haft månader på oss att avgöra. Vi har haft möjlighet att se handlingen. Mig veterligt är det ingen som har pekat ut någon del i detta *non-paper*, någon ståndpunkt, som skulle ha

Prot. 2007/08:127
12 juni

*Regeringens
beredning av
förslag om
försäljning av
sex bolag och
Gransknings-
betänkande*

*Utrikesminister
Carl Bildts agerande
i fråga om en
europaisk Kosovo-
strategi (avsnitt 1.1)*

varit oförankrad eller som skulle ha stått i strid med vad EU-nämnden sagt eller vad utrikesutskottet skulle ha sagt.

Sedan finns det en sak som jag tycker måste klargöras. I sitt första inlägg radar Morgan Johansson upp ett antal olika ståndpunkter som han hävdar att majoriteten har, till exempel att riksdagsordningen har ändrats och att detta skulle vara en anledning till att släppa på informations- och samrådsplikten. Det säger vi *inte*. Tvärtom säger vi att vi vid en allmän granskning ska titta på hur vi försäkrar oss om att det inte luckras upp.

Morgan Johansson säger också att vi påstår att ett *non-paper* inte kräver samråd på samma sätt som andra diskussionsinlägg, men det är just det vi säger. Vi säger att det ska behandlas på precis samma sätt som ett muntligt inlägg eller som en annan typ av dokument. Allting som den svenska regeringen gör i EU-sammanhang ska förankras.

Anf. 32 ANNIE JOHANSSON (c):

Herr talman! Jag vill inledningsvis instämma i det som Karl Sigfrid lyft fram i sitt anförande om *non-papers* rättsliga ställning och vikten av förankring i riksdagen. Karl Sigfrid har utförligt beskrivit varför konstitutionsutskottets majoritet kommit fram till ett resonerande och konstitutionellt stringent ställningstagande.

Jag kan inte nog poängtera vår granskningsuppgift: Konstitutionsutskottet granskar inte det politiska i detta utan det konstitutionella. Vi granskar utrikesminister Carl Bildts agerande i fråga om en europeisk Kosovostrategi och om hans agerande uppfyller de krav som ställs på regeringen om samråd och information i riksdagen.

Granskningen visar att samråd har skett med EU-nämnden om strategin och framför allt om de slutsatser som senare antogs. Reglerna som uppställs innebär inte att själva formen för presentationen av ett bidrag till pågående diskussioner nödvändigtvis behöver förankras, precis så som debatten tidigare har visat. Konstitutionsutskottet slår dock fast att utrikesministern har varit oförhindrad att informera riksdagen om avsikten att lägga fram och presentera det tankepapper som utrikesministern senare lade fram som ett bidrag inför en lunch med EU:s stats- och regeringschefer den 14 december 2007.

Herr talman! Konstitutionsutskottet har bett kanslierna för utrikesutskottet och EU-nämnden att sammanställa samtliga gånger som Kosovo tagits upp på dagordningen av respektive kansli. Som utrikesminister har Carl Bildt besökt utrikesutskottet och EU-nämnden för att diskutera dessa frågor. Regeringen har från oktober 2006 till april 2007 informerat i EU-nämnden och samrått med EU-nämnden om västra Balkan och Kosovo vid 14 tillfällen.

Den 12 december besökte statsministern och utrikesministern EU-nämnden. Statsministern informerade EU-nämnden om att Kosovo skulle diskuteras under lunchen på Europeiska rådets möte. Utrikesminister Carl Bildt ska, enligt vårt granskningsunderlag, under detta möte ha gett en utförlig redogörelse för det som ansågs viktigt rörande Kosovo.

EU-nämndens kansli anser i sitt svar till utskottet att regeringen utförligt informerat och samrått i EU-nämnden om det som står i strategin, att nämnda så kallade *non-paper* har tagits upp under mötena.

Man kan nu ställa sig frågan var den konstitutionella grunden i resonemanget ligger.

Regeringens informationsplikt och samrådsskyldighet slås fast i 10 kap. 6 § regeringsformen och i riksdagsordningen. År 2007 fick vi en ny riksdagsordning. Samrådsskyldigheten med EU-nämnden omfattas nu enbart av beslutspunkter enligt 10 kap. 6 § riksdagsordningen.

Enligt 10 kap. 3 § riksdagsordningen ska utskotten följa arbetet i EU inom de ämnesområden som respektive utskott har att bereda genom så kallade saksamråd. Här står det också att regeringen ska överlägga med utskotten i de frågor som utskotten bestämmer. Det ligger således på utskotten att ta initiativ till samråd enligt riksdagsordningen, som konstitutionsutskottet har att följa.

För att vara tydlig vill jag säga följande:

1. Det *non-paper* som presenterades som ett bidrag under en lunch är inte bindande och är heller inte ett beslutsunderlag, utan det är just ett *non-paper*.
2. Substansen i ståndpunkterna som icke-papperet omfattar har det informerats om såväl i EU-nämnden som i utrikesutskottet.
3. EU-nämndens samrådsskyldighet omfattas enbart av beslutspunkter enligt de förändringar som gäller från den 1 januari 2007. Det var ingen beslutspunkt, och därmed har man inte brutit mot denna bestämmelse enligt riksdagsordningen.
4. Regeringsformens generella informationsplikt i 10 kap. 6 § hänvisar uttryckligen till bestämmelserna i riksdagsordningen.
5. 10 kap. 3 § riksdagsordningen säger att det är utskotten själva som ska ta initiativ till saksamråd.

EU-nämndens kanslichef svarar utskottet:

”Av den nu lämnade redovisningen framgår att regeringen utförligt och vid samtliga möten med GAERC-rådet och inför möten med Europeiska rådet då Västra Balkan och Kosovo stått på dagordningen utförligt informerat och samrått med EU-nämnden om dessa frågor och om regeringens ståndpunkter. Av stenografiska uppteckningar framgår att de av regeringen framförda ståndpunkterna innehåller element som kan sägas ingå i en europeisk Kosovostrategi sådan den kommit till uttryck i den handling av den 13 december 2007 som betecknats NON-PAPER – Sweden, med rubriken ”A European Strategy for Kosovo”. Däremot har inte nämnts att ett svenskt initiativ skulle lämnas i form av en sådan handling.”

Är man stringent och formalistisk har utrikesminister Carl Bildt och regeringen inte åsidosatt de konstitutionella krav som finns på information och samråd i riksdagsordningen.

Majoriteten i konstitutionsutskottet tycker att det är viktigt att tydliggöra riksdagens roll och att stärka riksdagens inflytande i EU-samarbetet. Det är viktigt att EU-arbetet i riksdagen präglas av öppenhet – med goda möjligheter till insyn för riksdagsledamöter men också för medborgaren.

Det är viktigt att vi ledamöter och utskotten, precis så som Riksdagskommittén i sitt huvudbetänkande trycker på, kommer in i ett tidigt skede och att utskotten stärker sin roll som debattforum före beslut. Sakspekter ska tas upp i utskotten, och beslutssamråd ska ske i EU-nämnden.

Prot. 2007/08:127
12 juni

*Regeringens
beredning av
förslag om
försäljning av
sex bolag och
Gransknings-
betänkande*

*Utrikesminister
Carl Bildts agerande
i fråga om en
europeisk Kosovo-
strategi (avsnitt 1.1)*

*Regeringens
beredning av
förslag om
försäljning av
sex bolag och
Gransknings-
betänkande*

*Utrikesminister
Carl Bildts agerande
i fråga om en
europaisk Kosovo-
strategi (avsnitt 1.1)*

Konstitutionsutskottet skriver i betänkande 2005/06:KU21 att vi förutsätter att det skulle komma att utvecklas en praxis och även rutiner som underlättar uppdelningen mellan utskotten och nämnden. Utskottsmajoriteten trycker just på att det är viktigt att utskottens inflytande stärks och att det kan finnas skäl att återkomma till vilka erfarenheter som vunnits med den nya ordningen.

Herr talman! Det är av stor vikt att riksdagen enligt de bärande motiven bakom de nya reglerna i riksdagsordningen kommer in i ett tidigt skede i frågor som är aktuella inom EU. Utskotten har här det yttersta ansvaret för att initiera saksamråd med regeringen och få information och samråd om aktuella och viktiga frågor på ett tidigt stadium. Det är vår uppfattning att det måste ske en fortsatt utveckling på detta område.

Jag yrkar på godkännande av utskottets anmälan.

Anf. 33 MORGAN JOHANSSON (s) replik:

Herr talman! Här kommer två av de argument som jag berörde lite mer utförligt, kan man väl säga.

För det första sade Annie Johansson: Vi har ju ändrat riksdagsordningen. Därmed har saken förändrats.

Men det är precis det som ändringen i riksdagsordningen inte innebär. Den innebär *inte* att regeringens informations- och samrådsplikt på något sätt har minskat. Det var för övrigt det som också Karl Sigfrid strök under. Den har alltså inte minskat.

Däremot finns det en diskussion om *var* man ska förankra, i utrikesutskottet eller i EU-nämnden. Men regeringens plikt att informera och samråda har icke minskat till följd av ändringen i riksdagsordningen. Därför kan man inte använda det som argument för att släppa Bildt så långt som man nu gjort.

För det andra sade Annie Johansson att detta är ett *non-paper* så det är inte bindande för Sverige och de svenska ståndpunkterna.

Med det ska man få oss att tro att det inte är så viktigt. Det är inte någonting som man behöver dra i riksdagen. Det är precis tvärtom. Det här är förslag som Sverige står för i ett mycket känsligt skede i Kosovo-frågan. Det uppfattas som förslaget från Sverige. Det är klart att det är ett led i en förhandling, och det är klart att man kan ändra det i efterhand. Men det är förslag som uppfattas som svenska av övriga länder. Självklart ska riksdagen informeras om det.

Sedan citerar Annie Johansson kanslichefen i EU-nämnden och gör det selektivt. Kanslichefen fortsätter och säger: Utöver ett antal element som man utförligt informerat och samrått med nämnden om innehåller handlingen också detaljerade diskussionsfrågor som gäller bland annat frågor om erkännande av Kosovo, dess medlemskap i olika internationella organisationer samt tankar om hur EU och dess medlemsländer framöver bör hantera frågan.

Alltså utöver det som man tidigare har förankrat i EU-nämnden innehåller handlingen mycket mer än så. Det är grunden när jag säger att detta inte var heltäckande förankrat.

Anf. 34 ANNIE JOHANSSON (c) replik:

Herr talman! Morgan Johansson är fast besluten att fullfölja sin reservation, och jag förstår detta. Vi har haft en diskussion i utskottet om

varför utskottets majoritet finner sitt ställningstagande både formalistiskt och stringent. Vi har kommit fram till att utrikesminister Carl Bildt och regeringen inte har åsidosatt det konstitutionella krav som finns i riksdagsordningen på information och samråd.

Jag förstår också att Morgan Johansson inte är tillfreds med den nya riksdagsordningen. Socialdemokraterna var det parti som var emot de förändringar som skedde av riksdagsordningen. Men vi ska också komma ihåg att vi inte ändrar spelreglerna. Karl Sigfrid var tydlig i debatten tidigare. Det blir ingen lex Bildt, utan vi förhåller oss till regeringsformen och vi förhåller oss till riksdagsordningen.

I regeringsformen står det om den generella informationsplikten i 10 kap.6 §, och 10 kap.6 § hänvisar också till riksdagsordningen. Enligt 10 kap 3 § i riksdagsordningen ska utskotten följa arbetet i EU inom de ämnesområden som respektive utskott har att bereda. Det ska ske genom så kallade saksamråd, precis som jag tog upp i mitt huvudanförande.

Det står också att regeringen ska överlägga med utskotten i de frågor som utskotten bestämmer. Det ligger också på utskotten att ta initiativ till detta. Det vi har slagit fast i vårt ställningstagande är att substansen och de ståndpunkter som finns i Kosovostrategin och som vi i utskottet har fått ta del av är sådant som har förankrats i bland annat EU-nämnden.

Vi ska också komma ihåg att utskottets majoritet trycker på att det är viktigt att vi nu utvärderar den nya form som har inrättats i riksdagen så att vi i utskotten och vi riksdagsledamöter kommer in i tidigt skede. Det ämnar vi göra under mandatperioden.

Anf. 35 MORGAN JOHANSSON (s) replik:

Herr talman! Vi får reda ut en hel del saker här när det gäller vad som egentligen har förankrats i EU-nämnden. EU-nämndens kanslichef skriver: Handlingen – alltså enligt kanslichefen om handlingens strategi som hon har fått läsa i efterhand – synes innehålla ett antal element som regeringen utförligt informerat och samrått med nämnden om innan den presenterades i EU-kretsen. Så fortsätter hon: Därutöver innehåller handlingen också detaljerade diskussionsfrågor som gäller bland annat frågor om erkännande av Kosovo, dess medlemskap i olika internationella organisationer samt tankar om hur EU och dess medlemsländer framöver bör hantera frågan.

Det är inte precis några småfrågor som kommer på slutet. Frågor om man ska erkänna Kosovo, vilka internationella organisationer som ska vara med, hur EU och medlemsländerna framöver ska hantera frågan är så att säga själva substansen – det är sådant som kommer utöver när hon nu i efterhand har fått läsa handlingarna.

Faktum kvarstår: Här skickar Sverige som nation, som stat, ut en detaljerad Kosovostrategi med en mängd ståndpunkter och frågeställningar utan att ett enda ord har sagts i EU-nämnden eller i utrikesutskottet om att man ämnar göra det och utan att de berörda organen har haft möjlighet att läsa den här texten förrän de får läsa om det i tidningen några dagar efter. Det är precis så det inte ska gå till.

Vi är inte ute efter att på något sätt hänga något enskilt statsråd i det här ärendet. Vi skulle nog ha kunnat komma överens om en anmärkning och kunnat säga: Utrikesministern borde ha dragit detta i EU-nämnden eller i utrikesutskottet. Då hade vi kanske kommit fram. Men ni har varit

Prot. 2007/08:127

12 juni

*Regeringens
beredning av
förslag om
försäljning av
sex bolag och
Gransknings-
betänkande*

*Utrikesminister
Carl Bildts agerande
i fråga om en
europaisk Kosovo-
strategi (avsnitt 1.1)*

omöjliga att förhandla med i den frågan därför att ni över huvud taget inte vill närma er Bildt på det sättet.

Återigen: Då ändrar ni i stället praxis. Då är det svansen som viftar med hunden.

Anf. 36 ANNIE JOHANSSON (c) replik:

Herr talman! Jag kan konstatera att vi inte ändrar praxis. Jag tror snarare att vi gör olika tolkningar av våra tidigare ställningstaganden. Vi vidhåller att det är substansen och ställningstagandena som är det centrala, inte i vilken form det presenteras.

Det måste ändå vara själva innehållet som ska förankras. Där har man påpekat utifrån det material som vi har fått in att detta har dryftats. Vi kan också säga, som jag tog upp i mitt inledningsanförande, att man från oktober 2006 till april 2007 informerats och samrått med EU-nämnden om västra Balkan och Kosovo vid 14 tillfällen.

Jag kan hålla med Morgan Johansson om att, precis som vi skriver i vårt ställningstagande, vi måste försöka bli mer öppna i riksdagen. Utskotten måste komma in i tidigt skede. Det är också vår uppfattning att det måste ske en fortsatt utveckling på detta område.

Vi är nu inne i en situation där våra ställningstaganden ska utveckla riksdagens arbete. Jag hoppas att vi fortsättningsvis kan göra detta och tydliggöra de spelregler som gäller mellan utskotten och EU-nämnden.

Anf. 37 INGVAR SVENSSON (kd):

Herr talman! När vi beslöt om den här förändringen av riksdagsordningen på våren 2006 var Socialdemokraterna emot att man gjorde dessa förändringar. Jag kan förstå att man försöker göra sak av detta i den här diskussionen.

Men faktum är att jag mycket tidigt insåg att det fanns en lucka i det förslag som antogs av riksdagen i två omgångar när det gäller informationsplikten gentemot riksdagen. Man tog bort den i fråga om nämnden, och samtidigt skulle utskotten själva ta initiativ för att kunna få fram information. Jag påpekade detta i debatten, och jag tror att Socialdemokraterna är väl medvetna om det eftersom man införde det andra beslutet citerade mig i debatten. Det var egentligen ingen som ifrågasatte de sakliga konsekvenser som jag framförde i den kritiken. Eftersom socialdemokraterna i utskottet inte ville hitta någon kompromiss och det var sex partier som hade kommit överens i Riksdagskommittén var mitt handlingsutrymme i det läget i praktiken lika med noll. Jag fick finna mig i att beslutet genomfördes som innebar förändringen när det gäller riksdagsordningen och informationsplikten.

Socialdemokraterna skriver i reservationen att det aldrig var avsikten att förändringen i riksdagsordningen skulle minska regeringens informations- och samrådspikt gentemot riksdagen, snarare tvärtom. Det var säkert inte avsikten, men det blev så i praktiken, och det är det som är ett bekymmer. Men vi ska inte i granskningsdebatten utvärdera den reformen, det får komma i annat sammanhang, utan vi får titta på regelverket. Då går det inte att hänvisa bara till 10 kap. 6 §.

Får jag bara säga innan jag går vidare i den diskussionen att det är mycket märkligt att Vänsterpartiet och Miljöpartiet ställer upp på det här. De var med om reformen och kunde knappast vara okunniga om dess

effekter som skapar det här utrymmet för regeringen när det gäller att inte informera fullt ut i riksdagen.

När det sedan gäller 10 kap.6 § försöker man från Socialdemokraternas sida hänga upp det på 10 kap 6 § i regeringsformen. Men det är som Annie Johansson påpekade att där står det att närmare bestämmelser om detta finns i riksdagsordningen. Det framgår också att informationsplikten gentemot EU-nämnden försvann och att utskotten själva måste ta initiativ för att få information. Så kan man hänga upp sig på 10 kap 1 § i riksdagsordningen som är en upprepning av detta att regeringen ska informera riksdagen. Men när det gäller saksamråden i utskotten och i EU-nämnden gäller den i förhållande till rådsmötena, men i 10 kap. 1 § om informationsplikten till riksdagen sägs det ingenting om rådsmötena. Det kravet är alltså inte riktat.

Med argumentet att riksdagsordningen faller platt till marken är det tvärtom så att det är Morgan Johanssons argument som faller platt till marken. Man kan säga att det är en brist och att utrikesministern också hade kunnat vara oförhindrad att berätta om detta *non-paper* för EU-nämnden. Det är egentligen en gammal lex Morgan Johansson därför att vi vid något tillfälle skrev att Morgan Johansson när han var statsråd kunde vara oförhindrad att inte göra ett uttalande. Sedan upprepade vi det när det gällde Andreas Carlgren i en artikel eller vad det var fråga om för något år sedan.

Här hade regeringen ett handlingsutrymme, dessvärre. Men så är de faktiska reglerna.

Anf. 38 MORGAN JOHANSSON (s) replik:

Herr talman! Nu har ni faktiskt lite olika budskap. Karl Sigfrid och Annie Johansson har hävdat att förändringen i riksdagsordningen inte har inneburit en minskad informations- och samrådsplikt med riksdagen. Det har varit deras ståndpunkt. Nu står Ingvar Svensson och säger: Avsikten var väl inte det, men i praktiken har det blivit så, och det har jag minsann varnat för tidigare. Det var innehållet i Ingvar Svenssons inlägg alldeles nyss.

Jag delar nog Annie Johanssons och Karl Sigfrids uppfattning i det här läget. Förändringen i riksdagsordningen ändrar ju inte regeringsformen. Det är ju i regeringsformen som grunden för detta finns. Det står i regeringsformen 10 kap. 6 § att samråds- och informationsplikten finns. Sedan ändrade man i riksdagsordningen.

Ingenstans i förarbetena, i Riksdagskommitténs utredning, står det att vår avsikt är att minska regeringens informations- och samrådsplikt. Då säger vi i vår reservation: Tvärtom! Hela syftet med reformen som den framlades från de borgerliga partierna, Vänstern och Miljöpartiet var ju att man ville utöka framför allt utskottens makt. Där har jag ingen annan åsikt i dag. Jag tycker att vi säkert ska kunna klara av att göra det med den nya riksdagsordningen. Det kanske till och med var en bra förändring. Men poängen är att den förändringen inte på något sätt har inneburit att man kan släppa regeringen ifrån sig på det sätt som man nu har gjort, att den kan skicka ut viktiga ställningstaganden i utrikespolitiska och säkerhetspolitiska frågor utan att bry sig om att informera vare sig EU-nämnden eller utrikesutskottet om helheten i de dokumenten.

Prot. 2007/08:127
12 juni

*Regeringens
beredning av
förslag om
försäljning av
sex bolag och
Gransknings-
betänkande*

*Utrikesminister
Carl Bildts agerande
i fråga om en
europeisk Kosovo-
strategi (avsnitt 1.1)*

*Regeringens
beredning av
förslag om
försäljning av
sex bolag och
Gransknings-
betänkande*

*Utrikesminister
Carl Bildts agerande
i fråga om en
europaisk Kosovo-
strategi (avsnitt 1.1)*

Klara ut, Ingvar Svensson, vilken linje det är som gäller för de borgerliga partierna nu! Är din ståndpunkt att informationsplikten har minskat, eller kvarstår den på samma nivå, vilket är Annie Johanssons och Karl Sigfrids ståndpunkt?

Anf. 39 INGVAR SVENSSON (kd) replik:

Herr talman! Jag svarar för mina åsikter och mina insikter. Det är helt tydligt. Jag uppfattade, och riksdagen uppfattade också min kritik på den punkten våren 2006, att det uppstod en lucka i informationsplikten genom den nya ordningen. Detta är såvitt jag förstår fullständigt klart.

Nu försöker Morgan Johansson framhålla att man i majoritetstexten försöker ändra praxis. Men så är det inte. Det är grundreglerna som har ändrats i den delen. Det är helt klart. Morgan Johansson måste inse att informationsplikten via EU-nämnden togs bort. Nämnden kan begära överläggningar i vissa frågor, men då måste man ju veta om att man behöver begära överläggningar. Det är egentligen samma sak när det gäller utskotten.

Men Morgan Johansson är inne på att försöka tolka in någonting i ett regelverk som inte finns där. Vår granskningsuppgift är att titta på gällande regelverk och vad som gäller där.

Anf. 40 MORGAN JOHANSSON (s) replik:

Herr talman! Det räcker ju att läsa förarbetena till den reform som gjordes. Där framgår det med all tydlighet att syftet bakom förändringen inte var att minska samråds- eller informationsplikten från regeringen till riksdagen eller att på något sätt rubba förhållandet. Tvärtom, riksdagen ska komma in tidigare i beslutsprocessen. Därför ska utskotten dras in på ett annat sätt än som har förevarit tidigare. Det är själva syftet. Det räcker, som sagt, att läsa förarbetena.

Om Ingvar Svensson anser att det har funnits en lucka eller har uppkommit en lucka hade det varit ett lämpligt tillfälle i dag att täppa till den luckan genom att säga till en minister som inte på ett fullgott sätt förankrar sina ståndpunkter i riksdagen att han gjorde fel: Du borde ha dragit detta, antingen i utrikesutskottet eller i EU-nämnden, helst i båda, innan du skickade ut detta. Det hade varit tillfälle nu. Men det vill inte Ingvar Svensson. I stället säger han att vi inte längre har den plikten och att vi får återkomma till den frågan. Men nu hade varit tillfälle för Ingvar Svensson att täppa till den här luckan.

Då får jag ändå ställa frågan. Om man nu anser att det har skett en förändring, att vi har släppt statsråden på ett sätt som inte har varit fallet tidigare, är inte Ingvar Svensson en smula orolig för det? Ska det vara så att man ska kunna skicka ut hemliga papper, fulla av svenska ståndpunkter, till den övriga EU-kretsen utan att på ett heltäckande sätt ha förankrat detta i riksdagen? Även om han litar på sin egen regering, är inte Ingvar Svensson orolig för vad en socialdemokratisk regering kanske skulle kunna hitta på med den nya makten?

Vi kommer inte, det är jag rätt övertygad om, att kunna utnyttja den och vill inte utnyttja den. Men jag tycker inte att man ska ge regeringar så stort spelutrymme i så här viktiga frågor. Därför borde Ingvar Svensson ha utnyttjat sin möjlighet i dag att täppa till den lucka som han upplever finns.

Anf. 41 INGVAR SVENSSON (kd) replik:

Herr talman! Jag vill gärna täppa till den här luckan. Men det är inte rätt tillfälle att göra detta. Det ska man göra genom lagstiftning.

Det finns en sådan lucka. Man kan säga att av lämplighetsskäl borde regeringen inte utnyttja en sådan lucka. Men de har rätt att göra det, och det är vår granskningsuppgift att titta på om man följer regelverket eller inte.

Sedan drar Morgan Johansson till med syftena. Det finns väldigt många syften i lagstiftningen. Vi kan gå till regeringsformen 1 kap. 2 § som innehåller målsättningsstadgan, som är väldigt fin, men den kan du inte använda i en rättslig process eller i granskningen i sig, utan du måste titta på de riktade insatserna i lagstiftningen. Hur förhåller de sig till EU-nämnden, hur förhåller de sig till utrikesutskottet och hur förhåller de sig till riksdagen som helhet? Det är det som är Morgan Johanssons problem. Han måste hänga upp sig på 10 kap. 6 § i regeringsformen, som dock hänvisar till riksdagsordningen för närmare bestämmelser om hur de riktade insatserna ska ske.

Det är, som jag ser det, solklart att det här finns en lucka, och den har regeringen utnyttjat. Men regeringen har rätt att utnyttja den.

Anf. 42 AMINEH KAKABAVEH (v) replik:

Herr talman! Man kan inte låta bli att komma tillbaka till talarstolen när man hör ledamöterna från alliansen en efter en påstå att det är lagen som det är fel på. Jag tycker att det är lite märkligt när vi pratar om att det här är ett åsidosättande av ett regelverk.

En hel del påstår att det här är en konstitutionell fråga. Det är märkligt därför att det inte är en konstitutionell fråga. Om det var det har, precis som Morgan Johansson har pratat om, vi ett regelverk som man ska hålla sig till och inte prata bort det och åsidosätta det. Det här handlar faktiskt om en mycket känslig fråga. Det handlar om utrikespolitik och en minister som är ganska påläst. Det är inte någonting som man helt enkelt kan glömma bort eller omedvetet åsidosätta.

Därför är min fråga: Om det är så pass konstitutionellt nu när vi debatterar, varför kan man inte erkänna att han faktiskt har gjort fel?

Anf. 43 INGVAR SVENSSON (kd) replik:

Herr talman! Svaret är mycket enkelt. Han har inte gjort fel utifrån gällande regelverk. Det är ju det vi ägnar oss åt i konstitutionsutskottet, nämligen konstitutionell eller rättslig granskning för att se om regeringen eller statsråden har gjort något fel gentemot gällande regelverk. Så enkelt är det.

Anf. 44 AMINEH KAKABAVEH (v) replik:

Herr talman! Allt hade blivit mycket enklare om utrikesministern sagt: Ja, jag borde ha informerat riksdagen. Jag ska se till att inte göra fel igen.

I stället har utrikesministern och utskottsmajoriteten valt att trassla in sig i skillnader mellan *paper* och *non-paper*, formellt och informellt. Grundlagen gör ingen skillnad i detta. Lagen säger att man som regeringsföreträdare ska informera riksdagen. Utrikesministerns och utskottsmajoritetens respekt för grundlagen är märkligt liten i detta fall.

*Regeringens
beredning av
förslag om
försäljning av
sex bolag och
Gransknings-
betänkande*

*Utrikesminister
Carl Bildts agerande
i fråga om en
europaisk Kosovo-
strategi (avsnitt 1.1)*

Anf. 45 INGVAR SVENSSON (kd) replik:
Herr talman! Det är klart att om Carl Bildt hade informerat om detta *non-paper* hade det inte vållat denna debatt och det hade minskat utskottets arbete. Det är sant.

Anf. 46 BOSSE RINGHOLM (s):
Herr talman! När man hör de borgerliga majoritetsföreträdarna i konstitutionsutskottet slås man av tanken att regeringen har de försvarsadvokater regeringen förtjänar. Det är ett pennfåkeri som är ganska förvånande. Det hade varit ganska enkelt för de borgerliga ledamöterna i utskottet att konstatera att utrikesministern här har syndat och gjort fel. Men ingen vill ta sitt ansvar och säga detta enkla.

Man har inte ens velat fråga EU-nämnden om EU-nämnden fick någon information om detta papper. Man har fegt nog frågat kanslichefen i EU-nämnden. När man har frågat Utrikesnämnden har nämndens socialdemokrater sagt att de inte har sett något papper. Hade man frågat EU-nämnden hade väl EU-nämndens ledamöter sagt samma sak.

Har de eller har de inte sett något papper? Hade de sett papperet hade de kunnat visa upp det. Sanningen är att ingen i riksdagen såg något papper innan utrikesministrarna, och möjligtvis statscheferna senare på Europeiska rådet, fick se det.

Om man inte har brutit mot regelverket i detta läge, när bryter man då mot regelverket?

Möjligen kan man säga till försvar av försvarsadvokaterna här framför mig att de borgerliga i utskottet säger att utskottet noterar att utrikesministern varit oförhindrad att informera riksdagens organ om avsikten att lägga fram det tankepapper om en europeisk strategi för Kosovo som han senare lade fram och att också presentera papperet.

Hade det inte varit enkelt för konstitutionsutskottets borgerliga ledamöter att säga att det hade varit bra om Carl Bildt hade presenterat papperet för svenska riksdagen innan alla andra ute i världen fick veta det? Det hade till och med varit korrekt. Det hade varit som Ingvar Svensson sade i den sista repliken att det förhindrat den här långa debatten. Vi hade sluppit granskningen, debatten och allt annat om Carl Bildt hade skött sitt åliggande.

Men det har han inte gjort, och man kan fundera över varför Carl Bildt smög med Kosovostrategin. Varför ville han undanhålla Sveriges riksdag, utrikesutskottet och EU-nämnden detta papper? Vad hade han för skäl att bluffa riksdagen?

Han kanske tyckte att riksdagen inte hade med detta att göra, att han sköter utrikespolitiken på egen hand och att han inte behövde informera. Han flaxar och far över hela världen. Ingen vet vad han gör. Inga synbara avtryck i utrikespolitiken gör det i varje fall. Det kanske vi ska vara glada för med tanke på hans inställning i många frågor.

Men i detta läge hade det väl varit bra om utrikesministern hade sagt: Jag och svenska regeringen har en strategi som vi gärna vill presentera för utrikesministrarna och sedan för Europeiska rådet.

Nu säger man att det inte skulle fattas något beslut och därför behövde det inte presenteras. Jag undrar vad statscheferna, presidenterna och statsministrarna i Europeiska rådet säger om man påstår att de inte fattar några beslut. De drar sina slutsatser och presenterar sina beslut på

vartenda toppmöte och Europeiska rådet fyra gånger per år. Kom inte och säg att de inte fattar några beslut!

Jag har en fråga till utskottets borgerliga företrädare Karl Sigfrid, Annie Johansson och Ingvar Svensson. Folkpartiets Mauricio Rojas har över huvud taget inte deltagit debatten. Jag vet inte om det beror på att han inte delar sina kollegers uppfattning och kanske har en annan uppfattning.

Hade det inte varit korrekt om utrikesminister Carl Bildt hade presenterat papperet för riksdagen så att vi hade sluppit denna debatt?

Anf. 47 INGVAR SVENSSON (kd) replik:

Herr talman! Jag vill bara rätta ett sakfel som Bosse Ringholm gjorde sig skyldig till. Inte bara EU-nämndens kanslichef utan även EU-nämnden som sådan har fått en förfrågan och också lämnat ett yttrande i detta ärende. Om Bosse Ringholm hade läst ordentligt på s. 24, 25 och följande – här finns också en avvikande från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet – hade han inte behövt lämna denna felaktiga uppgift.

Anf. 48 BOSSE RINGHOLM (s) replik:

Herr talman! Hela debatten har handlat om att borgerliga ledamöter har försökt att hänvisa till EU-nämndens kanslichef. Det hade varit bättre om man hade hänvisat till de socialdemokratiska ledamöter som säger att de inte har fått se något papper. Det är uppenbarligen ingen av de borgerliga som har kunnat visa att något papper har redovisats vare sig för EU-nämnden eller för utrikesutskottet.

Med tanke på det Ingvar Svensson sade för en stund sedan när han skyllde på brister i lagstiftningen är det märkligt att han inte kunde säga att det hade varit bättre om Carl Bildt som utrikesminister hade presenterat Kosovostrategin för Sveriges riksdag så som regelverket föreskriver.

Nu har Carl Bildt bluffat Sveriges riksdag, och ni står och försvarar det. Jag förstår inte varför, Ingvar Svensson, Karl Sigfrid och Annie Johansson. Folkpartiets företrädare vet vi inte vad han tycker eftersom han inte säger något i debatten. Han tiger och lider kanske. Herr Rojas kanske har en annan uppfattning. Uppenbarligen är det så att han inte ville svara på frågan. Hade det inte varit enkelt, bra och korrekt om de borgerliga ledamöterna hade sagt: Utrikesministern bör följa regelverket. Det finns inga undantag för utrikesministern, för Carl Bildt.

Ska man presentera en Kosovostrategi som är en allvarlig fråga av stor utrikespolitisk dimension, varför ska Carl Bildt då gömma den för Sveriges riksdag? Vad hade han för skäl? Kan Ingvar Svensson spekulera i skälen till varför Carl Bildt inte ville berätta för Sveriges riksdag om innehållet?

Att komma efteråt och säga, vilket framgår av materialet, att han hade presenterat enstaka element, det vill säga delar av det som står i Kosovostrategin, är att krypa undan. Om regeringen vill presentera en Kosovostrategi måste väl regeringen stå upp för den och inte gömma sig undan?

Frågan kvarstår, också till övriga ledamöter i utskottet. Hade det inte varit korrekt att utrikesministern hållit sig till regelverket?

Prot. 2007/08:127
12 juni

*Regeringens
beredning av
förslag om
försäljning av
sex bolag och
Gransknings-
betänkande*

*Utrikesminister
Carl Bildts agerande
i fråga om en
europaisk Kosovo-
strategi (avsnitt 1.1)*

Anf. 49 INGVAR SVENSSON (kd) replik:

Herr talman! Utrikesministern har hållit sig till regelverket, men det Bosse Ringholm diskuterar är om det hade varit lämpligt att ministern hade lämnat information om detta. Det är inte utskottets uppgift när det gäller granskning att titta på lämpligheten och det materiella innehållet, utan vi ska titta på om man följer regelverket eller inte. Det är inte svårare.

Får jag erinra Bosse Ringholm om att man kanske inte ska angripa övriga ledamöter i ett replikskifte, utan det ska i så fall gälla mig.

Anf. 50 BOSSE RINGHOLM (s) replik:

Herr talman! Jag angriper inte någon. Jag ställer frågan om det inte vore rimligt att de borgerliga ledamöterna i konstitutionsutskottet håller sig till ordningen. Konstitutionsutskottet är ju ett ordningsutskott. Då är det märkligt att konstitutionsutskottets borgerliga ledamöter säger: Svensk politik i EU behöver inte presenteras för riksdagen. Vi kan göra undantag för Carl Bildt. Han har så mycket annat; han har inte tid att presentera detta för riksdagen eller vill av något skäl hemlighålla detta för riksdagen.

Ingvar Svenssons argument är att det var en lucka i lagstiftningen som gjorde att Carl Bildt kunde krypa undan och gömma sig. Det är en förklaring. Moderaternas och Centerpartiets representanter har haft en annan förklaring. Folkpartiet vet vi inte vad det tycker i frågan. Det tiger och lider förmodligen.

Därför kvarstår frågan: Ska det vara så i fortsättningen, Ingvar Svensson och övriga utskottsledamöter på den borgerliga kanten, att den svenska utrikesministern kan åka till EU och presentera olika papper som han inte har presenterat för EU-nämnden och inte har presenterat för utrikesutskottet?

Ska vi ledamöter i Sveriges riksdag på omvägar försöka ta kontakt med andra EU-medlemmar för att höra vad Sveriges regering tycker? Är det den vägen vi ska gå i fortsättningen? Vi ska uppenbarligen inte få någon information av utrikesministern. Dessutom ska vi i efterhand få godkänt av de borgerliga ledamöterna i konstitutionsutskottet som säger att det inte är så viktigt att utrikesministern berättar för Sveriges riksdag vad han har för sig i EU.

Slutsatsen är: Sveriges utrikesminister har åkt till EU och presenterat ett papper om en Kosovostrategi som han har vägrat att presentera för Sveriges riksdag. Det godkänns av försvarsadvokaterna på den borgerliga sidan.

Regeringen har, som sagt, de försvarsadvokater de förtjänar.

Anf. 51 TALMANNEN:

Jag vill erinra om att Ingvar Svensson inte har rätt till någon ytterligare replik i detta replikskifte.

Anf. 52 ANNIE JOHANSSON (c):

Herr talman! Jag fick ju under ett replikskifte frågan varför jag agerar försvarsadvokat till regeringen.

Jag följer den praxis som KU använder. Jag följer det regelverk där riksdagen och konstitutionsutskottet är satta att granska att ministrarna och regeringen följer de spelregler som finns.

Bosse Ringholm har förmodligen kompetens som saknas i konstitutionsutskottet. Jag tycker att han bör aspirera på en plats för att fördjupa och förstärka den tolkning man kan göra när det gäller riksdagsordningen och regeringsformen.

Jag vill ytterligare förtydliga det som nu gäller. Regeringens informationsplikt och samrådsskyldighet slås fast i 10 kap. 6 § regeringsformen och i riksdagsordningen. I regeringsformens 10 kap. 6 § finns det en hänvisning till det som står i riksdagsordningen. Samrådsskyldighet med EU-nämnden omfattas nu enbart av beslutspunkter enligt 10 kap. 6 § i riksdagsordningen.

När det kommer till utrikesutskottet är 10 kap. 3 § aktuell. Utskotten ska följa arbetet i EU inom de ämnesområden respektive utskott har att bereda genom så kallade saksamråd. Det är utskotten som tar initiativ till saksamråden.

Vi har granskat Carl Bildts agerande i förhållande till såväl regeringsformen som riksdagsordningen. Vi har kommit fram till att Carl Bildt har hållit sig till regelverket, men att han har varit oförhindrad att lägga fram och presentera det tankepapper som han senare lade fram som ett bidrag inför en lunch mellan EU:s stats- och regeringschefer den 14 december 2007.

Handläggningen av presstödsfrågan (avsnitt 1.2)

Anf. 53 HELENE PETERSSON i Stockaryd (s):

Herr talman! För andra året i rad har hanteringen av presstödet varit föremål för KU:s granskning. Det är en viktig fråga i sak för yttrandefriheten och bevarandet av mångfalden i svensk press, men också en viktig fråga i förhållandet mellan regering och riksdag. Vilken skyldighet har regeringen att lämna fullständig och korrekt information till riksdagen?

Denna granskning har varit inriktad på om kulturministern har följt kap. 10 i riksdagsordningen och regeringsformens krav på att lämna information till riksdagen om arbetet i EU. Presstödsfrågan har varit föremål för information till utskottet, frågor, interpellationer och andra debatter. Det har varit många artiklar, debattinlägg och anmälningar till KU sedan regeringsskiftet 2006.

Varför har vi från Socialdemokraterna tillsammans med många många andra drivit denna fråga så hårt och ifrågasatt regeringens hantlande och svar på de frågor vi har ställt?

Stödet har funnits sedan 70-talet med ett tydligt syfte att främja massmediers centrala roll i det demokratiska systemet, främja yttrandefrihet, upprätthålla konkurrens och säkra tillgång till mångfald. Mångfald är viktig för att man ska kunna ge information till medborgarna, vara forum för olika åsikter och kulturyttringar och granska den offentliga makten. Stödet fanns när vi gick med i EU och anmälades som befintligt stöd.

I snart två år har kulturministern med kraft hävdad att man från regeringens sida har gjort allt för att bevara det svenska presstödet. Regeringen har inte haft för avsikt att dra tillbaka något av förslagen från riksdagen.

Prot. 2007/08:127
12 juni

*Regeringens
beredning av
förslag om
försäljning av
sex bolag och
Gransknings-
betänkande*

*Utrikesminister
Carl Bildts agerande
i fråga om en
europeisk Kosovo-
strategi (avsnitt 1.1)*

*Handläggningen av
presstödsfrågan
(avsnitt 1.2)*

gens beslut 2006, utan regeringen har haft för avsikt att fullfölja riksdagens beslut. Detta är kulturministerns egna ord i debatterna i kammaren.

Utskottet har informerats om arbetet vid åtta tillfällen. Information har lämnats i budgetpropositionen och vid interpellationsdebatter. Så långt kan man säga att kulturministern har levt upp till informationskravet. Men det finns också ett krav på informationens innehåll och att den ger en riktig bild av överläggningarna. Det kan väl inte minst föregående debatt stärka.

Här anser vi från oppositionen att informationen brister. Det finns inte några skriftliga synpunkter från kommissionen som stärker vad ministern har sagt. Det är okänt om tjänstemännen i kommissionen över huvud taget har fört fram synpunkter om att det särskilda stödet till storstädernas andratidningar skulle slopas. Den svenska politiska nivån har inte kopplat in den överordnade politiska nivån inom kommissionen. Diskussionen har förts på en så låg nivå att det över dessa tjänstemän på Generaldirektoratet finns fyra beslutande nivåer, nämligen vice generaldirektören för statligt stöd, generaldirektören för hela direktoratet, kommissionären för konkurrensfrågor och kommissionen, som är de som slutligen ska fatta beslut om man anser att ett befintligt stöd ska ändras.

Kan man säga att man har gjort allt man har kunnat när man har låtit frågan stanna på så låg nivå utan att föra upp den på högsta politiska nivå, vilket faktiskt är brukligt när en fråga är viktig. Att frågan om presstödet är viktig har kulturministern framhållit i alla debatter.

Kulturministern har också i utskottets utfrågning framhållit att förslagen som nu är ute på remiss har bedömts vara nödvändiga utifrån statsstödsreglerna och kommissionens praxis på området. Men det finns inte någon praxis i kommissionen som pekar i denna riktning när det gäller presstöd. Tvärtom.

Professor Ulf Bernitz vid Stockholms universitet har gjort en rättslig bedömning av den departementspromemoria som kulturministern hänvisade till under utfrågningen. Varken han eller justitiekansler Göran Lambertz godkänner den juridiska analys som gjorts. Justitiekanslern anser också att det inte har funnits något riktigt gott underlag för de slutsatser som regeringen har dragit och att det saknas konsekvensanalyser och politisk utvärdering där effekterna på tidningsnäringen är en faktor av betydelse.

I fallet med det danska distributionsstödet har kommissionen tillmätt mångfalden inom pressen stor betydelse. Mångfald bidrar till att bevara yttrandefriheten. Det kan också konstateras att av de 500–1 000 avgöranden i mål om statsstöd som finns från EG-domstolen har det inte kunnat påträffas ett enda som har rört presstöd eller liknande. Det finns inga detaljerade regler eller principer för bedömningar på presstödsområdet. Det finns alltså ingen praxis på presstödsområdet. Det som finns berör skatte- och avgiftslättnader.

Kommissionens aktivitetsnivå har alltså varit låg när det gäller presstöd och liknande. Både EG-domstolen, i reglerna om förbud mot handelshinder, och kommissionen, i det danska distributionsärendet, har haft en helhetssyn där främjandet av pressens mångfald har tillmätts stor betydelse.

Det finns alltså ingenting som visar att den bild som kulturministern har velat förmedla till riksdagen har någon bäring. Tvärtom har alla ana-

lyser som gjorts visat att det inte finns några krav från kommissionen. Om kommissionen vill ingripa i ett befintligt stöd ska kommissionen enligt regelverket ta initiativ och motivera varför den finner det nödvändigt att genomföra ändringar.

Det är illa att kulturministern i detta ärende inte har varit så rakryggad att hon i stället för att krypa bakom ryggen på EU-kommissionen har sagt att regeringen vill göra dess förändringar.

Vi anser att bristerna i innehållet i den informationen till riksdagen har varit så stora att ministern inte kan undgå kritik.

Det är också illa att de borgerliga ledamöterna i KU inte kan se dessa brister utan anser att riksdagen har fått en korrekt och fullödig information.

Herr talman! Jag yrkar på godkännande av anmälan i reservation 2.

Anf. 54 MARIANNE BERG (v):

Herr talman! Informationsplikten till riksdagen, som anges i riksdagsordningens 10 kap., är uppfylld när det gäller presstödet. Under våren har utskottet fått regelbunden information. Men kärnan i detta ärende är om informationens innehåll har varit korrekt, det vill säga att ingenting har undanhållits riksdagen om hur regeringen har agerat i EU vad gäller just presstödet.

Vid informationstillfällena har jag uppfattat att det inte fanns något att göra åt presstödet i nuvarande form – att EU inte kan acceptera vår modell. Men regeringen sade att det gällde att försvara stödet med näbbar och klor. Det gällde också tidsramen för nedbantningen av stödet.

Regeringen sade att den ville arbeta hårt för presstödet bevarande med mål om mångfald i hela landet.

Då vill jag belysa en fråga som mina kamrater i EU-parlamentet har ställt till kommissionen. Deras fråga löd:

”Det sägs att kommissionen vill att stödet för tidningar i storstadsregionerna skall likställas med det stöd som ges till tidningar på landsbygden. Det skulle innebära en sänkning med cirka 65 miljoner kronor vardera för Svenska Dagbladet och Skånska Dagbladet. Skulle det svenska presstödet förändras på detta sätt finns det starka farhågor att dessa båda tidningar på sikt inte kommer att överleva. Den givna följd av detta blir att ägandet över media i Sverige blir än mer koncentrerat till familjen Bonnier som redan har en mycket dominerande position.

Hur bemöter kommissionen kritiken om att ett förändrat svenskt presstöd riskerar att slå ut Svenska Dagbladet och riskerar att slå ut Skånska Dagbladet, och därigenom leda till en än starkare ägarkoncentration över svenska media? Mot bakgrund av principen om subsidiaritet, borde inte frågan om svenskt presstöd hanteras bäst i Sverige, utan kommissionens inblandning?”

Sedan kommer det ett intressant svar från kommissionen via Neelie Kroes:

”Kommissionen vill inledningsvis klargöra att den inte har för avsikt att ändra det svenska systemet för presstöd på något särskilt sätt. Det är medlemsstaterna och inte kommissionen, som beslutar om huruvida och på vilket sätt pressen ska stödjäs, precis som när det gäller alla andra ekonomiska sektorer. Kommissionens roll är begränsad till att sörja för att allt statligt stöd som beviljas strävar efter ett klart definierat mål av

Prot. 2007/08:127

12 juni

*Regeringens
beredning av
förslag om
försäljning av
sex bolag och
Gransknings-
betänkande*

*Handläggningen av
presstödsfrågan
(avsnitt 1.2)*

*Regeringens
beredning av
förslag om
försäljning av
sex bolag och
Gransknings-
betänkande*

*Handläggningen av
presstödsfrågan
(avsnitt 1.2)*

gemensamt intresse utan att det på olämpligt sätt snedvrider konkurrensen och påverkar handelsvillkoren negativt i en omfattning som strider mot det gemensamma intresset.”

Herr talman! Svaret klargör en hel del vad beträffar den information som vi har fått från regeringens sida. Den information som vi har fått står alltså i total motsättning till svaret. Allt talar naturligtvis för att riksdagen inte har fått någon fullständig bild eller information från regeringen angående de diskussioner som har pågått.

Vi hade kunnat äga denna fråga själva om vi nu ville behålla presstödet. Men det är ingen nyhet att regeringen, med betoning på Moderaterna, vill ha bort stödet. Det är därför inte någon överraskning att riksdagen inte fullt ut fått en korrekt information. Men det är sorgligt att konstatera att så är fallet.

Det skulle ju inte vara någon snedvriden konkurrens. Men, mina vänner, hur kommer läget i vårt land att se ut om regeringen i sin strävan fullföljer nedbantningen av presstödet, vilket kan leda till att tidningarna Svenska Dagbladet och Skånska Dagbladet inte längre kan existera? Jo, vi får ett monopol, och monopoliet heter Bonniers.

Hur i all sin dar började diskussionen om presstödet? Den började för länge sedan. Men hur hamnade denna fråga på kommissionens bord? Jo, den hamnade där efter att kommissionen fått påtryckningar.

Jag ska läsa upp ett svar från Neelie Kroes:

”Kommissionen kan bekräfta att det svenska presstödet blivit föremål för granskning dels efter ett klagomål. ... Den klagande har begärt att kommissionen ska hemlighålla dennes identitet. Enligt reglerna om uppgiftsskydd i förordning (EG) nr 45/2001 åligger det kommissionen att hörsamma varje begäran om hemlighållande. Kommissionen gör en bedömning av alla uppgifter som den får kännedom om genom de parter som omfattas av förfarandet.”

Den klagande har alltså begärt att kommissionen hemlighåller dennes identitet. En sådan begäran måste kommissionen lyda, vilket jag beklagar. Här finns ingen öppenhet.

Men hur som helst kan man inte hemlighålla och dölja allt. I detta fall är det alltså Bonniers som har gått till kommissionen och gnällt på det svenska presstödet och dessutom bett om att få vara anonym. Det är verkligen fejt. Vill man förändra en politisk fråga ska man våga göra detta i en öppen debatt. Det är ett anständighetskrav som man borde kunna ställa på Bonniers och andra företag i detta land.

Herr talman! Informationsplikten är uppfylld från regeringens sida men inte vad beträffar innehållet utan bara vad beträffar antalet gånger som vi har setts, vilket jag bara kan tolka som att regeringens mål från allra första stund har varit att begrava presstödet och då också begrava Svenska Dagbladet och Skånska Dagbladet.

Anf. 55 MIKAEL JOHANSSON (mp):

Herr talman! Den här frågan handlar om den information som statsrådet Lena Adelsohn Liljeroth har gett till oss i konstitutionsutskottet om de överläggningar som har varit med EU och de organ som finns där. Det sägs att detta presstöd skulle ifrågasättas.

Jag instämmer gärna med föregående talare, både Helene Petersson och Marianne Berg, i deras argumentation.

Utskottets majoritet väljer att redovisa att antalet gånger som vi har fått information i utskottet har betydelse. För mig är det snarare viktigt vad det har varit för innehåll i denna information och vad som har legat bakom den information som statsrådet har kommit med.

Vi har invaggats i tron att statsrådet har gjort sitt yttersta för att bevara och bevaka det svenska systemet med presstöd. Allteftersom denna fråga har utvecklats framgår det att det inte finns några dokumenterade ageranden från EU:s sida om att detta presstöd ska ifrågasättas.

Herr talman! För mig känns det som att vi i KU har blivit lite lurade. Jag kan inte komma ifrån den känslan. Det gör att jag hamnar i en sådan situation att jag tycker att det går att ifrågasätta hur statsrådet har agerat, och för mig är det uppenbart att hon har agerat olämpligt.

Anf. 56 EVA BENGTSON SKOGBERG (m):

Herr talman! Innan jag börjar vill jag informera Bosse Ringholm, som nu har lämnat kammaren, att vi i alliansen jobbar tillsammans, och vi diskuterar och går igenom våra inlägg här i debatten för att spara tid och för att vi oftast har samma uppfattning i sak. Det roliga är att när det gäller de utskott som inte arbetar på det sättet kommer kritik från Socialdemokraterna som låter: Varför är ni uppe och upprepar samma sak? Är ni inte en enhet?

Hur vi än gör är Socialdemokraterna alltså inte nöjda, åtminstone inte Bosse Ringholm.

Herr talman! Jag vill uttrycka glädje över att vi i Sverige är så duktiga på att läsa dagstidningar. Vi ligger tvåa i Europa efter Finland. Vi läser dagstidningar mer än dubbelt så mycket som EU-snittet, och det hoppas jag kommer att fortsätta.

Jag går över till presstödet och denna granskning, som gäller huruvida vi fått rätt information i konstitutionsutskottet av vår kulturminister eller inte.

Anmälaren anser att den information som lämnats av kulturministern varit så bristfällig och i så dålig överensstämmelse med det som verkligen gjorts att ministern därigenom brutit mot den regel som finns i riksdagsordningen, kap. 10, om regeringens informationsskyldighet.

Som redan har sagts många gånger här i talarstolen har utskottet från november 2006 och fram till den dag då anmälan gjordes i januari 2008 lämnats redovisningar om överläggningarna med generaldirektoratet för konkurrens vid åtta tillfällen.

Vid dessa tillfällen har vi fått utförlig information i ärendet, och det har getts möjlighet att ställa frågor. Information har också lämnats i budgetpropositionen och i interpellationsdebatter.

Jag delar inte riktigt anmälarens och andra talareshar uppfattning att det rörde sig om så stora förändringar i det vi fått information om och det som senare stod i förslaget. Att storstadsstödet var ifrågasatt har varit känt sedan flera år tillbaka. Det var bra att regeringen förekom och gjorde en ändring av detta stöd eftersom det kan underlätta så att vi får behålla övrigt presstöd.

Anmälaren ville även att konstitutionsutskottet skulle granska om kulturministerns agerande kan sägas vara förenligt med den av riksdagen beslutade målsättningen med presstödet.

Prot. 2007/08:127

12 juni

*Regeringens
beredning av
förslag om
försäljning av
sex bolag och
Gransknings-
betänkande*

*Handläggningen av
presstödsfrågan
(avsnitt 1.2)*

När presstödet infördes i början av 70-talet var det för att hjälpa nedläggningshotade tidningar och därigenom säkra mångfalden. Sedan dess har flera nya stödformer införts för att främja samverkan mellan tidningar. Många tidningar gick i graven trots stödet, och stödet har i många fall blivit i princip permanent för vissa tidningar, vilket inte var meningen från början – det tror jag att vi alla är överens om.

Medievärlden ser nu helt annorlunda ut, och många av aktörerna ägs av internationella bolag som har verksamhet inom flera medieområden och i flera länder. Mycket sker i dag internationellt, bland annat när det gäller annonsmarknad, tryckeri och distribution.

Skälet till att man från EU nu vill se över presstödet – det vill jag påminna Marianne Berg om – är den notifiering som förra regeringen gjorde i juni 2006 då ytterligare nya regler om presstödet skulle införas.

Enligt EG-fördraget är stöd som ges av en medlemsstat eller med hjälp av statliga medel och som snedvrider eller hotar att snedvrida konkurrensen genom att gynna vissa företag eller viss produktion oförenligt med den gemensamma marknaden.

Enligt artikel 88.1 ska kommissionen i samarbete med medlemsstaterna fortlöpande granska alla stödprogram som förekommer i dessa stater och lämna förslag på åtgärder som krävs med hänsyn till den pågående utvecklingen. Det gjordes ingen prövning av de statliga stöden när vi blev medlem i EU 1995, men det innebär alltså inte att man inte blir prövad senare och att stöden inte ses över framdeles.

I Regeringskansliets riktlinjer för beredning av ärenden som rör Europeiska gemenskapens statsstödsregler anges att det förekommer att kommissionen begär upplysningar från medlemsstaterna för att kunna granska befintligt stöd.

Redan tidigt stod det klart att det var storstadsstödet som ansågs vara ett problem. Alliansen är för ett fortsatt presstöd, och ambitionen har varit att behålla det i dess helhet. Men det är viktigt att lägga fram ett förslag som kommissionen ser positivt på.

I propositionen från förra mandatperioden, 2005/06:201, *Morgondagens nyheter – nya villkor för driftsstöd till dagstidningar*, skulle bland annat det maximala stödbeloppet till storstadstidningar minska etappvis under tre år. Konstitutionsutskottet tillstyrkte i huvudsak dåvarande förslag men ansåg att det sammanlagda årliga driftsstödet till storstadstidningar skulle sänkas med 4,5 miljoner fördelade på tre år.

I departementspromemorian *Nya villkor för presstödet*, som är ute på remiss sedan början av april i år, föreslås att driftsstödet för högfrekventa storstadstidningar ska minska etappvis under fem år. Därefter ska det beräknas på samma sätt som driftsstödet för hög- och medelfrekventa dagstidningar.

Herr talman! Konstitutionsutskottet har mot bakgrund av den process jag nu kortfattat har beskrivit kommit fram till att ministern uppfyllt kravet på information till utskottet.

Anf. 57 MARIANNE BERG (v) replik:

Herr talman! Eva Bengtson Skogsberg säger att ministern och regeringen inte kan ges någon kritik för agerandet i denna fråga. Jag kan hålla med dig om att de tillfällen då bland annat kulturministern har varit i utskottet och informerat kan ha varit åtta. De kunde ha varit tio eller 14

stycken också. Nu är det åtta gånger. Men vad som inte har framkommit är att ni ju inte tar ställning till *vad* som sades vid dessa tillfällen. Det gäller ju just informationen om hur man har arbetat med presstödet tillsammans med den svenska regeringen och EU.

Som jag tog upp i mitt anförande – jag vet inte om du lyssnade då – är det så att kommissionen svarar klart och tydligt att den inte har för avsikt att ändra det svenska systemet för presstöd på något särskilt sätt. Det är medlemsstaterna och inte kommissionen som beslutar om huruvida och på vilket sätt pressen ska stödjas, precis som när det gäller alla andra ekonomiska sektorer.

Då undrar jag lite, för det är ju inte den uppfattningen man har fått. Man har fått uppfattningen att Sveriges regering stöder presstödet, men EU-kommissionen är emot det, och här gäller det att banta ned. Från 65 miljoner kronor skulle det bantas ned under en period av fem år, sade kulturministern vid första träffen. Sedan sade hon vid något annat tillfälle att kommissionen satte press på oss och att vi kunde räkna med ett år.

Har vi fått fullständig information, tycker Eva Bengtson Skogsberg, där vi kan läsa kommissionens svar?

Anf. 58 EVA BENGTSON SKOGSBERG (m) replik:

Herr talman! Vår kulturminister och departementet har hela tiden försökt behålla stödet som det är. Det var ambitionen att vi inte skulle behöva göra någonting. Men sedan visade det sig att det är storstadsstödet som är problemet och snedvrider konkurrensen. Marianne Berg får hålla med om att man i EU är nog med att statliga stöd inte ska snedvrida konkurrensen. Och det kan ju vara frågan i det här fallet. Man ville alltså föregå genom att ta bort eller minska det från början.

Jag tror att den information vi har fått har varit så ärlig som det går. Man har under resans gång inte vetat riktigt hur man skulle arbeta igenom stödet.

Anf. 59 MARIANNE BERG (v) replik:

Herr talman! Eva Bengtson Skogsberg säger att kulturministerns strävan och mål var att behålla presstödet. Ja, så sades det, och man lade också skulden på EU som ville dra ned, att det var EU som hötte med pekfingret. Men här finns en dold agenda, att det skulle vara svårt att behålla storstadsstödet och att det snedvrider konkurrensen. Inte för att jag är någon kramare av vare sig Svenska Dagbladet eller Skånska Dagbladet, men jag ser till mångfalden. Jag ser att om dessa tidningar läggs ned får vi, precis som jag sade i mitt anförande, ett monopol, och det monopolet heter Bonnier.

Jag har också andra svar från kommissionen som jag tycker är klara och tydliga och visar att oppositionen i denna fråga har rätt, om jag så får uttrycka mig. I ett svar sägs: ”Kommissionen förväntar sig att få den svenska regeringens formella förslag när detta har fått sin slutgiltiga utformning. ... inser kommissionen vikten av mediemångfald för den kulturella, demokratiska och offentliga debatten i medlemsstaterna och tidningarnas betydelse i detta sammanhang. Kommissionen är också medveten om att den inte bör blanda sig i medlemsstaternas beslut när det gäller användningen av offentliga medel.” Det säger ju allt.

Prot. 2007/08:127

12 juni

*Regeringens
beredning av
förslag om
försäljning av
sex bolag och
Gransknings-
betänkande*

*Handläggningen av
presstödsfrågan
(avsnitt 1.2)*

Anf. 60 EVA BENGTSON SKOGSBERG (m) replik:

Herr talman! Nu lyste det igenom lite grann vad frågan egentligen handlar om. Det var likadant förra året när jag hade en debatt i samma fråga med Helene Petersson. Jag tror inte att det egentligen är sakfrågan som är viktig för oppositionen utan att man misstror vår kulturminister.

I alliansregeringen har vi ett program för att presstödet ska vara kvar, men eftersom vår kulturminister är moderat talas det i debattartiklar och interpellationer om bluff och dold agenda. Jag tror att det hade kvittat vad hon sagt, för oppositionen skulle ändå inte ha trott henne eftersom hon är moderat. De går på den moderata politiken och glömmer bort att det är en alliansregering där man ger och tar och har kommit överens om att driva frågan om att presstödet ska vara kvar.

Anf. 61 STEFAN TORNBERG (c):

Herr talman! I mitt tidigare inlägg i dag, under det inledande avsnittet, kommenterade jag den kritik som riktats mot att anmälningarna till KU saknar konstitutionell grund och mest är sakpolitiska utspel. Den anmälan som föranlett den granskning vi nu diskuterar anser jag vara just en sådan. Anledningen till det är framför allt att vi under förra året hade en konstitutionellt motiverad och intressant granskning av såväl den tidigare socialdemokratiska regeringens som den nuvarande regeringens hantering av presstödet. Fokus låg då på den notifiering hos EU som gjordes av den socialdemokratiska regeringen och den följande avnotifieringen av presstödet som gjordes av den nya alliansregeringen.

Det anmälaren nu vill att KU ska pröva är om den information som kulturministern lämnat till riksdagen varit tillräcklig enligt bestämmelserna i riksdagsordningen om behandlingen av frågor i Europeiska unionen. Dessutom vill anmälaren att KU ska granska om agerandet varit förenligt med riksdagsbeslutet om presstödet.

Frågeställningen ifall informationen till riksdagen varit tillräcklig blir något intrikat av att anmälaren är ledamot av KU och därför måste ha varit väl medveten om den information som såväl den politiska ledningen som ansvariga tjänstemän vid upprepade tillfällen lämnat till KU. Inte i något annat ärende har konstitutionsutskottet under det gångna året informerats lika ofta av företrädare för regeringen. Dessutom har kulturministern vid ett flertal tillfällen i kammaren svarat på interpellationer om presstödet.

Även i budgetpropositionen för 2008 anmäler regeringen att med utgångspunkt i ett försvar av presstödet kan man komma att modifiera delar av regelverket för att garantera att det står i överensstämmelse med de gemensamma konkurrens- och statsstödsreglerna. Kort sagt – på KU-svenska – måste anmälaren ha varit underkunnig om att omfattande information lämnats till riksdagen om förhandlingarna med EU beträffande presstödet utformning.

Anledningen till anmälan borde heller inte ha varit sakpolitisk. Aldrig tidigare har presstödet haft ett så starkt stöd i Sveriges riksdag som i dag. Såväl regeringen som den samlade oppositionen står bakom riksdagens beslut, från juni 2006, om presstödet. Enligt den departementsskrivelse som nu är på remiss är den huvudsakliga justering som skett för att tillfredsställa EU:s krav en långsam avtrappning av det särskilda storstadsstödet. Självklart är det ett allvarligt ekonomiskt avbräck för de två tid-

ningar som drabbas, men det måste ses mot bakgrund av att om inte presstödet avnotifierats hösten 2006 hade en formell process inletts som kunnat hota hela det svenska presstödet.

Kort sagt: Regeringens information har varit omfattande såväl till KU som till kammaren. Regeringens agerande har varit framgångsrikt i sak. Det svenska presstödet är räddat, och riksdagens beslut från 2006 kan i sina huvuddelar genomföras.

Det som nu diskuteras är om den information som lämnats till riksdagen och konstitutionsutskottet varit korrekt. Utgångspunkten är att det vi hört inte stämt överens, att det misstämt mellan den information som kommit från kommissionen och den som lämnats av svenska politiker och tjänstemän. Det finns också föreställningar om att ministrar och tjänstemän har andra tankar än de som de framför. Det är verkligen inget som KU har möjlighet att pröva.

Jag kan emellertid inte dela den uppfattning som finns, att beskedet från kommissionen inte stämmer överens med den information vi fått från den svenska regeringen. Visserligen finns det, som KU senast konstaterade, mycket övrigt att önska när det gäller dokumentationen i samspillet mellan den svenska regeringen och företrädare för EU-kommissionen, men i det material vi fått tycker jag att det finns klara belägg.

Redan den 14 juli 2006 ställde kommissionen på grund av den notifiering som gjorts ett antal frågor till Sverige i ärendet; bland annat gällde frågorna det svenska storstadsstödet. Det ledde till den process som gjorde att EU den 20 september samma år sade att de ifrågasatte ifall det svenska presstödet stämde överens med EU:s statsstödsregler. Det beskedet fick den nya regeringen att avnotifiera presstödet just för att inte riskera att hela presstödet skulle underkännas. Storstadsstödet ifrågasättande blev också tydligt den 12 november 2007 då det ifrågasattes av DG Comp som hade samråd om ändringar som kunde undanröja ifrågasättandet av stödet.

Marianne Berg citerar det svar som kommissionären Neelie Kroes gett på en fråga i Europaparlamentet. De citaten är helt korrekta och står, som jag upplever det, inte på något sätt i strid med den granskning KU gjort. Självklart är det svenska presstödet ett nationellt beslut. EU-kommissionen beslutar inte om det svenska presstödet. EU-kommissionens uppgift är att pröva om det svenska presstödet strider mot EU:s statsstödsregler. Det är ett nationellt beslut att fatta. Däremot citerar Marianne Berg inte de stycken som föregår hennes citat och som, enligt min mening, på ett tydligt sätt bekräftar den kritik och de farhågor som funnits från EU-kommissionen. Låt mig citera:

”När det gäller parlamentsledamotens första fråga vill kommissionen framhålla att driftsstödet först och främst leder till en kontinuerlig sänkning av kostnaderna för den löpande kommersiella verksamheten som tidningarna normalt helt och hållet bör bära själva. Driftsstödet kan påverka stödmottagarnas förmåga att konkurrera både i och utanför Sverige, t.ex. för att ta sig in på nya marknader och konkurrera med tidningsföretag (eller andra företag) som inte beviljas något stöd.

Stödet till pressen kan därför innebära att konkurrensen mellan företag snedvrids och att handeln mellan medlemsstater påverkas. Sådant stöd kan ändå bedömas vara förenligt med EU:s regler om det eftersträvar ett klart definierat mål av gemensamt intresse och inte på olämpligt

Prot. 2007/08:127

12 juni

*Regeringens
beredning av
förslag om
försäljning av
sex bolag och
Gransknings-
betänkande*

*Handläggningen av
presstödsfrågan
(avsnitt 1.2)*

sätt snedvrider konkurrensen eller påverkar handelsvillkoren negativt i en omfattning som strider mot det gemensamma intresset.”

I följande stycke redovisar kommissionären Neelie Kroes att en process pågår mellan den svenska regeringen och företrädare för kommissionen för att, i en anda av samförstånd, se vilka förändringar som behöver göras i systemet för att säkerställa att det är förenligt med reglerna.

Jag ser det som en tydlig bekräftelse på att den information som kulturministern lämnat i kammaren och den information vi i konstitutionsutskottet har fått från den politiska ledningen och ledande tjänstemän från Kulturdepartementet har varit korrekt.

Anf. 62 HELENE PETERSSON i Stockaryd (s) replik:

Herr talman! Det gäller att hålla sig, så att man inte upprepar vad som sades förra året. Notifieringarna avsåg förändringarna, och både kulturministern i sina anföranden och professor Ulf Bernitz säger att vid ingripande i befintligt stöd är det kommissionen som ska ta initiativ och motivera varför den finner det nödvändigt att genomföra förändringar.

Jag instämmer i Mikael Johanssons korta anförande. Han säger att han känner sig lurad. Jag har haft många debatter här. Vi har fått information. Men hela tiden bekräftar man att man ska försvara det svenska presstödet.

Nu kommer yttranden in på den departementspromemoria som kulturministern själv förde in som material i KU:s granskning. Hon hänvisade till det väldigt mycket. Nu kommer de, yttrande efter yttrande, som undergräver trovärdigheten i att man kan ha gjort allt från regeringens sida.

Justitiekanslern och professor Ulf Bernitz säger att det inte finns någonting i EG-rätten som säger att man ska behöva lägga sig på den nivå man har gjort här eller som ifrågasätter storstadsstödet. Tvärtom säger man att man hela tiden bevarar massmediernas mångfald. Helheten i alla bedömningarna har gått ut på att man ska behålla denna mångfald. Och man har inte behövt offra storstadsstödet, som Stefan Tornberg själv har uttryckt att vi har gjort i detta fall.

Jag vill fråga Stefan Tornberg: Finns det inget i de synpunkter som har kommit fram som kan få Stefan Tornberg att rucka på åsikten att vi har fått fullödlig information?

Anf. 63 STEFAN TORNBERG (c) replik:

Herr talman! Jag ska inte ta ifrån Helene Petersson känslan att vara lurad. Men jag blir samtidigt lite förvånad, eftersom resultatet av den process som vi nu ser är framgångsrikt. Genom vår politiska uppställning men också i sak kan det presstöd som riksdagen beslutade om 2006 nu genomföras.

Den förändring som sker nu är att det särskilda storstadsstödet nedtrappas under fem år – inte till noll, utan till samma nivå som övriga tidningar har. De yttranden som kommer nu handlar mycket om prövning av presstödet i sak, och det har inte vi att göra med. Det har inte heller regeringen i prövningen gentemot EU-kommissionen. Prövningen gäller om det svenska presstödet utformning strider mot EU:s statsstödsregler. Från början var EU-kommissionens linje att ifrågasätta hela det svenska statsstödet. Därför ville man inleda dubbla processer, parallella proces-

ser, om både det befintliga presstödet och förändringarna. Det handlar alltså inte bara om förändringarna.

Ett alternativ hade varit att vidhålla notifieringen och få sådana parallella processer med risk för att hela det svenska presstödet skulle vara hotat. Jag hade inte varit beredd att ta en sådan risk. Uppenbarligen är inte den svenska regeringen beredd att göra det heller. Jag tycker att det var ett klokt beslut.

Anf. 64 HELENE PETERSSON i Stockaryd (s) replik:

Herr talman! Nu berör inte yttrandet sakfrågan. Ulf Bernitz har gjort en EG-rättslig prövning som visar om Sverige hade behövt göra som vi har gjort. Det är det han lägger sitt krut på. Vi hade faktiskt inte behövt böja oss för kommissionen och de synpunkter man har framfört på nivå nr 4 i beslutandet. Det är väl också en del av den kritik som vi tycker att vi kan föra fram här. Kulturministern säger att man har gjort allt man har kunnat, men man har inte gått upp på beslutandenivån.

Det är kommissionen. Det är kommissionären. Det är generaldirektören för hela generaldirektoratet. Det är vice generaldirektören. Det finns alltså fyra som hade kunnat fatta beslut, ett skriftligt beslut om att titta på det befintliga storstadsstödet. Storstadsstödet har funnits hela tiden. Det är definitivt inget nytt stöd. Det som skulle kunna sägas vara nytt var att förra regeringen och även konstitutionsutskottet i sitt betänkande föreslog att man skulle göra en smärre avtrappning.

Det här är alltså inget nytt stöd. Den hantering som har skett har inneburit att man inte har gått upp på den nivån och drivit frågan så långt den går att driva. Därför anser vi att kulturministern inte har gjort vad hon har kunnat, som hon har hävdat hela tiden. Därför anser vi att det finns brister i informationen.

Anf. 65 STEFAN TORNBERG (c) replik:

Herr talman! Just det faktum att storstadsstödet tidigare har diskuterats visar att det inte kan ha kommit som någon överraskning att EU-kommissionen ifrågasatte storstadsstödet. Det är en fråga som har diskuterats tidigare. Det är det stöd som kan ha bäring på andra länder, eftersom det också handlar om företag med verksamhet i olika länder.

Det stämmer inte att kontakterna enbart har varit med tjänstemän på en lägre nivå. I vårt betänkande framgår också att ett sammanträffande skedde den 19 oktober mellan näringsminister Maud Olofsson och kommissionären för konkurrensfrågor, Neelie Kroes. Det är innan Neelie Kroes svarar på frågan i Europaparlamentet. Det visar att kommissionens kritik till stora delar fortfarande kvarstår även efter det.

Synpunkter har alltså förts fram till kommissionen också på högre nivå, på en politisk nivå. Diskussionen har ändå fortsatt och slutat med framgång. Det svenska presstödet är räddat och har sällan haft så stort stöd i Sveriges riksdag som i dag.

Anf. 66 INGVAR SVENSSON (kd):

Herr talman! Det är en märklig debatt. Här blandas friskt av materiell diskussion i de olika frågeställningarna, och så försöker man vinkla det på någon sorts granskningssätt.

Prot. 2007/08:127
12 juni

*Regeringens
beredning av
förslag om
försäljning av
sex bolag och
Gransknings-
betänkande*

*Handläggningen av
presstödsfrågan
(avsnitt 1.2)*

För det första vill jag säga att Marianne Berg läste upp en mycket ledande fråga från Vänsterpartiets ledamöter i EU-parlamentet till kommissionen. Det svar hon läste upp var helt korrekt och formellt enligt regelverket. Så är det. Kommissionen fattar inte beslut om medlemsstaternas nivå, men kan ha synpunkter på statsstöd. Det står precis som det står i paragraferna i EU-fördraget. Det var ett mycket formellt och korrekt svar från kommissionens sida. Stefan Tornberg utvecklade de ytterligare argumenten i sammanhanget.

Det är intressant att tanken förs fram att det skulle vara en granskningsfråga att man inte har drivit processen tillräckligt långt. Men det är det inte. Det är en avvägningsfråga eller en lämplighetsfråga hur långt man ska driva en formell process gentemot kommissionen.

Vad är det som är det konstitutionella i frågan? Det är det intressanta. Har det lämnats felaktiga uppgifter till konstitutionsutskottet? Det är konstitutionsutskottet det handlar om, men det är klart att även interpellationsdebatterna berörs i sammanhanget. Har det lämnats felaktiga uppgifter skulle jag vilja se bevis på det. Normalt sett brukar vi, om någon hävdar detta i utskottet, säga att det måste påvisas. Har olika parter olika åsikter får vi säga att vi inte kan ta ställning, eftersom det är olika sakuppgifter.

Vad som är oerhört intressant är att vad reservationen säger i sammanhanget är att regeringens opolitiska tjänstemän när de åkt till Bryssel och sedan kommit tillbaka lämnar felaktig information till den politiska ledningen i Sveriges regering. Det är vad man säger. Man anklagar de opolitiska tjänstemännen för att lämna vilseledande uppgifter till den politiska ledningen för Kulturdepartementet. Det är uppseendeväckande att man framför den typen av indirekt kritik i en reservation.

Det är en av de sämsta anmälningar jag har sett i utskottet, och jag har sett många dåliga. Men när utskottets ledamöter gör anmälningar brukar det finnas någon viss substans bakom dem.

Anf. 67 HELENE PETERSSON i Stockaryd (s) replik:

Herr talman! Det är inte så länge sedan vi hade en diskussion – närmare bestämt en och en halv timme sedan – där vi talade om att ha substans i informationen. Det är vad som har betydelse och inte i vilken form den framförs. Där ligger också denna anmälning. Det handlar om vilken information man har skyldighet att ge till riksdagen och inte bara på vilket sätt den ska ges.

När det gäller sättet har vi sagt att vi inte kan anmärka på kulturministern eller några tjänstemän. Vi ska definitivt inte anmärka på tjänstemännen, som Ingvar Svensson säger att reservationen går ut på. Det är kulturministern som vi granskar. Det är kulturministern som är den högst ansvariga för informationen. Även om det är tjänstemännen som kommer till konstitutionsutskottet är det kulturministerns ansvar att stå bakom den information som lämnas.

Vad det är för information, innehållet, är det viktiga. När man talar om för kammaren och utskottet att man gör allt vad man kan för att bevara det svenska presstödet anser vi med de fakta som har kommit fram under resans gång att man inte kan ha gjort allt vad man kan.

Det fanns fler saker. Man har gjort bedömningar som man inte har framfört. Man har sagt att det är någon annan som har beslutat att vi är tvungna att göra som vi gör här och inte att vi själva har tagit det ställningstagandet. Man gömmer sig bakom EG-rätten.

Jag tror att Ingvar Svensson har ett ganska stort förtroende för både justitiekanslern och professor Ulf Bernitz och deras kunskap om EG-rätten. De säger att det inte finns någon substans i detta.

Anf. 68 INGVAR SVENSSON (kd) replik:

Herr talman! Det handlar om att man gör allt vad man kan. Det är en intressant diskussion. Hur bevisar man det ena eller det andra i det sammanhanget? Jag kan säga att jag gör allt vad jag kan för att motbevisa Helene Petersson i den här debatten. Men Helene Petersson kanske tycker att jag inte gör tillräckligt för att göra detta.

Det blir en väldigt luddig diskussion. Det framgår också i konklusionen i reservationen att man är väldigt luddig. Man pekar inte ut någon särskild paragraf utan ett helt kapitel i riksdagsordningen när det gäller att man inte har fått tillräcklig information.

Vad Helene Petersson säger är att kulturministern inte kan lita på sina opolitiska tjänstemän när de ger information till kulturministern. Det är väldigt intressant att man har den inställningen. Jag kan nöja mig med det så länge.

Anf. 69 HELENE PETERSSON i Stockaryd (s) replik:

Herr talman! Jag upprepar vad jag sade förut. Ansvaret ligger på kulturministern. Självklart kan hon lita på sina tjänstemän. Men hon har också ansvaret. Hon ska ifrågasätta: Är detta verkligen allt vad vi kan göra?

Anf. 70 INGVAR SVENSSON (kd) replik:

Herr talman! Nu kommer Helene Petersson återigen in på lämplighetsfrågor och det materiella innehållet. Det är inte vad konstitutionsutskottet ska syssla med i den här frågan.

Jag missade att ta upp en sak i min förra replik. Regeringen har inte förespeglat någon att beslutet skulle fattas av någon annan än regeringen. Det var för att föregå ett beslut från kommissionen som man själv tog initiativet utifrån de diskussioner som föregått.

Jag vill säga något om de olika remisserna. Jag hade också inställningen när det gällde EG-rätten att EG skulle hålla sig borta från detta. Jag kanske inte var riktigt påläst om statsstödsreglerna.

Vad den debatten handlar om är också substansen. Det är remissinstansernas synpunkter på en departementsskrivelse som kanske så småningom blir en proposition. Det är inte heller föremål för vår granskning.

Anf. 71 MAURICIO ROJAS (fp):

Herr talman! Jag hade inte planerat att gå upp i debatten. Som Ingvar Svensson sade fördelar vi debatterna mellan olika alliansföreträdare, och det var inte tänkt att jag skulle gå upp i denna debatt. Men jag kunde inte motstå frestelsen efter att ha hört Mikael Johansson och Marianne Berg.

Prot. 2007/08:127

12 juni

*Regeringens
beredning av
förslag om
försäljning av
sex bolag och
Gransknings-
betänkande*

*Handläggningen av
presstödsfrågan
(avsnitt 1.2)*

Vad ni säger är att kulturministern har ljugit, lurat oss, och har en dold agenda. Hon har betett sig illa som människa, och inte bara det. Som de mycket väl vet finns många tjänstemän involverade. Det var de som kom till utskottet.

Vad ni säger måste innebära att kulturministern på något sätt har gett dessa tjänstemän order att ljuga för oss. De kom direkt från Bryssel och berättade vad som hade hänt. Utifrån det säger ni två att man här har ljugit för utskottet.

Det ni säger är väldigt stort och allvarligt. Jag kommer inte ihåg någon som har påstått att det finns en sådan komplott där både tjänstemän och ministrar är överens om att föra riksdagen bakom ljuset.

Det har inte Helene Petersson i Stockaryd sagt. Jag uppskattar den nyansering som hon gjorde och som kan accepteras i den här debatten. Men vad Miljöpartiets och Vänsterpartiets representanter i debatten har gjort är inte acceptabelt.

Om ni menar vad ni säger ska ni kunna bevisa det. Ni ska kunna berätta här och nu hur denna komplott har gått till. Hur har en minister betett sig så att tjänstemännen har varit villiga att göra det som ni menar att de har gjort?

Detta kan inte accepteras. Det är inte värdigt av er att insinuera sådana saker. Det är inte bara en brist på respekt för ministern utan också för tjänstemän som jag tror är helt omotiverad.

Anf. 72 MIKAEL JOHANSSON (mp) replik:

Herr talman! Jag nämnde i mitt anförande att jag kände mig lurad, att jag anade att jag var lurad. Något annat har jag inte uttalat om statsrådet Lena Adelsohn Liljeroth.

Jag hade förmånen att sitta med henne i kulturutskottet under ett år föregående mandatperiod. Jag tycker att hon är en bra människa. Jag har inte uttalat mig om hur hon är som människa. Skulle jag göra det skulle jag i vilket sammanhang som helst gå i god för henne som en mycket gedigen och bra människa.

Huruvida Mauricio Rojas tycker att det beteende jag gav uttryck för i mitt anförande förut är acceptabelt och att jag uttalade mig på ett icke-värdigt sätt måste naturligtvis stå för Mauricio Rojas själv.

Jag har inga andra bedömare av mitt beteende eller hur jag uttrycker mig än de väljare som röstade in mig. Det gäller naturligtvis även i fortsättningen.

Huruvida Mauricio Rojas säger så eller inte är upp till honom. Det finns ingen annan som kan göra det. Det är han som gör de avvägningarna. Men jag har ingen som helst tvekan att gå i god för Lena Adelsohn Liljeroth i vilket sammanhang och vid vilken tidpunkt som helst.

Anf. 73 MAURICIO ROJAS (fp) replik:

Herr talman! Det gläder mig mycket. De orden är värda att komma fram, och det var bra att du sade detta.

Om jag inte minns fel sade du att du höll med föregående talare när du talade. Föregående talare, om jag inte minns fel, heter Marianne Berg.

Marianne Berg sade en hel del saker som gör att du borde skämmas efter det som du har sagt. Hon sade att det fanns en dold agenda. Dold agenda betyder inte att man bara informerar felaktigt. En dold agenda är en medveten handling för att lura någon. Påståendet att tjänstemännen bidrog till den dolda agendan måste du ta ansvar för. Du kanske inte tänkte efter riktigt när du sade att du höll med föregående talare, men det sade du att du gjorde. Det är också därför jag reagerar mot dig.

Du har tagit ansvar för Marianne Bergs ofattbara anklagelse mot både minister och tjänstemän. Det var inte rätt gjort.

Anf. 74 MIKAEL JOHANSSON (mp) replik:

Herr talman! Jag tror att jag i så fall måste gå tillbaka till protokollet för att se exakt vad jag sade. Jag hoppas att jag sade – vilket jag har sagt tidigare under de debatter som har varit här i dag – att jag instämmer i de argument som har framförts i själva sakfrågan.

Huruvida människor faller omdömen eller inte är jag inte intresserad av att stödja. Det är upp till var och en, som jag sade när det gäller till exempel Mauricio Rojas själv. Jag kan dock inte gå i god för att det var exakt så jag sade.

Men min andemening, det jag menar och det jag normalt sett säger, är att jag instämmer i den argumentering som framförs. I en argumentering för mig förekommer det inte några uttryck för hur människor är eller hur de har gjort och agerat på det sättet. Då är det sakargumentationen som är det viktigaste.

Anf. 75 MAURICIO ROJAS (fp) replik:

Herr talman! Det var ett slags ursäkt, och det kan accepteras som en sådan. Men du kommer inte ifrån, Mikael, att argumenteringen som Marianne Berg använde var att det fanns en dold agenda. Hon finns här, så om du inte tyckte att hon sade det kan du fråga henne.

Dold agenda är inte att begå något misstag. Jag tror inte att jag missuppfattar orden. Dold agenda är en medveten handling som syftar till att göra någonting som man inte vill berätta.

Du säger: Jag fick en känsla, och jag anade att jag hade blivit lurad. Du hade en mycket bestämd känsla av att du hade blivit lurad när du var därute. Du höll med om Mariannes argument om en dold agenda. Dold agenda är saker som onda människor gör.

Det talas om tjänstemän som är inblandade i dolda agendor. Det här är trots allt Sverige. Vi borde ha lite mer respekt för tjänstemännen och för ministrarna också. Lena Adelsohn Liljeroth har jag mycket stor respekt för. Det har du också. Det är mycket bra, för det är en fantastiskt bra människa.

(forts. 8 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.52 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Frågestund

7 § Frågestund

Anf. 76 ANDRE VICE TALMANNEN:

Vi övergår nu till dagens frågestund. Jag hälsar statsråden välkomna.

Rättsväsendets ekonomi

Anf. 77 THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till Beatrice Ask. Den handlar om rättsväsendets ekonomi.

Vi har alla kunnat följa krisen inom åklagarväsendet under våren. Jag har själv pratat med många åklagare som har talat om de inställda rättegångarna, brottsoffer som får vänta, vittnen som får gå hem och att människor som är misstänkta för brott får rättegången uppskjuten. Här handlar det om 60 miljoner. Det är egentligen ingenting när man jämför med hur det ser ut i andra myndigheter.

Ekobrottsmyndigheten har dragit ned på personal. Kriminalvården talar om 2 miljarder i underskott de närmaste åren. Säpo är oroliga för att engångsbeloppet i år inte ska gälla nästa år.

Men det största problemet finns faktiskt inom polisen. Där är man djupt oroad över hur utvecklingen ser ut.

Jag skulle vilja ställa en fråga till Beatrice Ask. Vi har föreslagit många åtgärder. Vi har genomfört saker och kommit med erbjudanden. Är det inte dags att lyssna på dessa reformer för att klara av den här krisen?

Anf. 78 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Det är ingen tvekan om att den satsning som regeringen har gjort på rättsväsendet har fått en väldigt stor effekt. Satsningen på polisen har väldigt snabbt gett ett ökat antal ärenden till åklagare. Vi ser hur hela rättskedjan påverkas av det. Det har kanske gått något snabbare än vad vi hade räknat med.

Det är dock en utveckling som vi har med i vår planering och beräkning. Regeringens ambition att vi ska ha 20 000 poliser i slutet av mandatperioden ligger fast. Det kommer naturligtvis att ställa en del krav också på vårt budgetarbete.

Thomas Bodström har presenterat ett antal åtgärder i en artikel i Dagens Nyheter. Det var nog inte mer än två som var nya. Jag tycker samtliga var bra, såvitt jag kan komma ihåg just nu. Jag vet inte om det är något nytt som Socialdemokraterna har presenterat som jag kanske har missat. Det är självfallet bra med goda idéer.

Men när det gäller rättsväsendets ekonomi handlar det nu framför allt om att ta del av de prognoser och det underlag som vi har fått in från myndigheterna inför budgetarbetet.

Anf. 79 THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Jag har också varit i kontakt med till exempel Stockholmspolisen. Där talar man om att man minskar antalet civilanställda. Det är alltså 37 färre bara i Stockholm i år. Så ser det också ut i andra delar av landet. Det innebär att även om ni fortsätter satsningen på fler vanliga poliser hjälper inte det därför att de måste göra arbetet inne på stationerna och ersätta de civilanställda.

De siffror vi har fått från Stockholmspolisen visar att redan nästa år blir det ett underskott bara för Stockholmspolisen på 200 miljoner kronor. Det kan jämföras med åklagarkrisen där det totalt är ungefär 50 miljoner.

Polisen är i kris. De pratar om det hela tiden. De blir faktiskt upprörda när du talar om den satsningen, vilket inte ens är sant. 3 miljarder är inte mer än 5 miljarder. Jag vill att du ska lugna dem och tala om för dem att det inte ska bli färre civilanställda så att de vanliga poliserna får göra sitt jobb. Jag vill att de ska kunna känna den trygghet de behöver. Det vore bra om du kunde göra det.

Anf. 80 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Besluten om de enskilda polismyndigheternas ekonomi ligger i huvudsak på myndigheterna. Ambitionen är naturligtvis inte att minska antalet civilanställda. Under den tid som jag har varit justitieminister har det anställts väldigt många nya civilanställda inom svensk polis. Det rör sig om över 1 000 medarbetare. Sedan kan vi se att man också har minskat antalet under innevarande år, bland annat i Stockholmsmyndigheten, men det är inga stora förändringar.

Jag tror att om vi ser det i ett framtidsperspektiv kommer polisen att behöva många nya kompetenser. Då måste man också kunna ta till sig personer som kanske har en annan bakgrund och kompetens än just polisutbildning.

Sammantaget är det naturligtvis ekonomin som helhet som är det intressanta. Och då är det som jag sade, nämligen att den ökade satsning på fler poliser och bättre verksamhet som vi har satt i gång också ställer krav över åren. Vi ser i prognoserna att det behövs mer resurser till polis och andra myndigheter för att klara av den ambitionshöjning som alliansregeringen har. Vi kommer också att reda ut detta.

Regeringens miljöpolitik

Anf. 81 TINA EHN (mp):

Fru talman! Min fråga är till miljöminister Andreas Carlgren. Den handlar om regeringens miljöpolitik.

Vi har upplevt hur den borgerliga alliansregeringen har ryckt pengar från ett miljöområde för att göra en satsning på ett annat miljöområde. Som exempel började man ta pengar från biologisk mångfald för en havsmiljö- och miljöbilssatsning. När det visade sig vara en felprioritering lade man tillbaka pengarna till biologisk mångfald men tog då pengar från sanering av förorenade områden. En sådan ryckighet är inte bra för miljöarbetet.

Den fördjupade utvärderingen av de 16 miljömål som är antagna av Sveriges riksdag har föregåtts av ett systematiskt arbetssätt, vilket miljöarbetet kräver. Där pågår nu en remissrunda i landet. Min fråga är enkel: Kommer regeringen att presentera en miljömålsproposition under det närmaste året?

Anf. 82 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Fru talman! Det är viktigt att konstatera att regeringen har ökat satsningarna på miljöpolitiken. Det är också bra att vi prioriterar ännu bättre inom anslagen.

När det gäller biologisk mångfald har vi på förslag tagit fram ett antal nya åtgärder för att stimulera enskilda skogsägare. Vi kommer att presentera insatser som ökar avsättningen för att skydda skog utan att vi behöver lägga det på anslag. Vi kommer också att sätta ökad press på bolagen att göra insatser. Det är ett sätt att visa hur hela samhället gör bättre insatser utan att det alltid behöver kosta statsbudgeten mer.

Jag räknar med att vi kommer att lägga fram en miljömålsproposition under nästa år som visar hur vi går vidare med arbetet.

Anf. 83 TINA EHN (mp):

Fru talman! Tack så mycket för det svaret! Miljömålsrådet har uppskattat att det behövs mellan 5 och 10 miljarder per år i ökade statliga utgifter för att nå de här målen. Det blir ännu mer om man inte använder de kostnadseffektiva ekonomiska styrmedlen, som skatter och avgifter, i tillräckligt stor utsträckning.

Att få upp de här anslagen kräver ett ganska långsiktigt arbete, och miljömålsarbetet har ju varit det. Det beskrivs som ett stort samarbetsprojekt, vilket är väldigt intressant. Men det krävs också politisk beslutskraft och flera åtgärder som genomförs.

Nu fick jag svar på min fråga. Jag är väldigt glad över det. Jag hoppas verkligen att det arbete som regeringen kommer att presentera blir mer långsiktigt framöver. Jag väntar intensivt på det.

Anf. 84 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Fru talman! De insatser som alliansregeringen gör är i högsta grad långsiktiga. Det betyder också att vi satsar mer på miljön än någon gång tidigare i Sverige. Fler åtgärder genomförs än någon gång tidigare. Fler i samhället är engagerade i de konkreta insatserna än någon gång tidigare.

Jag visade som exempel att vi ökar effektiviteten och vi ökar skyddet för biologisk mångfald utan att det behöver kosta oerhört mycket mer pengar för staten. Det är ännu bättre för miljön om vi kan få fram åtgärder där vi får mer bra miljö för pengarna.

Jag tror att det är mycket viktiga insatser som görs i miljömålsarbetet. Men de brister som Miljömålsrådet visar på är domen över en politik som försöker lösa internationella problem med nationella verktyg, och det håller inte. De visar också att det behövs mycket mer effektiva mål än de som hittills har gällt.

Anf. 85 PETER PEDERSEN (v):

Fru talman! Min fråga är också till miljöminister Andreas Carlgren.

En enig klimatberedning förordade en storsatsning på järnvägen när de lade fram sitt slutbetänkande i februari. Kapaciteten på järnväg borde öka med ungefär 50 procent fram till 2020 för att man skulle klara viktiga klimatmål. Banverket beräknar att detta kommer att kosta ungefär 140 miljarder kronor under en tioårsperiod.

I stort sett genast gick statsminister Reinfeldt och något senare finansminister Borg ut och avfärdade denna ståndpunkt. De tyckte att det var orealistiskt. I en intervju i tisdags, tror jag det var, menade emellertid miljöminister Carlgren att en kapacitetsökning i ungefär den storleksordningen är både möjlig och nödvändig.

Regeringen fattar ju kollektiva beslut. Min fråga är alltså: Vilken är egentligen regeringens uppfattning i dessa viktiga strategiska framtidsfrågor?

Anf. 86 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Fru talman! Svaret på den frågan ligger i att vi nu förbereder stora satsningar på järnvägen liksom på infrastrukturen över huvud taget. Ett antal beslut har redan tagits. Ett antal projekt är på väg fram. Det räcker att nämna Citybanan, Citytunneln, Botniabanan, Hallandsåsen, sträckan Göteborg–Trollhättan, Ådalsbanan, Haparandabanan – det finns rader av exempel på projekt som redan är på väg fram och som ökar kapaciteten kraftigt.

Dessutom finns ett antal rätt enkla åtgärder som jag och infrastrukturminister Åsa Torstensson har pekat på som är möjliga att göra för att ytterligare rätt starkt öka kapaciteten. Detta gör det fullt möjligt att nå målet i den storleksordning som Klimatberedningen pekade på utan att det alls behöver kosta nya pengar i den storleksordning som frågeställaren nämnde och som också Banverket har talat om.

Anf. 87 PETER PEDERSEN (v):

Fru talman! Jag uppfattade ändå att Carlgren i intervjun pratade om att man behövde satsa i den storleksordningen. Då menar han alltså att Banverket inte kan räkna, utan det kan bli betydligt billigare.

Den intressanta frågan är trots allt att i åtminstone två budgetar och någon vårbudget har regeringen skrivit att man utifrån en samhällsekonomisk analys har kommit fram till att man ska satsa mer på väg än på järnväg. Hur fungerar detta ur klimatsynpunkt? Om man nu tänker sig att det här kostar 140 miljarder måste man åtminstone satsa 141 miljarder, kanske upp till 200 miljarder på vägar. Hur har ni tänkt finansiera det inom ramen för en anslagsfinansiering där staten inte har någon investeringsbudget?

Anf. 88 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Fru talman! Problemet för Peter Pedersen är att han inte riktigt har satt sig in i underlaget. Poängen är här att det går att göra stora kapacitetsökningar redan genom de projekt som är beslutade och på gång genom att vidta ytterligare ett antal åtgärder som relativt snabbt ökar kapaciteten, till exempel fler dubbelspår på strategiska ställen, bättre samordning av trafiken på själva banorna, förlängda perrongkapaciteter på sina ställen och självklart därutöver också nya banor.

Det skulle rimma väldigt väl med att öka kapaciteten utan att satsa så stora summor extra som 136 eller 140 miljarder. Det rimmar mycket väl med att dessutom satsa på vägarna, vilket vi också kommer att behöva göra.

Vi arbetar nu med att fylla igen det tomma hål som den förra majoriteten lämnade efter sig, och det är vi på väg att klara av.

Skolbiblioteken

Anf. 89 AGNETA BERLINER (fp):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till statsrådet Lars Leijonborg om skolbiblioteken.

Barn och unga i Sverige läser tyvärr allt mindre, och det är också dokumenterat att läsförmågan hos svenska skolbarn har försvagats. Detta är en väldigt sorglig utveckling, tycker jag, dels för att vi vet att goda läsvanor och hög läsförståelse påverkar skolans resultat i positiv riktning, inte bara i ämnet svenska utan även i andra ämnen, dels för att läsa i sig är en stor glädje.

Skolverket menar, precis som internationell forskning visar, att det finns ett samband mellan läsförmåga och tillgång till skolbibliotek. Bris-ter i de svenska skolbiblioteken anges också som en delförklaring till att barnens läsförmåga går ned.

Min fråga är: Hur avser ministern att säkerställa att alla svenska skolelever får tillgång till skolbibliotek med professionella skolbibliotek-
rier?

Anf. 90 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Skolbibliotek ligger, som första ledet i ordet antyder, inom utbildningsministerns ansvarsområde, och därför tar jag den frågan här i dag.

Jag vet att utbildningsministern har ett mycket djupt engagemang i frågan, för det är vår uppfattning, precis som Agneta Berliner säger, att skolbibliotek utgör ett utomordentligt stöd för elevernas lästräning. Skolbiblioteken tjänar i väldigt många fall som inspiration och fördjupning i undervisningen i svenska och också i andra ämnen.

Vi har uppfattningen att det ska finnas bra skolbibliotek tillgängliga för alla elever. Så är det tyvärr inte i dag, men skolan är ju i grunden numera ett kommunalt ansvar, så vi måste lita på ett engagemang hos kommunala skolpolitiker och skolledare.

Men regeringens inställning är, som jag sade, att bra skolbibliotek ska finnas tillgängliga för alla elever.

Anf. 91 AGNETA BERLINER (fp):

Fru talman! Tack för svaret! Ansvaret ligger hos kommunerna, men nästan hälften av alla skolelever saknar alltså tillgång till ett skolbibliotek. Jag skulle därför ändå vilja pusha lite grann för det här och fråga om regeringen avser att göra någonting för att på något vis stötta kommunerna i det här arbetet. Jag tror nämligen att de flesta kommuner är intresserade av att se skolbiblioteken som en pedagogisk resurs.

Anf. 92 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Vi gör väldigt mycket för att stötta undervisningen i svenska för elever. Vi inför nationella prov i tredje klass. Vi återinför utbildning av speciallärare för att stötta elever med särskilda lässvårigheter och så vidare. I det perspektivet är skolbiblioteken en otroligt viktig resurs.

Huruvida det kommer specialdestinerade pengar just till skolbibliotek kan jag inte yttra mig om här i dag, men när det gäller själva grundsynen råder det definitivt ingen skillnad, för som jag sade: Utgångspunkten bör vara att alla elever har rätt till att ha tillgång till ett skolbibliotek.

De rättsvårdande myndigheterna

Anf. 93 OTTO VON ARNOLD (kd):

Fru talman! Jag har en fråga till justitieminister Beatrice Ask.

Tyvärr ser vi en ökad brottslighet i samhället, både av nationell och av internationell karaktär. Ministern har på ett föredömligt sätt tagit krafttag mot den grova och organiserade brottsligheten genom en samordning mellan de rättsvårdande myndigheterna, Skatteverket, Försäkringskassan och tullen. De rättsvårdande myndigheterna i Sverige – polisen, åklagarna och domstolarna – är välfungerande och har hög internationell kvalitet.

Men de rättsvårdande myndigheterna har ärvt ett stuprörstänkande från den tidigare regeringen som avspeglar sig i dag. Där polisen ökar sina aktiviteter och går upp till 20 000 uppstår kapacitetsbrist hos de efterföljande.

Min fråga till ministern är: Hur kan vi på ett bättre sätt få en dynamisk balans i hela rättskedjan med bättre följsamhet och utan stora kast?

Anf. 94 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Det projekt vi har, en mobilisering mot grov organiserad brottslighet, är ett bra exempel på insatser som nu görs där olika rättsvårdande myndigheter och andra myndigheter samverkar kring ett specifikt problem. Det är alltid en fördel när man vill få bättre samordning och ett bättre resursutnyttjande att sätta polis, åklagare och domstol i samarbete med varandra och att också involvera Kriminalvården i det arbete som polis och andra gör.

Vi gör nu en rad olika sådana satsningar, och regeringen kommer ganska snart att leverera särskilda uppdrag till flera myndigheter i det avseendet.

Jag tror alltså att det handlar om att hjälpa myndigheter och verksamheter att hitta varandra, för när man väl hittar varandra kring gemensamma problem kan man också hitta lösningar.

Vi har också ett stort arbete i gång som handlar om att koppla ihop polis och kommun, vilket kan bli väldigt fruktbart.

Anf. 95 OTTO VON ARNOLD (kd):

Fru talman! Först vill jag tacka justitieministern för ett alldeles ypperligt svar. Jag ser fram emot de här åtgärderna.

Hur ser ministern på möjligheten till privata initiativ inom de rättsvårdande myndigheterna?

Anf. 96 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Det finns flera goda exempel runt om i landet där inte minst kommuner har satt i gång ett samarbete mellan rättsvårdande myndigheter, kommunala insatser och privat företagsamhet. Uppsala är ett sådant exempel, men det finns också andra exempel som jag skulle kunna nämna om talartiden medgav det.

Jag tycker att det här är utmärkt. Det finns ett intresse från näringsidkare, från föreningslivet och från andra för att bidra. Bland annat har länspolismästaren i Stockholm, Carin Götblad, i sin rapport i samband med GOB-projektet skisserat idéer om hur vi bättre kan samordna insatser. Där är naturligtvis också de som finns utanför myndighetssfären inkluderade. Jag tror att det finns mycket som man tillsammans kan göra.

Skydd för kvinnor med tillfälligt uppehållstillstånd

Anf. 97 ANNA KÖNIG JERLMYR (m):

Fru talman! Min fråga riktas till statsrådet Billström.

I dag har vi ett system där tillfälliga uppehållstillstånd blir permanenta efter två års äktenskap. Men det finns anledning till oro sett till den senaste tidens uppgifter här i Sverige. Kvinnor som kommer på så kallad nyetablerad anknytning utvisas därför att de har valt att lämna män som slår dem.

Mot den bakgrunden är min fråga till statsrådet: Vilket skydd finns det för kvinnor som inom två år väljer att lämna män som slår dem?

Anf. 98 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Fru talman! Huvudregeln i dag är att om grunden för ett uppehållstillstånd är kopplad till ingånget äktenskap och detta äktenskap upphör innan två år är till ända faller naturligen grunden för uppehållstillståndet. Detta kan naturligtvis utgöra ett problem för en kvinna som under den här tvåårsperioden blir utsatt för misshandel, något som alltid är allvarligt – oavsett vem som utsätts för den – och som, som i det här fallet, kan få oönskade konsekvenser.

I utlänningslagen finns det redan i dag en skyddsklausul som säger att man, om man kan göra troligt att man varit utsatt för misshandel, kan få lov att stanna på egen grund – det vill säga att man inte behöver lämna landet trots att man egentligen skulle ha behövt göra det enligt huvudregeln. Det här är naturligtvis ett extra skydd. Dessutom har man alltid

möjlighet att lämna in en asylansökan på egen merit, med utgångspunkt i detta.

Prot. 2007/08:127
12 juni

Frågestund

Anf. 99 ANNA KÖNIG JERLMYR (m):

Fru talman! Det var ett väldigt betryggande svar från statsrådet, vilket jag vill tacka för.

Ett av de omskrivna fallen är det om 27-åriga Sevgi från Iran. Det är ett mer beklämmande fall eftersom det är fråga om ett tvångsäktenskap.

Delar ministern bedömningen att skyddet i dag är litet för kvinnor i arrangerade äktenskap? Och vad kan man i sådana fall göra för att stärka skyddet?

Anf. 100 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Fru talman! Vad frågeställaren tar upp är naturligtvis angelägna och viktiga frågor. Det är också anledningen till att regeringen redan har gett Migrationsverket i uppdrag att återkomma – det kommer att återrapporteras till regeringen efter sommaren – med ett besked om i vilken utsträckning som den av mig tidigare nämnda skyddsklausulen tillämpas.

Jag vill också understryka att det ibland kan vara svårt att få kvinnor att anmäla misshandel. Så är det oavsett om de har kommit hit inom ramen för ett nyetablerat äktenskap eller om de sedan tidigare vistas här i landet. Väldigt mycket handlar om informationsinsatser riktade till de här kvinnorna för att göra dem uppmärksamma på sina rättigheter. Men det är svårt därför att det handlar om språkförbistring.

Jag tror att frivilligorganisationer, till exempel kvinnojourer och motsvarande, har en väldigt stor betydelse när det gäller att uppmärksamma de här kvinnorna, stärka dem och få dem att inte vara rädda utan faktiskt våga gå till myndigheterna och till exempel göra anspråk på att nämnda skyddsklausul tas i anspråk och tillämpas. Det tror jag är en del av lösningen.

Priset på biogas

Anf. 101 JÖRGEN JOHANSSON (c):

Fru talman! Min fråga riktas till miljöministern.

Landsbygdsprogrammet har öppnat för ökad produktion av biogas. Det är en bra utveckling från många aspekter. Min fråga rör prissättningen vid våra mackar när det gäller biogas. Oftast knyts prisutvecklingen till diesel- och bensinpriserna. Det får konsekvensen att priset på biogas ökar när vi höjer koldioxidskatten, vilket inte är den utveckling som vi hade räknat med.

Dock vet jag att frågan till stor del är en producentfråga, inte en statlig fråga. Det är ändå intressant att höra hur regeringen ser på detta. Det här förhållandet hämmar ju utvecklingen av ett miljövänligt drivmedel.

Anf. 102 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Fru talman! Det är en viktig fråga som Jörgen Johansson tar upp eftersom det är så viktigt att kunna öka både produktionen av och tillgången på biogas.

Rent allmänt är det så att det nu är en introduktionsfas för biogasen. Visserligen har vi med statliga, rätt stora, medel – 150 miljoner kronor – möjliggjort fler mackar där biogas kan tankas. Ändå har många av de projekt som satts i gång i början haft en knagglig ekonomi; många har kunnat visa på att lönsamheten inte var tillräcklig i början. Det är naturligtvis sådant man hänvisar till när priserna rätt kraftigt höjs.

Jag tycker ändå att det avgörande och viktiga för att efterfrågan på biogas ska öka tillräckligt mycket är att priset hålls klart under prisutvecklingen för bensin och diesel. Därför finns det skäl för producenter och försäljare att mycket noga tänka sig för. Vi är också beredda att följa frågan vidare.

Anf. 103 JÖRGEN JOHANSSON (c):

Fru talman! Det låter bra. Frågan blir ännu viktigare i och med att det oftast är kommuner som står för produktionen och som står för den här principen. Jag ställer faktiskt större krav på kommunerna än jag ställer på privata bolag i det här sammanhanget.

Dock ser jag en risk här. Jag skulle gärna se att man också kunde sänka mervärdesskatten på just biogas för att ännu mer stimulera den. Det innebär att alla parter i sammanhanget måste ta sitt ansvar.

Anf. 104 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Fru talman! Biogasen är ett av de absolut bästa biodrivmedlen från miljösynpunkt. Därför är det här mycket viktigt. Jag tycker att producenterna mycket noga ska tänka sig för så att inte förutsättningarna dras undan för den marknad som man senare vill leva på och göra affärer med. Därför är det en mycket viktig fråga hur priset framöver sätts.

Vi har nu tagit bort alla skatter på biodrivmedel, också på biogasen, som vi kan enligt EU-reglerna. Därför är det ännu viktigare att producenterna – inte minst kommunerna, som Jörgen Johansson pekade på – är medvetna om detta.

Vi följer noga frågan. Om den här utvecklingen inte blir tillräckligt tillfredsställande är vi beredda att överväga vilka ytterligare åtgärder som krävs.

Tillgängligheten till kulturupplevelser

Anf. 105 MARGARETA ISRAELSSON (s):

Fru talman! Min fråga riktas till kulturministern.

I dagarna har vi kunnat läsa om en ny undersökning som visar att kvinnor önskar att de hade tid och pengar för att kunna ta del av fler kulturaktiviteter. Samtidigt visar det sig vara kris i många branscher.

På Dramaten ser man allt färre besökare. Vi hör att Teaterförbundet kräver en kriskommission för scenkonsten. Museerna får allt färre besökare sedan den moderatledda regeringen införde entréavgift där. Vi har också kunnat följa hur regionmusiken och regionteatrar har fått lägre statliga och regionala bidrag. Vi tar del av uppgifter om att också filmbranschen har det besvärligt, åtminstone när det gäller biografer som inte får gratisreklam av kulturministern.

Vi undrar naturligtvis på vilket sätt regeringen vill möta den här situationen och göra kulturen mer tillgänglig.

Prot. 2007/08:127
12 juni

Anf. 106 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Fru talman! Först vill jag tacka för frågan. Självfallet ser jag som kulturminister gärna att fler nyttjar den kultur som vi har. Vi har ett väldigt stort kulturutbud.

Innan vi går in alltför mycket på eländesbeskrivningen ska vi, tycker jag, glädjas åt att svenskarna är ett av de mest aktiva folken i hela Europa. Vi sjunger mest i kör. Vi går mest på museer, teatrar och bio. Vi läser böcker och så vidare.

När det gäller museibesöken är det betydligt fler – nästan 500 000 fler – som i dag går på museer än före den så kallade fria entrén.

Jag har haft möten med såväl Teaterförbundet som Svensk Scenkonst och Kulturrådet samtidigt för att diskutera det som man uppfattar som problem. Det ser inte illa ut överallt. Jag konstaterar dessutom att Teateralliansen nu kommer att nyanställa.

Anf. 107 MARGARETA ISRAELSSON (s):

Fru talman! Det är bra med samtal och insatser. Ett av skälen till att fler personer besöker museerna är att de upptäckte dem därför att museerna öppnades för fler tack vare den fria entrén. Det är den ambitionen som vi måste ha. Vi måste se till att fler kommer till kulturen.

Nu ser vi att Unga Klara i Stockholm är hotad. Det kommer färre personer till Dramaten. Vi kan läsa om en vikande arbetsmarknad för många kulturarbetare. Vi socialdemokrater fick avslag på vår önskan om att öka insatserna för Teateralliansen. Det finns möjligheter att göra saker hellre än att samtala.

Anf. 108 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Fru talman! Jag tycker ändå att det sker rätt mycket. Den borgerliga regeringen införde fri entré för barn och unga, inklusive specialutställningarna. En stor grupp av besökarna är barn och unga. Trots allt lyckas museerna ha spännande utställningar som drar publik.

Den vikande kulturarbetsmarknaden är naturligtvis en känslig fråga eftersom det handlar om många frilansare, men under det senaste året har det kommit till mellan 5 000 och 6 000 nya jobb inom kultursektorn.

Det är skakigt. Det beror på hur mycket pengar människor har och hur mycket tid de har. Ett bekymmer är inte att det är många kvinnor som nyttjar kultur utan att det är så pass få män. Om jag har någon extra ambition är det att få fler män att upptäcka kulturen, läsa böcker, gå på teater och se dans.

Den irländska folkomröstningen om Lissabonfördraget

Anf. 109 MAX ANDERSSON (mp):

Fru talman! Jag skulle vilja fråga Lars Leijonborg om den irländska folkomröstningen.

I dag går irländarna till valurnorna för att rösta om EU:s nya grundlag Lissabonfördraget. Vi vet ännu inte om ja-sidan eller nej-sidan vinner,

men vi vet att om nej-sidan vinner är det ytterst osäkert om den segern kommer att respekteras.

I våras röstade Europaparlamentet nej till ett förslag om att uttala att man ska respektera den irländska folkomröstningen. Det gläder mig att Folkpartiet röstade för att den ska respekteras. Men Moderaterna röstade emot.

På EU-toppmötet nästa vecka måste regeringen ha en linje i frågan om den irländska folkomröstningen ska respekteras. Min fråga till Lars Leijonborg är: Ska den det?

Anf. 110 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Så länge vallokalerna på Irland är öppna tycker jag att vi ska vara ytterligt försiktiga med att säga någonting som kan påverka utgången av folkomröstningen.

Alla vet att den svenska regeringen är positiv till fördraget och arbetar för att Sverige ska ratificera det. Nu är det det irländska folket som ska ta ställning till hur de vill se Irlands relation till det nya fördraget.

Jag har sett att utländska ministrar från olika länder har haft synpunkter, men jag tycker att det är olämpligt. Jag tycker att vi ska vänta med kommentarerna tills vi har sett hur det irländska folket har bestämt.

Anf. 111 MAX ANDERSSON (mp):

Fru talman! Det gläder mig att den svenska regeringen, till skillnad från exempelvis den franska, väljer att hålla tyst i stället för att framföra hotelser. Det är bra gjort av regeringen.

Min fråga kvarstår ändå. Det är trots allt gällande praxis att när ett folk röstar nej till förslag om att ge EU ännu mer makt brukar det inte respekteras. Man brukar komma tillbaka med samma förslag en gång till i en ny folkomröstning ett år senare, eller så döps förslaget om, körs fram igen och man låter inte folken rösta. Jag tycker inte att det är ett demokratiskt acceptabelt sätt att hantera dessa frågor.

Min fråga till Leijonborg kvarstår: Anser regeringen att folkomröstningen på Irland ska respekteras även om det blir ett nej? Kommer man att köra den linje som Folkpartiet röstade för i EU-parlamentet eller tänker man köra på den linje som Moderaterna röstade för i EU-parlamentet?

Anf. 112 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Det är intressant. Först får jag en fråga. Jag svarar att jag inte vill svara. Sedan återkommer frågeställaren och säger att han tycker att det är bra att jag inte svarar. Men sedan fortsätter han och upprepar frågan. Det här är ett speciellt meningsutbyte.

Precis som Max Andersson säger vill jag inte lägga mig i irländsk politik, däremot fransk politik. Jag tycker att det var olämpligt av den franske utrikesministern att yttra sig på det sätt som han gjorde. Just av det skälet vill jag vara ytterligt noga med att inte yttra mig så att det påverkar utgången av den irländska folkomröstningen, annat än att säga att jag utifrån mina värderingar, och den svenska regeringen utifrån våra värderingar, förordar att Sverige stöder det nya fördraget.

Jag vill ändå påpeka att historieskrivningen var felaktig. De holländska och franska folkens nej till det förra fördraget har lett till ...

Anf. 113 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till regeringens företrädare Lars Leijonborg.

Tidningen Metro har nyligen rapporterat att Stockholmspolisen har avslöjat ännu en kopplerihärva som har lockat hundratals manliga Stockholmskunder att köpa hushållsnära tjänster till bra priser. Prostitutionsverksamheten ska ha pågått under minst ett år, och de hushållsnära tjänsterna har enligt åklagaren i själva verket inneburit sexuella tjänster i olika former.

Hur mycket av 2007 års anmälda skatteavdrag för hushållsnära tjänster som har gått till prostitutionsverksamhet är fortfarande inte klarlagt. Därför undrar jag om regeringen är beredd att skjuta till extra medel till Skatteverkets granskning för att säkerställa att våra gemensamma resurser inte går till att betala sexuella tjänster.

Anf. 114 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Socialdemokraterna har bedrivit en mångårig kampanj mot skattereduktion för hushållsnära tjänster, men detta argument innebär ett lågvattenmärke. Att en viss företeelse i samhället också belastas av kriminalitet gäller massor av verksamhet. Någon frågade här om skolbibliotek. Tänk om någon har snattat på ett skolbibliotek. Ska det i så fall läggas ned? Så kan man inte resonera. Att verksamheter missbrukas kan inte vara ett skäl mot en hel verksamhet.

Som vi har redovisat i mängder av debatter i kammaren tror vi att en växande tjänstesektor är bra för Sverige, att hushållsnära tjänster är bra för livskvaliteten för många människor. Vi är mycket stolta över den reformen.

All kriminalitet ska bekämpas – självfallet också denna. Men det är inget skäl mot hushållsnära tjänster.

Anf. 115 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! Till skillnad från regeringens företrädare tar jag allvarligt på att människor utnyttjas för köp av sexuella tjänster. Det är otillständigt att man dessutom försöker göra det under falska premisser och kalla det hushållsnära tjänster. Jag försöker uppmärksamma ett problem som jag tror kommer att öka. Jag tror nämligen inte att man kommer att hålla sig till den typen av kriminell verksamhet. Skatteverket har också pekat på att det uppenbarligen fuskas med hushållsnära tjänster och skatteavdrag.

Därför är det märkligt att regeringens företrädare inte vill svara på frågan om han inte tycker att det är viktigt att tillsätta extra medel för att Skatteverket ska granska verksamheten så att det bara blir laglig verksamhet – hushållsnära tjänster – som får skatteavdrag. Jag tycker fortfarande att det är pinsamt och beklämmande att skattemedel kan gå till köp av sexuella tjänster. Varför tycker inte regeringen det?

Anf. 116 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Jag tyckte inte att Eva-Lena Janssons andra inlägg lyfte hennes argumentation. Jag vidhåller att det är beklämmande att blanda

Frågestund

ihop det faktum att brottslighet förekommer på ett visst område med huvudsakligen detta område ska få förekomma över huvud taget.

Regeringens position är mycket klar. Vi är emot all olaglig verksamhet. Vi är emot allt skattefusk. Vi vill att de rättsvårdande myndigheterna och skattemyndigheterna ska ingripa mot alla olagligheter och mot allt skattefusk. Som justitieminister Beatrice Ask så väl har redogjort för här stärker vi hela rättskedjan i kampen mot olagligheterna. Det gäller naturligtvis också prostitution.

Statens forskningsfinansiering

Anf. 117 MALIN LÖFSJÖGÅRD (m):

Fru talman! Jag har en fråga till forskningsminister Leijonborg.

Regeringen förbereder som bäst en mycket viktig forskningsproposition. Till sin hjälp har man resultat från ett flertal särskilda utredningar. Många av förslagen är mycket bra, men på en punkt är jag orolig. Det gäller risken för en ytterligare koncentration av statens forskningsfinansiering.

Utredningen om forskningsfinansiering har nämligen föreslagit inrättandet av en enda central myndighet med ansvar för all forskningsfinansiering. Då olika typ av forskning ofta utgår från olika typ av villkor vore en sådan maktkoncentration till en myndighet synnerligen olycklig, för att inte säga farlig, om bredden på svensk forsknings många olika nischer ska garanteras.

Jag undrar därför hur forskningsministern avser att möta behovet av en mångfald forskningsfinansiärer i den kommande forskningspropositionen.

Anf. 118 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Vi har, som sagt, fått in Madelene Sandströms utredning, och vi har skickat ut den på remiss. Remissvaren har just kommit in, och jag har hunnit läsa en hel del av dem. Väldigt många av dem innehåller i korthet synpunkten: Madelene Sandström gör en korrekt analys, men hon landar i fel lösning.

Regeringen överväger nu utredningens förslag och remissvaren. Hur vi landar i frågan kommer vi att redovisa i forskningspropositionen.

Det jag är beredd att säga i dag är just det som många remissinstanser säger, nämligen att det finns ett antal problem i svensk forskningsfinansiering, men det finns naturligtvis fler lösningar än de som Madelene Sandström har föreslagit.

Anf. 119 MALIN LÖFSJÖGÅRD (m):

Fru talman! Först vill jag tacka forskningsminister Leijonborg för svaret.

Forskningen utgör själva grunden för kunskapsutvecklingen i vårt samhälle, och jag anser att vi i Sverige behöver en forskningspolitik som medverkar till att ge vårt land en möjlighet att bli en långsiktigt framstående aktör. Tyvärr har vårt land under tidigare s-regeringar inte hävdat sig så bra som tidigare i den internationella forskningskonkurrensen. Jag anser att en ökad koncentration i stället för mångfaldstänkande inte är rätt

väg. Det har också visat sig, enligt de förslag som s-regeringen tidigare lade fram.

Jag vill därmed skicka med forskningsministern i det fortsatta arbetet att jag anser att förslaget att öka koncentrationen ytterligare riskerar att leda till att Sverige halkar efter ännu mer internationellt sett.

Prot. 2007/08:127

12 juni

Frågestund

Anf. 120 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Jag tackar för det medskicket. Jag kan försäkra Malin Löfsjögård att vi ser mycket seriöst på denna fråga. Jag delar naturligtvis väldigt mycket av den verklighetsbeskrivning vi får här.

Det vi jobbar med nu i regeringen är bland annat att vidga ramen för forskning. Men det räcker inte bara med mer pengar, precis som den här frågan handlar om, utan vi måste se till att alla pengar i systemet används så bra som möjligt. Då gäller det att hitta en bra medelväg mellan fragmentisering och maktkoncentration. Det finns också tendenser till fragmentisering, att forskningsanslagen blir allt mindre och allt kortare. Det behövs ibland system som binder ihop de olika delarna av forskningskedjan.

Vi ska hitta bra lösningar på detta. Det försäkrar jag. Vi återkommer i forskningspropositionen.

Regeringens klimatpolitik

Anf. 121 ANDERS YGEMAN (s):

Fru talman! Vi har följt debatten om klimatfrågan i medierna.

Bensinskatten ska höjas, säger Klimatberedningen och de borgerliga partierna. Statsministern säger: Nej, den ska inte höjas. Sedan säger miljöministern: Jo, den ska höjas.

Det är samma sak med snabbtågen. Det ska byggas massvis med snabbtåg, säger Klimatberedningen. Nej, det är omöjligt, säger statsministern och finansministern. Jo, det är visst möjligt, till och med önskvärt och ska hända, säger miljöministern.

Samma sak gäller klimatmålet. Det ska ligga på 38 procent, säger Klimatberedningen. Det ska ligga på 35 procent, säger miljöministern. Statsministern säger: Vi ska nog inte ha något klimatmål över huvud taget.

Därför vill jag fråga statsrådet Leijonborg: Är det Carlgren eller Reinholdt som står för regeringens klimatpolitik?

Anf. 122 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Som har framgått tidigare under frågestunden fattar regeringen sina beslut kollektivt. Låt oss titta på de beslut som regeringen verkligen har fattat.

De innebär en kraftig uppgradering av miljöarbetet över huvud taget och klimatarbetet i synnerhet. Sverige har blivit en ledande aktör i Europa, och Europa är en ledande aktör i världen, för att vi på det viktiga Köpenhamnsmötet nästa år ska få en internationell strategi mot klimathotet.

I en process kan man naturligtvis ha olika synpunkter och olika tonvikt. Men om man antyder att vår statsminister skulle ta lätt på klimathotet.

tet visar man att man inte har följt massmedierna över huvud taget. Fredrik Reinfeldt har blivit en ledande internationell aktör i klimatfrågan. Det tycker jag att alla svenskar ska vara tacksamma för.

Anf. 123 ANDERS YGEMAN (s):

Fru talman! Lars Leijonborg är stolt över statsministern. Det framgick väl. Och det kanske inte var någon stor överraskning för vare sig tittarna eller kammaren. Men frågan gällde inte det.

Frågan gällde vems besked som väljarna ska lita på, när statsministern säger oförändrat bensinpris och miljöministern säger höjt bensinpris, när statsministern säger inga nya dyra tågsatsningar och miljöministern säger nya stora dyra tågsatsningar. Leijonborgs eget parti har i Klimatberedningen varit överens om det ena. Statsministern säger det andra.

Är det statsministerns besked eller miljöministerns besked som gäller i klimatfrågan?

Anf. 124 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Om Anders Ygeman har tankat de senaste dagarna vet han att bensinpriset har höjts kraftigt, så han kan vara helt lugn på den punkten.

Vad gäller tågsatsningar har statsrådet Carlgren på ett utmärkt sätt tidigare under denna frågestund redogjort för regeringens samlade hållning. Vi planerar en infrastrukturproposition som kommer att innehålla en satsning på järnvägstrafik. Det pågår redan ett antal mycket viktiga järnvägsprojekt i Sverige – Hallandstunneln, Citytunneln och så vidare – men vi kommer med ytterligare satsningar. Så långt råder det ingen åsiktsskillnad.

Stockholmspolisens ekonomiska situation

Anf. 125 MARYAM YAZDANFAR (s):

Fru talman! För en tid sedan träffade jag ett stort antal kommunalråd från Stockholmsregionen och några representanter för Polisstyrelsen i Stockholms län. För att fortsätta på Thomas Bodströms fråga, var alla väldigt oroad över polissituationen i Stockholmsregionen.

Från polisstyrelsen kommer siffror som visar att man kommer att gå med 250 miljoner i underskott 2009 och ytterligare 250 miljoner 2010. Om man räknar det i polistjänster är det 500. Enligt mina kontakter i polisstyrelsen har man sökt mer anslag hos Rikspolisstyrelsen men ännu inte fått några klara besked.

Jag vill då fråga justitieministern: Vilket besked vill justitieministern att jag ska lämna till de lokala politikerna i Stockholmsregionen som är väldigt oroliga över situationen?

Anf. 126 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Det besked som Maryam Yazdanfar ska lämna till sina kamrater i Stockholms polisstyrelse och andra engagerade i polisen i Stockholms län är naturligtvis att Stockholm, precis som de andra myndigheterna, får sina resurser tilldelade av Rikspolisstyrelsen.

Det är viktigt med den prognosgivning som kommer från de enskilda myndigheterna, som kommer fem gånger per år. Det är ofta besked om hur det ser ut och att det behövs mer pengar. Utifrån det underlaget måste Rikspolisstyrelsen och regeringen agera i sitt budgetarbete.

När det gäller polisverksamheten i Stockholm är det inte det elände som Socialdemokraterna visar upp. Stockholm är en myndighet som de senaste två åren har anställt många nya poliser men också väldigt mycket ny civil personal, även om vi har sett en minskning under detta år.

Stockholm är också den polismyndighet som har öppnat flest nya poliskontor och nu verkligen kunnat, tack vare våra insatser, sätta in verksamhet i förorter och områden som tidigare har saknat polisverksamhet. Jag tycker att de har en bra utgångspunkt för sitt arbete.

Anf. 127 MARYAM YAZDANFAR (s):

Fru talman! Jag är otroligt glad och tacksam över det arbete som Stockholmspolisen genomför. Det är en otroligt duktig poliskår vi har i min hemregion.

Däremot finns det problem, och det tycker jag inte att man ska blunda för. Ett problem är till exempel att när man startar en ny polisstation i Järfälla utarmas polisen i Upplands-Bro, på grund av att det inte finns tillräckligt mycket resurser, varpå problemen flyttar från Järfälla till Upplands-Bro. Det betyder inte att problemen försvinner. På det sättet ser vi hur problemen i Stockholmsregionen byter plats, i stället för att tas om hand ordentligt.

Det här beror på en oro: Vilka framtidssatsningar kan man göra? Hur kan man planera för polisverksamheten? Den oron tycker jag att justitieministern ska ta på allvar.

Anf. 128 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Jag har varit ordförande för Citypolisen i nio år, så jag är rätt väl insatt i de stora verksamheter som Stockholmspolisen har att hantera. Enstaka procent i löneutveckling och annat får också kraftigt genomslag i en så stor myndighet. Vi talar om den största polismyndigheten i Sverige.

Jag tar Stockholmspolisens bekymmer på stort allvar. Men vad jag försökte säga var att man inte får glömma allt det bra som görs och den volymtillväxt som också sker på polisverksamheten.

Vi vet att den satsning som vi gör och den målsättning vi har innebär nya och ökade krav på hela rättsväsendet. Vi har också, bland annat i Stockholm, sett att de satsningarna redan har gett lite väl mycket resultat, vilket har fått till följd att exempelvis åklagarna har fått bekymmer som varken vi eller åklagarna riktigt hade räknat med.

Det är naturligtvis stora problem, och man vill ha mer pengar än man har fått. Samtidigt tycker jag att det är bra att se att arbetet ger resultat. Vi kommer att se till att Stockholmspolisen får förstärkningar framöver och blir ännu bättre.

Frågestund

Anf. 129 EVA SELIN LINDGREN (c):

Fru talman! Jag har en fråga till kulturministern om Miljömålsrådets senaste utvärdering, där det sägs att delmålet för en långsiktigt hållbar förvaltning av bebyggelsens kulturhistoriska värden är svårt att uppnå inom den uppsatta tidsramen. Det lär saknas kunskapsunderlag både lokalt och centralt, och flera kommuner saknar också kompetens inom området. Därför beaktas inte kulturmiljövärdena i den fysiska planeringen på många håll. Det saknas också formellt skydd för flera områden av riksintresse, och kommunerna utnyttjar inte de möjligheter som finns inom plan- och bygglagen.

Därför vill jag fråga kulturministern vad regeringen tänker göra för att bättre nå upp till miljömålet om kulturhistoriskt värdefull bebyggelse.

Anf. 130 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Fru talman! Det här är delvis en fråga som gäller flera olika departement. Nu har jag inte läst just den här rapporten, men Andreas Carlgren, miljöministern, jordbruksminister Eskil Erlandsson och jag har haft gemensamt möte på Kulturdepartementet med våra respektive myndigheter, Riksantikvarieämbetet i mitt fall, för att se vad vi kan göra tillsammans.

Väldigt många frågor hamnar emellan. Det handlar om brister när det gäller vad man vet och kan på länsstyrelserna. Vi kan bli mycket bättre. På miljövårdsområdet kommer också en proposition under nästa år – miljömålsproposition, heter det – som är ett samarbete mellan de olika departementen.

Det sker också mycket inom ramen för länmuseerna och hembygdsrörelsen, som gör ett stort arbete. Men det finns absolut ett kunskapsglapp. Jag är väl medveten om det.

Anf. 131 EVA SELIN LINDGREN (c):

Fru talman! Jag är bekymrad över att det finns en obalans i dagens samhälle just mellan natur- och kulturmiljövården. Kulturmiljövården får ofta stryka på foten för att den inte har lika starka företrädare. Därför hoppas jag att kulturministern verkligen hävdar sig när det gäller de värdena.

Jag vill också säga att de betyder mycket i våra storstäder. Jag hoppas också att vi kan få hjälp av den nya landskapskonventionen, som ger invånarna ganska stort inflytande när man möblerar om i stadsbebyggelsen.

Anf. 132 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Fru talman! Det är riktigt. Landskapskonventionen diskuteras på många håll, och Riksantikvarieämbetet har ett engagemang i detta inte bara i Sverige utan också med andra länder i Europa. Under det svenska ordförandeskapet i EU kommer det också att anordnas en stor internationell, eller åtminstone europeisk, konferens om just de här frågorna.

Ska vi kunna få en hållbar utveckling inkluderar det naturligtvis också kulturarvet och kulturmiljövården. Det gäller såväl byggnader som

Ökning av beroendet av försörjningsstöd

Frågestund

Anf. 133 BÖRJE VESTLUND (s):

Fru talman! Den nuvarande regeringen har satt som ett av sina främsta mål att minska arbetslösheten. För oss socialdemokrater är varje person som får arbete ett glädjande besked. Regeringen har också särskilt uttryckt att åtgärder ska vidtas för dem som står längst bort från arbetsmarknaden. Det är också bra.

Men när vi ser hur det ser ut i kommunerna blir vi inte alls lika glada. I Stockholms stad har beroendet av försörjningsstöd ökat med 42,8 miljoner i stället för att minska med 10 procent, som man hade tänkt. De så kallade jobbtorgen har inte blivit den framgång som var tanken.

Jag vill därför fråga Lars Leijonborg: Vad har regeringen för avsikt att göra för att behovet av försörjningsstöd inte ska stiga i kommunerna som det har gjort i Stockholms stad?

Anf. 134 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Vi får aldrig glömma bort den förbättring av arbetsmarknaden som har skett i Sverige och som fortsätter. När man lyssnar på socialdemokrater kan man få intrycket att en kraftig lågkonjunktur redan är över oss, men så sent som i dag kom nya arbetslöshetssiffror som visar att arbetslösheten sjunker. Det paradigmskifte, höll jag på att säga, men det är möjligen något överdrivet, eller snarare det tydliga politikskifte som skedde i och med valet, där vi fick en regering som kraftigt prioriterade jobbpolitiken, slår igenom. Vi får för varje månad hittills en förstärkt arbetsmarknad. Det är det grundläggande i kampen mot utanförskapet: jobb, jobb, jobb. Hittills har vi lyckats.

Det kommer kanske en avmattning i höst, men så här långt har arbetslöshetspolitiken varit mycket framgångsrik.

Anf. 135 BÖRJE VESTLUND (s):

Fru talman! Lars Leijonborg, det var ju inte detta jag frågade om! Min fråga gällde om regeringen har för avsikt att vidta några åtgärder för att minska beroendet av försörjningsstöd i kommunerna, som nu ökar i många fall. Det är inte bara i Stockholms stad. Jag tog exemplet Stockholms stad eftersom jag kommer därifrån, men situationen är ganska likartad i väldigt många kommuner. Min fråga var vad man kommer att göra åt detta.

Vad jag förstår av mina kommunalpolitiska kolleger har detta också att göra med arbetslösheten ökar just för de grupper som står längst bort från arbetsmarknaden. Det är de som är hänvisade till försörjningsstöd. Det var min fråga. Nu pratar vi om dem som står allra längst bort från arbetsmarknaden. Det kan du väl svara på i alla fall?

Anf. 136 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Jag svarade på frågan. Frågan var vad man kan göra i kampen mot ett ökat socialbidragsberoende. Jag svarade: jobb, jobb,

jobb. Så här långt har arbetslöshetsbekämpningen varit framgångsrik, faktiskt också för dem som står allra längst från arbetsmarknaden. Se på de funktionshindrade och de utlandsfödda. Där har sysselsättningssiffrorna faktiskt gått upp.

Det kan vara många faktorer som påverkar socialbidragsberoendet. Det kan vara flyktingsituationer och annat, men om man ser på siffrorna på totalnivå har, om vi ser till årstalen, socialbidragsberoendet så här långt faktiskt gått ned. Vi delar naturligtvis uppfattningen att detta är en ytterst prioriterad fråga. Kampen mot utanförskapet var alliansens huvudfråga i valet. Om själva grunden råder ingen åsiktsskillnad.

Privat högskoleverksamhet

Anf. 137 YVONNE ANDERSSON (kd):

Fru talman! Min fråga går till forskningsminister Lars Leijonborg. Vi i alliansen gick ju till val på mångfald. Det gällde även utförare av högskoleverksamhet. Nu vet jag att det finns flera verksamheter som knackar på dörren och gärna skulle vilja ha examensrätt och som tror på möjligheten att bedriva privat högskoleverksamhet. Jag skulle vilja fråga forskningsministern hur man tänker hantera den problematiken.

Anf. 138 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Låt mig börja med att säga att jag är glad för att vi har en del privata inslag i den svenska högskolan. Vi har Chalmers i Göteborg, Jönköpings högskola, Handelshögskolan i Stockholm, några teologiska högskolor och andra. Det är bra.

Vi har i grunden uppfattningen att ett högskoleväsende inte får vara alltför fragmentiserat. Det behövs en viss kritisk massa, som man brukar kalla det. Vi kan inte ha hur många högskolor som helst.

Som frågeställaren påpekar finns det nu några ansökningar från privata initiativ på det akademiska området. Vi överväger dem för närvarande. Vår grundprincip är förstås att om de håller hög kvalitet måste de få samma möjligheter som statliga institutioner. Det är själva principen, men vad det kommer att innebära i de enskilda fallen kan jag inte yttra mig om här i dag.

Anf. 139 ANDRE VICE TALMANNEN:

Dessvärre hinner vi inte med någon följdfråga i dag. Tiden går fort. Det är 16 frågeställare som har fått svar, men många fler hade gärna velat ställa frågor.

Jag tackar alla er statsråd som har ställt upp och svarat på alla frågor, och jag tackar er som har ställt frågorna.

Anslaget 24:2 i 2007 års budgetproposition (avsnitt 4.2)

Anf. 140 MARIANNE BERG (v):

Fru talman! Av de 416 miljoner kronor som jämställdhetsminister Nyamko Sabuni lovade att satsa på jämställdhetsprojekt under 2007 användes endast drygt en tredjedel. Resten blev till luft.

Efter valet, när alliansen tillträdde regeringsposten, utlovades det storsatsningar på jämställdheten. Som jag sade skulle det minsann satsas 416 miljoner kronor på jämställdhetsarbetet. Jo, jag tackar, jag. Det lät ju bra. Men det bidde, som sagt, ingenting. Det bidde bara en tummetott.

Regeringens utspel var ett spel för gallerierna. De gick ut brett för att lugna många som trodde att jämställdhetspolitikens arbete just skulle försämrats med en högerregering. Sorgligt nog fick alla vi som var skeptiska helt rätt.

Den 28 september 2007 rapporterade Sveriges Radio att endast cirka en tiondel hade använts. Detta, mina vänner, var i september. Nästan nio månader hade gått av året.

Enligt jämställdhetsministern skulle ytterligare 130 miljoner kronor användas före årets slut. Hur resten av pengarna skulle användas kunde hon då inte svara på. Men nu har vi svaret. De användes inte alls. I april fick vi reda på att av de avsatta 416 miljoner kronorna hade endast 148 miljoner använts under 2007.

Av denna summa hade 100 miljoner gått till SKL, Sveriges Kommuner och Landsting. De fick pengarna i december – då är vi inne i månad tolv – utan att riktigt veta vad de skulle göra med dem. Det verkade då naturligtvis som att regeringen bara hade skickat över pengarna för att rätta till siffrorna. Det skulle se bättre ut än vad det i verkligheten var.

48 miljoner har, som jag har nämnt tidigare, gått till enskilda projekt. De som fått mest stöd är insatser mot hedersrelaterat våld och mäns våld mot kvinnor. Det är positivt. Inom dessa områden behövs verkligen ekonomiska resurser för att man ska kunna utföra sitt arbete på ett bra sätt.

Men det är minst sagt märkligt att det tydligen inte fanns fler organisationer och så vidare som skulle vara i behov av ekonomiskt tillskott för att kunna bedriva projektverksamheter.

När statssekreteraren på departementet fick frågan i en tidningsintervju om varför pengarna inte når ut svarade han: Det är inte departementets egna resurser som varit problem. I stället är det samarbetet med andra departement, myndigheter och organisationer samt kvalitetssäkring av projekten som dragit ut på tiden. Men med detta vill han definitivt inte säga att detta skulle vara ett misslyckande. Jag undrar då: Vad är det annars, om inte just ett stort misslyckande?

*Regeringens
beredning av
förslag om
försäljning av
sex bolag och
Gransknings-
betänkande*

*Anslaget 24:2 i 2007
års budgetproposition
(avsnitt 4.2)*

Jag ska återgå till frågor som ofta kommer upp i debatten i dag. Det gäller beredningen. Någon beredning av ärendet enligt regeringsformen 7 kap. 2 § gjordes som vanligt inte. Om detta hade gjorts är jag säker på att resultatet hade kunnat bli annorlunda och att pengar hade kunnat bli utbetalda. Men som vanligt hänvisar man, liksom så många gånger tidigare, till regeringspartiernas valmanifest, att det var en del av beredningen av ärendet. Vilket intresse finns det egentligen när det gäller jämställdhetsarbete inom högeralliansen? Jag vill påstå att det inte finns något intresse alls.

Fru talman! Med regeringens agerande visar de tydligt att de inte har någon jämställdhetspolitik. Det finns hur mycket som helst att satsa på. Behoven är ju oändliga. Det är rent horribelt att regeringen inte lyckats hitta lämpliga projekt. Det finns organisationer som har hur mycket dokumentation som helst som man hade kunnat gå igenom, som regeringen kunde ha tittat på i stället för att säga att man inte har hunnit kvalitetssäkra olika projekt.

Varför inte satsa på projekt inom kvinnojoursverksamheterna? Det behövs jättemycket. Eller varför inte satsa till exempel på genuspedagoger inom skolan? Nej, det brydde man sig inte om.

Regeringen med jämställdhetsminister Nyamko Sabuni i spetsen har visat att de totalt saknar ambitioner, att de inte kan kläcka några idéer över huvud taget. Kort och gott: De struntar i jämställdhetspolitiken.

Jämställdhetsministern har vid flertalet tillfällen sagt att hon inte är feminist. Ja, det förstår jag. Det är ju ärligt av henne att säga så. Men oärligt är det när ministern i spetsen för regeringen avsätter pengar till jämställdhetsarbete och utlovar stordåd och slutprodukten bara blir tomma ord.

Det kan misstänkas, fru talman, att regeringen endast budgeterat en större summa för att på så vis förbättra sitt rykte, för att ge sken av att ha en väl genomtänkt jämställdhetspolitik. Ert rykte, kan jag säga och berätta här, har definitivt inte förbättrats utan precis tvärtom.

Anf. 141 ANNIE JOHANSSON (c):

Fru talman! Jag vill så här inledningsvis påpeka att det konstitutionsutskottet gör i sin granskning är konstitutionellt grundat och inte politiskt. Man kan då uppfattas som en torrboll, men jag tycker att det är viktigt att vi håller oss till den ordningen.

Marianne Berg hävdar att beredningskravet inte är uppfyllt enligt regeringsformen 7 kap. 2 § och att regeringen vilselett riksdagen. Majoriteten i utskottet hävdar motsatsen.

I lagen om statsbudget framgår det att all statlig verksamhet ska ingå i statsbudgeten, den så kallade fullständighetsprincipen, och att alla inkomster och utgifter för varje sektor ska tas med enligt bruttoprincipen.

Enligt förarbeten till regeringsformen är det tydligt att det är regeringens uppgift att under parlamentariskt ansvar avgöra i vad mån de utgifter som anslag möjliggör ska verkställas. Med detta sagt blir det tydligt varför den aktuella granskningsanmälan inte föranledde något ytterligare uttalande från utskottet.

I 2007 års budgetproposition äskades ett anslag för särskilda jämställdhetsåtgärder på 416 miljoner. Det ska jämföras med endast 5 miljoner 2006. Av ökningen var 400 miljoner till insatser för att främja jäm-

ställdheten, bland annat forskning om kvinnors hälsa och en handlingsplan för att minska våldet mot kvinnor. De kraftigt ökade anslagen och den nya inriktningen innebär en strukturomvandling på politikområdet, vilket i sin tur inneburit ett utvecklingsarbete som krävt tid.

Statsrådet Nyamko Sabuni säger i det underlag som konstitutionsutskottet har att regeringen har högt ställda målsättningar och ambitioner inom jämställdhetsområdet. Efter valsegern bildades Integrations- och jämställdhetsdepartementet, bland annat för att möjliggöra en kraftsamling och ge dessa viktiga frågor den tyngd och den centrala roll som de förtjänar, enligt granskningsunderlaget.

Fru talman! Om vi ska hålla oss konstitutionellt stringenta är det riksdagen som bestämmer hur statens medel ska användas, enligt 1 kap. 4 § andra stycket regeringsformen. Enligt 9 kap. 2 § regeringsformen får dessa medel heller inte användas på annat sätt än vad riksdagen har bestämt.

I förarbeten till regeringsformen, som jag tog upp i min inledning, det vill säga proposition 1973/74:190, s. 224, togs frågan upp om regeringen har rätt att helt eller delvis lämna riksdagens anvisade anslag obegagnade. Där intogs då den principiella ståndpunkten att det får ankomma på regeringen att under parlamentariskt ansvar avgöra i vad mån de utgifter som anslagen möjliggör ska verkställas.

Även om ambitionerna för jämställdhetsområdet presenterades i Allians för Sveriges valmanifest fanns vid makttillträdet inget uttalat handlingsprogram för specifika åtgärder. Det ska i konstitutionella sammanhang påpekas, eftersom Marianne Berg berörde det, att valmanifest inte utgör en del av beredningsunderlaget, vilket det i det aktuella fallet heller inte gjort.

Det var inget unikt för just jämställdhetsfrågorna. Detsamma gällde för flera andra politikområden. Detta innebar, i det granskningsunderlag vi har, att regeringen behövde tid för att jobba ihop politiken och samla sig kring konkreta förslag, där bland annat Integrations- och jämställdhetsdepartementet bildades.

Det är betydligt viktigare – för att inte säga mer ansvarsfullt – att de åtgärder som vidtas får önskad effekt och genomslagskraft än att de genomförs så snabbt som möjligt om detta skulle riskera att leda till oegentänkta och mindre effektiva insatser. Handlingsplanen för att bekämpa mäns våld mot kvinnor är ett exempel på arbete som krävde ett års beredningstid för att den önskvärda kvaliteten skulle uppnås.

Fru talman! Marianne Berg hävdar att det aldrig var regeringens avsikt att använda de avsatta medlen fullt ut. Detta är fel. Det är heller inte konstitutionellt intressant och inget för konstitutionsutskottet att granska, med hänvisning till regeringsformens förarbete om att det är regeringen som avgör hur utgifter ska verkställas.

Budgetpropositionen för 2007, inklusive anslag 24:2, bereddes enligt de krav som regeringsformen ställer avseende regeringsärenden. Vårt underlag presenterar också anledningen till att man inte använt anslaget fullt ut. Bland annat tar promemoriorna upp att utformandet av en gemensam politik har tagit tid, inte minst för att det är viktigt att säkra en god kvalitetsnivå.

Ett antal av de beslut som fattades 2007 kommer att genomföras nu i år. Dessutom har regeringen aviserat flera nya förslag som bland annat

Prot. 2007/08:127
12 juni

*Regeringens
beredning av
förslag om
försäljning av
sex bolag och
Gransknings-
betänkande*

*Anslaget 24:2 i 2007
års budgetproposition
(avsnitt 4.2)*

omfattar en handlingsplan mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål samt en strategi för jämställdhet på arbetsmarknaden och i näringslivet. I dag presenterades en satsning på jämställdhet i skolan.

Majoriteten i konstitutionsutskottet som består av samtliga partier förutom Vänsterpartiet anser enligt utskottets ställningstagande att det är regeringen enligt förarbeten till regeringsformen som under parlamentariskt ansvar avgör i vad mån de utgifter som anslag möjliggör ska verkställas. Det vi har granskat faller inom detta område.

Jag yrkar på godkännande av utskottets anmälan.

I detta anförande instämde Mauricio Rojas (fp).

Anf. 142 MARIANNE BERG (v) replik:

Fru talman! Här har vi nu blandat det konstitutionella och det politiska. Det tar Annie Johansson upp. Då vill jag bara säga att när det passar högerregeringen att hänvisa till det ena och det andra, som nu till lagen om statsbudgeten, är det helt okej. Det ska man följa till punkt och pricka. Men när det gäller något annat som kommer från grundlagen, till exempel utförsäljningen av de sex statliga bolagen, då struntar man i beredningskravet enligt regeringsformen. Så har det varit hela tiden. Här vänds verkligen kappan efter vinden, må jag säga.

Enligt 9 kap. 3 § regeringsformen är det riksdagen som beslutar om budgetregleringar, hur statens inkomst ska tas in och att utgifterna ska fördelas till angivna ändamål. Men i samma kapitel, Annie Johansson, 6 § ska regeringen avge förslag till statsbudget till riksdagen. I förarbeten till denna paragraf i regeringsformen anges att detta är regeringens viktiga årliga handlingsprogram.

Och vad bidde det av jämställdhetsprogrammet? Vad bidde det av detta handlingsprogram som vi skulle luta oss mot? Det bidde ju ingenting.

Om ärendet hade beretts som det sig bör – det behövs kanske inte enligt Annie Johansson – är jag övertygad om att de 416 miljoner som var avsatta inte bara hade gått ut i luft.

Anf. 143 ANNIE JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Jag kan konstatera att Marianne Berg fortfarande hänger upp sig på en politisk grund snarare än en konstitutionell. Jag tänker heller inte kommentera följande debatter vad gäller beredningskrav och försäljning av statliga bolag.

Det jag skulle vilja hänga upp mig på är just det som konstitutionsutskottet är satt att granska. Det är nämligen den här granskningsanmälan kärna om det finns en konstitutionell grund i de regelverk som vi har att titta på.

Frågan är, Marianne Berg, vad den konstitutionella kärnan finns för reservationen i fråga. Frågan är hur Marianne Berg förklarar lagen om statsbudget samt regeringsformen och dess förarbeten som så tydligt säger att regeringens uppgift är att under parlamentariskt ansvar avgöra i vad mån de utgifter som anslag möjliggör ska verkställas. Hur menar Marianne Berg att denna vägledande mening ska göra att konstitutionsutskottet ska komma till en annan mening än den som majoriteten har kommit fram till?

Anf. 144 MARIANNE BERG (v) replik:

Fru talman! Jag vill också ta upp, när Annie Johansson trollar bland den ena paragrafen till den andra, utskottets ställningstagande i sista bisatsen: får det ankomma på regeringen att under parlamentariskt ansvar avgöra i vad mån de utgifter som anslag möjliggör ska verkställas. Ja, det ska det göras. Men då var tydligen jämställdhetsprojekten ingenting som man ansåg att göra något av.

Jag vill fortfarande hävda att om ärendet hade beretts hade också pengar kunnat betalas ut. För det finns inga stängda dörrar. Det finns massvis med håll att betala ut pengar till när det gäller jämställdhetsarbetet.

I en intervju i Sveriges Radio svarar jämställdhetsministern på en fråga: Hur säker är du på att de pengar som skulle användas till att öka jämställdheten faktiskt finns kvar att användas för just det? Då svarar Nyamko Sabuni: Det är inte säkert att det kan användas till jämställdhet. Vi har anslag på 400 miljoner för vart och ett av åren under mandatperioden, så i år är det inte säkert att just dessa pengar ska användas till jämställdhet.

Man går ut och lovar något i budgetpropositionen. Man går ut och pratar om det vitt och brett i valrörelsen som man också säger ska vara ett underlag i beredningen. Men, Annie Johansson, är inte detta falsk varudeklaration?

Anf. 145 ANNIE JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Jag kan inleda med ett konstaterande att Marianne Berg valde att inte besvara de frågor som jag ställde i föregående replik.

Det är anmärkningsvärt, tycker jag, att Marianne Berg kallar det för att jag trollar med regelverket när regelverket är så pass tydligt för oss att följa. Jag tycker också att det är anmärkningsvärt att Marianne Berg menar att konstitutionsutskottets majoritet har valt fel väg när det vi har gjort är att tolka och använda just den vägledning som finns i förarbetena till regeringsformen. Jag tycker också att det är anmärkningsvärt att Marianne Berg menar att konstitutionsutskottet ska frånga den konstitutionella grunden i bedömningen och gå in på en politisk grundad inställning. Det tycker jag enbart är beklagligt.

Beredningen av ärendet om försäljning av vissa statligt ägda bolag efter valet 2006 (avsnitten 5.1 och 5.2) samt betänkande 2007/08:KU9 Regeringens beredning av förslag om försäljning av sex bolag

Anf. 146 BERIT ANDNOR (s):

Fru talman! I budgetpropositionen för 2007 sades följande: "Regeringen avser att genomföra en genomgång av alla statligt ägda företag där argument för och emot ett ägarengagemang vägs mot varandra."

I stället för att genomföra den här genomgången kallade Maud Olofsson och Mats Odell till en presskonferens den 14 december 2006. Där meddelade de att regeringen tänkte sälja ut sex företag: Nordea, OMX, SBAB, Telia Sonera, Vasakronan och Vin & Sprit. Den 1 mars 2007 återkom regeringen i proposition 2006/07:57 *Försäljning av vissa statligt ägda företag* där man begärde ett bemyndigande för försäljningen av de

Prot. 2007/08:127
12 juni

*Regeringens
beredning av
förslag om
försäljning av
sex bolag och
Gransknings-
betänkande*

*Anslaget 24:2 i 2007
års budgetproposition
(avsnitt 4.2)*

*Beredningen av
ärendet om försäljning
av vissa statligt ägda
bolag efter valet 2006
(avsnitten 5.1 och 5.2)
samt bet. 2007/08:KU9*

här sex företagen. I samma proposition återgavs, som man hade gjort i budgetpropositionen, att LKAB och Vattenfall inte skulle försälas.

Den 1 maj 2007 kommer riksrevisorns helt unika och mycket starka kritik av regeringens beredning av frågan om utförsäljning av de statliga företagen. Man sade att hanteringen strider mot grundlagens beredningskrav.

Därefter föreslog ledamöterna i Riksrevisionens styrelse att "riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad styrelsen har anfört om att regeringen, i samband med försäljningar av statligt ägda bolag, säkerställer att försäljningen bereds i enlighet med regeringsformens beredningskrav".

Detta uttalande motiveras med att "styrelsen anser att det funnits behov av ytterligare beredning av ärendet". Att tillägga är väl också att i denna styrelse är det en borgerlig majoritet. Den leds av ordförande Eva Flyborg, Folkpartiet. Där sitter Anne-Marie Pålsson, Ewa Thalén Finné och Björn Hamilton.

Vi socialdemokrater har vid upprepade tillfällen diskuterat själva sakfrågan. Vi är helt emot den utförsäljning av de statliga företagen som den borgerliga regeringen nu genomför. Men det vi diskuterar nu är inte sakfrågan, utan nu handlar det om den granskning som konstitutionsutskottet gör utifrån fyra anmälningar som i huvudsak rör frågan om regeringen uppfyllt kraven på beredning av ärenden enligt regeringsformens 7 kap. 2 §.

De stora värden som de statligt ägda företagen betingar ställer starka krav på en ansvarsfull hantering av frågorna kring försäljningen av företagen. I en ansvarsfull hantering ingår självfallet att förberedelsearbetet är gediget och tillräckligt.

Vi socialdemokrater anser tillsammans med övriga oppositionen och Riksrevisionen, dess styrelse, att regeringen inte uppfyller de krav på beredning som ställs i regeringsformens 7 kap. 2 §. Låt mig börja med argumenten för detta ställningstagande och börja med budgetpropositionen för 2007.

Som jag tidigare anfört angavs där att man skulle göra en genomgång av *alla* statliga företag. Argumenten för och emot ett ägarengagemang skulle finnas där. Det har inte gjorts. Enligt regeringen ska man tolka texten i budgetpropositionen som att den genomgången ska gälla alla andra företag utom de här sex som regeringen nu ska sälja ut.

Det märkliga är att regeringen inte säger någonting om hur denna text ska tolkas, och sedan fattade riksdagen i enlighet med regeringens förslag. Det sägs ingenting om detta under den här tiden fram till den 1 mars 2007.

Varför då? kan man fundera på. Är det någon form av efterkonstruktion som regeringen ägnar sig åt? Man kan fråga vilket skolbarn som helst i det här landet vad *alla* betyder. Jag är ganska säker på att man får ett entydigt svar: *alla* är *alla*.

Detta tricksande med begrepp som regeringen ägnar sig åt är ovärdigt. När den borgerliga majoriteten i konstitutionsutskottet, av politiska skäl, inte vågar kritisera detta utan kallar det för "en olycklig formulering" bidrar man inte till att utveckla riksdagens kontrollmakt. Man bidrar förvisso till de ihåliga försvar som regeringen ägnar sig åt i denna fråga. Alla måste rimligtvis tolkas som *alla*. Beredningen av regeringsä-

renden borde väl ändå innebära att regeringen åtminstone gör som den säger att den ska göra.

Sanningen är den att det som finns i beredningsväg är det som står i den proposition som lämnades den 1 mars 2007, det vill säga ingenting, förutom upprepandet att de sex namngivna företagen ska säljas. Från det att budgetpropositionen lämnades i oktober 2006 till den 1 mars 2007 fanns det väldigt gott om tid att bereda ärendet, goda möjligheter till att analysera, genomföra konsekvensbeskrivningar, det vill säga vad utförsäljningen av de statliga företagen till exempel skulle få för effekter på marknader när det gäller värnandet om viktiga samhällsintressen. Det fanns utrymme även för remisser, det som också är kravet i regeringsformen.

De så kallade spontanremisser som sedan kom in i beredningen i riksdagen till näringsutskottet från Post- och telestyrelsen och Försvarsmakten hade självfallet kunnat vägas in i den beredning som borde ha varit grunden för ett beslut som är av denna stora vikt för svenska folket.

Vi har sett sedan dess att den utförsäljningsprocess som följt på beslutet och som drevs igenom av den borgerliga majoriteten med all tydlighet visar hur ansvarslöst regeringen har agerat när det gäller beredningen av ärendet. Den borgerliga regeringen har genom att slarva med beredningen inte redogjort för utförsäljningens konsekvenser för marknaden, jobben, statsfinanserna, utan man har i stället hänvisat till valmanifestet.

Många frågor som ju infinner sig under hela den här processen saknar svar på grund av brister i beredningsarbetet. Varför just de här sex företagen? Varför inte något av de andra 42 statliga företagen som hanteras från Näringsdepartementets sida? Varför inte sälja ut LKAB? Varför inte sälja Vattenfall?

Det här agerandet har vi sett förut. Det påminner om den lättvindighet och slarvighet som borgerliga regeringar brukar agera med och om deras väldokumenterade bristande förmåga till ansvar för svenska folkets gemensamma tillgångar. I början av 90-talet fick vi ta emot ett förslag från regeringens sida om ett bemyndigande som handlade om att sälja ut 36 företag. Det fanns ingen beredning då heller.

Fortfarande finns det när det gäller dessa sex företag utestående frågor som alltså inte är lösta, till exempel frågan om kopparnätet. Det saknas fortfarande analyser och konsekvensbeskrivningar när det gäller de återstående företag som ännu inte har sålts. Ständiga problem ser vi kanta utförsäljningen. Senast i dag kan vi i Dagens Nyheter läsa om svårigheter när det gäller hanteringen av den så kallade rådet man har till sin hjälp. Beredningen uppfyller inte de krav som ställs i regeringsformens 7 kap. 2 §.

Sedan har vi frågan om Riksrevisionens styrelse. I det här sammanhanget debatterar vi också en framställan från Riksrevisionens styrelse. Den föreslår att riksdagen ska uttala att vi bör kräva att regeringen ska följa regeringsformens beredningskrav vid utförsäljning av de statliga företagen.

På baksidan av böcker och andra skrifter brukar det finnas en text som talar om vad som är det väsentliga innehållet i skriften. På baksidan av Riksrevisionens rapport nr 8 från 2007 står det följande: "Beredningen av ärendet uppfyller inte regeringsformens beredningskrav." Det fortsät-

Prot. 2007/08:127
12 juni

*Regeringens
beredning av
förslag om
försäljning av
sex bolag och
Gransknings-
betänkande*

*Beredningen av
ärendet om försäljning
av vissa statligt ägda
bolag efter valet 2006
(avsnitten 5.1 och 5.2)
samt bet. 2007/08:KU9*

ter: ”Dokumentationen vid Näringsdepartementet uppfyller inte de krav som konstitutionsutskottet uttalat.”

Vi är i en verkligt unik situation. Sedan Riksrevisionen inrättades 2003 har det aldrig hänt att en riksrevisor uttalat sig så starkt om handläggningen av ett ärende som i just detta om utförsäljningen av de sex statliga företagen.

När Riksrevisionens politiskt tillsatta styrelse med borgerlig majoritet fick ärendet i händerna konstaterade de samma sak, att det krävs ytterligare beredning i detta ärende. Propositionen kunde ha förberetts bättre.

Riksrevisionen är helt självständig när det gäller vad de ska granska, när de ska göra det och hur de ska presentera sina resultat. Riksrevisorn har valt att följa och granska hela den process som utgörs av utförsäljning av de statliga företagen. Anledningen är självfallet det oerhört stora värde som dessa företag representerar för svenska folket. Man följer den här processen fortlöpande för att se till att det går rätt till och att svenska folkets tillgångar inte reas ut.

Den helt unika kritik som riktats från Riksrevisionen och dess styrelse avfärdas av regeringen och den borgerliga majoriteten i denna riksdag på ett arrogant och nonchalant sätt. Regeringens försvar för sitt handlande är nämligen att Riksrevisionen inte förstått vad de ska granska och att de därför drar fel slutsatser av sin granskning.

Var det detta som var syftet med den självständiga, fristående Riksrevisionen, som det argumenterades för i denna kammare?

I samband med vår granskning förra året hade vi en utfrågning av statsministern. Då lovade han att regeringen i fortsättningen skulle följa beredningskravet. Kort därefter avfärdar regeringen, på just det här mycket arroganta och nonchalanta sättet, kritiken från riksrevisorn om bristande beredning. Och så gick det med det löftet som med mycket annat.

Jag yrkar bifall till reservationen i ärendet KU9.

Mot bakgrund av den borgerliga regeringens bristande beredning i ärenden som rör bland annat a-kassan, som vi granskade förra året, uttalade konstitutionsutskottet att valrörelsen inte utgör en beredning för regeringsärenden.

När vi nu i vår hade en utfrågning av näringsminister Maud Olofsson började hon denna utfrågning med högläsning ur ett gemensamt dokument från de borgerliga partierna, *Rivstart för Sverige*, från februari 2006. Det var det och de löften som ställdes ut från de borgerliga partierna inför valet 2006 som Maud Olofsson och Näringsdepartementet hänvisade till när de fick frågan från utskottet hur beredningen hade gått till i detta viktiga ärende.

Man hävdar vidare, och det gjorde Maud Olofsson i utfrågningen, att det mot bakgrund av detta dokument och uttalanden i valrörelsen borde ha varit känt för riksdagen och att det borde ha funnits en förförståelse från riksdagens sida om att dessa sex företag skulle säljas ut. Någon beredning därutöver var inte behövlig.

Att riksdagen ska förstå att regeringen skriver saker som den inte menar och att den så kallade förförståelsen borde kunna betraktas som underlag för beslut är i det närmaste löjväckande ur konstitutionell synpunkt och naturligtvis helt oacceptabelt i ett rättssamhälle.

Regeringen har till sitt försvar försökt hävda att analysen inte ska omfatta de sex företag som man redan har bestämt sig för att sälja. Man hävdar helt framt att man har lovat det här i valrörelsen. Någon ytterligare beredning behövs inte. Det är ett konstitutionellt nyskapande som hela konstitutionsutskottet förra året avfärdade med konstaterandet att valrörelsen inte utgör en del i beredningen av regeringsärenden enligt 7 kap. 2 § regeringsformen. Det konstaterandet kvarstår.

Jag beklagar att vi inte har kunnat uppnå enighet med den borgerliga majoriteten i utskottet och att man i den borgerliga majoriteten inte har orkat höja sig över partipolitiken för att kunna fullgöra sitt granskande uppdrag.

Bifall till reservation nr 4 i KU20.

Anf. 147 MARIANNE BERG (v):

Fru talman! Jag står bakom vartenda ord som föregående talare Berit Andnor sade i sitt anförande. Jag har därför valt att korta ned mitt anförande och mer belysa det som gäller beredningskraven.

Säljer man ut vårt gemensamt ägda är det ju senare mycket svårt att återköpa det, mina vänner, oavsett om så önskas eller inte. Regeringens strategi är att vårt gemensamt ägda ska säljas ut. Den högerregering vi har i dag bryr sig egentligen inte om vem som köper eller vad betalningen blir. Det gäller att sälja ut allt statligt ägande. Det spelar ingen roll om de statliga bolagen går med vinst, en vinst som man kan investera för en bättre välfärd för alla i samhället.

Att sedan också helt strunta i beredningskravet enligt regeringsformens 7 kap. 2 § visar på en totalt respektlös hantering av vårt gemensamt ägda. Det är en ren politisk handling.

Det gäller jättestora utförsäljningar på ett par hundra miljarder kronor. Dessa försäljningar tas inte på allvar utan bereds som om det gällde några tior. Det är skrämmande.

Till detta, som tidigare talare också tog upp, ska jag framföra att Riksrevisionen i sin rapport har konstaterat att beredningen var otillräcklig, att det finns brister i dokumentationen. Denna rapport tog inte regeringen till sig på något vis. Man anser att man skött allt enligt regelboken. Vad jag förstår menar de sin egen regelbok.

Nu väntas en ny rapport i slutet av denna månad angående bland annat ett ärende som vi inte debatterar i dag, det gäller Telia Sonera.

I budgetpropositionen för år 2007 angavs att en genomgång skulle göras av samtliga statliga företag i syfte att väga för och emot ett statligt ägande. Någon sådan analys har inte gjorts vare sig innan propositionen om utförsäljning lades fram eller i samband med försäljningen av hela eller delar av företag. Jag vill fråga högeralliansens ledamöter i utskottet: Är inte detta olyckligt?

Kanske ska jag och många med mig inte bli förvånade över regeringens agerande eftersom det är, enligt mitt sätt att se det, en rent ideologisk utförsäljning, ingenting annat. Det tycker jag att allt pekar på eftersom regeringen så klart och tydligt visar att det är totalt okej att strunta i och helt onödigt med beredningskraven i regeringsformen.

Prot. 2007/08:127

12 juni

*Regeringens
beredning av
förslag om
försäljning av
sex bolag och
Gransknings-
betänkande*

*Beredningen av
ärendet om försäljning
av vissa statligt ägda
bolag efter valet 2006
(avsnitten 5.1 och 5.2)
samt bet. 2007/08:KU9*

Det ska också tilläggas att den stora utlovade konsekvensanalysen inte har genomförts. Men skulle den mot all förmodan ha genomförts i tysthet ligger den säkert gömd i någon låda, eftersom jag kan ana att regeringen inte vill visa upp konsekvenserna eller ens kännas vid dem. Det är skrämmande att regeringen på ett så respektlöst sätt hanterar vårt gemensamt ägda.

När den tidigare socialdemokratiska regeringen lade fram en proposition angående överlåtelse av aktier i Svenska Skogsplantor blev det fart på samtliga partier inom högeralliansen. Alla lämnade in en KU-anmälan – gällande vad? Jo, just beredningskravet.

Konstitutionsutskottet konstaterade då att den socialdemokratiska regeringen inte uppfyllde beredningskravet enligt regeringsformen, men tydligen gäller inte samma sak för den nyvalda högerregeringen. Alliansens ledamöter i utskottet vågar inte visa någon som helst ryggrad i detta ärende utan killar regeringen under hakan eller kanske på ryggen, eller både–och.

Fru talman! Jag kan bara konstatera att regeringsformen vad gäller beredningskravet inte gäller i nuläget. Denna regering anser att beredning av ärenden kan ske under valrörelser eller genom rapporter som gavs ut för ett par år sedan. Valrörelser eller rapporter kan, som tidigare talare också tog upp, inte utgöra ett inslag i en beredning av regeringsärenden. Det har konstitutionsutskottet vid flera tillfällen konstaterat. Men ledamöterna av högeralliansen har inte tagit till sig detta. Man har struntat i detta i utskottet. Man har inte brytt sig.

Jag avslutar mitt anförande, fru talman, med att säga att på det sätt ni har betett er i det här ärendet som gäller beredningskravet kan jag bara konstatera att det är fråga om en rent ideologisk utförsäljning.

Anf. 148 MIKAEL JOHANSSON (mp):

Fru talman! För tids vinnande tänker jag inte hålla ett eget anförande i saken, utan jag hänvisar protokollsläsare, tittare och lyssnare till det anförande som Berit Andnor höll. Jag instämmer helt i den argumentering hon framförde, kort och gott.

Anf. 149 PER BILL (m):

Fru talman! Låt mig än en gång yrka bifall, vilket jag redan gjorde i mitt inledningsanförande, till förslagen i de båda betänkandena.

Fru talman! Vad vi har framför oss är en genomgång av försäljningen av statliga bolag. Det är en genomgång som sträcker sig 15 år tillbaka i tiden. Jag ska försöka sammanfatta detta på ungefär en minut genom att säga att den nuvarande regeringen inte har brustit när det gäller detta ärende och de försäljningar som har gjorts hittills. Regeringen har tvärtom följt gällande praxis och inte frångått grundlagens krav på beredning.

Såväl upphandlingen av finansiella tjänster som utnämningen av en statssekreterare har skötts i enlighet med gällande rätt. Formuleringen i budgetpropositionen om att regeringens avsikt var att göra en genomgång av alla statliga bolag blev dock oklar eftersom de sex nu aktuella bolagen inte omfattades. Dessutom erinrar majoriteten i utskottet om vikten av dokumentation i regeringsärenden.

Fru talman! Det här är en fråga med en politisk dimension. Det har varit en trötofråga så länge jag har varit politiskt aktiv. Löntagarfondsde-

batten, tiden före den debatten, socialiseringen av alla privata apotek – detta är en av vattendelarna i svensk politik. Tror man på marknadsekonomi eller är man socialist? Det är naturligtvis så att det finns en politisk dimension. Här i KU försöker vi titta på vad det är för regler som gäller och vad det finns för praxis.

De statliga företagen är värda många miljarder kronor. Därför är det viktigt att man ställer stora krav på en ansvarsfull hantering av dessa frågor. I denna ansvarsfulla hantering ingår det naturligtvis att göra ett förberedelsearbete på ett gediget och tillräckligt sätt. Beredningskravet i 7 kap. 2 § i regeringsformen innebär dock inte att det inför alla regeringsbeslut krävs att upplysningar ska inhämtas från myndigheter, organisationer och enskilda utan att detta ska ske i den mån det är behövligt.

Praxis har länge varit att frågor om försäljning av statligt ägda företag inte blivit föremål för remissbehandling. Skälen till detta har redovisats flera gånger, ganska tydligt så sent som 2004 under den socialdemokratiska regeringen som då skrev: ”En avvägning måste göras mellan å ena sidan intresset av att en proposition innehåller en så fullständig bakgrundsinformation som möjligt och å andra sidan intresset av att inte skada statens förmögenhetsinnehav och det krav på affärsmässighet som anges i 29 § i budgetlagen. En remissberedning skulle kunna medföra risker för att värden skulle kunna gå till spillo.”

Fru talman! Detta är kloka ord som står sig mycket väl än i dag. Hade man skickat ut detaljer om försäljningen av OMX eller Vin & Sprit på remiss hade det kunnat innebära stora risker för statens förmögenhet.

Under våren har vi lärt oss att det är viktigt att skilja på om-frågor och hur-frågor. Om staten ska sälja bolag är en typ av fråga. Hur staten ska göra det är en annan sak.

Börjar vi med om-frågorna anser den nuvarande regeringen att det statliga ägandet bör minska och att staten enbart bör finnas kvar i de bolag där det finns tungt vägande skäl. Till exempel har regeringen sagt att det inte är klok politik att sälja Vattenfall. Det är ett politiskt ställningstagande som inte kräver beredning inom statsförvaltningen.

Det är en viljeyttring som dessutom lades i öppen dager under valrörelsen i samband med i stort sett varje möte jag hade. Jag var vice ordförande i näringsutskottet då. Nästan varje dag hade jag diskussioner och debatter om vilka företag som stod på privatiseringslistan. Redovisa bums för svenska folket vilka företag som står på privatiseringslistan, var det mantra vi näringspolitiker hörde.

Alliansen var öppen och ärlig. Vi ville ha ett mandat från väljarna för att kunna genomföra den politik vi tror på och som går ut på att staten inte ska äga företag där det inte finns tungt vägande skäl.

Tydlighet i en valrörelse är tydligen inte bra om man är socialdemokrat. För mig är det en hederssak.

Regeringen har sedan dess återkommit ganska många gånger när det gäller om-frågan. Till exempel hade man den 14 december en presskonferens och berättade att sex företag skulle säljas och inte sju. Regeringen hade ännu inte tagit ställning till hur, när eller i vilken ordning dessa företag skulle säljas.

Det är väl alldeles utmärkt att först tala om i valrörelsen vad man ska göra, sedan ha en inriktningsproposition om vad man vill göra och därefter ha en beredning företag för företag. Man kom fram till att SAS inte

Prot. 2007/08:127
12 juni

*Regeringens
beredning av
förslag om
försäljning av
sex bolag och
Gransknings-
betänkande*

*Beredningen av
ärendet om försäljning
av vissa statligt ägda
bolag efter valet 2006
(avsnitten 5.1 och 5.2)
samt bet. 2007/08:KU9*

*Regeringens
beredning av
förslag om
försäljning av
sex bolag och
Gransknings-
betänkande*

*Beredningen av
ärendet om försäljning
av vissa statligt ägda
bolag efter valet 2006
(avsnitten 5.1 och 5.2)
samt bet. 2007/08:KU9*

var klokt att sälja för tillfället. Det är något som jag dessutom tror var alldeles sant med tanke på den prisutveckling var har sett på flygbränsle till exempel.

Regeringen fick mandat av folket. Det är först sedan, när det finns eventuella köpare, som man kan göra en fullständig analys av vad en försäljning innebär. Tänk er en genomgång i förväg av försäljningen av Vin & Sprit! Man visste inte om det fanns några som ville köpa Vin & Sprit, om det fanns några svenska, franska eller amerikanska företag som ville köpa. Hur skulle man kunna ta ställning till alla dessa frågor om man inte först gör det regeringen har gjort, nämligen en ordentlig beredning företag för företag i samband med att de är redo att säljas?

Fru talman! När man går över på hur-frågorna blir regeringsformen tillämplig och det krävs beredning inför en försäljning. I propositionen *Försäljning av vissa statligt ägda företag* redogjorde regeringen för hur den avsåg att genomföra försäljningsprocessen för de sex nämnda bolagen.

Regeringen gav översiktlig information om vilka delar i försäljningsprocessen det kunde handla om och på vilket sätt själva försäljningen skulle gå till. Man talade också om att man inte i förväg kunde gå in i detaljer om när, i vilken ordning och exakt på vilket sätt varje bolag skulle avyttras. En avvägning skulle göras för att man skulle uppnå bästa affärsmässighet i varje enskilt ärende.

Fru talman! Jag skulle vilja säga att försäljningen av Vin & Sprit är en mycket stor framgång för regeringen i allmänhet och Mats Odell i synnerhet. Marknaden blev tagen på sängen när det gällde det bud som till slut vann. Det låg 10–15 miljarder högre än vad marknaden hade räknat med.

Jag funderar ibland på hur man skulle ha kommit fram till en sådan sak i en beredning av en om-proposition.

Granskningen visar sammantaget att regeringen gjorde rätt när den avstod från att inhämta upplysningar från myndigheter, organisationer och enskilda innan det begärda bemyndigandet var klart. Detta stämmer väl överens med 15 år av vedertagen praxis.

Det innebär inte att det på något sätt är förbjudet eller dåligt att i vissa fall inhämta uppgifter från myndigheter, organisationer eller enskilda. Det borde till exempel ha gjorts när det gällde Skogsplantor som var ett litet monopolföretag som flyttades från en del av staten till en annan del av staten. Man ser också, när vi nu kommer till hur-propositionerna, att man har gjort just detta till exempel i samband med bildandet av moderbolaget för Apoteksbolaget och när det gäller omstruktureringsåtgärder i samband med att Posten ska gå ihop med danska posten. Där har man remitterat till flera myndigheter och organisationer.

Fru talman! Upplysningen i budgetpropositionen att man skulle gå igenom alla företagen var olycklig. Det borde naturligtvis ha stått att det inte omfattade de sex som redan var klara för att gå i gång med försäljningsprocessen.

Min slutsats av denna oklarhet är snarare att det än en gång pekar på regeringens och riksdagens ansvar för att ta konsekvenserna av budgetlagen och övergå till vårval. Det är endast då som man kan få den tid som behövs för att verkligen läsa igenom sina budgetar och se om det finns

fel som behöver rättas till. Att vara tvungen att lägga en hel budget på tio dagar är inte en bra tingens ordning.
(forts. 10 §)

Prot. 2007/08:127
12 juni

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.54 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

9 § Beslut om ärende som slutdebatterats vid dagens sammanträde

AU10 Nya regler om rätt till ledighet från anställning

Punkt 1 (Ledighet med vårdnadsbidrag)

1. utskottet

2. res. 1 (s, v, mp)

Votering:

138 för utskottet

132 för res. 1

79 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 79 m, 21 c, 20 fp, 18 kd

För res. 1: 99 s, 18 v, 15 mp

Frånvarande: 31 s, 18 m, 8 c, 8 fp, 6 kd, 4 v, 4 mp

Annelie Enochson (kd) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Punkt 2 (Ledighet för att på grund av sjukdom prova annat arbete)

1. utskottet

2. res. 2 (s, v)

Votering:

160 för utskottet

119 för res. 2

70 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 s, 82 m, 22 c, 21 fp, 19 kd, 15 mp

För res. 2: 101 s, 18 v

Frånvarande: 28 s, 15 m, 7 c, 7 fp, 5 kd, 4 v, 4 mp

*Regeringens
beredning av
förslag om
försäljning av
sex bolag och
Gransknings-
betänkande*

*Beredningen av
ärendet om försäljning
av vissa statligt ägda
bolag efter valet 2006
(avsnitten 5.1 och 5.2)
samt bet. 2007/08:KU9*

10 § (forts. från 8 §) Regeringens beredning av förslag om försäljning av sex bolag och Granskningsbetänkande (forts. KU9 och KU20)

Anf. 150 BERIT ANDNOR (s) replik:

Herr talman! Per Bill säger att regeringen inte har brustit när det gäller beredningen av utförsäljningen av de sex statliga företagen, utan man har följt praxis. Han säger också att detta är en fråga som har diskuterats under väldigt lång tid i kammaren, så länge som Per Bill har varit ledamot. Det är mycket möjligt.

Men det som är intressant – det är ett fantastiskt uttalande från Per Bills sida – är när han säger att detta är en diskussion som förs och har förts mellan socialister och dem som är för marknadskrafterna. Det är fantastiskt därför att under den benämningen lyder i fortsättningen både Riksrevisionen och dess styrelse. Är de socialister, Per Bill – Eva Flyborg, Björn Hamilton, Ewa Thalén Finné och Anne-Marie Pålsson? I mina ögon med den erfarenhet som jag har av dem är de det minsta i socialistväg som jag kan tänka mig. Det är de som enligt tillsammans med riksrevisorn säger att regeringen inte följer bestämmelserna i regeringsformens 7 kap. 2 §. De har i en framställan till riksdagen begärt det fullständigt unika, nämligen att de vill att riksdagen till regeringen ska påtala att man bör följa regeringsformens krav på beredning innan man försäljer dessa sex statliga företag.

De är inga socialister. Och detta är naturligtvis en granskning som Riksrevisionen har gjort och som vi från oppositionens sida också delar efter den granskning som vi har gjort i konstitutionsutskottet.

Det som är mest fantastiskt i detta, Per Bill, är att den borgerliga majoriteten i konstitutionsutskottet inte orkar stå upp för den granskningsuppgift som man har. Är de socialister?

Anf. 151 PER BILL (m) replik:

Herr talman! De är inte socialister. Däremot tror jag att Riksrevisionen var lite väl snabb att göra sin granskning när det gällde försäljning. Man gav sig ut och började ägna sig åt vad jag skulle vilja kalla näst intill realtidsgranskning. Vi har kallat in flera experter för att diskutera vad revision är. Revision sker i efterhand.

Om Riksrevisionen hade väntat tills det första och det andra företaget hade sålts hade man kunnat göra en bättre genomgång än den som man nu gjorde.

Anf. 152 BERIT ANDNOR (s) replik:

Herr talman! Jag blir något mer förvånad, Per Bill, med tanke på den kommentaren till detta. Nej, de är inte socialister i Riksrevisionens styrelse, inte riksrevisorerna heller, säger Per Bill. Det tror inte jag heller.

Nu har de granskat för tidigt. Jag tycker att Per Bill gör sig skyldig till samma mycket nonchalanta och arroganta sätt att avfärda denna kritik på som regeringen gör. De uttalar mycket tydligt, både Mats Odell och Maud Olofsson, att Riksrevisionen inte begriper vad de granskar. Hade de gjort det hade de kommit fram till någonting annat.

Riksrevisionen bestämmer själva vad de vill granska, hur de gör det och när de presenterar det. Det var det som var själva poängen, eller hur Per Bill, med den fristående Riksrevisionen?

Nu gör Riksrevisionen detta och följer den ordning som man följer i resten av Europa – detta sätt att granska är inget som man har hittat på själv, såvitt jag har förstått av den redogörelse som vi har fått – för att granska utförsäljning av statliga företag. Det är något som görs av riksrevisioner i hela Europa. I Sverige följer man den modell som man använder i resten av Europa.

Då säger Per Bill: De har gjort fel. De skulle ha väntat. De begriper inte vad de gör.

Per Bill, börjar inte den borgerliga majoriteten att gå lite väl långt i sitt försvar för en sak där ni egentligen borde kunna höja er över partipolitiken och ansluta er till den kritik som vi och många andra har uttalat? Det har inte skett någon beredning när det gäller detta ärende. Det finns inget beredningsunderlag. Det är sanningen, eller hur, Per Bill?

Anf. 153 PER BILL (m) replik:

Herr talman! Det har varit väldigt bra att ha 15 år av försäljningsärenden att titta på för att se om detta är så unikt som Berit Andnor säger. Nej, det är det inte. Det är samma praxis som har använts oavsett regering under de senaste 15 åren. Man har gjort en beredning, men man har inte hämtat in remissyttranden från organisationer och myndigheter därför att man i så fall riskerar mycket stora värden för staten, men man riskerar också att ställa till problem på de fria marknaderna som vi faktiskt värnar och vill ska fungera så bra som det bara går.

Herr talman! Jag skulle säga att det unika i det här ärendet är det unika tonläget från Berit Andnor. Jag försökte skriva upp alla invektiver. Herr talman, jag får ursäkta om jag har glömt bort något, men några exempel är ”lättvindigt”, ”slarvigt”, ”nonchalant” och ”löjeväckande i ett rättssamhälle”. Ja, herr talman, nog är det ett högt tonläge, ja, ett unikt högt tonläge för att vara ett ärende som hanterats på precis samma sätt i år som förra året, som för två år sedan, som för tre år sedan, som för fyra år sedan och så vidare så långt tillbaka som vi har tittat, och det är 15 år. Det är *the same procedure* varje år – en klok tingens ordning, en praxis som har utmejslats under många år och som är en bra avvägning av vad man behöver göra för att få ett så bra underlag som möjligt för att se till att det svenska folket får så bra betalt som möjligt för de företag som staten äger.

Anf. 154 MIKAEL JOHANSSON (mp) replik:

Herr talman! Jag tänkte beröra den formulering som Per Bill nämnde vad gäller skrivningen i budgeten. Budgetpropositionen togs fram hastigt, nämnde Per Bill, och det stämmer naturligtvis. En ny regering som tar över efter ett val har väldigt få dagar på sig att se till att det blir en budget som är heltäckande och rätt i alla sina delar.

Per Bill nämnde formuleringen om att alla företag skulle genomgå av argument för och emot statligt ägarengagemang. Den formuleringen var olycklig, fick vi höra. Sedan var en möjlig förklaring att det var ganska mycket att läsa igenom. Det handlar om många tusen sidor. Hela budgeten ska läggas fast på tio dagar.

Men den som känner till vad som står i budgeten vet ju att det inte är alla dessa tusentals sidor som utgör politisk text. Det är ytterst få egentligen, procentuellt sett. Det borde också ha varit välkänt eftersom det i

Prot. 2007/08:127
12 juni

*Regeringens
beredning av
förslag om
försäljning av
sex bolag och
Gransknings-
betänkande*

*Beredningen av
ärendet om försäljning
av vissa statligt ägda
bolag efter valet 2006
(avsnitten 5.1 och 5.2)
samt bet. 2007/08:KU9*

valmanifestet från alliansens sida fanns olika formuleringar om utförsäljning av statligt ägda bolag. Då hade det ju kunnat vara på sin plats att faktiskt kontrollera det och inte ge intryck eller förståelse av att genomlysningen och genomgången av argumenteringen för och emot statligt ägarengagemang skulle ske på samtliga företag.

Jag skulle alltså vilja nyansera detta med hur olyckligt det kan vara. Sedan kan man se lite grann vad det har spelat för roll.

Anf. 155 PER BILL (m) replik:

Herr talman! Mikael Johansson har rätt. Jag tror att jag under hela valrörelsen i varje debatt fick frågan: I vilken innerficka har du den hemliga privatiseringslistan?

Det gjorde att man hade en förförståelse, som jag tror att näringsministern uttryckte det. Det var på något sätt mantrat under hela valrörelsen för oss som ägnade oss åt näringspolitik.

Jag läste denna text när den kom i tryck och var helt säker på att jag hade läst ordentligt. Jag tänkte: Vad bra, nu går man igenom alla de här företagen, men naturligtvis inte de sex. Vi visste ju att de var företag som fanns på fullt konkurrensutsatta marknader där vi mycket tydligt politiskt hade talat om att staten inte ska vara spelare på väl fungerande marknader utan snarare domare och regelsättare. Det var en förförståelse för mig. Om jag hade varit kriorättare och suttit uppe på samordningen på Rosenbad är det fullt tänkbart att jag inte hade lagt till ett komma eller de återstående företagen eller något sådant, för jag var så säker på vad som menades.

Anf. 156 MIKAEL JOHANSSON (mp) replik:

Herr talman! Den här förförståelsen är naturligtvis intressant, och vi kan alltid hänvisa till den i de flesta sammanhang. Det som möjligtvis är av vikt är att det är någonting som skrivs till Sveriges riksdag, och den förförståelse som i så fall ska finnas är att det som skrivs är det som gäller. Den intention som uttrycks ska gälla. Det är möjligt att jag, även om jag hade deltagit i de debatter som Per Bill var med i, vilket jag inte gjorde, skulle ha förstått att: Oj, det här var något nytt – nu ska de analysera alla företag! Men vänta nu, de har ju undantagit de här sex företagen förut, men nu gör de något nytt!

Jag kanske hade blivit positivt överraskad. Jag kanske hade förväntat mig någonting också av det – en ny insikt eller ett nytt slags öppenhet från regeringens sida.

Men vi får väl åtminstone ha den här nyanserade bilden av att den olyckliga formuleringen kanske har sina förklaringar och att den skulle kunna hanteras på något annat sätt.

Anf. 157 STEFAN TORNBERG (c):

Herr talman! Budgetpropositionen från 2007 har citerats av tidigare talare. Jag ska också börja med ett citat från den. "Statens främsta näringspolitiska uppgift är att ange ramar och regelsystem för näringslivets verksamhet och bidra till att skapa förutsättningar för långsiktig tillväxt." Samtidigt som det står så är staten den största företagsägaren i Sverige, vilket onekligen är en komplikation. Det är också en anledning som rege-

ringen angett för att minska det statliga ägandet, något som även redovisades tydligt inför valet.

Det här är en typisk om-fråga, vilket också Per Bill var inne på tidigare, alltså en politisk bedömning som varken KU eller Riksrevisionen har att pröva. Denna uppfattning, att det är folket som ska avgöra, borde vi kunna vara överens om i riksdagen.

Från oppositionen har också framförts krav i denna kammare på såväl folkomröstningar om försäljning av statliga företag, grundlagsskydd för statligt ägande och att försäljningar endast får genomföras efter mellanliggande val, alltså ett folkligt avgörande som inte kan överprövas av en eller annan remissinstans.

Det konstitutionsutskottet har att pröva är hur försäljningen av de statliga företagen genomförs. Vid granskningen har det framkommit att omfattande försäljningar av statliga företag tidigare genomförts av såväl borgerliga som socialdemokratiska regeringar. Enbart under de tre senaste mandatperioderna sålde den dåvarande socialdemokratiska regeringen ägarandelar i statliga företag för 116 miljarder kronor. Granskningen har också visat att den nu sittande regeringen inte på något sätt har ändrat rutiner, praxis eller beredningsformer när det gäller försäljning av statliga företag.

Riksrevisionens kritik av försäljningen av statliga företag bygger på en otydlig formulering i budgetpropositionen för 2007, där man anger som sin avsikt att genomföra en genomgång av alla statsägda företag, där argument för och emot ett statligt ägarengagemang ska vägas mot varandra. I KU:s granskning har det stått klart att formuleringen i budgetpropositionen 2007 inte avsåg de sju företag som Allians för Sverige ansåg att staten borde sälja, vilket togs upp i alliansens gemensamma vårbudget 2006 som presenterades i den här kammaren, utan de återstående femtiotalet företag, där en ytterligare genomgång kommer att göras.

Återigen: Det är viktigt att skilja på frågan *om* staten ska minska sitt ägande i vissa företag och frågan *hur* staten ska minska sitt ägande. Den första frågan är en politisk fråga som avgörs av väljarna. Den andra frågan är av mer teknisk och ekonomisk natur, och där är det mer naturligt att efterfråga synpunkter från remissinstanser. Valrörelsen ska inte ses som en del av den beredning som avses i regeringsformen.

Regeringen har också angett att den hämtat information som ansetts behövlig innan försäljningen påbörjats. Erfarenheterna från de försäljningar som är genomförda visar klart att så skett. En kunskap om detta finns, och har funnits, i Regeringskansliet i den löpande förvaltningen av de aktuella företagen.

KU:s granskning visar att den bedömning regeringen gjorde när den avstod från att inhämta uppgifter från myndigheter, organisationer och enskilda, innan den begärde bemyndigande för försäljningarna, stod i överensstämmelse med vedertagen praxis från tidigare regeringar, såväl socialdemokratiska som borgerliga.

Trots att ingen avvikelse skett från tidigare praxis är det angeläget att i framtiden bättre kunna följa viktiga händelseförlopp i ägarförvaltningen och även de kontakter och styrsignaler som kan ha förekommit mellan ägarförvaltningen och gjorts inför bedömningar om försäljning. Därför är det viktigt att som KU i sitt ställningstagande gör påpeka att det finns

Prot. 2007/08:127
12 juni

*Regeringens
beredning av
förslag om
försäljning av
sex bolag och
Gransknings-
betänkande*

*Beredningen av
ärendet om försäljning
av vissa statligt ägda
bolag efter valet 2006
(avsnitten 5.1 och 5.2)
samt bet. 2007/08:KU9*

anledning att tillföra regeringens bolagsakter sådan dokumentation som gör det möjligt.

Herr talman! Jag vill med detta yrka på godkännande av utskottets anmälan.

Anf. 158 MIKAEL JOHANSSON (mp) replik:

Herr talman! Jag tänkte fråga vad Stefan Tornberg anser om om-frågan, som han nämnde. Jag tolkar hans ståndpunkt så att om-frågan avgjordes i samband med valet, det vill säga att om-frågan var tydlig för väljarna och att de gav sitt godkännande. Det i sin tur innebär att om-frågan – i detta fall att företagen ska säljas – är avgjord och försäljningen kan därmed genomföras.

Innebär det att den principen gäller alla de förslag som den så kallade Allians för Sverige hade i valrörelsen? Eller kan den på något sätt prövas i efterhand, antingen av myndigheter som tycker att förslaget verkar uppåt väggarna, av Lagrådet som kan ha invändningar, eller av partierna själva som kan fundera över om det som de föreslog före valet verkligen var så klokt?

Detta är ett slags principfråga, och därför är jag nyfiken på om Stefan Tornberg anser att om-frågan alltid avgörs vid val eller om det är partierna i en regering som i efterhand avgör vad som ska genomföras eller föreslås.

Anf. 159 STEFAN TORNBERG (c) replik:

Herr talman! Ja, om-frågan avgörs i val. Vår demokrati bygger på att partierna inför val redovisar sina politiska ställningstaganden och förhoppningsvis också ger tydliga regeringsalternativ så att väljarna kan se vad de olika valalternativen innebär. Detta preciseras i olika stor utsträckning. När det gäller de statliga företagen finns en principiell inställning – jag inledde med att citera den ur budgetproposition – till vad som är statens primära näringspolitiska uppgift.

Inför det senaste valet redovisade Allians för Sverige att man ansåg att sju företag fanns på den konkurrensutsatta marknaden och kunde alltså redan före valet redovisa att de skulle kunna säljas. Det var en tydlig om-fråga.

Sedan skulle det prövas hur. I den prövningen kom vi fram till att SAS, som var ett av de sju företagen, i detta läge inte var aktuellt för försäljning. På samma sätt redovisade alliansen tydligt i valrörelsen vilka företag man inte avsåg att sälja. Man pekade då ut Vattenfall och LKAB. Staten skulle också kvarstå som huvudägare i Sveaskog.

Dessa tydliga besked gav alliansen i valrörelsen, och det utgör självklart den politiska inriktningen även efter valet.

Anf. 160 MIKAEL JOHANSSON (mp) replik:

Herr talman! Det är en intressant utveckling. Stefan Tornberg talar om tydliga alternativ. Vad jag vet har de inte funnits i tidigare val, endast i det senaste. Det fanns aldrig något tydligt alternativ 1998, 1994, 1991 eller vilket år vi än väljer. Det är första gången det hänt, vad jag kan minnas, att det samlats ett antal politiska punkter – dock inte på alla områden – med tydliga prioriteringar om vad som ska genomföras och inte genomföras.

Att då tala om det demokratiska i den processen tycker jag inte riktigt håller. Det demokratiska handlar ju om att partierna alltid kan ompröva saker och ting. Det sker ständigt, och det är en rimlig hållning som väljarna förväntar sig att partierna ska ha.

Det kan inte vara så att ni sitter i regeringen i fyra år och bara ska genomdriva det som ni tog upp i ert valmanifest. Det är klart att det dyker upp annat som ni ska kunna ta hänsyn till. Det förväntar sig nog väljarna. Jag som miljöpartist förväntar mig att mitt eget parti ska kunna förändras. Vi kan hitta andra lösningar. Vi kan se på saker och ting utifrån andra aspekter. När vi får nya intryck kan vi dra andra slutsatser.

Det var dock intressant att höra hur Stefan resonerar.

Anf. 161 STEFAN TORNBERG (c) replik:

Herr talman! Självklart tog politiken inte slut i och med att Allians för Sverige vann valet, utan det kommer att ske en fortsatt utveckling av såväl idéer och värderingar som av verkligheten runt oss, som ju kommer att förändras.

Jag tror emellertid att det är viktigt för demokratin att väljarna, när de går till val, har tydliga alternativ. Det tror jag är mycket viktigt. Den erfarenhet vi har av det senaste valet, som, precis som Mikael Johansson säger, var just ett sådant val, visar den takt med vilken reformerna nu genomförs, och den kraft som finns i den förändringen är positiv för utvecklingen av det svenska samhället.

Jag ser framför mig att erfarenheterna från 2006 års valrörelse ska vara tydliga inför 2010 års valrörelse så att två tydliga alternativ kan ställas mot varandra för att visa vad väljarna har att vänta sig efter valet. Jag känner dock en oro för att det inte kommer att bli så tydligt.

Anf. 162 MAURICIO ROJAS (fp):

Herr talman! Jag håller med om det som mina allianskolleger sagt. Jag ska försöka att inte upprepa allt, men vissa upprepningar blir det ändå.

Jag skulle vilja börja där Mikael Johansson slutade, valrörelsen och tydligheten. Allians för Sverige är en nyhet i svensk politik, inte bara för att vi var mycket tydliga med att vi skulle regera tillsammans utan också för att vi presenterade ganska detaljerade förslag på sådant som vi skulle genomföra. Och det har vi i stort sett också gjort.

Det betyder inte att vi inte kan ändra oss, att vi inte kan ompröva det vi sagt. Givetvis kan vi göra det. Det är vad som gäller i just detta fall. Vi sade i vårt valmanifest att sju bolag skulle säljas. Sedan började beredningen av dessa sju bolag. Beredning är inte samma sak som remissbehandling. Vi beredde ärendet såsom regeringsformen kräver, men vi tyckte inte att det var lämpligt att skicka det på remiss.

När vi gjorde beredningen insåg vi att sex bolag var aktuella; däremot inte det sjunde som var SAS. Det visar att vi gjorde en beredning och att vi också var beredda att ompröva det mandat som väljarna hade gett oss. Det var mycket bra att vi hade fått det mandatet.

Det är en skillnad mot den socialdemokratiska privatiseringspolitiken där man anger en siffra. 15 miljarder per år var en vanlig siffra, vad jag kommer ihåg. Socialdemokraterna har under de senaste tre mandatperioderna sålt för 116 miljarder kronor utan att i förväg ha sagt vad de

Prot. 2007/08:127
12 juni

*Regeringens
beredning av
förslag om
försäljning av
sex bolag och
Gransknings-
betänkande*

*Beredningen av
ärendet om försäljning
av vissa statligt ägda
bolag efter valet 2006
(avsnitten 5.1 och 5.2)
samt bet. 2007/08:KU9*

skulle göra. Vi tycker inte att det är bra. Jag och alliansen tycker att väljarna är värda att få veta vad som kommer att hända. En siffra räcker inte. Vi var tydliga, och vi är mycket stolta över att vara tydliga men också över förmågan att kunna ompröva, såsom vi gjorde i ett fall.

Nåväl! Den beredning som vi gjorde följde, som de föregående talarerna från alliansen har sagt, den praxis som fanns. Om detta råder inget tvivel. De socialdemokratiska regeringarna sålde för över 110 miljarder kronor. De begärde bemyndiganden i över 20 separata fall. I inget av dessa fall gjorde den socialdemokratiska regeringen någon remissbehandling.

Bröt de tre socialdemokratiska regeringar som jag pratar om mot regeringsformen 20 gånger eller 25 gånger? Man kan vara noggrannare och titta på alla transaktioner som gäller statligt ägande. Det finns 56 exempel från början av 90-talet där man inte skickade dem på remiss. Bara i tre undantagsfall gjorde man det. Det råder inget tvivel om att det fanns en praxis. I över 50 fall gjorde man så. Man frågar sig: Bröt de mot lagen hela tiden? Vad höll de på med, Socialdemokraterna, när de privatiserade?

Så kan man inte säga. Det fanns motiv, kloka motiv, för att inte göra så. Och det vet Socialdemokraterna. Men de föredrar nu att göra politik av det här på ett mycket populistiskt sätt. De erkänner inte den egna praxisen. Det fanns motiv till att ni inte agerade på ett oklokt sätt i det avseendet när ni regerade. Era ministrar hade en förklaring till att de inte skickade dessa drygt 50 fall på remiss. Det har ni själva förklarat. Ni har skickat pm till konstitutionsutskottet. Jag ska inte läsa upp dem här. Per Bill läste upp en del av dessa pm. Han citerade Claes Ånstrand, som var statssekreterare på Näringsdepartementet 2004. Denne förklarade att man skulle riskera stora värden om man gjorde på det viset.

Jag förstår att ni inte bryr er om detta. Ni pratar hela tiden om de stora värdena och att det är så viktigt att förvalta det statliga ägandet på ett bra sätt. Nu försvinner allt detta. All den klokhet som ni samlade försvinner när ni måste agitera retoriskt mot vår regering.

Om vi hade gjort som ni nu begär hade vi varit mycket oansvariga. På samma sätt hade ni varit oansvariga om ni hade skickat dessa 50 olika fall där statligt ägande var inblandat på remiss. Så gör man inte, för man skyddar de gemensamma värdena och den gemensamma egendomen.

Nåväl! Betyder motiveringen att det inte är klokt att skicka de här frågorna på remiss att man bryter mot regeringsformen? Har jag hittat på en bra orsak att bryta mot regeringsformen? Har ni gjort det under tolv år? Nej, för regeringsformens krav är inte ovillkorliga. Det står där att det ska vara behövliga uppgifter. Det leder till en avvägning, en bedömning, som måste göras i varje fall. I nästan alla fall har både socialdemokratiska regeringar och vår regering gjort bedömningen att det statliga ägandet skulle riskeras om man gjorde på det viset. Därför valde man att inte göra på det sättet.

Jag förstår att ni i dag är beredda att i populismens namn säga att ni har brutit mot regeringsformen 50 gånger i 20 olika försäljningsfall. Det vore inte seriöst. Ni kan inte stå här och säga något sådant som ”alla gånger när vi sålde någonting bröt vi mot regeringsformen” bara för att kritisera den här regeringen. Det låter inte så ansvarigt.

Anf. 163 MARIANNE BERG (v) replik:

Herr talman! Mauricio Rojas började sitt anförande med att säga att han håller med sina allianskamrater, sina alliansledamöter, och att valrörelsen var tydlig om vad alliansen ville. Det har alla från alliansen framhållt här i dag.

Men, Mauricio, betyder det att du menar att man kan strunta i beredningskraven enligt regeringsformens 7 kap. 2 §? Du sade att ni gjorde en beredning. Men hur kan det då komma sig, Mauricio, att Riksrevisionen kritiserade regeringen på just den punkten? Vad anser du om den rapport som Riksrevisionen gav ut?

Anf. 164 MAURICIO ROJAS (fp) replik:

Herr talman! Javisst, vi gjorde en beredning. Därför kommer vi inte att sälja SAS. Hade vi inte gjort någon sådan beredning hade vi helt enkelt sagt att de sju företag som vi har fått mandat att sälja ska säljas. Så gjorde vi inte.

Kritiken från Riksrevisionen gäller det som här har kallats hurfrågorna, det vill säga frågor på en detaljnivå som gäller hur en försäljning ska gå till. Det handlar till exempel om konsekvensanalyser. Det är klart att de ska finnas. Men de kan inte finnas på det stadiet, det vill säga när man diskuterar vilka företag som ska säljas.

Skulle man skicka detaljerade konsekvensanalyser på remiss för att avgöra om ett företag ska säljas eller inte, då skulle vi utsätta det företaget för ett tryck och en marknadssituation på ett sätt som skulle vara helt ofattbart oansvarigt. Det är därför de tre senaste socialdemokratiska regeringarna inte gjorde det. Då skulle man ha riskerat stora värden, som det står att läsa till exempel i de promemorior som vi har fått från den socialdemokratiska regeringen år 2004.

Det är förklaringen. Riksrevisionen har granskat en fråga som inte var aktuell då och som inte lämpar sig på det stadiet att skickas ut på remiss.

Anf. 165 MARIANNE BERG (v) replik:

Herr talman! Det är alltid lite förvånande att höra: Ibland är Riksrevisionen ledstjärnan, men just nu är den ingenting att bry sig om över huvud taget. Det är samma sak när det gäller beredningskravet. I vissa ärenden ska det genomföras, men inte i detta så stora ärende, som gäller så otroligt mycket pengar, som hela svenska folket är ägare till.

Jag undrar hur det kan komma sig att man vid den utförsäljning av statligt ägande som alltså måste ske av den ena eller andra orsaken rakt av säljer till andra länders stater. Det har jag lite svårt att begripa.

Jag kan ta exemplet Dubai. Hur kunde man sälja till den dubaiska staten? Dubai, Mauricio Rojas, är tillika en diktatur. Rimmar inte detta väldigt illa?

Min sista fråga: De här konsekvensanalyserna av för och emot statligt ägande, vart tog de vägen?

Anf. 166 MAURICIO ROJAS (fp) replik:

Herr talman! En del av frågan var svår att begripa. Varför kan Dubai vara med och köpa aktier i Sverige? Det hör inte hit. Det är en intressant fråga, men den hör inte hit. Vi har vad jag förstår inte något förbud mot

Prot. 2007/08:127

12 juni

*Regeringens
beredning av
förslag om
försäljning av
sex bolag och
Gransknings-
betänkande*

*Beredningen av
ärendet om försäljning
av vissa statligt ägda
bolag efter valet 2006
(avsnitten 5.1 och 5.2)
samt bet. 2007/08:KU9*

vissa länder, och det är inte detta vi diskuterar just nu. Men i och för sig är det en intressant fråga.

Jag skulle vilja fråga Marianne Berg: Om du är så bestämd över att det ska remissbehandlas varje gång det ska säljas statliga bolag, varför gjorde inte Vänsterpartiet och de socialdemokratiska regeringarna det 56 gånger, 50 gånger eller 20 gånger tidigare? När kom ni på klokheten att det här var så vidrigt och bröt mot regeringsformen? Varför accepterade ni tidigare förklaringen att det inte går att göra på det viset? Det är inte seriöst och inte bra för statligt ägda bolag om man gör på det viset.

Det är klart att det låter lite märkligt och väldigt politiserande att komma på den klokheten just nu när man har en regering som man inte gillar. Var fanns tidigare klarheten om att beredningskravet var synonymt med att kräva remissbehandling? Den verkar inte ha funnits tidigare.

Anf. 167 MIKAEL JOHANSSON (mp) replik:

Herr talman! Frågan om remiss är intressant. Mauricio Rojas hävdade resonemangsmässigt att om vi skulle remissbehandla eventuella utförsäljningar av statligt ägda bolag, delar eller hela, skulle det kunna riskera stora värden för de företagen.

Det handlar om två saker. Om vi anser att ett statligt bolag har den kraften, den auktoriteten och den styrkan att det kan tåla det kan man snarare gå stärkta ur den processen. Det är faktiskt möjligt. Det är ingenting som vi vet om i förväg.

Är det så att Mauricio Rojas ändå hävdar principen, hur kommer det sig då att ni har utpekat dem i ett valmanifest? De borde inte finnas med där och nämnas. Det skulle kunna innebära att det riskerar värdet på bolaget vid det tillfälle det ska säljas.

Det är ändå bra att Mauricio Rojas i varje fall inte tycker att det är en dålig princip att ni i valmanifestet hade sju bolag som skulle säljas ut. Det blev sex på grund av att regeringen funderade över saken. Det har jag förstått att han tycker är jättebra. Jag fick inte det intrycket förut av tidigare debattörer att det egentligen var någonting positivt.

Sedan går jag till frågan om beredning. Om vi har ett antal bolag som vi inte vet någonting om, och där vi ska pröva för och emot det statliga ägarengagemanget i de resterande statliga företagen, skulle en beredning ge en demokratisk insyn.

Det är en process för väljarna att fundera över. Är det dessa företag vi vill sälja? Vad är positivt respektive negativt? Frågan är ändå: Är det rimligt att bereda utförsäljningar av statliga företag eller delar därav?

Anf. 168 MAURICIO ROJAS (fp) replik:

Herr talman! Frågan är hur man bereder en sådan process. Det finns en praxis som inte är på måfå, utan det finns goda förklaringar. Så agerade socialdemokratiska regeringar. Ni klagade vad jag kan minnas inte över det. Ni var också med. Så är det även nu. Det är samma sak.

Att skicka på remiss kräver en typ av information som inte lämpar sig innan man säljer ett företag. Det gäller till exempel Vin & Sprit. Hur skulle en konsekvensanalys av en sådan försäljning se ut? Det är en otroligt komplicerad fråga att hantera på det viset flera månader i förväg. Det hade då inte blivit som det har blivit, en stor succé, vad gäller den försäljningen.

I det sätt som man har hanterat frågan, som ni har varit helt överens om, finns en klokhet. Vi ska inte agera i populismens namn och riskera värden som vi har samlat i bolagen. Det är vad Socialdemokraterna kons-
tigt nog nu kräver. Men det ska vi inte göra. Det gjorde de inte när de regerade, och det kommer de heller inte att göra om de kommer att re-
gera igen. De vet att det inte är klokt.

Det kommer inte heller ni att göra. Det ni säger nu är retorik. Jag för-
står att ni med er position måste säga det. Men ni kommer inte att göra
så, och vi kommer inte heller att göra så. Det vore mycket oklokt att göra
så med vårt gemensamma ägande.

Anf. 169 MIKAEL JOHANSSON (mp) replik:

Herr talman! När det gäller hur vi eventuellt kommer att agera vid ett
regeringsinnehav när vi sitter i regering med någon annan, förhoppnings-
vis av s-färg präglad, vet vi inte hur vi kommer att agera. Det kan vi inte
i förväg förutsäga. Det skulle jag snarare vilja vänta med och i efterhand
granska, eller låta vara en sak för den som sitter att granska det ärendet.

Anf. 170 MAURICIO ROJAS (fp) replik:

Herr talman! Det vore mycket bra om ni sade om ni till exempel vill
sälja någonting ifall ni vill bilda en regering. Då kan ni i ett valmanifest
lova att ni ska remissbehandla varenda försäljning av statligt ägande. Det
kan ni göra.

Det kommer ni givetvis inte att göra. Då är det på allvar. Då kanske
ni till och med måste göra som ni har sagt. Men ni vet att det är omöjligt.
Det är korsningen mellan retorik, populism och det konkreta ärendet som
är så uppseendeväckande, inte minst från Socialdemokraternas sida.

I det här fallet struntar de fullständigt i våra gemensamma värden
bara för att gå emot en regering som de inte gillar. Ni gör samma sak.
Annars hade ni klagat för länge sedan på detta. Annars hade Mikael Jo-
hansson eller någon annan från Miljöpartiet stått här och sagt: Ni har
brutit mot beredningskravet.

Det har ni inte gjort. Det här är inte konsekvent och inte seriöst. Jag
tycker att man ska driva politik på ett annat sätt.

Anf. 171 INGVAR SVENSSON (kd):

Herr talman! Jag var väldigt nyfiken på vilken reservationen skulle
bli från oppositionens sida när det gällde beredningskravet. Jag blev
väldigt glad när jag såg reservationen. Det visade sig att det första stycket
i reservationen överensstämmer med första stycket i utskottets ställnings-
tagande. Det är där vi anger den rättsliga ramen.

Det intressanta är att man från oppositionens sida accepterar att rege-
ringen har tolkningsföreträde när det gäller behovligheten med till exem-
pel beredningskravet i form av remissförfarande. När man väl har fast-
slagit detta kan man inte sedan börja diskutera lämpligheten i det ageran-
det. Då har man sagt att regeringen har befogenhet över området.

Innan jag går in på detaljerna vill jag nämna att Marianne Berg här
säger att regeringen struntar i beredningskravet. Det finns ingen täckning
för det i reservationen. Vissa andra har sagt att det varit undermåligt,
men inte så att man struntat i beredningskravet. Det framgår inte av re-
servationen.

Prot. 2007/08:127

12 juni

*Regeringens
beredning av
förslag om
försäljning av
sex bolag och
Gransknings-
betänkande*

*Beredningen av
ärendet om försäljning
av vissa statligt ägda
bolag efter valet 2006
(avsnitten 5.1 och 5.2)
samt bet. 2007/08:KU9*

Det intressanta när man nu bedömer lämpligheten i agerandet är att man framför sig skjuter hanteringen av Svenska Skogsplantor AB från 2002/03, behandlat i KU-betänkande 2003/04. Det man säger är: Med anledning av uttalandet finns det anledning att inför varje nytt försäljningsärende noga överväga i vilken mån den tidigare etablerade praxisen fortfarande äger giltighet.

Det var intressant. Det övervägandet gjorde kanske regeringen. Har man väl fastställt att regeringen har möjligheten att göra det övervägandet kan man sedan inte framföra kritik på den punkten.

Det är också intressant att notera diskussionen om vad som står i budgetpropositionen. Där är vi egentligen eniga. Vi skriver i majoritetstexten att det var olyckligt, och oppositionen skriver att det var missvisande. Varför var det olyckligt? Det var inte riktigt relevant. Man skulle också kunna uttrycka det som att det var missvisande. Det finns egentligen inga åsiktsskillnader i den delen.

Det intressanta är att man i slutsatserna kommer tillbaka till att det har funnits behov av ytterligare beredning i ärendet. Det säger man samtidigt som man fastslagit att makten över den bedömningen har regeringen. Det är väldigt intressant att man ger sig in i den soppan, höll jag på att säga, i stället för att hålla fast vid sina ursprungliga ställningstaganden när det gäller den rättsliga ramen.

Det finns också några andra reservationer i samma ärende. Jag noterade redan i mitt inledningsanförande att det finns väldigt mycket ”borde” i formuleringarna. Det är normalt sett inte sådant som vi ägnar oss åt, hur saker bör vara eller borde vara, utan vi granskar i efterhand och konstaterar om man har gjort regelbrott eller inte.

Även när det gäller utnämningen av Funered säger man att det hade varit en naturlig åtgärd för regeringen. Javisst – det är intressant att man har börjat fundera på naturrätten inom ett par av oppositionspartierna. Det är klart att det inte finns några invändningar på något håll mot att utnämningar av personer i ledande ställning i Regeringskansliet ska ske med stor omsorg. Det bör givetvis vara på det sättet.

Låt mig säga några ord om Riksrevisionens styrelses framställning. Det är intressant att själva Riksrevisionen inte gav några rekommendationer i sin rapport. Det är Riksrevisionens styrelse som sedan går in och lägger fram ett förslag till riksdagsyrkande, nämligen att regeringen ska göra vad den enligt regeringsformen redan är ålagd att göra. Den typen av yrkande brukar vi regelmässigt avslå i riksdagen. Den instruktionen finns ju redan; regeringen ska följa regeringsformen.

Det intressanta är också själva analysen. Det diskuteras mycket. Man har talat om grundlagsbrott och allt sådant. Det visar sig att när vi kommer till reservationen finns det inte mycket till grundlagsbrott kvar. Men det är intressant att när Riksrevisionen gör analysen, eller försök till analys, utgår man från ett ställningstagande som konstitutionsutskottet har gjort. Men man går inte in och tittar på detta och gör någon konstitutionellt djupare analys av vad som ligger bakom 7 kap. 2 § regeringsformen. Det är klart att Riksrevisionen kan ägna sig åt konstitutionell granskning så mycket den vill. Det finns nämligen inga gränser för detta enligt instruktionen även om nu Riksrevisionsutredningen ska titta på om det är möjligt. Det kanske borde finnas sådana gränser. Men det finns alltså inte några sådana gränser i dag.

Riksrevisionen är också en institutionell auktoritet. Det är klart att Riksrevisionen å sin sida måste vara mån om att leva upp till auktoritetsbegreppet. Men den konstitutionella analysen är gjord av konstitutionsutskottet i den här delen. Jag är glad över att oppositionen delar det grundläggande synsättet i de här bitarna.

Anf. 172 AMINEH KAKABAVEH (v):

Herr talman! Jag har suttit här och lyssnat på samtliga ledamöter från alliansen. När man ställer frågor får man aldrig något svar. I stället pratar de om alliansens valmanifest. Det påminner gott och väl om när samtliga statsråd blev tillfrågade vid utfrågningarna.

Det är intressant att när vi pratar om politik blir vi hela tiden citerade på felaktigt sätt. Man säger att det här är en konstitutionell aspekt och inte politiska frågor. Tvärtom har vi hela tiden i den här sektionen pratat om politik. Var står man och varför tycker man så? Varför har det blivit så eller så? Jag tycker att det är bra om ni också har den respekten för oss i oppositionen när vi står här och pratar.

Jag har inte själv fått något svar när det gäller riksrevisionsberedningen av de statliga bolagen och hur den har gått till. När framför allt Marianne Berg diskuterar blir hon felciterad. Hon har inte alls nämnt några aktiebolag. Min kamrat nämnde att ni helt enkelt har sålt statliga bolag till stater där demokrati inte gäller. Det handlade inte om några aktier, utan det handlade om hur Sverige kan göra så som demokratiskt land. Vi är stolta över det vi står för. Varför ska vi sälja våra statliga bolag till länder där icke-demokrati gäller?

I stället för att lyssna och helt enkelt svara på de frågor som vi ställer eller de funderingar vi har svarar ni på andra frågor. Ni går i polemik mot sådant som frågan inte ens gäller.

Jag tycker att det är viktigt att svara på frågorna och att inte beskylla oss för att vi pratar politik. Självfallet är det här politik. Vi är valda för att vi ska framföra vår politik, och det måste vi göra. Konstitutionella aspekter är självklara eftersom vi sitter i konstitutionsutskottet och när vi pratar om sakfrågorna. Jag håller med om att vi alla ska hålla oss till sakfrågor. Men sakfrågorna gäller politik här. Var och en av oss tolkar dem helt enkelt utifrån de politiska aspekter som våra partier ideologiskt står för. Därför kan man helt enkelt inte beskylla andra och ha rätten för sig själv att i stället för att svara på frågor prata om politik och att vända och vrida på det hela. Ni vänder kappan efter vinden och pratar som det passar er själva.

Anf. 173 MAURICIO ROJAS (fp) replik:

Herr talman! Jag förstår att det är mig Amineh syftar på när hon säger att jag har felciterat Marianne Berg. Jag antar att det gäller OMX. Det är aktier. Staten ägde 6 procent av aktierna. Då säljer vi aktier. Vi säljer inte hela bolaget, för vi äger det inte. Vi säljer den del som vi äger aktier i.

Jag vill förklara det här om det är felciterat och om jag har gjort något fel. Men det verkar inte så. Jag vet inte hur Amineh tolkar det här, men vad jag förstår har vi sålt aktier.

Prot. 2007/08:127

12 juni

*Regeringens
beredning av
förslag om
försäljning av
sex bolag och
Gransknings-
betänkande*

*Beredningen av
ärendet om försäljning
av vissa statligt ägda
bolag efter valet 2006
(avsnitten 5.1 och 5.2)
samt bet. 2007/08:KU9*

Anf. 174 AMINEH KAKABAVEH (v) replik:

Herr talman! Jag menade inte dig enskilt, Mauricio. Men när det gäller Mariannes anförande och inlägg citerade du henne, och det var helt felaktigt. Hon menade helt enkelt att man har sålt till diktatoriska länder.

Per Bill började sitt inlägg med att prata om socialismen, vilka som är socialister och om de som sitter i Riksrevisionen och granskar och så vidare är socialister. Jag tycker att våra kamrater från Socialdemokraterna har svarat ganska riktigt på det.

Jag tänker på samtliga. När vi pratade i morse handlade det mycket om att man inte ska prata om politik, utan att det här är konstitutionella aspekter. Man ska hävda huruvida man har gjort rätt eller inte. Men under eftermiddagen har jag inte hört ett enda svar på de frågor eller de funderingar som man har från oppositionens sida. Det handlar om de regelverk som råder och huruvida man har hållit sig till dem. Det är vad det handlar om.

Anf. 175 MAURICIO ROJAS (fp) replik:

Herr talman! Vad jag förstår gäller det Dubai i det här konkreta fallet. Jag menar att detta är en debatt om vilka länder som ska kunna få köpa aktier i Sverige. Vi skiljer egentligen inte på det statliga eller det privata affärsmässigt. Det är en annan fråga än den som vi har samlats här för att diskutera. Det var det jag menade. Det är en intressant debatt i sig, men den ligger långt från frågan om beredningskravet som vi borde diskutera.

Nu passar jag på att fråga en sak. Är det Vänsterpartiets politik att varje försäljning av statlig egendom ska remissbehandlas? Är det krav på en remissbehandling som ni ställer? Det handlar till exempel om att bilda regering.

Om det är så – när kom ni på den nya politiken? Under de senaste tolv åren som Socialdemokraterna regerade och sålde mycket hade ni i alla fall inte den politiken. Det är mycket intressant att ni har hittat på en politik som jag antar är väldigt socialistisk. Kan du upplysa mig om när ni gjorde detta, och kommer ni att ställa detta som ett krav för att sitta i en socialdemokratisk regering? En sådan kommer givetvis att fortsätta att sälja som de alltid har gjort. Det kan ni vara säkra på.

Anf. 176 AMINEH KAKABAVEH (v) replik:

Herr talman! Vänsterpartiet står för de principer som gäller enligt de demokratiska grunderna. Vi har förhållit oss till detta oavsett vilken färg regeringen har haft. Gör man felaktiga saker på felaktiga grunder är det vår sak som vänsterparti att ifrågasätta. Det är vår grundläggande princip. Finns det ett regelverk som säger att det ska finnas en beredningstid ska man följa det oavsett färg på regeringen. Det är principerna som gäller.

Det tror jag gällde mina kamrater i samarbetet med socialdemokrater och miljöpartister under den förra mandatperioden om det hade funnits en fråga där man hade gjort fel. Som majoritet i konstitutionsutskottet hade man också påpekat och ifrågasatt när det inte uppfyllde kraven på beredning. Finns det ett regelverk som vi har fattat beslut om tillsammans ska vi rätta oss efter det. Det måste gälla principiellt, tycker jag som vänsterpartist.

Herr talman! Jag är ordförande i näringsutskottet, och vi har haft väldigt många debatter sedan valet som gäller försäljning av statliga bolag i många olika former. Jag vet att näringsutskottet hade väldigt många debatter tidigare också, men då var inte jag med. Vi kommer faktiskt att ha en debatt nästa vecka också som gäller fusionen mellan den svenska och danska posten. Det ärendet är remissbehandlat därför att det är ett konkret förslag till beslut som riksdagen ska fatta. Det handlar om hur man ska hantera ett statligt bolag. Det förslaget är remissbehandlat, precis som en del andra av de konkreta förslag om hur man ska behandla bolag såsom Apoteksbolaget.

Vi vet också att bakåt i historien, som konstitutionsutskottet har redovisat, finns det ett antal sådana konkreta riksdagsbeslut om affärer som inte är remissbehandlade men som ändå har godkänts.

Vi har haft väldigt många debatter, och i riksdagen diskuterar vi politik. Vi diskuterar både vallöften och svikna vallöften. Vi diskuterar om underlaget är bra eller dåligt. Vi diskuterar om det är rätt eller fel. Och vi diskuterar om regeringen följer regeringsformen.

Vi har en viss arbetsfördelning, och det är bara KU som granskar om regeringen följer regeringsformen. Det är mycket viktigt. Det är bara konstitutionsutskottet som gör det. Det är bara konstitutionsutskottet som har det mandatet. I den bedömningen ska ni inte blanda in om besluten är bra eller dåliga, om de är rätt eller fel, om de är rättvisa eller olämpliga.

Den här frågeställningen handlar om försäljningen av sex statliga bolag varav det för tre bolag redan fanns bemyndigande från riksdagen till regeringen utan någon remissbehandling. Tre nya förslag till bemyndiganden fanns. Jag förstår inte hur man som konstitutionsutskottsledamot kan göra skillnad på de sex bolagen och i det samlade beslutet säga att när det gäller tre gamla bolag var det rätt att inte ha en remissbehandling och när det gäller de tre nya var det fel. Jag tycker att det är oerhört märkligt. Jag tycker att det är anmärkningsvärt att ingen av er ens har bemödat sig om att försöka förklara vari skillnaden mellan de sex bolagen består.

När det gäller Riksrevisionen vill jag säga att jag tycker att det var ett olyckligt snedsteg, men vi är alla ganska vana vid att en hel del framställningar från Riksrevisionen inte bifalls av riksdagen. Vi har alla, åtminstone de som var närvarande vid de tillfällena, på förslag av näringsutskottet avslagit ett antal framställningar från Riksrevisionen bara under den senaste perioden därför att vi har tyckt att de inte har varit tillräckligt aktuella i sin konstruktion, att de borde ha lämnats in i något annat sammanhang eller att mycket har hänt under resans gång.

Nästa vecka kommer vi att fatta beslut om Posten. Det har varit remissbehandlat, men icke desto mindre tyckte näringsutskottet i sin egen beredning att det var lämpligt att kalla in de myndigheter som hade skrivit remissvar för att de skulle få redogöra för dem utförligare. Det påpekande som finns i reservationen om att den bristande remissbehandlingen har åsamkat näringsutskottet en extra beredning faller på sin egen orimlighet. Vi vill naturligtvis gå igenom detta även för egen del.

Frågan är: Vad är det som regeringen skulle ha frågat Konkurrensverket om? Vid den hearing som vi hade, och som ni allihop har kunnat

*Regeringens
beredning av
förslag om
försäljning av
sex bolag och
Gransknings-
betänkande*

*Beredningen av
ärendet om försäljning
av vissa statligt ägda
bolag efter valet 2006
(avsnitten 5.1 och 5.2)
samt bet. 2007/08:KU9*

ta del av, sade myndighetscheferna att det beror på vilken affär det blir vilka konsekvenser det får. Det finns alltså ingenting att fråga om.

Hos näringsutskottet står det just nu två lådor med information som ni inte har rätt att ta del av. Det beror på att det är väldigt svårt att blanda den politiska processen med affärsprocessen. Jag tycker att det talar för att det inte är lämpligt att riksdagen över huvud taget har hand om de konkreta försäljningarna av statliga bolag.

Jag yrkar på godkännande av konstitutionsutskottets anmälan.

I detta anförande instämde Mauricio Rojas (fp).

Anf. 178 BERIT ANDNOR (s) replik:

Herr talman! Jag kan upplysa Karin Pilsäter om att det berörs i vårt betänkande varför vi har de uppfattningar som vi har.

Det finns en historia kring OMHEX. Den kommer närmare att utvecklas av Phia Andersson i det kommande ärendet som handlar om de bemyndiganden och det som har hänt före valet 2006. Låt mig upplysningsvis säga till näringsutskottets ordförande att det fanns ett förarbete när det gäller OMHEX. Det fanns en utredning som handlade om Värdepapperscentralen. Det fanns en särskild rapport som på den tiden plockades fram av Stefan Ingves. Den rapporten fanns med i beredningen från Finansdepartementet.

Karin Pilsäter känner kanske också till bakgrunden till varför bemyndigandet när det gällde Nordea kom. Vi hade en bankkris i Sverige i början av 90-talet när den dåvarande borgerliga regeringen satt vid makten och talmannen var näringsminister. Det är ett bemyndigande som går tillbaka till den tiden. Det har tidigare funnit en enighet om hanteringen av bankkrisen och Nordea i det sammanhanget.

Det fanns också ett bemyndigande när det gällde Telia Sonera som ligger längre tillbaka i tiden. Phia Andersson kommer att redogöra för varför vi har ett principiellt ställningstagande om att det faktiskt finns en skillnad i hur man bedömer ärenden och krav på bemyndiganden.

Låt mig också säga att kravet på beredning är något vidare än att skicka ut det på remiss. Det räcker att läsa grunderna och förarbetena om de krav som finns när det gäller beredning. Det förutsätter också att det finns någonting att bereda. Man kan konstatera att i de här ärendena finns det i vissa fall inte något underlag. Det är det som är anmärkningsvärt. Det finns helt enkelt inte något att skicka ut på remiss.

Anf. 179 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Herr talman! Det finns olika historier i varje enskilt fall. När det gäller Telia, Nordea/Nordbanken och OMHEX finns det ett antal olika riksdagsbeslut som har fattats under resans gång. Jag kan inte erinra mig vilket årtal det var, men jag minns att det omnämns i ett par rader i en budgetproposition. Man har fattat beslut om att både öka och minska innehavet. Vid något tillfälle har näringsutskottet beslutat sig för att ändra det begärda bemyndigandet.

Men när man granskar vad som ligger bakom dem är det så att i väldigt många av fallen, och det här handlar om formfrågan i samband med att besluten ska fattas, finns det ingen principiell sådan skillnad som säger att i tre av bolagen är det så och i tre av bolagen är det på ett helt annat sätt. Det är olika historier som ligger bakom allihop.

Jag konstaterar att ni hade väldigt gott om tid på er att ta tillbaka dessa bemyndiganden om de nu var så fel. I samband med att man ändrade ägarförhållandena i Nordea använde man sig till exempel av ett bemyndigande som var väldigt gammalt, och om den ståndpunkt som ni nu har skulle ha varit giltig då skulle man inte ha tyckt att det bemyndigandet var riktigt att använda utan gått till riksdagen och begärt ett nytt bemyndigande.

Jag tycker att vi kan konstatera att det här handlar mycket mer om sakpolitik och vilka olika uppfattningar man har i sakfrågan. Det har jag full respekt för att vi har, men att försöka göra det till att det ska vara någon väsensskillnad i formfrågan i de här ärendena tycker jag inte är korrekt. Det gör också att man tyvärr lite grann devalverar konstitutionsutskottets utlåtanden i andra frågor, vilket gör det lättare både för den nuvarande och för alla kommande regeringar att inte ta så allvarligt på den kritik som ändå finns.

Anf. 180 BERIT ANDNOR (s) replik:

Herr talman! Låt mig bara säga att den som devalverar konstitutionsutskottets arbete och auktoritet i så fall är den som inte förmår höja sig över partipolitiken och kunna granska de ärenden som vi har att granska i konstitutionsutskottet.

Mitt inlägg var bara en sakupplysning, därför att Karin Pilsäter som näringsutskottets ordförande borde vara informerad om bakgrunden till de bemyndiganden som har funnits från den tidigare socialdemokratiska regeringen och även om bakgrunden till varför de har kvarstått. Argumenten för detta och de principiella skillnaderna när det gäller beredningen av ärendena i dessa fall kommer Phia Andersson att återkomma till.

Vår uppfattning kvarstår att regeringen brister grovt när det gäller beredningen. Man uppfyller inte de krav som finns i regeringsformen när det gäller beredning.

Anf. 181 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Herr talman! Som Berit Andnor möjligen uppfattade har jag ganska god koll på de olika bakgrunderna. De skiljer sig väldigt mycket åt, och jag kan inte se att ni på något sätt har lyckats klargöra de principiella skillnaderna mellan de tidigare avgivna bemyndigandena när det gäller de tre nya bolagen och alla dem som Mauricio Rojas redogjorde för – över femtiotalet affärer som har gjorts under de tidigare tolv åren, tror jag det är, som har granskats.

Det är där ni inte på något sätt i den här debatten som jag förmodar nu är avslutad har kunnat klargöra vari skillnaden ligger.

Prot. 2007/08:127
12 juni

*Regeringens
beredning av
förslag om
försäljning av
sex bolag och
Gransknings-
betänkande*

*Beredningen av
ärendet om försäljning
av vissa statligt ägda
bolag efter valet 2006
(avsnitten 5.1 och 5.2)
samt bet. 2007/08:KU9*

*Regeringens
beredning av
förslag om
försäljning av
sex bolag och
Gransknings-
betänkande*

*Beredningen av ären-
den om försäljning av
statligt ägda bolag före
valet 2006 (avsnitt 5.3)*

Anf. 182 PHIA ANDERSSON (s):

Herr talman! Dessa anmälningar gäller beredningen av ärenden om försäljning av statliga bolag före valet 2006. Det har nämnts i den tidigare debatten, och det kanske behövs ett klargörande att under den borgerliga regeringen 1991–1992 var det 36 bemyndiganden som begärdes.

Praxis har uppenbarligen tidigare varit att upplysningar från myndigheter, organisationer och enskilda inte har inhämtats inför propositioner om försäljningar av statliga bolag.

Flertalet av de försäljningar som omfattas av de nu aktuella anmälningarna skedde före 2004 och var helt i enlighet med den praxis som då antagits. KU:s granskning 2004 innebar dock en förändrad syn på denna praxis då näringsutskottet och ett enigt konstitutionsutskott uttalade att propositionen vad gällde Svenska Skogsplanter inte motsvarade de krav som riksdagen bör ställa på underlagsmaterial från regeringen. Utskottet saknade en redovisning av dåvarande regeringens analys av olika tänkbara alternativa lösningar. Enligt utskottets mening borde regeringen ha inhämtat remissynpunkter i ärendet. Det bygger man bland annat på att näringsutskottet ansåg det och gjorde en egen remissrunda som sedan konstitutionsutskottet ställde sig bakom.

Detta har bäring på de sex statliga företagen som nu säljs. Riksrevisionens styrelse gör faktiskt samma notering och säger att man borde ha inhämtat remisser – och då inte från det Per Bill har nämnt här, att det på något sätt skulle kunna äventyra de här försäljningarna. Remisserna kom in utan att regeringen begärde dem från Statens Fastighetsverk, Konkurrensverket, Post- och telestyrelsen och Försvarsmakten.

Detta är också anledningen till att Riksrevisionens styrelse ställer sig bakom Riksrevisionens granskning.

Konstitutionsutskottets bedömning 2004 i ett enhälligt utskott, inklusive socialdemokrater fast det var en socialdemokratisk regering, blev att regeringen i detta fall inte uppfyllt kravet på beredning i 7 kap. 2 § regeringsformen.

Konstitutionsutskottets och näringsutskottets utlåtande våren 2004 har på så sätt inneburit en ny syn på frågan om beredning av denna typ av regeringsärenden. Konstitutionsutskottets granskningar och uttalanden ska syfta till att vara normgivande för kommande ärenden.

Två av de försäljningar som omfattas av de nu aktuella anmälningarna, OMHEX och Nordea, skedde efter konstitutionsutskottets uttalande 2004. Vad gäller OMHEX hade detta ärende, precis som Berit Andnor nämnde innan, samband med avyttringen av Värdepapperscentralen, vilket var föremål för utredning och remissbehandling. Dessutom hade vice riksbankschefen Stefan Ingves i en rapport undersökt hur infrastrukturen på den svenska finansmarknaden borde se ut. Det fanns alltså ett gott underlag för ett bemyndigande avseende OMHEX.

När det gäller Nordea avsåg inte detta bemyndigande en sedvanlig försäljning av aktier. Nordeas återköp av aktier innebar inte att statens ägande minskade utan var att se som ett likvärdigt alternativ till aktieutdelning. I båda dessa fall saknas anledning att anta att det behövdes mer utredning.

Avslutningsvis bör beaktas att tidigare socialdemokratiska regeringar inte är normgivande för vilken praxis som ska gälla. Det är konstitutionsutskottets bedömningar och uttalanden som ska ligga till grund för kraven på beredning i 7 kap. 2 § regeringsformen.

Herr talman! Med detta sagt vill jag yrka på godkännande av anmälan i reservation 7.

Anf. 183 MARGARETA CEDERFELT (m):

Herr talman! Jag är ny i konstitutionsutskottet även om jag inte är ny i riksdagen. Jag kom in under granskningsperioden, och det här är faktiskt första gången jag deltar i debatten och också har lyssnat närmare på den.

När det gäller konstitutionsutskottets arbete ska vi ju granska huruvida regeringens agerande stämmer överens med lagar och förordningar. Samtidigt är det en tolkning, och jag måste säga att det är precis vad denna debatt har visat så här långt. Precis som det har sagts tidigare kan detta vara svårt att komma ifrån, eftersom vi alla är folkvalda och representerar politiska partier.

Jag vill lyfta fram en fråga här som jag tycker är betydelsefull när det gäller granskningen av regeringen, och det är det ordval som används. Nu talar vi om försäljningen av de statliga bolagen före valet 2006. Men det är ett ordval som har förekommit tidigare också, och där handlade det om en utförsäljning. Eller handlade det om en försäljning?

Bara genom att välja ord sätter vi en positiv eller negativ rubrik, vilka förtecken frågan får och hur vi väljer att tolka lagen.

I mitt anförande kommer jag att lyfta fram och fokusera på regeringens styrning av statliga bolag och att det finns en tydlig skillnad mellan styrningen av statliga verk, där lagstiftningen förbjuder ministerstyre, och statliga bolag, där lagstiftningen gör det möjligt att föra en dialog mellan ministrar och bolagsstyrelser. Men vad finns det då för komplikationer och när uppstår dessa? Från konstitutionsutskottets sida måste vi ställa samma krav på regeringen, oavsett om det handlar om ett bolag eller ett verk.

Jag kan som moderat politiker ogilla det som tidigare ministrar som Pagrotsky, Östros med flera gjort när det gällt att inhämta synpunkter från organisationer och myndigheter inför försäljning av statliga bolag. Men jag ser också att detta inte enbart är ett agerande av den tidigare, socialdemokratiska regeringen som har tillämpats, utan att det också förekommer inslag av detta hos den nuvarande, borgerliga regeringen. Det har vi också debatterat under tidigare avsnitt.

Men varför finns då debatten och diskussionen som har varit här i dag om att inte inhämta synpunkter eller remissvar? Det kommer jag också att återkomma till här.

Vad min förhoppning är av den debatt vi för nu är att vi ska kunna tillägna oss ny kunskap och dra lärdom av denna, att inte bara ägna oss åt en diskussion om huruvida regeringsformen är uppfylld eller inte. Självklart har regeringen en skyldighet att samråda med riksdagen, precis som har sagts, enligt 7 kap. 2 § regeringsformen. Men det är också viktigt att i sammanhanget beakta när denna skyldighet ska tillämpas, hur den ska tillämpas och vad det är som ska inkluderas. Vad använder jag då som grund för att säga detta? Jo, jag går tillbaka till det betänkande som vi har

Prot. 2007/08:127
12 juni

*Regeringens
beredning av
förslag om
försäljning av
sex bolag och
Gransknings-
betänkande*

*Beredningen av ären-
den om försäljning av
statligt ägda bolag före
valet 2006 (avsnitt 5.3)*

på bordet. Där finns en hänvisning till en promemoria från den 10 februari 2004, när den dåvarande statssekreteraren Claes Ånstrand svarade på frågor från tidigare granskningsperiod. Och svaret måste jag säga är väldigt frapperande. Ni har säkert tagit del av det, men jag upprepar det.

Frågorna handlade om hur regeringen ska verkställa de politiska besluten och vad det finns för ställningstaganden kring affärsmässighet. Och vad har han sagt? Jo, han framhöll att om regeringen i riksdagsärenden som innefattar känsliga affärshemliga uppgifter skulle inhämta yttranden från enskilda, sammanslutningar och myndigheter innan regeringen beslutade om proposition, skulle detta allvarligt skada bolagets värde och verksamhet genom bland annat den osäkerhet om bolagets framtid som ett remissförfarande skulle skapa. Ett remissförfarande skulle innebära att utomstående skulle få tillgång till bland annat en detaljerad affärsplan med problem- och konsekvensanalyser för bolag som agerar på en konkurrensutsatt marknad.

Det är precis det här som vi debatterar. Det är precis detta som utfrågningarna handlade om i frågan om hur den dåvarande regeringen före valet 2006 agerade. Och detta är vad dåvarande statssekreterare Claes Ånstrand har svarat i sin promemoria.

Han sade också att förfarandet allvarligt skulle kunna skada värdet på statens aktieinnehav. Vid en avvägning av fördelarna med att inhämta yttranden och nackdelarna för bolagets verksamhet kunde slutsatsen dras att risken för skada i samband med remissförfarandet klart översteg de fördelar ett remissförfarande kunde innebära. Lyssna på detta!

Efter att ha tagit del av den tidigare debatten om den nuvarande regeringens agerande men också den debatt vi för nu om den tidigare regeringen kan jag inte förstå delar av den debatt vi för, därför att det som oppositionen bedömde på ett sätt när det gällde den dåvarande regeringen vill man bedöma på ett annat sätt när det gäller den nuvarande regeringen. Jag skulle vilja säga att här behövs ett visst mått av ödmjukhet men också perspektiv, möjlighet och vilja att se på problemen, precis det som jag identifierade i början.

Hösten 2005, då några av den socialdemokratiska regeringens företagsförsäljningar granskades, pekade konstitutionsutskottet på vikten av att material som annars inte skulle utgöra allmän handling skulle tillföras akterna i den omfattning som behövdes för att göra det möjligt att följa upp centrala händelseförlopp avseende ägarförvaltning. Vilka kontakter och styrsignaler som kan ha förekommit mellan ägarförvaltning och bolag inom ramen för de genomgångar av de statliga företagen som gjorts inför bedömningen om försäljning var en frågeställning som togs upp då, och den tas upp nu.

Dokumentation av regeringens agerande inför försäljning av statliga bolag kan enkelt göras via exempelvis en loggbok. Det här är något som är väldigt viktigt, vill jag understryka igen.

När det gäller granskningen av den dåvarande regeringen som vi diskuterar nu är det viktigt med en uppföljning och en möjlighet till detta, just för att kunna göra en granskning ur konstitutionellt perspektiv. Men jag vill lyfta frågan vidare också för efterföljande granskningar som görs, inte från konstitutionellt perspektiv utan ur ett forskningsperspektiv.

Vad jag nu vill komma fram till är att om det är svårt att inhämta remissvar och synpunkter, som också Claes Ånstrand lyfte fram, går det faktiskt att dokumentera på ett sätt som gör det möjligt för uppföljningar.

Med detta yrkar jag på godkännande av utskottets anmälan.

Anf. 184 PHIA ANDERSSON (s) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till Margareta Cederfelt om KU:s normgivande roll när man har tagit ställning, som man gjorde 2004. Det som Margareta bad oss att särskilt lyssna på fanns ju med i KU:s ställningstagande 2004, att man ansåg att kraven på beredning i 7 kap. 2 § regeringsformen inte uppfylldes just för att remissvar inte hade inhämtats. Har inte KU en normgivande roll efter 2004?

Anf. 185 MARGARETA CEDERFELT (m) replik:

Herr talman! Jo, KU har en normgivande roll. Men jag återopade Claes Ånstrands svar på promemorian, och jag förmodar att också Phia Andersson har läst den. Där finns frågetecknen som han lyfter fram just när det handlar om affärshemliga uppgifter, när det handlar om värdet. Är inte detta frågor som också ska beaktas när det gäller försäljning av statliga bolag?

Jag skulle vilja säga att det här är ett problem som man också enligt regeringsformen har att ta ställning till.

Anf. 186 PHIA ANDERSSON (s) replik:

Herr talman! Helt klart är det så att man måste göra avväganden. När man gjorde den här försäljningen av ett bolag hade ett sådant avvägande kunnat vara att ställa en remiss till Försvarmakten om vad det innebar att sälja Telia. Då hade Försvarmakten inte behövt skicka in de synpunkterna.

Det är inte bara det som kan skada bolaget. Det finns också myndigheter vars synpunkter kan vara oerhört viktiga för en försäljning.

Anf. 187 MARGARETA CEDERFELT (m) replik:

Herr talman! Eftersom den här delen av KU:s debatt handlar om försäljningar före 2006 vill jag lyfta upp några av de försäljningar som gjordes av den tidigare regeringen. Det handlar om Nordea, Green Cargo, aktieinnehav i OMHEX, Telia, Lagerhusaktiebolaget, Lantbrukskredit, SAQ Kontroll AB, SBL Vaccin AB, Pharmacia & Upjohn, Enator AB, Celsius AB, Nordbanken Securum och Retriva med mera. Vad som är slående här, förutom att det är en stor mängd företag som såldes, är att det inte har inhämtats synpunkter. Remissförfarandet har inte haft den omfattning som faktiskt skulle kunna påbjudas via regeringsformen.

Det går bra att ta till höga toner, men jag tror att vi ska använda debatten inom konstitutionsutskottet för att ta lärdom och gå vidare just när det gäller dokumentationen.

Anf. 188 MAURICIO ROJAS (fp):

Herr talman! Jag skulle vilja kommentera Phia Anderssons teori om betydelsen av det som konstitutionsutskottet uttalade 2004 angående Svenska Skogsplantor. Vad hon försöker hävda är att det beslutet gällde

Prot. 2007/08:127

12 juni

*Regeringens
beredning av
förslag om
försäljning av
sex bolag och
Gransknings-
betänkande*

*Beredningen av ären-
den om försäljning av
statligt ägda bolag före
valet 2006 (avsnitt 5.3)*

generellt i meningen att en ny praxis skulle råda. När statliga bolag skulle säljas skulle frågan remissbehandlas. Det finns inget underlag för detta. Det som konstitutionsutskottet sade var att det i det mycket konkreta fallet var fel att inte göra så. Vi kan inte omvandla en fjäder till en höna i det här fallet. Det är vad Phia Andersson har gjort.

Det är inte bara teorin som brister här. Praktiken är också problematisk. Om det var så banbrytande att konstitutionsutskottet etablerade en ny praxis, en ny syn, en konstitutionell nymodighet, borde det ha blivit något avtryck i det som regeringen då gjorde eller nu gör. Det finns inget sådant avtryck. Därför måste Phia hitta på en förklaring till varför man inte gjorde så som den nya tolkningen säger i fallet OMHEX och Nordea. Den nya praxis som Phia Andersson talar om finns inte någonstans. Det finns inte ett enda exempel där man märker att konstitutionsutskottet har gjort en så banbrytande tolkning av beredningskravet.

Jag skulle gärna vilja höra hur Phia förklarar detta, hur ett konkret beslut omvandlas till en ny praxis angående remissbehandlingen. Var finns den nya praxisen? Det enda jag hittar när jag går igenom historiken av försäljning av statliga bolag är att den socialdemokratiska regeringen sålde för över 116 miljarder kronor. Det var 20 separata fall, och inget remissbehandlades. I 56 fall har transaktioner gjorts sedan riksdagsåret 1994/95. De har inte remissbehandlats. Bara i tre fall har det skett. Det är mycket entydigt. Det är tydlig praxis. Den finns. Det är inte bara ett påhitt för att argumentera mot en regering man inte gillar.

Jag tror att man ska försöka förhålla sig lite mer seriöst. Det konstitutionsutskottet gjorde 2004 var att uttala sig om ett konkret fall och inte något annat. Ny praxis har inte funnits. Det är bara ett sätt att argumentera emot. Det duger inte, tyvärr, Phia Andersson.

Anf. 189 PHIA ANDERSSON (s) replik:

Herr talman! Anmälningarna kom för att belysa hela situationen. Men man utesluter helt detta och ser det här som ett enstaka fall. KU:s granskning blir ett enstaka fall. När ett enigt utskott gör bedömningen att regeringen i det här fallet inte uppfyller kravet på beredning är det fråga om ett enstaka fall. Då hänvisar man till dem som har varit tidigare.

De flesta anmälningar som Mauricio Rojas har gjort låg före 2004. Vid granskningen 2004 satte man ned foten och sade att detta inte godtas längre. Det gäller även den kommande regeringen. Ni har ett uppdrag att se till att den normgivande rollen 2004 blir praxis.

Anf. 190 MAURICIO ROJAS (fp) replik:

Herr talman! Hävdar Phia Andersson att det som KU gjorde 2004 hade för avsikt att normera generellt försäljning av statlig egendom, som gällde det företaget i det fallet? Jag har läst i texten att för det företaget gjorde regeringen fel. Men man har inte sagt någonting om andra fall och ännu mindre om att på det här viset har konstitutionsutskottet tolkat beredningskravet så att man i fortsättningen ska göra på det ena eller andra sättet. Det har jag inte sett i texten. Kanske du har läst något annat som jag inte känner till, men det har jag inte sett.

Hur har den nya praxisen kommit till uttryck? Vad är avtrycket av den stora reformen som konstitutionsutskottet gjorde 2004? Hur har den manifesterats? Var finns den nya praxisen?

Anf. 191 PHIA ANDERSSON (s) replik:

Herr talman! Praxis blir av att man följer det som KU har sagt. För OMHEX fanns ett gott underlag. Man gick igenom det. Nu ligger bollen hos den här regeringen att fortsätta och inte gömma sig bakom tidigare praxis som nu i dag inte är godtagbar. Vi är vana vid att man behöver en socialdemokrat att skylla på. Nu behöver man en att gömma sig bakom också. Ni har bollen. Ni kan faktiskt sätta en praxis med ett bättre beredningsunderlag än vad tidigare regeringar har haft.

Anf. 192 MAURICIO ROJAS (fp) replik:

Herr talman! Phia Andersson menar på allvar att sedan 2004 gäller en ny tolkning av beredningskravet som regeringsformen ställer? Det är för mig en fullständig nyhet. Jag tror att de som tittar på detta och studerar detta på universitet kommer att ha mycket att kommentera i det här fallet. År 2004 började en ny tolkning, en ny period, i vår konstitutionella historia. Det här är verkligen att göra en höna av en fjäder, att göra Svenska Skogsplantor till Amazonas skog. Det duger inte.

Du behöver inte hitta på. Jag förstår att du är emot försäljningarna, men hitta inte på något så banbrytande fantastiskt som att vi har Amazonas skog mitt bland oss. Det har vi inte.

Anf. 193 MIKAEL JOHANSSON (mp):

Herr talman! Jag tänkte anknyta lite grann till det Margareta Cederfelt inledde sitt anförande med. Jag uppfattade det som att det handlade om politik och att det är det möjligas konst. Det gällde språket, vårt bruk av språket.

I det här fallet har vi två ord vi kan slänga oss med, och det är försäljning och utförsäljning. Jag har funderat lite grann på det, och jag tolkar det så att basen för de här ordbildningarna är ”sälja”. Då finns det något slags motsats i det, och det är ”köpa”.

Då kan man titta vidare på de begreppen. ”Köpa” kan jag göra genom att köpa in saker, och då får jag någonting. Jag kan också köpa ut någonting, men inte till min underårige son, vad gäller alkohol, men det kan gälla i en arvstvist eller husförhållanden som kan splittras i olika sammanhang.

Det kan också gälla ”sälja”. Att sälja ut någonting innebär att någonting försvinner. Jag kan också sälja in. Jag kan sälja in idén om att vi ska sälja ut.

Därför tycker jag att vi kan bända lite på det svenska språket, för att skapa den lilla nyansen, den politiska signalen: Jag använder utförsäljning, och den borgerliga regeringen säger försäljning. Må det vara så!

Anf. 194 MAURICIO ROJAS (fp) replik:

Herr talman! När jag lärde mig svenska för invandrare för 34 år sedan saknade jag en lärare som kunde förklara in och ut och allt det där.

Det här är trams, Mikael. Ursäkta att jag säger det, men det är trams. Försäljning och utförsäljning – du vet vad vi menar. Det förstod jag också för 34 år sedan. Och det är klart att när ni säger utförsäljning menar ni att man rear ut.

Ni kanske inte riktigt funderar på vad ni säger. När ni uttrycker er på det viset, så slarvigt, försätter ni de statliga bolag som ska säljas i en

Prot. 2007/08:127

12 juni

*Regeringens
beredning av
förslag om
försäljning av
sex bolag och
Gransknings-
betänkande*

*Beredningen av ären-
den om försäljning av
statligt ägda bolag före
valet 2006 (avsnitt 5.3)*

situation som inte är bra. Om jag säger att jag rear min lägenhet eller något annat blir det inte så bra pris. Ni struntar i detta. Ni struntar i väldigt mycket egentligen. Det är retorik och populism – utförsäljning, rea, borgerliga politiker som är onda.

Ni måste vara försiktiga. När ni gör så devalverar ni politiken och devalverar ni svenska språket. Inte minst utsätter ni våra fina företag för en hantering som inte är bra.

Vi säljer dem, försiktigt. Det som du kan konstatera just nu som gäller Vin & Sprit är en mycket bra, lysande affär. Det är ingen utförsäljning – det ligger så långt från utförsäljning som man kan tänka sig.

Jag tror att man i det här fallet ska vara lite noggrannare med språket.

Anf. 195 MIKAEL JOHANSSON (mp) replik:

Herr talman! Jag vet inte riktigt huruvida den här affären är lysande, som Mauricio Rojas säger. Det kan vi nämligen aldrig få reda på. Vi vet inte vad ett pris skulle vara om tre månader. Vi vet inte vilken succé den affären skulle kunna benämnas som av de borgerliga om vi väntade sex månader, eller om vi behöll företaget och i stället tog in intäkterna från aktieutdelningen.

Detta är ett *om*, det vill säga att vi hela tiden gör politiska markeringar genom hur vi använder språket. Det är ingen devalvering att försöka strunta i hur vi pratar och uttrycker oss, utan det är snarare det politiska signalsystem som vi använder oss av.

Det är faktiskt möjligt att använda sig av båda orden försäljning och utförsäljning. Hade jag sagt ”reat ut” hade riktningen varit tydlig, och det hade varit att ta underpriser för någonting, om det nu är lägenheten, cykeln eller vad det är jag säljer. Då är det en markering av vad det handlar om. Men det är fortfarande politiskt.

Jag tror ändå, Mauricio Rojas, att de statliga företagen tål det och står emot hur vi än uttrycker oss. Så låt oss tillåta det svenska språket att ha den här mångfalden! Jag tror att vi behöver det inom politiken.

Anf. 196 MAURICIO ROJAS (fp) replik:

Herr talman! Det är ganska tydligt vad ni menar när ni säger så. Ni borde fundera på vilken marknadssituation ni skapar på det viset. Ett visst ansvar ska man ha. Det är våra gemensamma tillgångar. Det är som om någon som bor hos mig inte gillar att jag säljer lägenheten och säger att jag säljer ut, att jag rear den. Det är inte så lojalt mot våra gemensamma värden.

Du kan inte hålla på så där. Din lektion i svenska är mycket kreativ, men jag tror att det du använde var gammal svensk retorik. Det heter politisk retorik, och den är dålig för alla i det här fallet.

Anf. 197 MIKAEL JOHANSSON (mp) replik:

Herr talman! Jag har försökt vara tydlig med vad jag menar. Jag har inte talat om att det handlar om att rea, att vi försöker skänka bort någonting, eller hur jag nu skulle ha uttryckt mig om jag hade menat det. Då hade jag sagt det. Då hade jag varit tydlig gentemot väljarna med vad jag menade.

I det här fallet kan jag säga utförsäljning eller försäljning. För mig är det marginella skillnader, och jag hoppas att jag kan förklara vad jag står

för. Sedan får andra kommentera det och göra bedömningar om det verkar rimligt eller inte: Tror han det? Är han ärlig? Men det är det jag säger, och jag kan också uttrycka att jag ärligt inte menar någonting annat än utförsäljning, att sälja, eller försäljning. Jag avser inga andra saker.

Utbildningsminister Jan Björklunds uttalande om att Forum för levande historia ska samarbeta med en organisation (avsnitt 6.2)

Anf. 198 HELENE PETERSSON i Stockaryd (s):

Herr talman! Enligt regeringsformen är det regeringen som styr riket via myndigheter. Direktiven ska beslutas kollektivt och vid regerings-sammanträde. Att myndigheterna lyder under regeringen innebär inte att en enskild minister har någon befälsrätt över myndigheten.

Detta är en trygghet för att vi inte ska utsättas för ministerstyre. Det är alltså förbjudet för ett enskilt statsråd att ge order till en myndighet. En föreskrift från regeringen ska riktas till myndigheten som sådan, inte till en enskild tjänsteman.

Det här är grunden för KU:s granskning i detta ärende om statsrådet Björklund och Forum för levande historia.

Herr talman! KU har granskat om statsrådet Björklund har uttalat sig på ett sådant sätt att det har kunnat uppfattas som en befallning över myndigheten. När utskottet granskar denna typ av ärenden försöker utskottet utläsa syftet med uttalandet, på vilket sätt och i vilket sammanhang uttalandet skett och hur det kan ha uppfattats av myndigheten.

Det är ingen lätt uppgift för utskottet, för samtidigt är det utskottets uppfattning att statsråd, likaväl som andra medborgare, har rätt att uttala sig i olika sammanhang. Men vad gör då att vi från oppositionen i detta ärende har ansett att statsrådet har uttalat sig på ett sådant sätt att det kan ha uppfattats som ett försök att otillbörligt påverka myndigheten?

Till invigningen av utställningen *Kriget efter kriget* i Stockholms stadshus var myndigheten Forum för levande historia inbjuden. Utställningen var anordnad av föreningen Upplysning om kommunismen. Det är en förening som har till syfte att sprida grundläggande kunskaper om kommunismen och som finansieras av stiftelsen Fritt Näringsliv och PR-byrån Hypnosis.

Överintendent Eskil Franck valde aktivt att inte komma eftersom han ansåg att myndigheten skulle skadas av samarbete med en organisation med en ideologisk dagordning. Det var alltså ett aktivt val av chefen för myndigheten. Det ingick inte heller i direktiven till myndigheten vid det tillfället att myndigheten skulle samarbeta med enskilda organisationer. Enligt direktiven skulle samarbetet ske med lärosäten, andra berörda myndigheter och institutioner.

En månad senare beslutade regeringen om tilläggsdirektiv med ett förtydligande att uppdraget även skulle omfatta samarbete med enskilda organisationer.

Även om det vid invigningstillfället hade funnits med i direktiven att samarbete skulle ske med organisationer kan aldrig ett statsråd tala om för en myndighet vilken organisation myndigheten ska samarbeta med. Inte heller kan statsrådet tala om på vilket sätt eller i vilken form samarbetet ska ske. Det är upp till myndigheten att bedöma när, var och hur samarbete ska ske och faktiskt också med vem man ska samarbeta.

Prot. 2007/08:127

12 juni

*Regeringens
beredning av
förslag om
försäljning av
sex bolag och
Gransknings-
betänkande*

*Utbildningsminister
Jan Björklunds
uttalande om att
Forum för levande
historia ska samarbeta
med en organisation
(avsnitt 6.2)*

*Regeringens
beredning av
förslag om
försäljning av
sex bolag och
Gransknings-
betänkande*

*Utbildningsminister
Jan Björklunds
uttalande om att
Forum för levande
historia ska samarbeta
med en organisation
(avsnitt 6.2)*

När statsrådet Björklund mot bakgrund av att chefen för Forum för levande historia valt att avstå från att komma på invigningen säger att de ska sluta tjafsa och börja samarbeta med organisationen Upplysning om kommunismen anser vi att statsrådet går över gränsen.

Eftersom uttalandet inte rörde myndighetsutövande mot enskild eller kommun eller tillämpning av lag kan vi inte säga att statsrådet har brutit mot den bestämmelse som tillförsäkrar myndigheten självständighet, alltså 11 kap. 7 § regeringsformen. Men det kan utan tvivel uppfattas som att statsrådet Björklund har haft för avsikt att påverka myndigheten på ett sätt som inte är acceptabelt. Därför, herr talman, kan vi inte friskriva statsrådet på det sätt majoriteten i utskottet vill göra. Jag står bakom vår reservation, men för tids vinnande avstår jag från att yrka bifall till den.

Anf. 199 MARIANNE BERG (v):

Herr talman! Det blir lite repetition här, kanske, men det skadar väl inte.

Den 1 juli 2003 etablerades myndigheten Forum för levande historia. Myndigheten har till uppgift att främja arbetet med frågor som rör demokrati, tolerans och mänskliga rättigheter. Verksamheten har Förintelsen som sin grund. Man ska stärka människors vilja att på aktivt sätt verka för alla människors lika värde. Arbetet skulle bedrivas i nära kontakt med pågående forskning och andra institutioner verksamma med liknande frågor.

Det är en självklarhet att vi ska belysa brott mot mänskligheten oavsett vilka ismer, trosuppfattningar, länder eller regeringar som har stått bakom brotten. Mänskliga rättigheter och alla människors lika värde är något vi alltid ska kämpa för världen över.

I december 2006 gav alliansregeringen mot bakgrund av regeringsförklaringen och den av riksdagen godkända budgetpropositionen för 2007 Forum för levande historia i uppdrag att också belysa och informera om kommunismens brott mot mänskligheten. Uppdraget skulle genomföras i samråd med lärosäten, forskningsfinansierande myndigheter och andra berörda myndigheter och institutioner. Det är inget konstigt med det.

Samma år, 2006, grundades en förening som förkortas UOK, Upplysning om kommunismen. Föreningens syfte är att sprida grundläggande kunskap om kommunismen, dess brott, ideologi och verkningar samt bidra till vaksamhet inför totalitära och antidemokratiska rörelser. Föreningens verksamhet finansieras dels genom medlemsavgifter, dels genom bidrag från enskilda företag och organisationer. Föreningens största finansörer är stiftelsen Fritt Näringsliv, som bildades 2003 av Svenskt Näringsliv och Näringslivets Fond samt PR-byrån Hypnosis. Det är heller inget konstigt med det.

Nu har jag gett en liten historiebereskrivning, så att de som tittar eller lyssnar ska förstå varför Vänsterpartiet har reserverat sig i detta ärende. Nu kommer jag till själva kärnan.

Utbildningsminister Jan Björklund var den 14 november 2007 på invigning av utställningen *Kriget efter kriget* i Stockholms stadshus. UOK, det vill säga föreningen för Upplysning om kommunismen, var arrangör. Myndigheten Forum för levande historia var inbjuden att delta men

var inte där. Detta retade tydligen upp utbildningsministern så till den milda grad att han som i sitt tidigare yrkesliv som officer pekade med hela handen och sade: Jag har pratat med kulturministern om detta, och vi är helt eniga om att regeringen kräver att de slutar tjafsa och börjar samarbeta.

Det kan han ju tycka, men att styra en myndighet på det här viset är inte acceptabelt. Han har genom detta uttalat sig på ett sätt som enligt min mening definitivt kan uppfattas som att han har haft för avsikt att påverka myndigheten i fråga.

Själv säger utbildningsministern att hans avsikt med uttalandet inte alls var att påverka eller uttala något direktiv till myndigheten Forum för levande historia. Om det nu inte var så, då undrar jag varför det efter hans uttalande inleddes en beredning med inriktningen att förtydliga att myndigheten ska samarbeta även med berörda enskilda organisationer.

Regeringen beslutade därefter den 13 december – alltså en månad efter utbildningsministerns uttalande – att Forum för levande historia ska genomföra sitt uppdrag i nära kontakt med organisationer och föreningar vars verksamhet rör liknande frågor. Innan utbildningsministerns uttalande kom stod det i regleringsbrevet att uppdraget för Forum för levande historia skulle genomföras i samråd med lärosäten, forskningsfinansierande myndigheter samt andra berörda myndigheter och institutioner.

En månad efter att ministern hade pekat med hela handen kom det som han ville få framfört med sitt uttalande in i ett nytt regleringsbrev för Forum för levande historia. Vad som tillkom var att man skulle samarbeta med enskilda organisationer och föreningar. Detta fanns tidigare inte med i regleringsbrevet.

Sluta tjafsa, börja samarbeta, var alltså ett direktiv till Forum för levande historia att just samarbeta, och då i första hand med föreningen Upplysning om kommunismen. Det är enligt Vänsterpartiets mening så att Jan Björklund uttalade sig på ett sätt som utan tvekan kan uppfattas som att han hade för avsikt att försöka påverka myndigheten i fråga.

Herr talman! Jag vill avsluta mitt anförande med de ord jag sade i inledningen. Det är en självklarhet att vi ska belysa brott mot mänskligheten oavsett vilka ismer, trosuppfattningar, länder eller regeringar som har stått bakom brotten. Mänskliga rättigheter och alla människors lika värde är något vi alltid ska kämpa för i världen.

Anf. 200 MIKAEL JOHANSSON (mp):

Herr talman! Det gäller alltså Jan Björklunds uttalande där han säger: Regeringen kräver att man slutar tjafsa och börjar samarbeta. Visst låter det som ett ganska tydligt språkbruk. Med tanke på den debatt vi har haft i tidigare ärenden är detta ovanligt tydligt. Eller är det inte så, kanske?

Visserligen får statsråd uttala sig som de vill i vilken fråga som helst, precis som vi andra medborgare i Sverige. Det är självklarheter. Statsråd utövar sin styrning via de beslut som regeringen tar som kollektiv genom regleringsbrev eller förordningar. Det finns dock ett slags försiktighetsprincip för statsråd. De bör alltså iaktta försiktighet när de uttalar sig, så att det inte uppfattas som myndighetsstyrning.

När Björklund uttalar att regeringen kräver att man slutar tjafsa och börjar samarbeta tycker jag att han har överträtt den gränsen. Han borde ha iakttagit försiktigheten att inte uttala detta.

Prot. 2007/08:127

12 juni

*Regeringens
beredning av
förslag om
försäljning av
sex bolag och
Gransknings-
betänkande*

*Utbildningsminister
Jan Björklunds
uttalande om att
Forum för levande
historia ska samarbeta
med en organisation
(avsnitt 6.2)*

*Regeringens
beredning av
förslag om
försäljning av
sex bolag och
Gransknings-
betänkande*

*Utbildningsminister
Jan Björklunds
uttalande om att
Forum för levande
historia ska samarbeta
med en organisation
(avsnitt 6.2)*

Anf. 201 ANNA BERGKVIST (m):

Herr talman! Den här delen av betänkandet och den här granskningen handlar om statsrådet Jan Björklund och hans uttalande angående Forum för levande historia den 15 november 2007.

Frågan är om det han hade att säga den där dagen är förenligt med regeringsformen 11 kap. 7 §. Det är den bestämmelse i regeringsformen som tillförsäkrar myndigheter självständighet gentemot regeringen i ärenden som rör myndighetsutövning mot enskild eller kommun eller som rör tillämpningen av lag.

Helene Petersson hade ju uppe detta i sitt anförande och var mycket tydlig med att vi helt enkelt inte kan finna att det är där vi kan hänga upp det konstitutionella i den här frågan. Min fråga till Socialdemokraterna är då: Vad är det i det konstitutionella som ni hänger upp den här diskussionen på? Jag kan inte riktigt se det.

Det är ju inte första och med stor sannolikhet inte heller sista gången som vi i KU är satta att granska uttalanden likt detta. Vi har tidigare genom åren slagit fast, liksom vi gör även i andra ärenden i detta betänkande, att statsråd liksom andra medborgare har rätt att yttra sig i olika sammanhang men också bör iaktta särskild försiktighet.

Det är där vi landar i dag i detta ärende. Där har vi landat även i andra ärenden som rör uttalanden i detta betänkande.

Vi har i den aktuella granskningen inte heller den här gången kommit fram till att statsrådet i fråga hade för avsikt att påverka myndigheten på ett otillbörligt sätt.

Helene, Marianne och Mikael har tidigare varit inne på vad de olika organisationerna gör, om det är en myndighet eller en fristående organisation, samt historien. Men jag skulle ändå kort vilja beröra detta för eventuella protokolläsare. Vakter och talmän som lyssnar kanske inte är lika insatta som KU i det här.

Forum för levande historia är alltså en myndighet som har till uppgift att främja arbetet med frågor som rör demokrati, tolerans och mänskliga rättigheter. Verksamheten hade sin utgångspunkt i Förintelsen och jobbade med att stärka människors vilja att aktivt verka för alla människors lika värde.

Arbetet ska bedrivas i nära kontakt med pågående forskning och andra institutioner som är verksamma med liknande frågor. Forum för levande historia inrättades ju efter det att vi hade fattat beslut i både riksdag och regering om det.

Upplysning om kommunismen är en partipolitiskt oberoende förening, som vi har tagit upp tidigare, som också har som syfte att sprida grundläggande kunskaper om demokrati, tolerans och antidemokratiska och totalitära rörelser.

Det är en myndighet och en organisation som har ett fantastiskt bra arbete.

Då ska jag komma in lite på diskussionen om kommunismen och anledningen till att alliansregeringen gav ett ytterligare uppdrag till Forum för levande historia. Jag tror att detta handlar väldigt mycket om att det har framkommit i medierna och i debatten i allmänhet att vi svenskar har en mycket diffus bild av kommunismen och dess historia.

Det visar inte minst en undersökning som Demoskop genomförde förrförra året, tror jag, bland gymnasieungdomar.

Kommunismen är inte heller bara en del av historien, utan många människor tvingas fortfarande leva i ofrihet i kommunistiska diktaturer världen över utan möjlighet att själva bestämma över sina liv.

Alliansregeringen ansåg därför att det var mycket viktigt att se till att sprida information om kommunismen och dess verkningar på samma sätt som Forum för levande historia tidigare mycket framgångsrikt hade arbetat med nazismen.

Den 21 december 2006 gav regeringen därför mot bakgrund av regeringsförklaringen och riksdagens godkännande av budgetpropositionen för 2007 Forum för levande historia i uppdrag att även belysa och informera om kommunismens brott mot mänskligheten.

Uppdraget skulle då genomföras i samråd med lärosäten och forskningsfinansierade myndigheter samt andra berörda myndigheter och institutioner.

Den 14 november, dagen innan uttalandet från statsrådet Jan Björklund kom, var invigningen av utställningen *Kriget om kriget* i Stockholms stadshus som anordnades av Upplysning om kommunismen.

Utställningen skildrade den litauiska gerillakampen mot den sovjetiska ockupationen under andra världskriget. Litauens president och utbildningsminister Jan Björklund fanns med bland invigningstalarna.

Forum för levande historia var inbjudet att delta vid invigningen men valde att inte göra detta.

Överintendenten Eskil Franck hade, i alla fall enligt medierna, talat om att han ville slå vakt om myndighetens självständighet och menade att den skulle skadas av samarbete med en enskild organisation med en ideologisk dagordning.

Det var i detta sammanhang som Jan Björklund sade: Jag har pratat med kulturministern om detta, och vi är helt eniga om att regeringen kräver att de slutar tjafsa och börjar samarbeta.

Jan Björklund bekräftar också detta i ett svar på en skriftlig fråga från KU. Citatet är alltså korrekt återgivet, men det ska ses mot bakgrund av att det för regeringen framstod som en given utgångspunkt att Forum för levande historia, vid genomförandet av uppdraget, skulle ha ett brett samarbete med berörda organ i sitt arbete, däribland myndigheter samt institutioner och organisationer av betydelse i sammanhanget.

I samband med den här diskussionen var det en diskussion och tveksamhet kring myndighetens uppdrag och vilka myndigheten skulle samarbeta med. Mot denna bakgrund inleddes en beredning med inriktningen att förtydliga att myndigheten även ska samarbeta med berörda enskilda organisationer.

Regeringen beslutade därefter, den 13 december, att myndigheten skulle genomföra sitt uppdrag i nära kontakt med organisationer och föreningar vars verksamhet rör liknande frågor. Det är ett naturligt sätt att arbeta, kan man tycka.

Utskottet har, som jag tidigare sade, framhållit att statsråd bör iaktta viss försiktighet så att ett uttalande av enskilt statsråd inte riskerar att uppfattas som ett direktiv till en myndighet.

Direktiv ska meddelas kollektivt av regeringen, exempelvis i form av regleringsbrev. Försiktighetsprincipen gäller självfallet även i detta fall. Förutom det föranleder detta inget uttalande från utskottet.

Prot. 2007/08:127

12 juni

*Regeringens
beredning av
förslag om
försäljning av
sex bolag och
Gransknings-
betänkande*

*Utbildningsminister
Jan Björklunds
uttalande om att
Forum för levande
historia ska samarbeta
med en organisation
(avsnitt 6.2)*

Man kan därför säga att jag håller med utskottsminoriteten i deras reservation ända fram till sista meningen då jag anser att de inte längre håller sig till vare sig KU:s praxis som vi har haft tidigare när det gäller uttalanden eller den konstitutionella stringens som vi är satta att upprätthålla oavsett färg på regering.

Det är både min och majoriteten i utskottets mening att statsrådets avsikt med uttalandet inte har varit att uttala något direktiv till Forum för levande historia. Uttalandet är i stället att se som ett inlägg i den allmänna debatt som följde med anledning av den diskussion och tveksamhet som uppstått angående myndighetens uppdrag.

Anf. 202 MARIANNE BERG (v) replik:

Herr talman! Jag har några korta frågor till Anna.

Anna Bergkvist! Ni i alliansen tycker ju inte att detta är märkligt över huvud taget. Men tycker du ändå inte att det är lite märkligt att man en månad efter utbildningsministerns uttalande – sluta tjafsa, börja samarbeta – skriver ett nytt regleringsbrev som just innehåller det som utbildningsministern ville ha fram, det vill säga att arbetet även ska ske med enskilda organisationer, enskilda föreningar, som inte stod med tidigare? Är inte det lite märkligt?

Anf. 203 ANNA BERGKVIST (m) replik:

Herr talman! Vad jag kan tycka är märkligt i sådana fall är väl att det inte faller sig naturligt att man samarbetar med de organisationer som har samma viljeinriktning och demokratiska grund och jobbar på ungefär samma sätt.

När det däremot gäller regeringens arbete och Jan Björklunds uttalande har jag svårt att säga vad som är hönan och ägget.

Under den här tiden pågick det en diskussion om vilka myndigheter ska samarbeta med och vilka de inte ska samarbeta med eller, rättare sagt, vad som står och vad som inte står.

För mig är det svårt att avgöra huruvida den här diskussionen hade pågått under en längre tid och om själva uttalandet från Jan Björklunds sida var ett inlägg i den debatt som hade pågått under en längre tid eller huruvida detta var början till det direktiv som sedermera kom. Enligt mig finns det i alla fall ingenting i regeringsformen som skulle säga att Jan Björklund har handlat på ett felaktigt sätt, där man konstitutionellt kan hänga upp det och ge honom pisk på fingrarna.

Anf. 204 MARIANNE BERG (v) replik:

Herr talman! Alla former av samarbete är bra. Det har jag inte sagt något om över huvud taget. Speciellt när det gäller brott mot mänskligheten är det bra att det lyfts fram olika ismer, trosuppfattningar, länder, religioner och så vidare. Det har jag också sagt tidigare. Det är jättebra.

Men att man i utskottets ställningstagande skriver så mesigt i detta ärende har jag svårt att förstå, att statsrådet liksom andra människor har rätt att yttra sig. Det är klart att han har. Men när man går in och pekar med hela handen anser jag att det är ett klart direktiv. Det tycker jag att det finns belägg för när regeringen efter en månad gick in och ändrade i regleringsbrevet och tog upp just det som utbildningsministern menade.

Anf. 205 ANNA BERGKVIST (m) replik:

Herr talman! Huruvida det är mesigt eller inte att skriva det vi har gjort i vårt ställningstagande får stå för dig. Ni har nämligen också skrivit det i er reservation, precis samma sak: Utskottet har tidigare framhållit att ett statsråd liksom andra medborgare har rätt att yttra sig i olika sammanhang men också bör iaktta särskild försiktighet i vissa avseenden.

Det står i reservationen.

(MARIANNE BERG (v): Det står nog lite mer också.)

Ja, det gör det. Absolut. Det var den meningen jag inte höll med om. Det är där vi viker av. Jag säger att det inte finns något konstitutionellt att hänga upp den här reservationen på. Helene Petersson nämnde det tidigare, och jag vill hålla med henne. Det finns inget konstitutionellt att hänga upp detta på.

Däremot kan man diskutera varför ni väljer att lägga ribban anorlunda i detta fall än till exempel dåvarande utskottsmajoriteten valde att göra när vi gjorde ett granskningsbetänkande 2003, då det var Jan O Karlsson som var föremål för det – för att inte tala om Vaxholmsfrågan nu i detta betänkande. Där är det också fråga om uttalanden.

Vi väljer att lägga ribban på samma nivå och säger att i de här fallen har det inte varit fråga om att man bryter mot regeringsformen. Ni väljer att just i detta fall, när det är Jan Björklund och när det handlar om upplösning om kommunismen, sätta att man har trätt över gränsen, inte annars.

Anf. 206 HELENE PETERSSON i Stockaryd (s) replik:

Herr talman! Det sista Anna Bergkvist sade var ju väldigt intressant. Har man en skrivning kör man det på alla ärenden oavsett vad som sägs. Så kan vi väl knappast resonera.

Nej, 11 kap. 7 § som rör myndighetsutövning mot enskild, mot kommun eller lag kan vi inte hänga upp det på. Men en myndighets fristående har också en annan dimension. Det har vi påpekat i flera andra KU-betänkanden. En myndighet kan bli beordrad att lämna in ett remissvar, men man kan aldrig från regeringen tala om vad som ska stå i remissvaret. Man kan beordra en myndighet att samarbeta med enskilda organisationer men inte med denna specifika organisation.

Här tycker vi att ni friskriver statsrådet alltför mycket. Vi började samtidigt, men det finns en kläm.

Jag har gått tillbaka och tittat lite på olika granskningar. 2004/05 ansåg den borgerliga majoriteten att det före detta statsrådet Baylan uttalade sig angående en rapport från Skolverket så att det skulle kunna uppfattas som ett direktiv.

Det var ingen myndighetsutövning mot enskild. Det var ingen myndighetsutövning mot en kommun. Det var ingen myndighetsutövning gällande lag. Men då tyckte den borgerliga majoriteten att det var något som man skulle kritisera.

Tittar jag på vad vi har varit eniga om finns det väldigt mycket där vi faktiskt har skrivit att statsrådet hade kunnat avstå, har kunnat noga överväga sina uttalanden eller skulle iaktta särskild försiktighet så att inte uttalanden kan misstolkas. Men ingenting av detta väljer den borgerliga

Prot. 2007/08:127

12 juni

*Regeringens
beredning av
förslag om
försäljning av
sex bolag och
Gransknings-
betänkande*

*Utbildningsminister
Jan Björklunds
uttalande om att
Forum för levande
historia ska samarbeta
med en organisation
(avsnitt 6.2)*

*Regeringens
beredning av
förslag om
försäljning av
sex bolag och
Gransknings-
betänkande*

*Utbildningsminister
Jan Björklunds
uttalande om att
Forum för levande
historia ska samarbeta
med en organisation
(avsnitt 6.2)*

majoriteten att skriva. Era statsråd är vita som snö, och det är bara att generellt säga att man ska iakttä försiktighet.

Anf. 207 ANNA BERGKVIST (m) replik:

Herr talman! För att börja där Helene Petersson också började: Jag menar inte alls att man ska köra samma skrivning rätt över oavsett vad. Jag säger att man ska ha samma måttstock när det gäller olika bedömningar och inte bedöma den ena hårdare än den andra.

Våra ministrar är inte alls vita som snö. Det tror jag inte alls. Den dag när de verkligen träder över gränsen, som jag inte tycker att Jan Björklund har gjort i det här fallet, kommer de också att få pisk på fingrarna. Det ser vi exempel på i detta betänkande när vi tycker att saker och ting har gått för långt. Då visar vi också på det.

Men du sade det själv, 11 kap. 7 § regeringsformen går det inte att hänga upp det på. Man kan tycka att det var lämpligt eller mindre lämpligt, men det är inte det vi har att bedöma i konstitutionsutskottet.

Har han brutit mot något i regeringsformen eller liknande, eller har han inte gjort det? Vi kan inte anse att så är fallet. Det ska anses vara ett inlägg i debatten som han liksom alla andra har rätt att göra, men med viss försiktighet, självfallet.

Anf. 208 HELENE PETERSSON i Stockaryd (s) replik:

Herr talman! Då vill jag fråga Anna Bergkvist: Var går gränsen för när ett uttalande kan anses som otillbörlig påverkan? Och varför gjordes den bedömningen från den borgerliga minoriteten vid det tillfälle då Ibrahim Baylan fick detta på sig från er? Det var varken 11 kap. 7 § eller något annat konstitutionellt. Men ändå var den borgerliga minoriteten då väldigt noga med att säga att det var en grav anklagelse.

Anf. 209 ANNA BERGKVIST (m) replik:

Herr talman! Var gränsen går kan jag inte säga förrän jag har papperet framför mig där vi har en tydlig gräns. Det är något som man får bedöma från fall till fall, givetvis. Jag tyckte till exempel inte att i fallet när vår före detta justitieminister Thomas Bodström uttalade att han ägnade halva sin tid åt att styra polisen det skulle vara ett ministerstyre. Det är ett av de ärenden som har varit uppe.

Men det finns säkerligen anledning att ge kritik i vissa fall. Det fall som du tog upp nu var jag tyvärr inte påläst på, men det är mycket möjligt att den borgerliga minoriteten då hade rätt. Det är också mycket möjligt att de inte höll den konstitutionella stringens och var uppe på den ribba som jag tycker att vi ska hålla. Det är mycket möjligt.

Anf. 210 ANNIE JOHANSSON (c):

Herr talman! Nu går vi verkligen in i andra andningen så här på kvällskvisten efter åtta timmars uppfriskande debatt. Jag vill så här i inledningen varmt understryka det som Anna Bergkvist lyfte fram i sitt anförande.

Det finns vissa saker som är viktiga att slå fast. Forum för levande historia är en myndighet. Det är en myndighet som ska bedriva sitt arbete i nära kontakt med pågående forskning och institutioner verksamma i liknande frågor. Sedan starten 2003 har utgångspunkten varit Förintelsen och nazismens oerhörda brott mot mänskligheten. Alliansregeringen gav myndigheten i december 2007 ett utvidgat uppdrag att även belysa och informera om kommunismens oerhörda brott mot mänskligheten.

Många av oss som är här inne eller som följer debatten på annat håll kan säkert dra sig till minnes vårens informationsinsatser, inte minst de gedigna seminarier och skrifter som har tagits fram.

Granskningstemat för anmälningen rör om statsrådet Jan Björklund genom ett uttalande som gjordes vid utställningen *Kriget om kriget* i november 2007 har styrt myndigheten Forum för levande historia. Konstitutionsutskottets majoritet finner att så inte är fallet.

Statsråd ska hålla sig försiktiga i sina uttalanden så att uttalandena inte uppfattas som direktiv till en myndighet. I det aktuella fallet beslutade regeringen kollektivt om ett regleringsbrev om samarbete med andra organisationer i december 2007. Den svenska konstitutionella ordningen innebär att statsråd inte kan agera på egen hand, utan att beslut och riktlinjer tas av regeringen kollektivt enligt 7 kap. 4 § regeringsformen. Ett enskilt statsråd har för tydlighetens skull inte konstitutionell rätt att ensam befalla över myndigheter.

Det är också inledningsvis viktigt att betona myndigheters följsamhet av regeringsdirektiv och föreskrifter enligt 11 kap. 6 § regeringsformen. Det är också viktigt att trycka på den auktoritet och integritet myndighetscheferna besitter, särskilt när vi i konstitutionsutskottet ska göra bedömningen om hur ett uttalande varit förenligt med regeringsformen eller inte och hur myndigheten uppfattar ett eventuellt uttalande.

Det är således 11 kap. 7 § regeringsformen som är central i detta ärende, det vill säga har statsrådet avsiktligt påverkat myndigheten otillbörligt?

Herr talman! Vad har vi sagt tidigare? Konstitutionsutskottets granskning vad gäller olika former av uttalanden från statsråd och eventuell styrning har genom åren kommit att bli oändligt många spaltmeter. Dessvärre resulterar det aldrig i en kioskvältare och fungerar heller inte som kvällslektyr för oss riksdagsledamöter, som fortsätter att göra anmälningar på givet tema. Under de granskningar jag varit med om dessa två år har vi behandlat frågan ett flertal gånger, oftast med givet resultat i stil med "statsråd har också yttrandefrihet".

Under föregående riksmöte, det vill säga 2006/07, gjordes en översiktlig genomgång av konstitutionsutskottets granskning av uttalanden från 1991 till och med 2006. Den centrala frågan har varit om uttalandet varit ägnat att påverka förvaltningsmyndigheters grundlagsreglerade självständighet. Har det verkligen varit statsrådets avsikt att påverka myndighetsutövning mot enskild eller mot kommun eller att påverka myndighetens tillämpning av lagen?

Prot. 2007/08:127

12 juni

*Regeringens
beredning av
förslag om
försäljning av
sex bolag och
Gransknings-
betänkande*

*Utbildningsminister
Jan Björklunds
uttalande om att
Forum för levande
historia ska samarbeta
med en organisation
(avsnitt 6.2)*

*Regeringens
beredning av
förslag om
försäljning av
sex bolag och
Gransknings-
betänkande*

*Utbildningsminister
Jan Björklunds
uttalande om att
Forum för levande
historia ska samarbeta
med en organisation
(avsnitt 6.2)*

*F.d. statsrådet
Leif Pagrotsky
hantering av sänd-
ningstillstånden för
digital-tv (avsnitt 6.3)*

Sammanfattningsvis finns det återkommande meningar i KU:s ställningstaganden:

1. Självfallet har statsråd i likhet med alla andra medborgare rätt att göra uttalanden av olika slag och i olika sammanhang.
2. Det krävs viss återhållsamhet och försiktighet från statsråds sida.
3. Statsrådets avsikt med uttalandet är av stor betydelse.
4. Myndighetens uppfattning av uttalandet är likaledes av stor betydelse.

Herr talman! Jag kan konstatera att majoriteten i KU följer tidigare praxis vad gäller uttalanden av statsråd. Konstitutionsutskottet ska hålla sig till given praxis och inte vara en sandlåda för partipolitiska pekfinger. Därför tycker jag inte att Björklund trampade över sina konstitutionella ramar, och därför skulle jag också vilja avsluta med att läsa upp det ställningstagande som utskottets majoritet har kommit fram till: "Utskottet har tidigare framhållit att statsråd bör iakta viss försiktighet så att ett uttalande av ett enskilt statsråd inte riskerar att uppfattas som direktiv till en myndighet. Sådana ska meddelas kollektivt av regeringen, exempelvis i form av regleringsbrev. Granskningen föranleder inte något annat uttalande av utskottet."

Därmed yrkar jag på godkännande av utskottets anmälan.

*F.d. statsrådet Leif Pagrotsky
hantering av sändningstillstånden för
digital-tv (avsnitt 6.3)*

Anf. 211 HELENE PETERSSON i Stockaryd (s):

Herr talman! Det var ett stort beslut riksdagen fattade vid riksmötet 1996/97, då riksdagen beslöt att Sverige skulle gå över från analoga till digitala tv-sändningar. Det fanns många fördelar. Kostnaderna för programföretagen blev lägre eftersom man slapp sända både analogt och digitalt. Det skapades mer utrymme för fler programtjänster, vilket innebar ett större och bredare utbud för konsumenterna med både fler fria tv-kanaler och möjlighet att genom marknätet få tillgång till ett antal betal-kanaler, så kallade krypterade kanaler.

Eftersom den totala genomgången skulle vara genomförd den 1 februari 2008 fanns behov av att ge sändningstillstånd för en övergångsperiod av två år, 2006 och 2007, enligt det dåvarande regelverket. Det fanns nu mer utrymme i marknätet, vilket innebar att fler kanaler än tidigare kunde få sändningstillstånd. Dåvarande regelverk gav också utrymme för regeringen att förena tillstånd med villkor om att sända okrypterat – alltså gratis och fritt för konsumenterna.

Detta klargjorde regeringen i sitt beslut den 8 september 2005. Vi gav Radio- och TV-verket i uppdrag att även ange vilka företag som avsåg att sända okrypterat.

Detta var i linje med riksdagens beslut, där det från alla partier som stod bakom beslutet, alltså även Centerpartiet och Kristdemokraterna, betonades mervärdet för konsumenterna i form av fler kanaler och en vinn-vinn-situation för både marknaden och konsumenterna eftersom det fanns utrymme för fler programbolag att få sändningstillstånd.

KU behandlade frågan om sändningsvillkor och tillgänglighet i det digitala nätet den 28 maj 2003. KU var inte helt nöjt med regeringens förslag och tillkännagav för regeringen att regeringen skulle återkomma till riksdagen med förslag i bland annat krypteringsfrågan och riktlinjer för tillståndsgivning. Regeringen hörsammade ganska omgående riksdagens tillkännagivande och beslutade den 21 augusti 2003 om tilläggsdirektiv till den pågående utredningen, Radio- och tv-lagsutredningen.

Därför tycker vi från Socialdemokraterna att det är en märklig skrivning som majoriteten har i utskottets ställningstagande när majoriteten påtalar vikten av att regeringen ska hörsamma riksdagens tillkännagivande. Det kan lätt tolkas som att regeringen inte har gjort detta. Men snabbare än så här, från maj till augusti, kan man väl knappast begära att ett tillkännagivande ska hörsammas?

I detta ärende kan vi heller inte anse att statsrådet Pagrotsky gick utöver vad han fick uttala sig om när han i ett pressmeddelande, efter att regeringen fattat sitt beslut, gör sitt uttalande om bredare utbud och fler gratiskanaler. Detta låg i linje med både riksdagens intentioner och regeringens beslut. Inte heller kan före detta statsrådets pressmeddelande när Radio- och TV-verket lägger sitt förslag till regeringen om vilka verket anser ska få sändningstillstånd, eller pressmeddelandet när regeringen har fattat sitt beslut om vilka som har fått tillstånd, sägas gå utöver vad då gällande regelverk eller regeringsbeslut omfattade.

Det är ju det då gällande regelverket som vi i KU måste utgå ifrån när vi nu, snart tre år efter att pressmeddelandena gått ut, gör vår granskning. Statsrådet följde gällande regelverk. Han uttalade sig efter att regeringen hade fattat sina beslut, och uttalandena låg i linje med vad både regering och riksdag uttalat och vad regelverket tillät.

Därför kan vi inte i detta ärende, herr talman, ställa upp på majoritetens ställningstagande. Vi står bakom vår reservation men avstår från att yrka bifall till den för tids vinnande.

Anf. 212 BJÖRN LEIVIK (m):

Herr talman! Vi börjar väl bli varma i kläderna nu och har kommit in i andra andningen, som Annie så korrekt påpekade. Vi kan egentligen hålla på hur länge som helst! Men det är klart att jag kan tänka mig att ledamöterna vill sluta i rimlig tid, och hänger det på mig, herr talman, kommer vi att kunna avsluta med en kvällsfika. Om det blir en nattmacka kommer snarare att bero på om Mauricio kommer att reta upp några på vänsterkanten eller ej.

Som tidigare påtalats av bland annat Per Bill är utskottets uppgift att främst granska ur ett konstitutionellt och administrativt perspektiv och inte ett politiskt. Det ärende vi nu behandlar handlar om huruvida Leif Pagrotsky, vid denna tidpunkt kulturminister, agerat utifrån kraven på saklighet och opartiskhet vid hanteringen av sändningstillstånd. Det utskottet granskat är om uttalanden av dåvarande ministern gått längre än vad som uttrycks i regeringsbeslutet och om uttalandena uppfattades som direktiv till den handläggande myndigheten.

En majoritet av utskottets ledamöter anser att ministrarnas uttalande gick utöver regeringsbeslutet. Som grund för denna ståndpunkt hänvisar utskottet till bland annat pressmeddelande från den 21 november 2005

Prot. 2007/08:127

12 juni

*Regeringens
beredning av
förslag om
försäljning av
sex bolag och
Gransknings-
betänkande*

*F.d. statsrådet
Leif Pagrotsky
hantering av sänd-
ningstillstånden för
digital-tv (avsnitt 6.3)*

där statsrådet meddelar att han ska prioritera gratiskanaler, en inriktning han gett uttryck för tidigare.

Herr talman! Jag medger gärna att gränsen mellan vad som kan uppfattas som direktiv till en myndighet och ett allmänt uttalande om viljeinriktning ibland är hårfin. Regeringskansliet anser att uttalandet av dåvarande statsrådet Pagrotsky avsåg kommande beslut om sändningstillstånd, vilket också Helene Petersson påpekar, och således ej torde ha påverkat Radio- och TV-verket eller något av de sökande programföretagen.

Utskottet kan inte belägga att statsrådets uttalande påverkat myndigheten eller fått företagen att agera på ett speciellt sätt för att uppnå fördelar. Utskottet noterar dock att i det aktuella regeringsbeslutet anges att Radio- och TV-verket ska ange vilka företag som har för avsikt att sända okrypterat. När verket den 21 november 2005 lämnade sitt förslag till regeringen om vilka ytterligare programföretag som borde få tillstånd att sända i det digitala marknätet angavs fyra frikanaler och sex betalkanaler. Regeringen tog sedan beslut om att ge tillstånd till fyra frikanaler och tre betalkanaler.

Utskottet noterar också att Dagens Nyheter publicerade en artikel där man påstod att de kommersiella TV 6 och TV 7 var exempel på kanaler som fått sina tillstånd mot att de sände gratis.

Herr talman! Utskottet vill genom sitt ställningstagande påtala vikten av att statsråd bör iaktta viss försiktighet så att uttalanden inte riskerar att uppfattas som direktiv till en myndighet. Direktiv ska alltid meddelas kollektivt av regeringen. Ett uttalande får inte heller leda till att en beslutsprocess utåt uppfattas på annat sätt än vad det faktiska beslutet innebär.

Herr talman! Jag yrkar på godkännande av konstitutionsutskottets anmälan.

Anf. 213 INGVAR SVENSSON (kd):

Herr talman! Jag ska försöka att inte bli alltför långrandig.

Grunden för anmälan är att vi var fem partier som gjorde en överenskommelse 2003 eftersom vi ville avvisa regeringens proposition som bland annat innehöll krav på ett utökat fri-tv-tänkande. Då var vi överens om att – det var faktiskt Göran Magnusson som föreslog det – principen skulle vara att programbolagen själva avgjorde om de var fri-tv- eller betalkanaler.

Nu granskar vi ju inte överenskommelsen mellan partierna utan vad som sedan skrivits och sagts i olika sammanhang utifrån regelverket. Då kan man konstatera att principen tog sig uttryck i att vi skickade frågan om kryptering eller icke-kryptering tillbaka till regeringen. Vi ville helt enkelt att regeringen skulle återkomma till riksdagen i denna fråga. Men man hade inte återkommit till riksdagen i det här aktuella fallet. I den meningen hade man inte, innan man intog inriktningen om fri-tv, fullföljt riksdagens krav i den delen. Det är bara att notera att så är fallet.

Nu har ju tillkännagivanden ingen rättslig grund. Det är fråga om allmänna önskemål, och KU har sagt hur man ska hantera detta även om man inte delar riksdagens uppfattning när det gäller tillkännagivandet. Det är alltså den delen.

När det sedan gäller beslutet och hanteringen i det sammanhanget sades det i själva beslutet till Radio- och TV-verket att man skulle särredovisa om det skulle vara betal-tv eller fri-tv, men det sades ingenting om att man skulle gynna en viss grupp, till exempel fri-tv. Det framgick däremot av pressmeddelandet. Det var också så det uppfattades av marknaden. Jag har kollat detta med åtminstone en aktör, och de hade uppfattat det just på det sättet, och som det förmodligen också var ämnat att uppfattas.

Om regeringen i beslutet till Radio- och TV-verket lagt in att man skulle gynna fri-tv-kanaler hade jag inte behövt stå här och orda så mycket om denna fråga. Men nu gjorde man inte det. Här anvisade utbildnings- och kulturministern ett slags gräddfil för fri-tv-kanalerna. Samtidigt som jag funderade på den här frågan läste jag Thomas Bull i *Offentlighetsprincipen*, som handlar om just kraven på saklighet och opartiskhet. Jag förstod då att när det gäller opartiskhet handlar det om hur det uppfattas utåt.

Det är anledningen till att vi lugnt bara konstaterar att utbildnings- och kulturministern gick utöver beslutet i sitt pressmeddelande. Dessutom bekräftade han senare att han hade den inriktningen, trots att det av beslutet till Radio- och TV-verket inte framgick att det skulle finnas sådana gräddfiler. Det är ett enkelt konstaterande majoriteten gör i den delen.

Anf. 214 HELENE PETERSSON i Stockaryd (s) replik:

Herr talman! Betyder det något, Ingvar Svensson, att regelverket tillät att ställa villkor? I riksdagen sades vid flera tillfällen under debatten att det var ett sätt att markera mervärdet för konsumenten och att konsumenten också skulle vara motiverad men att det även var viktigt att nischkanalerna fick plats och möjlighet att ta betalt och teckna abonnemang. Så sade Ingvar Svensson i debatten. Jag har läst protokollet.

Jag kan inte tänka mig att det fanns någon som kunde misstolka att i det utrymme som gavs fanns ett mervärde för marknaden, vilket det också blev, för det kom in krypterade betalkanaler i marknätet, något som inte hade funnits tidigare. Det fanns frikanaler, ett ökat antal sådana.

Men anmälan, Ingvar Svensson, kommer tre år efter pressmeddelandena. Jag är väldigt nyfiken på om det var debattartikeln i tidningen som fick Ingvar Svensson att skriva anmälan. Ingvar Svensson hade ju varit med på hela resan och med all säkerhet sett pressmeddelandena för tre år sedan och skulle mycket väl ha kunnat reagera då. Eller handlar det om den proposition från i höstas som är en följd av detta och som den nu sittande regeringen antagit? Som det står i artikeln är det två kanaler som i dag riskerar att bli betalkanaler för konsumenten; därmed får konsumenten betala dyra pengar. Är det orsaken till att det kommer in en anmälan tre år efteråt? Det är jag mycket nyfiken på.

Anf. 215 INGVAR SVENSSON (kd) replik:

Herr talman! Det är intressant att Helene Petersson är nyfiken på mina funderingar.

Låt mig säga beträffande min argumentering om digital-tv-propositionen, som vi i stora delar återförvisade till regeringen, att just den här delen var ett argument mot det fri-tv-tänkande som regeringen hade i

Prot. 2007/08:127

12 juni

*Regeringens
beredning av
förslag om
försäljning av
sex bolag och
Gransknings-
betänkande*

*F.d. statsrådet
Leif Pagrotskys
hantering av sänd-
ningstillstånden för
digital-tv (avsnitt 6.3)*

propositionen. Jag minns mycket väl att det var på det sättet. Det var ambitionen bakom detta, om man nu vill veta hur jag funderade i de sammanhangen.

Det första pressmeddelandet, det som kom i september 2005, undgick mig. Däremot funderade jag när regeringsbeslutet sedan kom 2006. Det som fick mig att göra anmälan – om man nu vill veta mina funderingar – var artikeln i Dagens Nyheter; det var ingen debattartikel utan en nyhetsartikel i tidningens kulturdelt. Då tog jag kontakt med ett av de bolag som fick en fri-tv-kanal och frågade hur de hade uppfattat situationen. De hade uppfattat den just så, alltså att det skulle finnas en gräddfil för dem med fri-tv.

Rättsläget var klart. Om regeringen då sagt att Radio- och TV-verket skulle gynna fri-tv-kanaler hade jag inte haft mycket att anmäla, men nu gjorde man inte det. Man sade att man skulle fördela och redovisa en särfördelning på fri-tv- och betalkanaler. Däremot sade man inte i beslutet till Radio- och TV-verket att det skulle finnas en gräddfil för fri-tv-kanaler. Det är det vi hänger upp oss på. Här gick ministern utöver vad instruktionen var till Radio- och TV-verket. Svårare än så är det inte.

Anf. 216 HELENE PETERSSON i Stockaryd (s) replik:

Herr talman! Men han skriver: Jag tar initiativ för att få fram fler gratiskanaler.

Givetvis fanns det ett utrymme. Regeringen tog ett initiativ för att göra något av utrymmet och skapa möjlighet för fler kanaler att få sändningstillstånd, både krypterade, som Ingvar Svensson talade väldigt varmt för i debatten – nischkanalerna fick inte påverkas och bli ”sido-steppade” – och gratiskanaler. Regelverket tillät att man ställde villkor. Radio- och TV-verket fick ett tydligt uppdrag att redovisa vilka kanaler som hade tänkt att sända krypterat och vilka som hade tänkt att sända gratis.

Nu var det också så att det inte bara var gratiskanaler som fick utrymme. Det var både krypterade kanaler och gratiskanaler. Därför kan vi inte anse att det var på detta sätt enligt då gällande regelverk. Hade det varit nu gällande regelverk hade det varit något helt annat. Nu fungerar det inte alls på det viset. Men då fanns det möjligheter att ställa villkor.

Anf. 217 INGVAR SVENSSON (kd) replik:

Herr talman! Helene Petersson hör inte vad jag säger. Jag sade att regelverket hade tillåtit att man gjort en särbehandling av fri-tv i beslutet till Radio- och TV-verket. Men det gjorde inte regeringen, utan man lade detta som ett neutralt beslut till Radio- och TV-verket. Det stod inte att man skulle gynna fri-tv-kanalerna. Men det är det som framgår av pressmeddelandet och uttalandet från kulturministern i samband med uppdraget. Det bekräftas sedan i två omgångar. Vi hänvisar till Radio- och TV-verkets beslut som sedan kom. Kulturministern bekräftade sin inställning ytterligare när resultatet kom.

Det är den biten. Om nu regeringen hade ambitionen att man skulle prioritera fri-tv-kanalerna, och det hade man rätt till, skulle det också ligga i beslutet, inte utanför. Så enkelt är det.

Anf. 218 MORGAN JOHANSSON (s):

Herr talman! Vi är framme vid den näst sista deldebatten under den här långa dagen när det gäller KU:s granskningsbetänkanden. Nu gäller det statsministerns ansvar för krisberedskapen i Regeringskansliet. Den frågan är för övrigt uppe till allmän diskussion på annat sätt just i dag. Jag har läst en tidningsartikel i dag där Riksrevisionen, som vi har pratat mycket om i dag i andra sammanhang, kraftigt kritiserar regeringen för bristande ledarskap när det handlar om krisberedskapen.

”Bristerna är allvarliga och i samband med en omfattande samhällskris kan de få förödande konsekvenser för medborgarnas liv och hälsa samt samhällets vitala funktioner”, skriver Riksrevisionen i dag. Det är en fråga som vi säkert lär få anledning att återkomma till ett antal gånger i riksdagen de kommande åren, ser jag framför mig.

Denna granskning handlar om kvällen den 23 oktober förra året, när statsministerns statssekreterare Ulrica Schenström påträffades och fotograferades kraftigt berusad på en krog. Det hade väl inte varit så mycket att säga om det ifall det bara hade varit det. Alla har rätt till ett privatliv, och alla har som statssekreterare, kanske till och med som statsråd, rätt att slå sig lösa och festa till det lite. Vi är inga tråkmånsar på det sättet. Hade det bara varit en festkväll på krogen hade det här aldrig blivit en fråga för oss.

Men nu visade det sig att Ulrica Schenström hade jouren den kvällen i Regeringskansliets krisberedskapsorganisation. Då kommer saken i ett helt annat läge. När det sedan visade sig hur mycket Schenström hade druckit blev situationen omöjlig. Hon fick lämna sin tjänst i höstas.

Då uppkommer frågorna kring hur krisberedskapen egentligen ser ut i Regeringskansliet. Då uppkommer frågan om statsministern hade ansvar för det. Då uppkommer frågan hur det egentligen går till på Statsrådsberedningen nu för tiden, när man utser folk till viktiga poster och försäkrar sig om att de som får posterna och ansvaret också känner till sitt ansvar och är medvetna om det.

Men först några frågor om Ulrica Schenströms roll i krisorganisationen, om statsministerns statssekreterares roll i krisorganisationen.

Statsrådsberedningen leder och fördelar arbetet i Regeringskansliet. Till exempel klagar man vilka ansvarsområden som departementen har. Statssekreteraren i Statsrådsberedningen leder och fördelar arbetet i Statsrådsberedningen. Statssekreteraren i Statsrådsberedningen har alltså en central funktion för hur hela Regeringskansliet fungerar. Den funktionen har hon också i en krisorganisation i ett krisläge. Det är en helt central roll. I ett sådant läge ska dessutom denna statssekreterare kunna leda en statssekreterargrupp som i ett krisläge kan komma att bli ytterst operativ för att försöka hantera en kris.

Och glöm inte att vi faktiskt har haft sådana kriser. Jag tänker inte bara på tsunamin. Det är den som vi kanske tänker på närmast. Men vi har haft ett utrikesministermord och ett statsministermord. De är också exempel på kriser där det skulle ha kunnat visa sig vara betydligt värre saker som var på väg än bara själva mordet, kanske också ett led i en

*Regeringens
beredning av
förslag om
försäljning av
sex bolag och
Gransknings-
betänkande*

*Statsminister Fredrik
Reinfeldts ansvar för
krishanteringen i
Statsrådsberedningen
(avsnitt 7.1)*

större terroristattack. I ett sådant läge prövas också Regeringskansliets krisorganisation.

Frågeställningen här och statssekreterarens roll i de här lägena är det som vi har tittat på. Den statssekreterare som har jouren i sådana här lägen ska alltså kunna rycka in för att leda och fördela arbetet i ett krisläge. Då får man inte vara full. Så enkelt är det.

Statsministern försökte i sina svar till oss tona ned hennes roll. Han sade att ansvaret inte ligger på en enda person. Underförstått: Därför gjorde det inte så mycket om hon var berusad på jouren. Det fanns andra som kanske kunde sköta hennes arbete i stället.

Det är för det första fel i sak. Statssekreteraren har en central roll i en kris. Det hävdades inte minst från borgerligt håll i samband med tsunamigranskningen, där man tittade speciellt på Lars Danielsson. Samma måttstock måste gälla här.

För det andra är det säkert väldigt egendomligt för landets alla andra jourhavande yrkesgrupper att höra att det inte behöver vara så allvarligt om man är full under jouren. Om man är läkare och är full under jouren är det inte så farligt, för det finns ju andra läkare som kan jobba i stället. Om man är brandman och är full under jouren är det inte så farligt; det finns säkert andra som kan kallas in i stället. Statsministerns resonemang att man bara kan överlåta uppgifterna till någon annan är knepigt.

Det blev inte bättre, tycker jag, när Ulrica Schenström som enda statssekreterare någonsin vägrade att komma till en utfrågning i konstitutionsutskottet. Då sade statsministern att han förstod detta mycket väl, eftersom det då skulle kunna bli spektakel. På en och samma gång klade statsministern då av att

- a) döma ut riksdagens kontrollmakt som spektakel,
- b) lägga sig i hur denna kontrollmakt ska utövas och
- c) lägga sig i detta ärende, som dessutom rörde honom själv.

Nu är konstitutionsutskottet ingen domstol. Men statsministerns agerande är nästan som om en åtalad skulle lägga sig i vilka vittnen som blir kallade i en rättegång. Det är inte särskilt begåvat att göra så.

Vi skiljer oss från majoritetens skrivningar på två punkter. Den första är att vi anser att också statsministern hade ansvar för att Ulrica Schenström uppenbarligen inte förstått vad det innebar att ha jouren. Han hade inte försäkrat sig ordentligt om det. Det är, om man så vill, en parallell till det ärende tidigare i dag som gällde Mona Sahlin och Jens Orback. Där sade KU att ett statsråd har ett övergripande ansvar för hur deras myndigheter agerar. Och det som gäller mellan statsråd och myndigheter gäller rimligen i ännu högre utsträckning i förhållandet mellan statsråd och statssekreterare, över vilket statsrådet har direkt ledningsansvar.

Dessutom är det så att statsministern är chef över Regeringskansliet. Han har ett direkt ledningsansvar över Regeringskansliets krisberedskapsorganisation, vilket man inte har när det gäller enskilda myndigheter.

Men återigen: De borgerliga anmärker gärna på socialdemokrater, men borgerliga statsråd anses vara vita som snö, särskilt statsministern. Det är vi vana vid. Tidigare betänkanden är också uppbyggda så.

Men på den andra punkten där vi skiljer oss åt blev jag faktiskt ännu mer förundrad. Då gäller frågan om Schenström över huvud taget var berusad. Det kan vi inte veta, för det har vi inte utrett, säger majoriteten.

Det tycker jag nog är anmärkningsvärt. Majoriteten menar underförstått att det är mycket möjligt att hon hade kunnat leda statssekreterargrupper om det hade blivit en jordbävning eller om statsministern hade blivit skjuten den 23 oktober. Vad vet vi? Det har vi inte utrett.

Det räcker med att se på bilderna och lyssna på de vittnesmål som fanns. Om det dessutom hade varit så att hon inte hade gjort något fel, varför avgick hon då? Då hade hon kunnat sitta kvar. De skrivningarna borde ni ha funderat över ytterligare en smula i majoriteten.

Först ifrågasatte statsministern om hon över huvud taget hade varit berusad. När sedan krognotan kom fram och det blev övertydligt fick Schenström gå. Då blev det tydligt att det hade gjorts ett fel. När man nu från KU-majoriteten försöker att låtsas om att man inte vet därför att man inte har utrett det blir det faktiskt lite löjligt.

Vi tycker nog att allt pekar på att hon inte var i stånd att leda krisgrupper. Det har hon i praktiken medgett genom att själv avgå, och rent sunt förnuft talar för det. Men KU-majoriteten väljer att stänga både öron och ögon och vill inte se. Vi har inte utrett frågan.

Mycket ska man läsa. Mikael Johansson sade tidigare här i kväll att politik är det möjligas konst. Ibland när man läser en del saker blir också politik det möjligas konst. Med det vill jag yrka på godkännande av motiveringen i reservation nr 10.

Anf. 219 MIKAEL JOHANSSON (mp):

Herr talman! Detta är en fråga som handlar om vad som kan finnas i glaset och dess påverkan. Ärendet grundar sig på en anmälan som vårt språkrör Peter Eriksson har gjort. Han ville att KU skulle granska hur ansvaret för krishanteringen såg ut det aktuella datumet den 23 oktober förra året.

Han ville även att vi skulle granska hur statsministern agerade och hur krishanteringen skulle ha fungerat i händelse av en kris. Statsministern har inte bara ett formellt ansvar utan också ett politiskt ansvar.

Sommaren 2006 tillsattes en särskild utredare med uppdraget att utreda och lämna förslag till en närmare utformning av ett system med en krisledande myndighet. Med statsministern i spetsen beslutade den moderatledda regeringen i början av år 2007 att utredningen skulle upphöra. Det skulle lämnas en skriftlig sammanställning av det grundmaterial som tagits fram. Sammanställningen skulle inte innehålla några förslag. Det gör att den här händelsen i högsta grad är personlig för statsministern.

Jag tycker att det som hänt är en ganska tråkig historia. Den har antagligen skadat förtroendet för regeringen och statsministern men även för Sveriges krishanteringsförmåga, speciellt efter tsunamikatastrofen.

Herr talman! Jag tror att det var ganska många som dagarna efter det som hände den 23 oktober ställde sig frågan vad som hade hänt om det varit en kris. Hur hade krisorganisationen fungerat? Var fanns statsministerns ansvar för denna?

Jag vill återgå till den 23 oktober. Det var en ganska vanlig dag för de flesta av oss, misstänker jag. Som tur var hände inget krisartat i Sverige eller för den delen någon annanstans i världen.

Prot. 2007/08:127

12 juni

*Regeringens
beredning av
förslag om
försäljning av
sex bolag och
Gransknings-
betänkande*

*Statsminister Fredrik
Reinfeldts ansvar för
krishanteringen i
Statsrådsberedningen
(avsnitt 7.1)*

Jag skulle vilja återvända till de bilder som fanns dagen efter av ett par som syntes pussa och krama varandra. Den tillfällige partnern Anders Pihlblad från TV 4 som var med vid tillfället uttryckte att han ansåg att statssekreteraren Ulrica Schenström inte var redlös men ”jävligt glad i hatten”. Det är naturligtvis ingen bra bild av regeringens högste tjänsteman.

Det må vara hänt, och det har säkert hänt de flesta av oss, att vi går ut på krogen en kväll. Alkohol kan vi också hänge oss åt. Det är helt okej. Inte heller vem jag går ut med på krogen är av särskilt allmänt intresse eller spektakulärt.

Men det handlar nu om att statsministern ska kunna lita på det omdöme som finns hos statssekreteraren. Det finns anledning att fundera på vilken ordning och reda som rått hos Reinfeldt. Det var en ordning och reda som uppenbarligen lett till att Ulrica Schenström fick sparken.

Det är intressant att undra, och det svarade statsministern också på under utfrågningen, om han trodde att något sådant här skulle kunna hända hos regeringen. Hur kan hon ha gått på krogen och intagit alkohol trots det tunga ansvar som hon skulle ha vid en akut krisartad situation av stora mått i Sverige? Var det en engångshändelse eller någon tillfällig slapphet som drabbade henne? Eller fanns det något slags slapphetskultur hos Statsrådsberedningen?

Herr talman! Det är naturligtvis så att vi har svagheter som människor. Finns det några åtgärder som kan vidtas i efterhand för att sådana här saker inte ska hända, det vill säga att någon under arbetstid och med ett stort tungt ansvar intar alkohol?

I vilken annan situation som helst skulle det betraktas som allvarligt. Om till exempel mina barn skulle åka en skolbuss eller en vanlig buss där föraren var alkoholpåverkad skulle jag troligtvis bli väldigt arg. Var det en skolbuss så skulle jag ta kontakt med skolan och tillse att de hädanefter har sådana regler att detta inte kan upprepas.

Med anledning av det som framkommit under granskningen anser jag att statsministern har ett ansvar för att krisorganisationen kvällen den 23 oktober inte var fullt ut funktionsduglig. Jag yrkar på godkännande av motiveringen i reservation 10.

Anf. 220 PER BILL (m):

Herr talman! Låt mig börja med en sammanfattning. Jag ska försöka att vara kortfattad över huvud taget. Däremot har jag satt upp mig för några ytterligare minuters talartid sist i debatten för att bemöta de ständiga påståendena om att vi ägnar oss åt politisering i den här debatten och i vårt arbete i KU.

Den granskning som vi nu ägnar oss åt avser dels krishanteringsorganisationen i Statsrådsberedningen den 23 oktober 2007, dels statsministerns agerande för att kunna hantera en eventuell kris. Utgångspunkterna i granskningen är fokus på statsministerns konstitutionella ansvar men däremot inte lämpligheten i en enskild persons agerande.

Eftersom det är detta det handlar om kommer utskottet fram till att det inte finns någon brist i statsministerns agerande. Statsministern kände nämligen till sitt ansvar för jour- och beredskapsorganisationen. Han gjorde vad han kunde för att se till att befattningshavarna kände till vilket ansvar de hade och agerade utifrån detta.

Jag kan återkomma till detaljer i majoritetens ställningstagande om så behövs senare i debatten. Vi kan bara konstatera att det faktiskt har blivit en klar förbättring i krishanteringen i Statsrådsberedningen sedan tsunamin. Det är delvis Socialdemokraternas förtjänst. Det har hänt positiva saker efter tsunamin.

Det gäller till exempel enheten för beredskap och analys. Den hade en viktig funktion i det här fallet. Men det var också väldigt många fler som varit involverade om det hade blivit en kris. Det innebär inte att inte statsministerns statssekreterare hade en central roll i att leda och fördela arbetet i Statsrådsberedningen i händelse av en kris. Det hade hon.

Men vi kommer ändå fram till att statsministern har gjort vad han har kunnat för att se till att både statsministerns statssekreterare och andra har gjort vad de skulle. Han har sett till att de har haft kunskap om vad som gäller.

Om vi tittar på övandet har de också haft fler krisövningar än vad den socialdemokratiska regeringen hade under tio–tolv år. Jag skulle vilja säga att den nuvarande alliansregeringen nog har klarat av fler hittills under sina två år. Man har alltså haft fler övningar, och vi vet att statsministerns statssekreterare var närvarande och aktiv på dessa. Vi vet också att statsministern har gjort vad han har kunnat för att alla ska känna till det ansvar som åvilar dem.

Det har med andra ord inte i granskningen kommit fram någonting som tyder på att statsministern har åsidosatt sitt ansvar.

Jag ska passa på att ta upp ett par saker som Morgan Johansson nämnde i sitt anförande. Det är att statsministern dels skulle ha sagt att det här skulle bli ett spektakel, dels att det var rätt av Ulrica Schenström att inte komma till KU:s utfrågning. Jag tror faktiskt att statsministern använde samma uttryck som jag själv använde, och det är ett helt annat. Han sade att han hade förståelse för att statsministerns statssekreterare inte kom. Det är faktiskt en annan sak.

Jag har flera gånger fått frågor om ifall det skulle ha blivit ett spektakel. Jag har svarat ja. Men jag har också lagt till att jag tror att spektaklet inte hade varit under de 60 minuter som KU hade haft sin utfrågning. Jag tror att det hade varit halvtimmen före utfrågningen och timmen efter utfrågningen. Jag tror faktiskt att KU och KU:s ledamöter hade kunnat ha en utfrågning av statsministerns statssekreterare på ett sätt som inte alls hade varit ett spektakel. Jag är dock inte säker på att det hade givit svar på fler frågor än de svar vi fick av statsministerns statssekreterare i skriftlig form. Vi kunde skriva precis hur många frågor som helst, och vi fick svar på de frågor vi ställde.

Herr talman! Jag ska försöka hålla mina talarminuter den här gången, men det kanske inte blir så lätt. Jag är ändå lite glad att Morgan Johansson inte är domare i en svensk domstol. Ett par vittnen, en kvällstidningsbild och någon avgår. Då är man automatiskt skyldig; man behöver inte ens ha en rättegång. Det handlar kanske snarare om att statsministerns statssekreterare avgick därför att hon inte längre hade statsministerns förtroende.

Herr talman! Jag tänker återkomma till diskussionen om huruvida vi i majoriteten ser alla statsråd som snövita och om det är vi som ägnar oss åt all politisering i KU. Annars finns det risk att det blir två debatter i en.

Prot. 2007/08:127
12 juni

*Regeringens
beredning av
förslag om
försäljning av
sex bolag och
Gransknings-
betänkande*

*Statsminister Fredrik
Reinfeldts ansvar för
krishanteringen i
Statsrådsberedningen
(avsnitt 7.1)*

Anf. 221 MORGAN JOHANSSON (s) replik:

Herr talman! Först har vi det här med att Ulrica Schenström inte kom till utfrågningen. När jag fick frågan från medierna i den situationen sade jag två saker. Det ena var att det är anmärkningsvärt. Det andra var att det försvårar vårt arbete. Det var två återhållsamma kommentarer om man jämför med hur det skulle ha varit under förra mandatperioden om en socialdemokratisk statssekreterare hade vägrat att komma till utfrågningen av konstitutionsutskottet. Jag vet ju hur det var. Jag vet hur ni körde spelet då och vilket tonläge som ni hade. Jag var återhållsam i diskussionen och sade att det var anmärkningsvärt och att det försvårade vårt arbete. De två sakerna sade jag, och ingenting annat.

Vad ni hade gjort i en motsvarande situation vågar jag inte ens tänka på. Jag kommer ihåg hur kampanjerna gick under förra mandatperioden och hur man skulle släpa människor i smutsen. Det kommer vi aldrig att göra under vår granskning. Jag var noga med att påpeka att vi egentligen inte var ute efter att reda ut vad det var som hade hänt den där kvällen, hur mycket man hade druckit och så vidare. Vi anser att det är självklart med ledning av den information vi hade att hon förmodligen inte var i stånd att leda statssekreterargruppen. Vi tyckte inte att vi behövde grotta ned oss mer i det snaskeriet. Det var inte den typen av frågor vi ville ställa, utan vi ville ställa frågor om statsministerns roll och vad han hade gjort.

Jag tycker att det är helt otroligt att ni nu när ni har skrivit ihop er i majoriteten inte ens kan vidgå en sådan sak – att hon förmodligen inte var i stånd att leda statssekreterargruppen om det hade blivit en ordentlig kris. Ni säger att ni inte har utrett frågan. Nej, jag trodde faktiskt att det var ganska självklart. Jag tror att ni i den här majoritetskonstellationen i KU är de enda människorna i hela vårt land som tvivlar på den saken och som tycker att hon kanske till och med hade kunnat leda Sverige i en kris. Jag tror det inte.

Anf. 222 PER BILL (m) replik:

Herr talman! Det är vad Morgan Johansson sade nu i vår debatt här som jag reagerar på. Jag följer inte riktigt alla de pressmeddelanden och de uttalanden han gör i själva debatten i samband med ärendets progress.

Det jag pratade om är vad han sade här och nu i dag och inte huruvida han var återhållsam och en nobel person tidigare. Det är utomordentligt bra om så var fallet, men det var absolut inte det jag syftade på.

Anf. 223 MORGAN JOHANSSON (s) replik:

Herr talman! Per Bill får väl en chans till att svara på min fråga då, när han inte ens vill vidgå att Ulrica Schenström förmodligen hade gjort fel. Varför avgick hon då?

Ni orkar inte ens skriva att hon förmodligen inte hade varit i stånd att leda Sverige i en kris. Jag tycker att det är rätt självklart. Ta nu chansen i nästa replik, Per Bill, och utveckla det där lite grann! För min del är det självklart att det var på det sättet. Men ni tvivlar på det.

Utveckla också en annan sak; det gäller detta med ansvar. Vi har haft en diskussion här i dag om huruvida statsråd har ansvar för sina myndigheter. Vi har sagt att de har ett övergripande ansvar för sina myndigheter. Det gäller frågan om Jens Orback och Mona Sahlin. Men när det gäller

Fredrik Reinfeldt har han tydligen inte ens ansvar för sin närmaste person, om man ska ledas av er, och än mindre för Regeringskansliets krisberedskap. Han har inget som helst ansvar när det fallerar – inte ens ett övergripande ansvar. Han har gjort allt som faller på hans ansvar, och han är därmed enligt ert sätt att se det vit som snö.

Här är det två olika måttstockar – en måttstock som ni mäter Mona Sahlin och Jens Orback med och en annan måttstock som ni mäter Fredrik Reinfeldt med. Ni har visat tidigare att Fredrik Reinfeldt och Carl Bildt är de två frälse statsråden när det gäller konstitutionsutskottet och majoriteten. De ska inte få några anmärkningar emot sig. Det kvittar egentligen vad de gör.

Vi begär inte mycket. Vi begär bara att alla regeringar ska behandlas lika, och inte med olika måttstock.

Anf. 224 PER BILL (m) replik:

Herr talman! Jag tror att någon annan ur alliansen kan läsa högt ur vårt ställningstagande. Där framgår det att statsministern har ett övergripande ansvar och så vidare. Jag har inte tillräckligt med tid för att leta fram det och läsa högt för dig, Morgan Johansson. Men det står tydligt i vårt ställningstagande.

Det gäller också huruvida statsministerns statssekreterare hade kunnat leda eller inte leda i samband med en kris. Det vet vi faktiskt inte. Jag vill inte spekulera. Det är fullt möjligt att den bedömning som Morgan Johansson gör hade varit riktig. Det är fullt möjligt att den inte hade varit riktig. Det vet vi inte.

Anf. 225 ANNIE JOHANSSON (c):

Herr talman! Pussbilden på statsministerns statssekreterare är säkert känd för de allra flesta, men det är inte pussbilden konstitutionsutskottet granskar; detta är en uppgift för den tredje statsmakten. Det konstitutionsutskottet har granskat är hur ansvaret för krishantering varit organiserat kvällen den 23 oktober förra året samt hur statsministern agerat för att krishanteringen skulle ha fungerat om en kris inträffat.

Vänsterpartiet och alliansmajoriteten i konstitutionsutskottet har kommit fram till ett gemensamt ställningstagande, vilket stärker min tro på att vi är konstitutionellt stringenta.

Utskottets slutsats var i korthet att det under kvällen den 23 oktober fanns ett jour- och beredskapssystem inom Statsrådsberedningen där både politiska och opolitiska tjänstemän ingick. Den högst ansvariga politiska tjänstemannen var, och är fortfarande, statsministerns statssekreterare. De opolitiska tjänstemännen ingick i vad som kallades EBA, enheten för beredskap och analys. Det var i första hand den opolitiska delen av krisberedskapssystemet som skulle nås av larm och information om eventuella kriser samt bedöma kriserna och stödja beslutsfattare med lägesrapporter och analyser.

Vi i utskottet har kunnat konstatera att statsministern kände till sitt ansvar som ytterst ansvarig för att krisberedskapen i Regeringskansliet fungerar. Vi har även kunnat konstatera att han också agerat på ett sådant sätt att krisberedskapen inom Regeringskansliet varit god. KU granskar dock skeenden i efterhand, och majoriteten avstår därför från att göra hypotetiska bedömningar av om detta system i praktiken skulle ha funge-

Prot. 2007/08:127

12 juni

*Regeringens
beredning av
förslag om
försäljning av
sex bolag och
Gransknings-
betänkande*

*Statsminister Fredrik
Reinfeldts ansvar för
krishanteringen i
Statsrådsberedningen
(avsnitt 7.1)*

rat om en kris hade inträffat – någon sådan inträffade ju som bekant inte den aktuella kvällen.

Herr talman! Det jag kommer att fokusera på i mitt anförande är just krisberedskapen i Regeringskansliet och hur den har sett ut under de senaste åren.

Under julhelgen 2004 blev vi alla medvetna om att krisberedskapen och krishanteringsförmågan inom Regeringskansliet lämnade en hel del i övrigt att önska. Det fick en rad följder, bland annat att enheten för beredskap och analys inrättades. Syftet var att förstärka Regeringskansliets krishanteringsförmåga genom att exempelvis kunna ge en samlad lägesbild och att fungera som larmklocka. En av effekterna härav var att statsministerns statssekreterare fick en mer begränsad roll än tidigare.

Bildandet av EBA med kontaktpersoner till enheter i samtliga departement, inklusive Statsrådsberedningen, innebär att larm och annan kritisk information i första hand nås, bedöms och tas om hand av andra funktioner än jourhavande statssekreterare i Statsrådsberedningen.

Katastrofkommissionen pekade i sin rapport på bristen på en fungerande krisorganisation inom Regeringskansliet. Därför tillsatte den nuvarande regeringen i början av år 2007 en utredning som skulle ta fram förslag på hur en krishanteringsfunktion inom Regeringskansliet skulle kunna upprättas.

Utredaren Christina Salomonson överlämnade den 4 oktober 2007 sin rapport till regeringen. I rapporten föreslogs att en nationell krishanteringsfunktion skulle inrättas i Regeringskansliet.

Den 31 mars i år togs funktionen i bruk. I dess uppgifter ingår bland annat att utveckla, samordna och följa upp Regeringskansliets krishanteringsarbete.

Uppgifterna ska lösas genom kontinuerlig omvärldsbevakning, dygnet runt, året runt och genom att den statssekreterare som har beredskap delges information om hot eller kris. Kansliet ska ha analysverksamhet med det övergripande målet att på ett strategiskt plan bedöma vilka hot och risker samhället står inför samt vilka åtgärder som kan bli aktuella att vidta från regeringens sida. En mycket viktig uppgift blir också att samordna Regeringskansliets krisarbete. Sammantaget innebär det en avsevärd ambitionshöjning jämfört med den gamla ordningen.

Herr talman! Hur såg då krishanteringssystemet ut den 23 oktober? Vilken roll hade Statsrådsberedningen? Vilken roll hade statsministern? Det är frågor som har varit viktiga att studera närmare under vårens granskning för oss i konstitutionsutskottet.

Steg för steg har rollen vad gäller krisberedskap och krishantering minskat för statsministerns statssekreterare och de politiska tjänstemännen. Det hade börjat redan i oktober förra året, och med det nya kansliet har rollen minskat ytterligare. Det är en utveckling som är positiv – den del av krishanteringsförmågan som är beroende av opolitiska tjänstemän bör öka.

Den svenska krishanteringsförmågan har inte varit, och är än mindre i dag, beroende av en enda person. Ett system som är beroende av en person skulle, rent ut sagt, vara tämligen korkat.

Det svenska krishanteringssystemet bygger i stället på tre olika principer varav en är ansvarsprincipen. Det betyder att den myndighet som är ansvarig för en viss verksamhet under normala förhållanden också är det

i kris. Krishanteringen ska också ske på lägsta möjliga nivå enligt den så kallade närhetsprincipen. Likhetsprincipen säger att verksamheten så långt som möjligt ska bedrivas på samma sätt i en kris som under normala förhållanden.

Detta innebär dock inte att inte Statsrådsberedningen har en viktig funktion i krishanteringsystemet. I inledningen av en kris ska de, om så behövs, klargöra ansvarsförhållandena. Det är också Statsrådsberedningens roll att svara för samordning av de åtgärder som vidtas för att hantera krisen. Som jag nämnde tidigare är det numera de opolitiska tjänstemännen som har det operativa ansvaret.

Konstitutionsutskottet har själva under föregående mandatperiod konstaterat att det är av stor betydelse att övningar genomförs. Det är en av orsakerna till att alliansregeringen och Regeringskansliet i stor utsträckning deltar i övningsverksamhet som syftar till att förbättra krishanteringsförmågan, så som statsministern redogjorde för i vår offentliga utfrågning. Under föregående mandatperioder var det tyvärr endast i undantagsfall regeringen deltog i övningsverksamheten och då inte med det breda deltagande av såväl statsråd som tjänstemän som nu har skett.

På ett och ett halvt år har den nuvarande regeringen haft fyra krisövningar. Det är en avsevärd skillnad mot den tidigare ordningen. Därtill har man nu inrättat ett nytt kansli för krishantering med personal i jour alla dygnets timmar året runt.

Jag kan avslutningsvis konstatera att statsministern har ansvaret för Regeringskansliets organisation och ledning, att statsministern kände till sitt eget ansvar och att statsministern hade försäkrat sig om att berörda hade kunskap om sitt ansvar vad gäller rutiner, samt, för att citera en klok vänsterpartist i utskottet: "Han kan väl inte hålla folk i koppel."

Anf. 226 MORGAN JOHANSSON (s) replik:

Herr talman! Det är som sagt självklart att ingen organisation egentligen är beroende av en enda person. Men det är ju inget argument för att säga att det inte var något problem att en central funktionsinnehavare vid detta tillfälle inte kunde fullgöra sitt jobb.

Statsrådsberedningen leder och fördelar arbetet i Regeringskansliet. Jag har jobbat där själv. Visserligen är det tio år sedan nu, men jag har en ungefärlig bild av hur det fungerar. Statsrådsberedningen leder och fördelar jobbet i Regeringskansliet. De klargör ansvarsområdena, sade Annie Johansson. Det är riktigt. Men ibland kan det, och särskilt i krissituationer föreställer jag mig i vart fall, handla om väldigt tuffa och snabba beslut som ska fattas, vilket departement som ska göra vad, vilka områden man ska täcka, vilken typ av frågor man snabbt ska se till att få be-
lysta under kanske några timmar när det verkligen gäller.

I den krisorganisation som fanns den här kvällen var det alltså statsministerns statssekreterare som skulle rycka in i en sådan situation och fatta dessa nödvändiga beslut, antingen själv eller tillsammans med en statssekreterargrupp från berörda departement. Då kan man inte bara säga att det inte har så stor betydelse om hon inte kunde jobba, för hade det bränt till hade man inte riktigt vetat vem man skulle vända sig till och vem som i så fall skulle leda det arbetet.

Statsrådsberedningen leder och fördelar arbetet i hela Regeringskansliet. Statsministerns statssekreterare leder och fördelar arbetet i hela

Prot. 2007/08:127
12 juni

*Regeringens
beredning av
förslag om
försäljning av
sex bolag och
Gransknings-
betänkande*

*Statsminister Fredrik
Reinfeldts ansvar för
krishanteringen i
Statsrådsberedningen
(avsnitt 7.1)*

Statsrådsberedningen. Det är alltså en oerhört central punkt, och det var det vid den här tidpunkten.

Jag vill fråga Annie Johansson om hon anser att det inte var något problem att Ulrica Schenström, enligt min uppfattning i alla fall, inte hade kunnat fullgöra sina uppgifter den här kvällen.

Anf. 227 ANNIE JOHANSSON (c) replik:

Herr talman! Morgan Johansson ställer en fråga till mig avseende den 23 oktober i händelse av kris.

För det första kan vi konstatera att statsministerns statssekreterare tog sitt ansvar. Hon förlorade statsministerns förtroende och lämnade sin post.

För det andra kan vi konstatera att konstitutionsutskottet granskar skeenden i efterhand. Majoriteten avstår därför från att göra hypotetiska bedömningar av om detta system i praktiken skulle ha fungerat eller inte om en kris hade inträffat.

Menar Morgan Johansson med detta att vi ska frånga principen att granska enbart det som har hänt, och ska vi också gå in på sådana hypotetiska bedömningar som reservationen faktiskt innehåller?

Anf. 228 MORGAN JOHANSSON (s) replik:

Herr talman! Nej, jag efterfrågar majoritetens åsikt om det var ett problem eller inte att en central person i en krishanteringsfunktion inte var tillstädes och inte skulle ha varit funktionsduglig. Det var det jag frågade efter, men det fick jag inte något svar på.

Annie Johansson har skrivit under en majoritetstext som i praktiken innebär att ni inte ens vet om Ulrica Schenström var i stånd att leda en krisorganisation. Det säger ni att ni inte kan veta. Har man druckit vin för 945 kronor på några timmar är det förmodligen så att man i alla fall inte ska gå rakt in och leda några krisorganisationer, kan jag kanske tycka. Jag kan gärna bolla frågan till Annie Johansson: Tror du att Ulrica Schenström var i stånd eller inte att leda en krisorganisation den aktuella kvällen?

Anf. 229 ANNIE JOHANSSON (c) replik:

Herr talman! Tack så mycket för frågan, Morgan Johansson. Vi har faktiskt inte utrett Ulrica Schenströms kapacitet den kvällen. Det är ju enbart en gissning från Socialdemokraterna och Miljöpartiet som har valt att skriva med detta i sin reservation.

Under den tid som återstår skulle jag vilja förklara det som Morgan Johansson lyfte fram från artikeln på DN Debatt. Han lyfte också fram det i sitt inledningsanförande. Från riksrevisorernas sida säger man: Under de senaste åren har regeringen vidtagit en rad viktiga åtgärder. Det handlar i huvudsak om att organisera arbetet i Regeringskansliet för att kunna hantera en kris när den väl inträffar. Vi riksrevisorer bedömer att huvuddelen av de brister i regeringens och Regeringskansliets beredskap som blev tydliggjorda under tsnumanikatastrofen år 2004 nu är åtgärdade. När det gäller beredskapen att förebygga kriser ser vi däremot betydande brister på flera håll.

Med detta skulle jag vilja säga att konstitutionsutskottet granskar det som har hänt. Vi granskar i efterhand, och vi gör inte granskningar utifrån hypotetiska bedömningar. Därför vidhåller jag det ställningstagande som både Vänsterpartiet och alliansmajoriteten har kommit fram till.

Anf. 230 MAURICIO ROJAS (fp):

Herr talman! Vi rannsakar inte mänsklig svaghet. Det vi granskar är ministrarnas och regeringens tjänsteutövning.

Vi har inte utrett om Ulrica Schenström var berusad eller inte. Vi vet inte om hon hade en tillfällig partner eller inte. Vi har inte utrett sådana saker i utskottet. Sedan kan var och en av oss göra olika gissningar och bedömningar, men de hör inte hit. När det gäller personers handlande, inte minst i det här mycket känsliga läget, vill jag avstå från att göra sådana bedömningar. Jag låter andra göra det.

Det låter inte så seriöst att här i kammaren påstå det ena och det andra som man kanske har läst, som man kanske trott. Man kanske har sett en bild. Men det här är riksdagen. Det är inte någon kvällspress. Det här är inte var som helst och där man säger vad som helst. Vi måste hålla oss till det vi utreder och det vi vet, inte minst när vi gör påståenden om konkreta personer. Vi borde avstå från detta. Och jag hoppas att de ledamöter som här har kastat fram olika gissningar nästa gång kan vara lite mer försiktiga.

Det som vi har granskat är om statsministern har gjort det som han skulle göra och tagit sitt ansvar. Och allt det som vi har fått veta säger att han har gjort det.

Den nya regeringen har övat mycket mer än vad någon regering någonsin gjort tidigare. Instruktionerna är tydliga. Det finns egentligen ingenting att anmärka på vad gäller statsministern. Därför pratar man så mycket om vad man tror om Ulrica Schenström. Det är ett sätt att inte diskutera det enda som är det viktiga. Det enda som vi har granskat är statsministerns ansvarstagande för krishantering.

Det enda som oppositionen kan säga i det här avseendet finns i reservationen. Man skriver: Statsministern har emellertid inte gett sin statssekreterare några särskilda instruktioner när det gäller krishantering.

Hur tolkar man detta? Jo, antagligen att statsministern inte har gått runt och pratat med var och en och frågat: Har du läst vad du skulle läsa? Vet du vad du borde veta egentligen? Var du vaken hela tiden när du var på övningen?

Vad menar ni egentligen när ni säger att statsministern inte har gett statssekreteraren några särskilda instruktioner? De finns, och när statsministern fick frågan i utskottet läste han upp just dessa instruktioner. Det rådde faktiskt ingen tvekan om vad statssekreteraren skulle göra, och ingenting annat har uppdragats.

Sedan har Morgan Johansson gjort en mycket märklig jämförelse med Mona Sahlin och med Jens Orback. Låt mig påminna om vad det handlar om. Under fyra år som Riksrevisionen granskat har offentliga medel utbetalats på ett felaktigt sätt. Belopp som kan uppskattas till minst 500 miljoner kronor har betalats ut under fyra år. Man har lämnat regleringsbrev och inte ens nämnt detta. Det var känt för regeringen. Det var inte en tillfällig kväll. Här är vi mycket säkra – det gjordes undersök-

Prot. 2007/08:127

12 juni

*Regeringens
beredning av
förslag om
försäljning av
sex bolag och
Gransknings-
betänkande*

*Statsminister Fredrik
Reinfeldts ansvar för
krishanteringen i
Statsrådsberedningen
(avsnitt 7.1)*

ningar – och alla visste att detta pågick, men de ansvariga ministrarna agerade inte.

Här finns skillnaden, Morgan Johansson. Fredrik Reinfeldt tog sitt ansvar. Mona Sahlin och Jens Orback gjorde det inte. Båda hade ett övergripande ansvar. En tog ansvar. De andra två gjorde det inte. Det är en himla skillnad. Och det är ingen gissning. Det är ingenting som jag tror. Det är dokumenterat. Det är bara att läsa i Riksrevisionens rapport. Jag har därför mycket svårt att förstå vad du menar med din jämförelse.

Till sist hoppas jag verkligen att vi aldrig mer här i kammaren kommer att stå och gissa saker om personer, saker som vi i vår egenskap av ledamöter i konstitutionsutskottet inte har utrett. Det kan vi göra här utanför. Det finns gator och det finns torg, och det finns Expressen och Aftonbladet och allt vad ni vill. Men när ni står här i kammaren som riksdagsledamöter, *please* – var lite mer seriösa.

Anf. 231 MIKAEL JOHANSSON (mp) replik:

Herr talman! Mauricio Rojas säger att vi uppenbarligen inte har utrett frågan om Ulrica Schenströms tillstånd kvällen den 23 oktober förra året. När det gäller huruvida hon fullt ut var funktionsduglig vad gällde den krisorganisationsledningsfunktion som hon hade säger han att vi står här och gissar. Jag tycker att det är ganska tydligt i den frågan. Det har faktiskt statsministern själv avgjort.

Statsministern försvarade henne från början och stred för henne. Han såg ingen som helst fara för att hon inte skulle ha kunnat utföra sitt arbete. Det var tydligt för hans del.

Men när statsministern sedan fick reda på omfattningen av alkoholintaget mellan de två personerna på puss-och-kram-kvällen sparkade han henne, uppenbarligen för att han tyckte att hon hade gjort ett fel. Jag behöver inte fälla domen. Jag behöver inte gissa. Jag tycker att det är tydligt. Statsministern har själv tagit sin hand från Ulrica Schenström utifrån grunden att hon inte hade kunnat fungera fullt ut.

Anf. 232 MAURICIO ROJAS (fp) replik:

Herr talman! Visst gissar Mikael. Du gissar att hon var berusad. Vi har inte utrett det. Du har inte utrett det. Du gissar.

Du gissar att hon hade en tillfällig partner eftersom du har sett ett foto. Du gissar här i kammaren. Du påstår att hon hade en tillfällig partner. Har du utrett det? Räcker det med ett foto? Är det så vi ska bedöma andra människors handlingar? Är det seriöst? Är det i riksdagen man ska göra det? Det tror jag inte.

Du säger att du inte behöver göra en sådan bedömning därför att statsministern har gjort det. Vad har statsministern sagt? Har han sparkat henne? Har han sagt att hon var berusad och hade en tillfällig partner? Är det vad du lägger på hans ansvar?

Det finns en sak som, enligt vad jag förstår, statsministern har sagt, nämligen att han inte blev rätt informerad av sin statssekreterare om det som hade inträffat den kvällen. Det var då och där förtroendet brast. Det hade brustit oavsett hur mycket hon hade druckit eller inte druckit, hur många foton som hade tagits på henne i olika situationer. Det är dessutom inte vår sak att döma.

Detta räckte eftersom statsministern måste vara fullständigt säker på att statssekreteraren i alla lägen informerar honom. Det gjorde hon inte. Det är grunden till att hon förlorade statsministerns förtroende och att hon avgick. Det är det enda vi vet.

Anf. 233 MIKAEL JOHANSSON (mp) replik:

Herr talman! Jag har inte nämnt att Anders Pihlblad var en tillfällig partner. Jag sade att han var kvällens partner. Det har inte alls någon avsikt att syfta på att det skulle vara något slags förhållande mellan de två. Det är upp till dem. Det sade jag också. Det är upp till dem att göra vad de vill. Jag var tydlig där. Jag sade till och med att ingen annan skulle bry sig om eller lägga sig i vem jag går ut med. Där var jag också tydlig. Ur den aspekten har jag inte något att försvara. Jag tycker att det är tydligt vad hon har gjort och inte gjort. Det behöver inte gissas eller göras några bedömningar. Det är tydligt.

Anf. 234 MAURICIO ROJAS (fp) replik:

Herr talman! Jo, det har du sagt. Vi kan gå till protokollet. Du sade att det var så anmärkningsvärt. Men det är inte bara nu, utan du gjorde det också när du frågade statsministern. Du använde uttrycket ”tillfällig partner”.

Kanske är det ditt kreativa sätt att använda svenska språket. Men utförsäljning innebär att man säljer ut vad som finns i affären. Tillfällig partner har man när man har en tillfällig partner. Det har du sagt, Mikael Johansson, här i kammaren. Det är en total respektlöshet att behandla en person så. Varför gör du det?

Jag förstår dig på torget när du spelar fotboll och tar av dig dina skor. Där gör du som du vill – men inte här i kammaren. Vi kan inte uttala oss om en privatperson – det är vad hon är i dag – en statssekreterare, dig själv eller mig om saker vi inte vet, till exempel att det finns en tillfällig partner.

Fredrik Reinfeldt har inte någonsin sagt det om Ulrica Schenström. Han har sagt att det inte finns en människa som inte gör fel någon gång. Det enda som jag på allvar kan komma ihåg var viktigt för statsministern var att han inte blev informerad på ett fullständigt och korrekt sätt av en statssekreterare. Det räckte gott för att han inte längre hade förtroende för henne. Det är det som utlöste att hon avgick. Resten kan vi diskutera utanför när vi tar en öl tillsammans, men inte här i kammaren. Det är inte värdigt Sveriges riksdag.

Anf. 235 MORGAN JOHANSSON (s) replik:

Herr talman! Jag har följt Mauricio Rojas i debatten i dag. Man kan inte låta bli att le lite när Mauricio Rojas av alla människor går upp i talarstolen och ber oss att nyansera oss, att inte angripa så hårt, att vara värdiga. Läs igenom protokollet från dagens diskussioner, titta på dina egna inlägg och se dem gärna på tv! Du skulle dra en och annan lärdom av det.

Mauricio Rojas ifrågasätter parallellen mellan de två ärendena, Mona Sahlin och Jens Orback å ena sidan, Fredrik Reinfeldt och krisberedskapen å andra sidan.

Prot. 2007/08:127
12 juni

*Regeringens
beredning av
förslag om
försäljning av
sex bolag och
Gransknings-
betänkande*

*Statsminister Fredrik
Reinfeldts ansvar för
krishanteringen i
Statsrådsberedningen
(avsnitt 7.1)*

Vi är med på skrivningarna om att statsråd har ett övergripande ansvar för sina myndigheter. När myndigheterna inte sköter sig ska de försöka lösa frågan och se till att det blir rätt. Det är alldeles självklart. Men vad Mauricio Rojas inte ens vill gå med på är att statsministern har ett övergripande ansvar för krisberedskapen i den myndighet han själv är chef för, det vill säga Regeringskansliet. Hans statssekreterare är den operativa i det läget.

Jag har verkligen lustläst den text ni har skrivit. Det finns inte heller med i ert utlåtande. Det är där diskrepansen finns. Vi menar att det är helt okej att säga att statsråd har ett övergripande ansvar gentemot myndigheter, men det som gäller i förhållandet mellan myndigheter och statsråd gäller rimligen också i förhållandet mellan ett statsråd och den myndighet som han faktiskt själv är chef för, det vill säga Regeringskansliet. Det är där de dubbla måttstockarna går in.

Om ni hade sagt att krisberedskapen den där kvällen inte var funktionsduglig – det anser jag var uppenbart, om man dricker vin för 945 kronor på några timmar är man inte i stånd att lösa sina uppgifter – och att statsministern måste ta rimligt ansvar för det hade vi inte haft något att tröta om i den här debatten.

Anf. 236 MAURICIO ROJAS (fp) replik:

Herr talman! Det är bra att jag får Morgan Johansson att le. Det är alltid något. Jag ska passa på att be dig om ursäkt. I en fråga jag ställde till statsministern kallade jag dina frågor för barnsliga. Du blev sårad, och det var inte bra av mig.

När jag gör en politisk bedömning av vad Mona Sahlin, Jens Orback eller någon annan har gjort kan jag vara hur hård som helst, men det ni har gjort är en mänsklig bedömning av en person där ni gissar att hon var det eller det, hade en tillfällig partner, var kraftigt berusad. Jag har antecknat en massa uttryck. De är inte politiska bedömningar och grundar sig inte på något mer än gissningar. När jag säger att Jens Orback och Mona Sahlin inte har tagit sitt ansvar har jag en rapport från Riksrevisionen. Det finns en beräkning på hur många miljoner denna brist på ansvar har kostat skattebetalarna. Då har jag inte bara rätt utan en skyldighet att vara hård. Men att gissa mig till Ulrica Schenströms situation den kvällen är något helt annat. Liksom det är något helt annat att jämföra det ansvar som både Mona Sahlin och Jens Orback hade i det fallet när det under fyra år pågick felaktiga utbetalningar, där man inte ens i regleringsbrev skriver att man ska ta upp detta därför att det inte är bra. Det ska jämföras med vad som hände den 23 oktober förra året och hur statsminister Fredrik Reinfeldt hanterade detta. Jag ser inga paralleller.

Anf. 237 MORGAN JOHANSSON (s) replik:

Herr talman! Det är egentligen alldeles otroligt. Det räcker med att trycka på en knapp, det räcker att nämna Mona Sahlin och Jens Orback, så går Mauricio Rojas i gång igen på samma sätt. Det är en personfixering, och det är nästan en smutskastning som han ägnar sig åt. Det räcker med att trycka på en knapp så drar det i väg.

Ett gott råd, Rojas: Lägg bort den där personfixeringen och de där försöken!

Om Mauricio Rojas fortsätter på det sättet kommer han inte att bli någonting annat än en rännstenspolitiker.

Ägna dig inte åt det, Mauricio Rojas! Res dig ur rännstenen! Lägg bort den där typen av personfixering! Jag tror att vi är många som önskar det, från den socialdemokratiska sidan och från oppositionens sida men säkert också på en del borgerliga håll.

Anf. 238 MAURICIO ROJAS (fp) replik:

Herr talman! Käre Morgan! Om jag skulle berätta för dig om saker jag önskar, både inom ditt parti och alliansen, skulle vi hålla på länge än. Men det är inte det vi ska göra här i kammaren. Det kan vi prata om någon annanstans om vi skulle ha lust, men inte här.

Personfixering – nej. Vi gör en politisk bedömning av Mona Sahlin och Jens Orback, baserat på en rapport från Riksrevisionen. Den bedömning ni gör av Ulrica Schenström är något helt annat. Det är två helt olika saker. Det är personfixering. Ni pratar om en person, inte i egenskap av minister, statsråd eller något annat, utan i egenskap av person. Ni gissar vad den personen gjorde, hur mycket hon drack, hur berusad hon var och om hon hade en partner.

Det är personfixering. Ni pratar om en person. Ni angriper inte en politik. Ni angriper inte ett ansvar man har som regeringsmedlem. Det är vad jag gör.

Om jag gör detta om Mona Sahlin och Jens Orback är det klart att du går upp i varv och säger att det måste vara fel, att det är personfixering. Det är det inte alls. Det ni gör är personfixering.

Anf. 239 INGVAR SVENSSON (kd):

Herr talman! Det här ärendet gjorde att jag hamnade på Lasse Anrells *Floskeltoppen* i Aftonbladets sportbilaga, i kategorin olämpligt ordval. Vid utfrågningen av statsministern var jag så fokuserad på detta med informationsströmmarna att jag använde ordet flaskhals. Det var förstås helt olämpligt i sammanhanget.

Herr talman! När jag tittar igenom vad som står i reservationerna och i majoritetens text förstår jag inte varför vi skulle behöva särskriiva oss i den här frågan. Den enda skillnaden i synsätt är egentligen på de gissningslekar som delar av oppositionen ägnar sig åt. Det borde vi ha kunnat reda ut. I ett svagt ögonblick trodde jag att det fanns en möjlighet till samskrivning, men det blev inte så när det kom till kritan.

Det är två gissningar. Den ena är att det inte är troligt att statsministerns statssekreterare hade full koll på läget och den andra att det i situationen den 23 oktober 2007 inte var fullt funktionsdugligt.

Vi brukar basera våra ställningstaganden och våra slutsatser på fakta, det som är oomtvistat. I det läge där uppgift står mot uppgift brukar vi säga att det inte är klarlagt vad som gällde, och då avstår vi från att dra slutsatser. Därför borde man avhålla sig från den här typen av gissningslekar.

Prot. 2007/08:127
12 juni

*Regeringens
beredning av
förslag om
försäljning av
sex bolag och
Gransknings-
betänkande*

*Statsminister Fredrik
Reinfeldts ansvar för
krishanteringen i
Statsrådsberedningen
(avsnitt 7.1)*

Det är möjligt att gissningen om statsministerns statssekreterare är korrekt, men det är fortfarande en gissning. För att vi ska kunna dra slutsatser måste det vara ställt utom allt rimligt tvivel att hon inte var förmögen att fullfölja sina uppgifter. Det är inte klarlagt. Det är bara så.

Det är helt klart att statsministern har ett ansvar den 23 oktober 2007. Men om det var fullt funktionsdugligt i den situationen vet vi inte, av den enkla anledningen att det inte inträffade en kris. Det finns alltså inget test på detta. Så enkelt är det.

Anf. 240 MARIANNE BERG (v):

Herr talman! Nu har vi haft en lång debatt kring detta ärende, krishanteringen. Jag satt hela tiden och tänkte på en låt, *Vem i hela världen kan man lita på?* Jag vet inte varför, men det har framkommit av debatten.

Statsministern har inför utskottet uppgivit hur organisationen var den aktuella kvällen den 23 oktober 2007 och att han hade gjort allt för att försäkra sig om att berörda anställda inom Regeringskansliet, såväl statsministerns statssekreterare som alla andra anställda, hade fått kunskap om sitt ansvar och vilka rutiner som gällde vid en eventuell krissituation. Han uppgav också vid samma tillfälle att flertalet krisövningar hade genomförts.

Givetvis hade statsministern ett ansvar, ett övergripande ansvar, för krisorganisationen kvällen den 23, liksom han har hela året runt. Och visst hade det underlättat utskottets granskning av ärendet om statssekreteraren hade kommit till en utfrågning. Men nu valde hon att tacka nej. Det var inte så mycket vi kunde göra åt det, men jag anser att det hade varit till fördel för ärendet men kanske även för Ulrica Schenström själv. Men det kan inte jag avgöra.

Den aktuella kvällen hade statssekreteraren jour och var spindeln i nätet vid en eventuell kris. Men hon valde att befinna sig på en krog och intog diverse drycker. Jag tycker naturligtvis inte att det är försvarbart. Men, herr talman, en person i den ställningen går inte och sätter sig på en krog, så min tolkning är att det kanske ligger en personlig problematik bakom det som inträffade. Men det är min tolkning.

Herr talman! Vänsterpartiet ställer sig bakom utskottets ställningstagande.

Jag vill avsluta med att säga att jag inte anser att statsministern kan ställas till ansvar för Ulrica Schenströms agerande den kvällen. Det är en omöjlig uppgift, en helt omänsklig uppgift, att ha hundra procents kontroll över alla medarbetare, var de befinner sig och vad de gör. Det ska var och en veta. Jag måste säga det som jag tog upp vid ett annat tillfälle, som Annie Johansson citerade, att då måste statsministern börja hålla alla i koppel.

Anf. 241 PER BILL (m):

Herr talman! Vi anser att vissa ministrar är snövita stjärnor, eller vad nu Morgan Johansson sade. Jag är inte säker på att jag skrev ned citatet alldeles korrekt. Som ett återkommande mantra under hela den här debatten har Socialdemokraterna hävdade att vi i alliansen brister i objektivitet och att vi ägnar oss åt politisering.

Den som inte kan höja sig över partipolitiken devalverar KU – jag är inte helt säker på att det blev helt rätt citerat där heller – hävdade ordföranden. Den som är fri från skuld slänger första stenen.

Herr talman! Som ny vice ordförande i KU tog jag två löften. Det gjorde att jag inte fick stå i massor av debattprogram och prata om det som de ville att jag skulle prata om. Det fanns nämligen två saker som intresserade medierna mer än någonting annat. Det ena var att få lite *inside* vad vice ordföranden och majoritetsledaren, som de kallade det, tyckte i pågående KU-ärenden. Det andra, som tydligen var nästan ännu roligare, var att jag skulle uttala mig om ärenden som kanske skulle bli KU-anmälningar.

Då sade jag att om man gör det finns det en uppenbar risk för att man binder upp sig i förväg vid en ståndpunkt. När vi sedan har den här långa processen, som går ut på att vi ska hitta en stringent konstitutionell roll, har man bundit upp sig i förväg.

Efter att ha tittat på några av Morgan Johanssons och Berit Andnors interpellationer måste jag säga att ni inte tycks ha haft riktigt samma ingång i ert nya jobb.

Anf. 242 BERIT ANDNOR (s) replik:

Herr talman! Det är uppenbart att Per Bill så här efter dagens debatt känner ett behov av att göra vissa kommentarer. Jag kan inte dra någon annan slutsats än att det börjar kännas lite trångt och otryggt där borta på den kanten.

Jag står för vartenda ord jag har sagt i dag. Det gör de andra också. Måttstocken ser lite olika ut. Det är den erfarenhet vi har utifrån den granskning som vi nu har genomfört. Jag förstår om Per Bill tycker att det känns obehagligt att få höra det. Det är uppenbarligen det som är bakgrunden till att Per Bill har begärt ordet just nu.

Jag blir däremot förvånad när fortsättningen uppenbarligen handlar om att Morgan Johansson och jag skulle ha tagit ställning i våra granskningsärenden innan vi hade slutfört granskningen. Om det var detta som Per Bill ville säga vill jag uppmana honom att noga läsa protokollen från de debatter där jag har deltagit. Då kommer han att finna att det inte är på det sättet.

Anf. 243 PER BILL (m) replik:

Herr talman! Om man framställer en interpellation som heter *Regeringens strypning av mångfalden i medierna* – är det en helt partipolitiskt neutral infallsvinkel i det som nu under två år har varit diskussionen om presstödet? Fundera åtminstone på om idén om att krydda ett granskningsärende med interpellationsdebatter verkligen är det bästa sättet att vara med i hela KU:s process för att försöka hitta en konstitutionell grund och lägga det partipolitiska åt sidan.

Hemlighetsmakeriet i utnämningsspolitiken – är det en helt partineutral utgångspunkt när man i KU ska behandla ärenden som har med utnämningsspolitiken att göra? *Experimentverkstad i utnämningsspolitiken* är en annan interpellationsrubrik.

Jag dömer inte av er. Det är möjligt att ni på något sätt ändå får ihop detta till att det är helt partipolitiskt neutralt. De här interpellationerna får åtminstone mig att känna att ni i sommar kanske borde fundera på om det

Prot. 2007/08:127
12 juni

*Regeringens
beredning av
förslag om
försäljning av
sex bolag och
Gransknings-
betänkande*

*Statsminister Fredrik
Reinfeldts ansvar för
krishanteringen i
Statsrådsberedningen
(avsnitt 7.1)*

*Regeringens
beredning av
förslag om
försäljning av
sex bolag och
Gransknings-
betänkande*

*Statsminister Fredrik
Reinfeldts ansvar för
krishanteringen i
Statsrådsberedningen
(avsnitt 7.1)*

är det allra bästa sättet att gå in neutralt i en debatt eller en konstitutionell granskning om man samtidigt har interpellationsdebatter med titlar som *Regeringens strypning av mångfalden i medierna*.

Anf. 244 BERIT ANDNOR (s) replik:

Herr talman! Per Bill, jag tror att det nog är dags att avsluta den här debatten för i dag. Jag börjar tycka att vi går över gränsen för vad vi ska stå här och diskutera.

Vi är allesammans i den här kammaren valda till att representera olika partier. Vi förväntas som förtroendevalda också delta i den sakpolitiska debatten. Det kommer vi att fortsätta att göra, Per Bill, från den socialdemokratiska gruppen.

Det räcker inte att stå här och läsa upp rubriker på interpellationer. Jag måste säga att jag blir mycket förvånad över det inlägg du gör nu, Per Bill. Läs interpellationsdebatterna! Läs de frågor som vi har skrivit! Ut-tala dig efter det!

Vi har hela tiden strävat efter att utveckla, förstärka och förbättra arbetet i konstitutionsutskottet. Vi har gjort vad vi har kunnat för att se till att få ett bra arbetsklimat och en bra granskning av anmälningarna. Jag antar att Per Bill har upptäckt att även jag har avstått från att sitta i mor-gonsofforna, och jag har inte kommenterat ärenden som har varit på vår agenda. Jag har gjort exakt samma ställningstagande.

Men när man står här och påstår att jag eller Morgan Johansson ge-nom att delta i interpellationsdebatter på något sätt skulle ha blivit dis-qualificerade från vårt arbete i konstitutionsutskottet är det svårt att hålla inne med vad jag tänker. Jag blir bekymrad.

Anf. 245 PER BILL (m) replik:

Herr talman! Först försöker utskottsordföranden lägga ord i munnen på mig. Hon säger att jag är uppe i den här debatten därför att vi skulle vara missnöjda med hur debatten har gått. Vi är inte ett dugg missnöjda med dagens debatt. Vi tycker att den har varit klagande på många punkter. Jag försökte sedan vara hovsam och be er att fundera på ert eget agerande.

KU är inte bara juridik och det konstitutionella. Det finns en politisk dimension. Jag tror faktiskt att vi allihop ibland har en politisk dimen-sion.

Jag fick ganska nyligen frågan om det inte var svårt att sitta och be-döma försäljning av statliga bolag eftersom jag ju tillhörde samma alli-ansgång. Då sade jag ärligt: Nej, att vi tillhör samma alliansgång är abso-lut inget som gör att jag tycker så eller så. Däremot är jag en varm mark-nadsliberal, och jag bläddrar ivrigt för att se om det finns något av de statliga företagen som man nu har gått igenom och som kanske kan komma upp på en lista och kanske bli det sjunde bolaget som ska säljas. Det är en politik som jag tror på.

Men det hindrar inte att jag skulle kunna ha erinringar om man gjorde en försäljning på konstitutionellt felaktig grund. Det finns alltså en politisk dimension i KU:s arbete. Det är det jag försöker hävda.

Ni är naturligtvis fria att skriva precis hur många interpellationer som helst. Jag ska faktiskt försöka läsa några av dem också.

Jag vill ändå påstå att det har funnits partipolitik på båda sidor i den här debatten.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 16 juni.)

Prot. 2007/08:127
12 juni

11 § Redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen

Föredrogs
konstitutionsutskottets betänkande 2007/08:KU21
Redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen
(skr. 2007/08:75).

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 16 juni.)

12 § Bordläggning

Anmälades och bordlades
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande
2007/08:MJU18 En skogspolitik i takt med tiden

Finansutskottets betänkanden
2007/08:FiU19 Utvecklingen inom den kommunala sektorn
2007/08:FiU22 Statens upplåning och skuldförvaltning
2007/08:FiU24 Utvärdering av penningpolitiken

Justitieutskottets betänkanden
2007/08:JuU24 Godkännande av rambeslut om kampen mot organiserad brottslighet
2007/08:JuU27 Godkännande av rådets beslut om åtkomst till VIS för brottsbekämpande ändamål
2007/08:JuU31 En modernare rättegång – några ytterligare frågor

Utrikesutskottets betänkande
2007/08:UU5 Sveriges politik för global utveckling

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 12 juni

2007/08:1342 Samordning inför FN:s globala partsmöte i Köpenhamn 2009

av *Aleksander Gabelic* (s)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2007/08:1343 Ökning av lärlingsplatser utifrån näringslivets behov

av *Agneta Berliner* (fp)
till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2007/08:1344 Coachning och matchning av arbetssökande som gynnar näringslivet

av *Agneta Berliner* (fp)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2007/08:1345 Kvinnors privata tillhörigheter i kriminalvården

av *LiseLotte Olsson* (v)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:1346 Kontakt mellan intagna i kriminalvården och deras barn

av *Lena Olsson* (v)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:1347 Kvalificerad yrkesutbildning på kvinnoanstalter

av *Josefin Brink* (v)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:1348 Upphandlingsregler för att främja avknoppning

av *Mats Gerdau* (m)
till statsrådet Mats Odell (kd)

2007/08:1349 Inventering av rovdjur

av *Ann-Kristine Johansson* (s)
till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2007/08:1350 Åtgärder mot fakturaskojeri

av *Karin Granbom* (fp)
till finansminister Anders Borg (m)

2007/08:1351 Ahmadiyahmuslimernas situation

av *Dan Nilsson* (s)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2007/08:1352 Kommunala arbetsmarknadsenheter

av *Annika Qarlsson* (c)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2007/08:1353 Finskundervisning i Sverige

av *Elina Linna* (v)
till statsrådet Cristina Husmark Pehrsson (m)

2007/08:1354 Alternativa arbetsförmedlare

av *Annika Qarlsson* (c)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2007/08:1355 Kärnkraftens pånyttfödelse

av *Birgitta Eriksson* (s)
till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2007/08:1356 Familjer med ensamförälder och barnfattigdom

av *Birgitta Eriksson* (s)

till socialminister Göran Hägglund (kd)

2007/08:1357 Tillträdesreglerna 2010

av *Birgitta Eriksson* (s)

till statsrådet Lars Leijonborg (fp)

Prot. 2007/08:127

12 juni

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 17 juni.

14 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 12 juni

2007/08:1290 Sveriges deltagande i OECD:s Partnership for Democratic Governance

av *Fredrik Olovsson* (s)

till statsrådet Gunilla Carlsson (m)

2007/08:1293 Finansiering av vårdpersonal för biståndsinsatser

av *Stefan Attefall* (kd)

till statsrådet Gunilla Carlsson (m)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 17 juni.

15 § Kammaren åtskildes kl. 19.59.

Förhandlingarna leddes

av förste vice talmannen från sammanträdets början till och med 6 § anf. 13 (delvis),

av andre vice talmannen därefter till och med anf. 27 (delvis),

av talmannen därefter till ajourneringen kl. 13.52,

av andre vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.54,

av talmannen därefter till och med 10 § anf. 201 (delvis) och

av förste vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ANNALENA HANELL

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Avsägelse.....	1
3 § Anmälan om kompletteringsval till arbetsmarknadsutskottet	1
4 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 11 juni.....	1
UU9 Mänskliga rättigheter i svensk utrikespolitik.....	1
NU14 Ny konkurrenslag m.m.	5
NU16 Vissa immaterialrättsliga frågor	5
NU17 Talan om skadestånd på grund av brott mot konkurrensreglerna.....	6
SkU27 Nedsatt koldioxidskatt för bränslen som förbrukas i anläggningar som omfattas av EU:s handel med utsläppsätter	6
SkU31 Ändring i det nordiska skatteavtalet	6
5 § Nya regler om rätt till ledighet från anställning	6
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2007/08:AU10	6
Anf. 1 JENNIE NILSSON (s).....	6
Anf. 2 JOSEFIN BRINK (v)	8
Anf. 3 ULF HOLM (mp).....	11
Anf. 4 ANNA KÖNIG JERLMYR (m)	12
Anf. 5 SOLVEIG ZANDER (c).....	14
Anf. 6 EVA FLYBORG (fp).....	16
Anf. 7 DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd).....	17
Anf. 8 MARIA STENBERG (s)	19
(Beslut fattades under 9 §.)	21
6 § Regeringens beredning av förslag om försäljning av sex bolag och Granskningsbetänkande	21
Konstitutionsutskottets betänkande 2007/08:KU9	21
Konstitutionsutskottets betänkande 2007/08:KU20	21
<i>Inledning (allmänna synpunkter).....</i>	<i>21</i>
Anf. 9 BILLY GUSTAFSSON (s).....	21
Anf. 10 PER BILL (m).....	24
Anf. 11 STEFAN TORNBERG (c).....	25
Anf. 12 MAURICIO ROJAS (fp)	27
Anf. 13 BILLY GUSTAFSSON (s) replik.....	31
Anf. 14 MAURICIO ROJAS (fp) replik	31
Anf. 15 BILLY GUSTAFSSON (s) replik.....	32
Anf. 16 MAURICIO ROJAS (fp) replik	32
Anf. 17 INGVAR SVENSSON (kd).....	33
Anf. 18 MARIANNE BERG (v).....	35
Anf. 19 MIKAEL JOHANSSON (mp)	36
Anf. 20 MAURICIO ROJAS (fp) replik	38
Anf. 21 MIKAEL JOHANSSON (mp) replik.....	38
Anf. 22 MAURICIO ROJAS (fp) replik	38
Anf. 23 MIKAEL JOHANSSON (mp) replik.....	39

Kosovostrategi (avsnitt 1.1) 39

12 juni

Anf. 24	MORGAN JOHANSSON (s)	39
Anf. 25	AMINEH KAKABAVEH (v)	42
Anf. 26	MIKAEL JOHANSSON (mp)	44
Anf. 27	KARL SIGFRID (m)	44
Anf. 28	MORGAN JOHANSSON (s) replik	46
Anf. 29	KARL SIGFRID (m) replik	46
Anf. 30	MORGAN JOHANSSON (s) replik	47
Anf. 31	KARL SIGFRID (m) replik	47
Anf. 32	ANNIE JOHANSSON (c)	48
Anf. 33	MORGAN JOHANSSON (s) replik	50
Anf. 34	ANNIE JOHANSSON (c) replik	50
Anf. 35	MORGAN JOHANSSON (s) replik	51
Anf. 36	ANNIE JOHANSSON (c) replik	52
Anf. 37	INGVAR SVENSSON (kd)	52
Anf. 38	MORGAN JOHANSSON (s) replik	53
Anf. 39	INGVAR SVENSSON (kd) replik	54
Anf. 40	MORGAN JOHANSSON (s) replik	54
Anf. 41	INGVAR SVENSSON (kd) replik	55
Anf. 42	AMINEH KAKABAVEH (v) replik	55
Anf. 43	INGVAR SVENSSON (kd) replik	55
Anf. 44	AMINEH KAKABAVEH (v) replik	55
Anf. 45	INGVAR SVENSSON (kd) replik	56
Anf. 46	BOSSE RINGHOLM (s)	56
Anf. 47	INGVAR SVENSSON (kd) replik	57
Anf. 48	BOSSE RINGHOLM (s) replik	57
Anf. 49	INGVAR SVENSSON (kd) replik	58
Anf. 50	BOSSE RINGHOLM (s) replik	58
Anf. 51	TALMANNEN	58
Anf. 52	ANNIE JOHANSSON (c)	58

Handläggningen av presstödsfrågan (avsnitt 1.2) 59

Anf. 53	HELENE PETERSSON i Stockaryd (s)	59
Anf. 54	MARIANNE BERG (v)	61
Anf. 55	MIKAEL JOHANSSON (mp)	62
Anf. 56	EVA BENGTSON SKOGSBERG (m)	63
Anf. 57	MARIANNE BERG (v) replik	64
Anf. 58	EVA BENGTSON SKOGSBERG (m) replik	65
Anf. 59	MARIANNE BERG (v) replik	65
Anf. 60	EVA BENGTSON SKOGSBERG (m) replik	66
Anf. 61	STEFAN TORNBERG (c)	66
Anf. 62	HELENE PETERSSON i Stockaryd (s) replik	68
Anf. 63	STEFAN TORNBERG (c) replik	68
Anf. 64	HELENE PETERSSON i Stockaryd (s) replik	69
Anf. 65	STEFAN TORNBERG (c) replik	69
Anf. 66	INGVAR SVENSSON (kd)	69
Anf. 67	HELENE PETERSSON i Stockaryd (s) replik	70
Anf. 68	INGVAR SVENSSON (kd) replik	71

Anf. 69 HELENE PETERSSON i Stockaryd (s) replik	71
Anf. 70 INGVAR SVENSSON (kd) replik	71
Anf. 71 MAURICIO ROJAS (fp)	71
Anf. 72 MIKAEL JOHANSSON (mp) replik	72
Anf. 73 MAURICIO ROJAS (fp) replik	72
Anf. 74 MIKAEL JOHANSSON (mp) replik	73
Anf. 75 MAURICIO ROJAS (fp) replik	73
(forts. 8 §)	73
Ajournering	73
Återupptagna förhandlingar	74
7 § Frågestund	74
Anf. 76 ANDRE VICE TALMANNEN	74
<i>Rättsväsendets ekonomi</i>	74
Anf. 77 THOMAS BODSTRÖM (s)	74
Anf. 78 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	74
Anf. 79 THOMAS BODSTRÖM (s)	75
Anf. 80 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	75
<i>Regeringens miljöpolitik</i>	75
Anf. 81 TINA EHN (mp)	75
Anf. 82 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	76
Anf. 83 TINA EHN (mp)	76
Anf. 84 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	76
<i>Kapacitetsökning på järnvägen</i>	77
Anf. 85 PETER PEDERSEN (v)	77
Anf. 86 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	77
Anf. 87 PETER PEDERSEN (v)	77
Anf. 88 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	78
<i>Skolbiblioteken</i>	78
Anf. 89 AGNETA BERLINER (fp)	78
Anf. 90 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp)	78
Anf. 91 AGNETA BERLINER (fp)	79
Anf. 92 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp)	79
<i>De rättsvårdande myndigheterna</i>	79
Anf. 93 OTTO VON ARNOLD (kd)	79
Anf. 94 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	79
Anf. 95 OTTO VON ARNOLD (kd)	80
Anf. 96 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	80
<i>Skydd för kvinnor med tillfälligt uppehållstillstånd</i>	80
Anf. 97 ANNA KÖNIG JERLMYR (m)	80
Anf. 98 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m)	80
Anf. 99 ANNA KÖNIG JERLMYR (m)	81
Anf. 100 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m)	81
<i>Priset på biogas</i>	81
Anf. 101 JÖRGEN JOHANSSON (c)	81
Anf. 102 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	81
Anf. 103 JÖRGEN JOHANSSON (c)	82
Anf. 104 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	82
<i>Tillgängligheten till kulturupplevelser</i>	82

Anf. 105 MARGARETA ISRAELSSON (s)	82	Prot. 2007/08:127
Anf. 106 Kulturminister LENA ADELSON		12 juni
LILJEROTH (m)	83	
Anf. 107 MARGARETA ISRAELSSON (s)	83	
Anf. 108 Kulturminister LENA ADELSON		
LILJEROTH (m)	83	
<i>Den irländska folkomröstningen om Lissabonfördraget</i>	83	
Anf. 109 MAX ANDERSSON (mp)	83	
Anf. 110 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp)	84	
Anf. 111 MAX ANDERSSON (mp)	84	
Anf. 112 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp)	84	
<i>Hushållsnära tjänster och prostitution</i>	85	
Anf. 113 EVA-LENA JANSSON (s)	85	
Anf. 114 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp)	85	
Anf. 115 EVA-LENA JANSSON (s)	85	
Anf. 116 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp)	85	
<i>Statens forskningsfinansiering</i>	86	
Anf. 117 MALIN LÖFSJÖGÅRD (m)	86	
Anf. 118 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp)	86	
Anf. 119 MALIN LÖFSJÖGÅRD (m)	86	
Anf. 120 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp)	87	
<i>Regeringens klimatpolitik</i>	87	
Anf. 121 ANDERS YGEMAN (s)	87	
Anf. 122 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp)	87	
Anf. 123 ANDERS YGEMAN (s)	88	
Anf. 124 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp)	88	
<i>Stockholmspolisens ekonomiska situation</i>	88	
Anf. 125 MARYAM YAZDANFAR (s)	88	
Anf. 126 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	88	
Anf. 127 MARYAM YAZDANFAR (s)	89	
Anf. 128 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	89	
<i>Miljömålet om kulturhistoriskt värdefull bebyggelse</i>	90	
Anf. 129 EVA SELIN LINDGREN (c)	90	
Anf. 130 Kulturminister LENA ADELSON		
LILJEROTH (m)	90	
Anf. 131 EVA SELIN LINDGREN (c)	90	
Anf. 132 Kulturminister LENA ADELSON		
LILJEROTH (m)	90	
<i>Ökning av beroendet av försörjningsstöd</i>	91	
Anf. 133 BÖRJE VESTLUND (s)	91	
Anf. 134 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp)	91	
Anf. 135 BÖRJE VESTLUND (s)	91	
Anf. 136 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp)	91	
<i>Privat högskoleverksamhet</i>	92	
Anf. 137 YVONNE ANDERSSON (kd)	92	
Anf. 138 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp)	92	
Anf. 139 ANDRE VICE TALMANNEN	92	

8 § (forts. från 6 §) Regeringens beredning av förslag om försäljning av sex bolag och Granskningsbetänkande

(forts. KU9 och KU20).....	93
<i>Anslaget 24:2 i 2007 års budgetproposition (avsnitt 4.2)</i>	93
Anf. 140 MARIANNE BERG (v).....	93
Anf. 141 ANNIE JOHANSSON (c).....	94
Anf. 142 MARIANNE BERG (v) replik.....	96
Anf. 143 ANNIE JOHANSSON (c) replik	96
Anf. 144 MARIANNE BERG (v) replik.....	97
Anf. 145 ANNIE JOHANSSON (c) replik	97
<i>Beredningen av ärendet om försäljning av vissa statligt ägda bolag efter valet 2006 (avsnitten 5.1 och 5.2) samt betänkande 2007/08:KU9 Regeringens beredning av förslag om försäljning av sex bolag.....</i>	97
Anf. 146 BERIT ANDNOR (s).....	97
Anf. 147 MARIANNE BERG (v).....	101
Anf. 148 MIKAEL JOHANSSON (mp)	102
Anf. 149 PER BILL (m).....	102
(forts. 10 §).....	105

Ajournering..... 105

Återupptagna förhandlingar 105

9 § Beslut om ärende som slutdebatterats vid dagens sammanträde..... 105

AU10 Nya regler om rätt till ledighet från anställning.....	105
---	-----

10 § (forts. från 8 §) Regeringens beredning av förslag om försäljning av sex bolag och Granskningsbetänkande

(forts. KU9 och KU20).....	106
Anf. 150 BERIT ANDNOR (s) replik.....	106
Anf. 151 PER BILL (m) replik	106
Anf. 152 BERIT ANDNOR (s) replik.....	106
Anf. 153 PER BILL (m) replik	107
Anf. 154 MIKAEL JOHANSSON (mp) replik	107
Anf. 155 PER BILL (m) replik	108
Anf. 156 MIKAEL JOHANSSON (mp) replik	108
Anf. 157 STEFAN TORNBERG (c).....	108
Anf. 158 MIKAEL JOHANSSON (mp) replik	110
Anf. 159 STEFAN TORNBERG (c) replik	110
Anf. 160 MIKAEL JOHANSSON (mp) replik	110
Anf. 161 STEFAN TORNBERG (c) replik	111
Anf. 162 MAURICIO ROJAS (fp)	111
Anf. 163 MARIANNE BERG (v) replik.....	113
Anf. 164 MAURICIO ROJAS (fp) replik	113
Anf. 165 MARIANNE BERG (v) replik.....	113
Anf. 166 MAURICIO ROJAS (fp) replik	113
Anf. 167 MIKAEL JOHANSSON (mp) replik	114
Anf. 168 MAURICIO ROJAS (fp) replik	114
Anf. 169 MIKAEL JOHANSSON (mp) replik	115
Anf. 170 MAURICIO ROJAS (fp) replik	115

Anf. 171	INGVAR SVENSSON (kd)	115
Anf. 172	AMINEH KAKABAVEH (v)	117
Anf. 173	MAURICIO ROJAS (fp) replik	117
Anf. 174	AMINEH KAKABAVEH (v) replik	118
Anf. 175	MAURICIO ROJAS (fp) replik	118
Anf. 176	AMINEH KAKABAVEH (v) replik	118
Anf. 177	KARIN PILSÄTER (fp)	119
Anf. 178	BERIT ANDNOR (s) replik	120
Anf. 179	KARIN PILSÄTER (fp) replik	120
Anf. 180	BERIT ANDNOR (s) replik	121
Anf. 181	KARIN PILSÄTER (fp) replik	121

Beredningen av ärenden om försäljning av statligt ägda bolag

<i>före valet 2006 (avsnitt 5.3)</i>	122
Anf. 182 PHIA ANDERSSON (s)	122
Anf. 183 MARGARETA CEDERFELT (m)	123
Anf. 184 PHIA ANDERSSON (s) replik	125
Anf. 185 MARGARETA CEDERFELT (m) replik	125
Anf. 186 PHIA ANDERSSON (s) replik	125
Anf. 187 MARGARETA CEDERFELT (m) replik	125
Anf. 188 MAURICIO ROJAS (fp).....	125
Anf. 189 PHIA ANDERSSON (s) replik	126
Anf. 190 MAURICIO ROJAS (fp) replik	126
Anf. 191 PHIA ANDERSSON (s) replik	127
Anf. 192 MAURICIO ROJAS (fp) replik	127
Anf. 193 MIKAEL JOHANSSON (mp)	127
Anf. 194 MAURICIO ROJAS (fp) replik	127
Anf. 195 MIKAEL JOHANSSON (mp) replik	128
Anf. 196 MAURICIO ROJAS (fp) replik	128
Anf. 197 MIKAEL JOHANSSON (mp) replik	128

Utbildningsminister Jan Björklunds uttalande om att Forum för levande historia ska samarbeta med en organisation (avsnitt

6.2)	129
Anf. 198 HELENE PETERSSON i Stockaryd (s)	129
Anf. 199 MARIANNE BERG (v)	130
Anf. 200 MIKAEL JOHANSSON (mp)	131
Anf. 201 ANNA BERGKVIST (m)	132
Anf. 202 MARIANNE BERG (v) replik	134
Anf. 203 ANNA BERGKVIST (m) replik	134
Anf. 204 MARIANNE BERG (v) replik	134
Anf. 205 ANNA BERGKVIST (m) replik	135
Anf. 206 HELENE PETERSSON i Stockaryd (s) replik	135
Anf. 207 ANNA BERGKVIST (m) replik	136
Anf. 208 HELENE PETERSSON i Stockaryd (s) replik	136
Anf. 209 ANNA BERGKVIST (m) replik	136
Anf. 210 ANNIE JOHANSSON (c)	136

F.d. statsrådet Leif Pagrotskys hantering av sändningstillstånden

<i>för digital-tv (avsnitt 6.3)</i>	138
Anf. 211 HELENE PETERSSON i Stockaryd (s).....	138

Anf. 212 BJÖRN LEIVIK (m)	139
Anf. 213 INGVAR SVENSSON (kd)	140
Anf. 214 HELENE PETERSSON i Stockaryd (s) replik	141
Anf. 215 INGVAR SVENSSON (kd) replik	141
Anf. 216 HELENE PETERSSON i Stockaryd (s) replik	142
Anf. 217 INGVAR SVENSSON (kd) replik	142
<i>Statsminister Fredrik Reinfeldts ansvar för krishanteringen i</i> <i>Statsrådsberedningen (avsnitt 7.1)</i>	<i>143</i>
Anf. 218 MORGAN JOHANSSON (s)	143
Anf. 219 MIKAEL JOHANSSON (mp)	145
Anf. 220 PER BILL (m)	146
Anf. 221 MORGAN JOHANSSON (s) replik	148
Anf. 222 PER BILL (m) replik	148
Anf. 223 MORGAN JOHANSSON (s) replik	148
Anf. 224 PER BILL (m) replik	149
Anf. 225 ANNIE JOHANSSON (c)	149
Anf. 226 MORGAN JOHANSSON (s) replik	151
Anf. 227 ANNIE JOHANSSON (c) replik	152
Anf. 228 MORGAN JOHANSSON (s) replik	152
Anf. 229 ANNIE JOHANSSON (c) replik	152
Anf. 230 MAURICIO ROJAS (fp)	153
Anf. 231 MIKAEL JOHANSSON (mp) replik	154
Anf. 232 MAURICIO ROJAS (fp) replik	154
Anf. 233 MIKAEL JOHANSSON (mp) replik	155
Anf. 234 MAURICIO ROJAS (fp) replik	155
Anf. 235 MORGAN JOHANSSON (s) replik	155
Anf. 236 MAURICIO ROJAS (fp) replik	156
Anf. 237 MORGAN JOHANSSON (s) replik	156
Anf. 238 MAURICIO ROJAS (fp) replik	157
Anf. 239 INGVAR SVENSSON (kd)	157
Anf. 240 MARIANNE BERG (v)	158
Anf. 241 PER BILL (m)	158
Anf. 242 BERIT ANDNOR (s) replik	159
Anf. 243 PER BILL (m) replik	159
Anf. 244 BERIT ANDNOR (s) replik	160
Anf. 245 PER BILL (m) replik	160
(Beslut skulle fattas den 16 juni.)	161
11 § Redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen	161
Konstitutionsutskottets betänkande 2007/08:KU21	161
(Beslut skulle fattas den 16 juni.)	161
12 § Bordläggning	161
13 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	162
14 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	163
15 § Kammaren åtskildes kl. 19.59.	163

Tryck: Elanders, Vällingby 2008